JAZZ

TONI MORRISON

Premiul Nobel pentru Literatură

ART

Toni Morisson

JAZZ

Serie de autor

Toni Morisson

JAZZ

Traducere din limba engleză
de Oana Zamfirache

EDITURA
ART

Redactor: Passionaria Stoicescu
Machetare şi design: Walter Weidle
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
Coperta: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MORRISON, TONI
Jazz / Toni Morrison ; trad. de Oana Zamfirache.
– Bucureşti: Art, 2012

ISBN 978-973-124-729-8

I. Zamfirache, Oana (trad.)
821.131.1-31=135.1

Toni Morrison
Jazz
Copyright © Toni Morrison, 1992

© Editura ART, 2012, pentru prezenta ediţie

Tipărit la C.N.I. „CORESI" S.A.

Pentru R W şi George

Eu sunt numele sunetului
Şi sunetul numelui.
Eu sunt semnul literei
Şi menirea despărţirii.

Tunetul, Mintea perfectă
NAG HAMMANDI

Capitolul 1

Şşt, o cunosc pe femeie. Înainte locuia cu o grămadă de păsări pe Lenox Avenue. Îl cunosc şi pe soţul ei. S-a îndrăgostit de o fată de optsprezece ani, cu o dragoste din aceea profundă şi înfiorătoare care îl făcea atât de fericit şi atât de trist, încât a împuşcat-o doar ca să continue să simtă. Când femeia, Violet, se duse la înmormântare să vadă fata şi să-i taie chipul mort, a fost aruncată la pământ şi dată afară din biserică. A fugit apoi prin zăpadă, şi când s-a întors în apartamentul lor, a scos păsările din cuşti şi le-a dat drumul pe fereastră ca să îngheţe sau să zboare, inclusiv papagalul care spunea: „Te iubesc".

Zăpada prin care alerga era împrăştiată de vânt şi nu lăsă nici o urmă prin ea, aşa că o vreme nimeni nu ştiu exact unde anume pe Lenox Avenue locuieşte. Dar, ca şi mine, ştiau cine este, cine trebuia să fie, căci ştiau că soţul ei, Joe Trace, fusese cel care o împuşcase pe fată. Nu s-a găsit nimeni care să-l acuze, pentru că nimeni nu-l văzuse de fapt, iar mătuşa fetei nu voia să-şi irosească banii cu avocaţi neputincioşi sau cu poliţişti zeflemitori, ştiind că cheltuiala n-o să ajute la nimic. În plus, află că bărbatul care îi împuşcase nepoata, plângea cât era ziua de lungă şi asta, atât pentru el cât şi pentru Violet, era la fel de rău ca închisoarea.

Indiferent de durerea pe care o provocase Violet, numele ei fusese adus în discuţie la întâlnirea din ianuarie a Clubului Femeilor din Salem, ca al cuiva care are nevoie de ajutor, dar ideea fusese respinsă, căci doar rugăciunea, şi nu banii, o mai putea ajuta acum, din moment ce avea un soţ mai mult sau mai puţin în putere (care trebuia să nu-şi mai plângă de milă); în plus, un bărbat şi familia lui din 134th Street pierduseră tot ce aveau într-un incendiu. Clubul se mobiliză să vină în ajutorul familiei ruinate şi o lăsă pe Violet să-şi dea singură seama care era problema şi cum s-o rezolve.

Violet era cumplit de slabă; avea cincizeci de ani şi era încă atrăgătoare când avu izbucnirea de la înmormântare. Te-ai fi gândit că faptul, că fusese alungată din biserică, va fi sfârşitul – al ruşinii şi al celorlalte – dar nu fu aşa. Violet este destul de rea şi destul de atrăgătoare, încât să-şi închipuie că şi fără siluetă şi fără tinereţe îl putea pedepsi pe Joe găsindu-şi un iubit şi lăsându-l s-o viziteze în propria ei casă. Credea c-o să-l facă să nu mai plângă şi că o să-i dea şi ei oarecare satisfacţie. Ar fi funcţionat, presupun, dar copiii sinuciderilor sunt greu de mulţumit şi se grăbesc să creadă că nimeni nu-i iubeşte, pentru că nu sunt cu adevărat prezenţi.

Oricum, Joe nu le-a acordat nici o atenţie lui Violet şi prietenului ei. Nu ştiu dacă ea l-a alungat sau dacă el a părăsit-o pe ea. Poate că a simţit că talentele lui Violet nu erau pe măsura simpatiei pentru bărbatul cu inima frântă din camera alăturată. Dar a ştiut că toată treaba n-a durat mai mult de două săptămâni. Următorul plan al lui Violet – să se reîndrăgostească de soţul ei – s-a năruit înainte de a căpăta consistenţă. Faptul că-i spăla batistele şi-i punea mâncare pe masă, a fost tot ce a reuşit să facă. O tăcere

otrăvită plutea prin camere ca o plasă de prins peşte, de care Violet se împiedica în acuzaţii zgomotoase. Apatia lui Joe din timpul zilei şi grijile amândorura, probabil, că au sleit-o de puteri. Aşa că se decise s-o iubească – sau mă rog, să afle informaţii despre fata de optsprezece ani a cărei faţă catifelată încercase s-o taie, deşi nu ar fi ieşit decât paie la suprafaţă.

La început Violet nu află decât numele fetei, vârsta şi că era vorbită de bine în cabinetul de cosmetică. Aşa că începu să adune restul informaţiilor. Poate crezuse că va rezolva astfel misterul iubirii. Mult noroc şi spune-mi cum se termină!

A interogat pe toată lumea, începând cu Malvonne, o vecină de la etaj – cea care-i spusese despre relaţia lui Joe şi al cărui apartament îl folosiseră drept cuibuşor de nebunii. De la Malvonne află adresa fetei şi cine îi erau părinţii. De la cosmeticiene află ce fel de ruj purta, ce fel de aparat de îndreptat părul (deşi bănuiesc că fata nu avea nevoie să-şi îndrepte părul), ce formaţie prefera (formaţia lui Slim Bates, Ebony Keys, care era destul de bună, cu excepţia vocalistei, care era probabil iubita lui, căci altfel de ce altceva ar fi lăsat-o să-i insulte formaţia). Şi când află care erau, Violet îi imită paşii de dans. Toate acestea. Când reuşi să-i imite perfect paşii – având grijă la genunchi – toată lumea, inclusiv fostul ei iubit, fură dezgustaţi şi eu pot să înţeleg de ce. Era ca şi cum ai privi un bătrân porumbel de stradă ciugulind din coaja unui sandvich cu sardine, pe care pisicile îl lăsaseră în urmă. Dar Violet era deosebit de perseverentă şi nici o glumă sau o privire crucişă n-o puteau opri. Hălădui prin şcoala publică nr. 89 ca să vorbească cu profesorii care o cunoscuseră pe fată. Se duse şi la şcoala generală nr. 139, pentru că fata învăţase

acolo înainte de a se prosti cu nişte cursuri vocaţionale, neexistând în zonă vreun liceu la care să se poată încrie o fată de culoare. Iar o vreme o bătu la cap pe mătuşa fetei, o doamnă respectabilă care din când în când lucra în domeniul textilelor, până când mătuşa se înmuie şi începu să aştepte cu nerăbdare vizitele lui Violet, ca să discute despre tinereţe şi despre purtări necuviincioase. Mătuşa îi arătă lui Violet, toate lucrurile fetei moarte şi începu să-i fie clar (şi mie la fel) că această nepoată fusese nu numai vicleană, ci şi lipsită de compasiune.

Mătuşa îi arătă în mod deosebit o fotografie a fetei şi o lăsă pe Violet să o păstreze pentru câteva săptămâni. Nu zâmbea în ea, dar cel puţin era vie şi foarte îndrăzneaţă. Violet avu tupeul s-o aşeze pe poliţa şemineului din salon, şi, împreună cu Joe, se uita la ea cu uluire.

Se întrezărea o atmosferă sumbră în casă, acum că nu mai erau păsările, iar ei plângeau toată ziua; dar când veni primăvara, Violet văzu intrând în clădire o altă fată, cu părul ondulat şi cu un disc Okeh sub braţ şi cu nişte carne împachetată în hârtie. Violet o invită înăuntru ca să se uite la disc şi aşa începu trio-ul scandalos din Lenox Avenue. În final, singura diferenţă a fost cine pe cine a împuşcat.

* * *

Iubesc la nebunie Oraşul.

Lumina zilei se înclină ca o lamă care taie clădirile în două. În partea de sus văd feţe care privesc şi nu e uşor să-ţi dai seama, care sunt oameni şi care opera unor zidari. În jos sunt umbre, unde orice lucru obişnuit se poate întâmpla: sunete de clarinet şi oameni care fac dragoste, certuri şi voci de femei îndurerate. Un oraş ca ăsta mă

face să visez departe şi să intuiesc lucrurile. Asta din cauza oţelului strălucitor care se leagănă în susul umbrei. Când mă uit deasupra fâşiilor de iarbă verde care străjuiesc râul, la turlele bisericilor şi la holurile crem şi arămii ale clădirilor de apartamente, mă simt puternic. Singur, desigur, dar straşnic şi indestructibil, precum oraşul în 1926 când se terminaseră toate războaiele şi nici unul nu avea să mai fie. Oamenii de acolo, din umbră, sunt fericiţi din această cauză. În sfârşit, în sfârşit, totul urmează să se întâmple. O spun oamenii deştepţi şi ceilalţi îi ascultă şi citesc ce scriu ei şi sunt de acord: vin vremuri noi. Fiţi atenţi! Lucrurile rele au trecut. Lucrurile rele. Lucrurile în legătură cu care nu se putea face nimic. Felul în care erau oamenii atunci şi acolo. Uitaţi toate acestea. Istoria s-a terminat şi în sfârşit totul urmează să se întâmple. Pe holuri şi în birouri oamenii stau şi au gânduri viitoare despre proiecte, şi poduri, şi trenuri rapide. A&P angajează un funcţionar de culoare. Femei cu picioare lungi şi cu limbi roz de pisică rulează bani în tuburi verzi pentru mai târziu, apoi râd şi se iau în braţe. Oameni obişnuiţi înghesuie hoţi în alei pentru o răzbunare rapidă şi, dacă sunt proşti şi nu ştiu cum să-i jefuiască, hoţii îi înghesuie şi ei. Golanii împart bunătăţi şi fac tot ce le stă în putinţă să rămână interesanţi şi, dat fiind că oamenilor le face plăcere să-i privească, sunt atenţi la cum se îmbracă şi cum îşi meşteresc înjurăturile. Nimeni nu vrea să ajungă de urgenţă la Spitalul Harlem, dar dacă chirurgul de culoare e acolo, mândria întrece durerea. Şi deşi părul celor din prima clasă de asistente de culoare a fost declarat nepotrivit pentru boneta oficială a asistentelor Bellevue, acum există totuşi treizeci şi cinci, toate dedicate şi excelente în meseria lor.

Nimeni nu spune că e drăguţ aici; nici nu spune nimeni că e uşor. Dar e un moment decisiv şi dacă eşti atent la harta străzilor, Oraşul nu te poate răni.

Nu am muşchi şi deci nimeni nu se aşteaptă să mă apăr singur. Dar ştiu cum să fiu precaut. În primul rând, mă asigur că nimeni nu ştie totul despre mine. În al doilea rând, urmăresc totul şi pe toată lumea şi încerc să-mi dau seama care le sunt planurile, raţionamentele, cu mult timp înainte ca ei înşişi s-o facă. Trebuie să înţelegeţi cum e să accepţi provocarea unui oraş mare: mă expun la tot felul de nelegiuri şi ignoranţe. Cu toate astea, aceasta este singura viaţă care mi se potriveşte. Îmi place felul în care Oraşul îi face pe oameni să creadă că pot îndrăzni orice şi să scape basma curată. Îi văd peste tot: albi bogaţi, dar şi oameni de rând, se adună în vile decorate şi redecorate de femei de culoare mai bogate decât ei şi ambii sunt încântaţi de spectacolul pe care îl reprezintă celălalt. Am văzut ochii evreilor de culoare, plini de milă pentru toată lumea care nu e ca ei, înfulecând din priviri tarabele de mâncare şi gleznele femeilor uşoare, în timp ce o adiere agita penele albe de la caschetele bărbaţilor din UNIA[1]. Un bărbat de culoare se coboară din ceruri suflând într-un saxofon şi dedesubtul lui, în spaţiul dintre două clădiri, o fată discută aprins cu un bărbat cu pălărie de paie. El îi atinge buza, ca să îndepărteze o bucăţică de ceva. Dintr-odată, e redusă la tăcere. El îi atinge bărbia. Stau nemişcaţi. Ea dă drumul la poşetă, iar gâtul îi formează o curbă frumoasă. Bărbatul îşi pune mâna pe zidul de piatră de deasupra capului ei. Din felul în care îşi mişcă fălcile şi din cum îşi agită capul,

[1] Universal Negro Improvement Association and African Communities (Imperial) League (UNIA-ACL) este o organizaţie naţionalistă a negrilor, fondată deMarcus Garvey (n. tr.).

îmi dau seama că e dulce la vorbă. Soarele se furişează pe alee în spatele lor. În mişcarea lui, dă la iveală o privelişte frumoasă.

Fă ce vrei în Oraş, el e acolo să te susţină şi să te formeze indiferent de ce faci. Şi ceea ce se întâmplă în clădiri, în parcări şi pe străzile lăturalnice, este tot ceea ce puternicul îşi poate imagina, iar slabul, admira. Tot ceea ce trebuie să faci, este să fii atent la schemă, la felul în care este expusă, să fii prudent, să ai grijă unde vrei să ajungi şi de ceea ce ai putea să ai nevoie mâine.

Am locuit mult timp, poate mult prea mult, în capul meu. Oamenii spun că ar trebui să ies mai des. Să mă amestec printre oameni. Recunosc că uneori mă închid, dar dacă ţi s-a întâmplat să rămâi de unul singur în timp ce partenerul tău întârzie la o altă întâlnire, aşa cum mi s-a întâmplat mie, sau îţi promite că îţi va acorda întreaga atenţie după masă, dar adoarme imediat ce ai început să vorbeşti, ei bine, asta te poate face neprimitor dacă nu eşti atent, ceea ce e ultimul lucru pe care mi-l doresc.

Ospitalitatea e de nepreţuit în Oraşul acesta; trebuie să fii deştept să-ţi dai seama cum să fii primitor şi defensiv în acelaşi timp. Când să iubeşti ceva şi când să renunţi. Dacă nu ştii cum, poţi să sfârşeşti fără nici un control sau controlat de ceva exterior, aşa cum s-a întâmplat cu cazul acela grozav din iarna trecută. Se zvonea că dincolo de vremurile bune şi de câştigurile uşoare, ceva necurat străbătea străzile oraşului şi nimic nu era în siguranţă, nici măcar morţii. Dovadă fiind atacul făţiş al lui Violet de la ceremonia de înmormântare. Abia dacă trecuseră trei zile din anul 1926. O mulţime de oameni serioşi se uitase la semne (la vreme, la numere, la propriile vise) şi crezuse că e începutul a tot felul de nenorociri. Că scandalul era un

mesaj trimis să-i avertizeze pe cei buni şi să-i spintece pe cei necredincioşi. Nu ştiu cine era mai ambiţios – Violet sau cei care prevesteau dezastrul – dar superstiţiosul şi marile speranţe nu prea fac casă bună.

Trecuseră şapte ani de la armistiţiu, în momentul în care Violet întrerupsese înmormântarea, iar veteranii de pe Seventh Avenue încă mai purtau mantalele militare, căci nimic din ce-şi permiteau ei nu era la fel de rezistent şi nici nu ascundea la fel de bine acel ceva cu care se făliseră în 1919. Opt ani mai târziu, cu o zi înainte de faptele necugetate ale lui Violet, veni zăpada şi umplu Lexington Avenue şi Park Avenue, până să fie bătătorită de căruţele cu cai care aduceau cărbuni pentru cuptoarele răcite din pivniţe. În clădirile înalte cu cinci etaje şi în casele de lemn înguste dintre ele, oamenii băteau la uşa vecinilor să vadă dacă era nevoie de ceva sau dacă puteau împrumuta câte ceva. O bucată de săpun? Un pic de kerosen? Nişte grăsime, de porc sau de pui, ca să îndoi încă o dată supa? Al cui soţ se pregăteşte să se ducă să vadă dacă s-a deschis vreun magazin? Mai e timp să se pună şi terebentină pe lista nevestelor?

Pe o vreme aşa rece, te doare când respiri, dar orice probleme aveau pe timp de iarnă în Oraş, le acceptau, căci făcea oricât să locuieşti pe Lenox Avenue, departe de zâne şi de lucrurile pe care le născocesc ele; să fii acolo unde trotuarele, înzăpezite sau nu, sunt mai largi decât drumurile principale ale oraşelor în care s-au născut, iar oamenii perfect obişnuiţi pot sta la semafor, se pot urca în tramvaie, pot plăti un bănuţ şi pot călători oriunde au poftă, deşi nu au poftă să se ducă în prea multe locuri,

pentru că orice şi-ar dori, se află chiar lângă ei: biserica, magazinul, petrecerile, femeile, bărbaţii, cutia poştală (liceul, nu), magazinul de mobile, vânzătorii de ziare, casele de contrabandă (bănci, nu), coafoarele, frizeriile, crâşmele, distribuitoarele de gheaţă, adunătorii de vechituri, biliardele, pieţele, loteriile şi orice club, organizaţie, grup, ordin, uniune, societate, frăţie sau asociaţie imaginabile. Şinele de serviciu sunt, bineînţeles, uzate, iar cărările bătute din cauza incursiunilor membrilor unui grup pe teritoriul altuia, unde se poate afla ceva bizar sau senzaţional. Ceva scânteietor, extraordinar, înspăimântător. Unde poţi scoate dopul şi poţi lipi gura rece a sticlei de gura proprie. Unde poţi găsi sau reprezenta pericolul; unde te poţi lupta până cazi lat şi poţi zâmbi când un cuţit te nimereşte sau nu. E minunat doar să vezi toate astea. Şi la fel de minunat să ştii că în clădiri există liste făcute de soţii soţului care vânează o piaţă deschisă şi că cerşafuri imposibil de uscat la aer, pe ninsoare drapează bucătăriile ca nişte cortine ale unei serbări de şcoală de duminică etiopiene.

Pe aici, tinerii nu sunt chiar aşa de tineri, iar ceva precum vârsta mijlocie nu există. Şaizeci, chiar patruzeci de ani, este destul pentru oricine. Dacă ajung la vârsta asta sau ajung foarte bătrâni, stau şi se uită la evenimente ca şi cum ar fi un film de sâmbătă. Altminteri se trezesc băgându-şi nasul în treburile unor oameni al căror nume nici nu şi-l amintesc şi care nu-i priveşte deloc. Numai ca să se audă vorbind şi din plăcerea de a privi feţele supărate ale celor care îi ascultă. Ştiu şi câteva excepţii. Nişte bătrâni care nu pălmuiau copiii doar pentru că păreau demni de palme, care îşi păstrau puterea în caz că va fi nevoie de ea pentru ceva important. O ultimă curte făcută cu multe zâmbete şi puţine cadouri. Sau grija acordată unui prieten vechi care nu s-ar

putea descurca fără ei. Uneori se chinuiau să se asigure că persoana cu care îşi împărtăşiseră lunga lor viaţa avea parte de o companie plăcută şi cele de trebuinţă peste noapte.

Dar pe Lenox, în apartamentul lui Violet şi Joe Trace, camerele sunt ca nişte colivii goale, înfăşurate în pânză. Şi figura unei fete moarte devine necesară nopţilor lor. Fiecare, pe rând, aruncă într-o parte păturile, se ridică de pe saltelele lăsate în jos şi se furişează în vârful picioarelor pe linoleul rece până în salon, să privească ceea ce pare a fi singura prezenţă vie din casă: fotografia unei fete îndrăzneţe şi nezâmbitoare care îi priveşte de pe poliţa de deasupra căminului. Dacă cel care se furişează este Joe Trace, mânat de singurătatea la care îl obligă nevastă-sa, atunci faţa care îl priveşte nu denotă nici speranţă, nici regrete şi tocmai această lipsă a oricărei acuzaţii este ceea ce îl trezeşte din somn, flămând după compania ei. Nu este arătat cu degetul. Gura ei nu-i este crispată acuzator. Faţa ei este calmă, generoasă şi dulce. Dar dacă Violet este cea care se furişează, fotografia arată cu totul altceva. Faţa fetei pare lacomă, arogantă şi foarte leneşă. O faţă răsfăţată a cuiva care nu va munci niciodată pentru nimic, a cuiva care culege lucrurile de pe dulapurile altcuiva şi nu se ruşinează când este prinsă. Faţă a unei secături care trece pe nesimţite la chiuvetă, ca să clătească furculiţa pe care i-ai pus-o lângă farfurie. O faţă întoarsă spre interior, care nu se vede decât pe sine. Tu eşti aici, îţi spune, doar pentru că eu te privesc.

De două sau de trei ori pe noapte, în timp ce se uită pe rând la fotografie, unul dintre ii va rosti numele. Dorcas? Dorcas. Camerele întunecate devin şi mai întunecate: în salon trebuie aprins un chibrit, pentru ca să i se vadă faţa. În spate se află o sufragerie, două dormitoare, bucătăria, toate situate în mijlocul clădirii, aşa că ferestrele

apartamentului nu văd lumina lunii sau a vreunui felinar de pe stradă. Baia are cea mai bună lumină, căci ea este proiectată spre înafară, dincolo de bucătărie, şi prinde razele de soare ale după-amiezii. Violet şi Joe au aranjat mobila în aşa fel, încât s-ar putea să nu amintească nimănui de imaginile din reviste, dar care se potriveşte cu obiceiurile corpului, cu felul în care omul merge din cameră în cameră fără să se lovească de nimic şi cu ce vrea să facă atunci când se aşază jos. Ştiţi cum unii oameni pun câte un scaun sau o masă într-un colţ în care arată bine, dar spre care nimeni nu se va îndrepta vreodată, iar de stat în el, nici atât? Violet nu a făcut nimic de felul ăsta la ea acasă. Totul este pus acolo unde cineva ar vrea să fie, sau i-ar putea folosi sau ar avea nevoie. Aşa că sufrageria nu are o masă cu scaune de înmormântare. Are scaune mari şi adânci şi o măsuţă, aşezată lângă fereastră, acoperită cu jad şi plante, atunci când nu joacă remi sau cărţi. Bucătăria este destul de încăpătoare ca să poată mânca patru oameni în ea sau ca vreo clientă să-şi întindă picioarele, în timp ce Violet îi face părul. Camera din faţă sau salonul nu era nici ea irosită: aştepta o nuntă pe măsură. Existau colivii şi oglinzi în care să se privească păsările, dar acum, bineînţeles, nu mai erau păsările, căci Violet le dăduse drumul în ziua aceea, când s-a dus la înmormântarea lui Dorcas cu un cuţit. Acum nu sunt decât colivii goale, oglinzile stinghere întorcându-le imaginea. În rest, mai e o canapea, nişte scaune din lemn sculptat cu nişte măsuţe alături ca să-ţi poţi pune în faţă ceaşca de cafea sau o farfurioară cu îngheţată sau dacă vrei să citeşti ziarul, s-o poţi face uşor, fără a mototoli paginile. Înainte, pe poliţa şemineului erau rafturi şi pietre frumos colorate, dar acum au dispărut şi doar fotografia lui

Dorcas Manfred stă acolo într-o ramă de argint, ţinându-i treji toată noaptea.

Cu aşa nopţi agitate, se trezesc târziu, iar Violet trebuie să se grăbească să pregătească masa înainte de a se apuca de muncă. Fiind iscusită, dar neavând nici o instruire şi prin urmare nici autorizaţie, Violet nu putea cere un preţ mai mare de 25-50 de cenţi, iar de când cu scena de la înmormântarea lui Dorcas, multe din clientele ei obişnuite au găsit motive să-şi facă singure părul sau să apeleze la fiicele lor. Violet şi Joe Trace nu aveau nevoie înainte de măruţinşul din coafat, dar acum, că Joe chiuleşte cu zilele de la muncă, Violet îşi ia din ce în ce mai des sculele şi măiestria şi se afundă în apartamentele supraîncălzite ale femeilor care se trezesc la amiază, îşi toarnă gin în ceai şi nu le pasă ce-a făcut ea. Femeile astea au întotdeauna nevoie să aibă părul făcut şi uneori mila le inundă ochii şi-i dau bacşiş un dolar întreg.

– Tu, să mănânci şi tu ceva, spune una din ele. Nu vrei să fii şi tu mai mare ca ondulatorul?

– Lasă-mă-n pace, spune Violet.

– Vorbesc serios, zice femeia. E încă somnoroasă şi-şi sprijină obrazul cu mâna stângă, iar cu dreapta se ţine de ureche. Bărbaţii fac din tine un zgârci, dacă-i laşi.

– Femeile, răspunde Violet. Femeile scot sufletu' din mine. Nici un bărbat n-a făcut zgârci din mine. Fetişoarele astea flămânde care se poartă ca femeile. Care nu sunt mulţumite cu băieţi de vârsta lor, nu, ele vor pe cineva destul de bătrân, să le fie tată. Foindu-se peste tot cu rujul şi ciorapii lor transparenţi, cu rochiile până ştii tu unde...

– Vezi că aia e urechea mea, dragă. Să n-o îndrepţi şi pe ea!

– Scuze. Îmi pare rău. Sincer, îmi pare rău. Şi Violet se opreşte să-şi sufle nasul şi să-şi şteargă lacrimile cu dosul palmei.

– Ah, drăcie, suspină femeia şi profită de pauză să-şi aprindă o ţigară. Să nu-mi spui că acum ai de gând să-mi zici o poveste plină de ură, despre cum o fată tânără s-a băgat peste tine şi cum nu e vina lui, căci el se plimba liniştit pe stradă, văzându-şi de-ale lui, când păsărica i-a sărit în spate şi l-a târât după ea în pat. Nu-ţi irosi suflul degeaba. O să ai nevoie de el pe patul de moarte.

– Am nevoie de suflu acum. Violet încearcă pieptenele încălzit. Lasă pe ziar o urmă ca un deget lung şi maro.

– S-a mutat din casă? E cu ea?

– Nu. Suntem tot împreună. Ea e moartă.

– Moartă? Atunci care-i problema ta?

– Se gândeşte la ea tot timpul. Numai pe ea o are în cap. Nu vrea să muncească. Nu poate să doarmă. Jeleşte toată ziua, toată noaptea...

– Oh, zice femeia. Scrumează ţigara, îi ciupeşte vârful şi aşază cu grijă chiştocul în scrumieră. Lăsându-se din nou pe spate, îşi îndoaie vârful urechii cu două degete.

– Ai dat de necaz, spune, căscând. De mare necaz. Nu poţi să rivalizezi cu o moartă. N-ai cum să câştigi.

Violet îi dă dreptate; nu numai că-l pierde pe Joe din cauza unei fete moarte, dar îşi pune şi problema dacă nu cumva s-a îndrăgostit şi ea de dânsa. Când nu încearcă să-l umilească pe Joe, îi admiră fetei părul; când nu-l blesteamă pe Joe cu ocări noi-nouţe, poartă conversaţii în şoaptă cu trupul mort din capul ei; când nu-şi face griji din cauza lipsei lui de poftă de mâncare sau a insomniei lui, se întreabă, oare ce culoare aveau ochii lui Dorcas. Mătuşa ei îi spusese că erau căprui, cosmeticienele că erau negri, dar

Violet nu văzuse niciodată o persoană cu pielea deschisă şi ochi negru-cărbune. Un lucru era sigur: avea nevoie să-i taie cineva vârfurile. Din fotografie şi din ce-şi aducea aminte de la înmormântare, fata avea nevoie să-i fie tăiate vârfurile. Un păr aşa de lung se degradează uşor. Jumătate de centimetru în minus ar face minuni. Dorcas. Dorcas.

Violet părăseşte casa femeii adormite. Noroiul de pe trotuar a îngheţat din nou şi deşi are de mers şapte străzi prin frig, este recunoscătoare că următoarea clientă nu vine decât de-abia la ora trei şi că mai are timp să facă un pic de curat prin casă până atunci. Erau treburi care se cereau făcute, căci era imposibil să nu aibă nimic de înfăptuit, nici o înlănţuire de sarcini, nici o listă de obligaţii. Ar fi început să facă semne cu palma prin aer sau să tremure, dacă nu punea mâna să facă ceva şi apoi altceva, şi tot aşa. Aprinde cuptorul să încălzească bucătăria. Şi în timp ce umezeşte gulerul unei cămăşi albe, gândul îi şi fuge la capătul patului, unde un picior dezlipit de cadru este prea fisurat pentru a mai putea fi lipit la loc. Când vine clienta şi Violet îi săpuneşte părul subţire şi alb, murmurând „Să ne păzească Cel de Sus!" la momentul potrivit în şirul confesiunii bătrânii, Violet ajustează frânghia care leagă uşa cuptorului de balama şi exersează în gând cum va pleda pentru o amânare de trei zile a chiriei. Se gândeşte că tânjeşte după odihnă, după o după-amiază lipsită de griji, în care să poată decide, aşa, dintr-odată, să se ducă la film sau pur şi simplu să stea cu coliviile şi să asculte copiii cum se joacă în zăpadă.

O atrage ideea de odihnă, dar nu crede că i-ar plăcea. Sunt toate la fel, femeile astea. Aşteptând momentul în care să nu facă nimic, în care spaţiul nu va fi ocupat decât de curentul propriilor gânduri. Dar nu le-ar plăcea. Sunt

ocupate şi se gândesc la modalităţi de a fi şi mai ocupate, pentru că un astfel de moment în care nu ar fi nimic presant de făcut, le-ar doborî. O astfel de deschidere nu ar fi invadată de câmpuri cu cioboţica-cucului, nici de dimineţi lipsite de muşte şi de căldură, în care lumina este uşoară. Nu. Deloc. Îşi ţin mintea şi mâinile ocupate cu săpunuri, reparaţii şi confruntări riscante, pentru că ceea ce le-ar aştepta, dacă ar avea un asemenea moment neaşteptat de lenevie, ar fi infiltrarea furiei. Lichefiată. Groasă şi înceată. Atentă şi îngropând totul în calea ei cu minuţiozitate. Sau, altfel, într-o fracţiune de secundă, de sub sâni se strecoară o tristeţe despre care nu ştiu de unde vine. O vecină înapoiază bobina de aţă pe care o împrumutase şi nu numai aţa, ci şi acul lung, şi ambele stau în cadrul uşii, cât una din ele repetă o conversaţie amuzantă pe care a purtat-o cu o femeie de la etajul inferior; este chiar amuzantă şi râd împreună – una din ele, zgomotos şi ţinându-se de frunte, iar cealaltă destul de tare, încât s-o doară burta. Cea care a oferit aţa cu împrumut închide uşa, iar mai târziu, tot zâmbind, se şterge la ochi cu reverul bluzei ca să îndepărteze urmele râsului, dar se prăbuşeşte pe braţul canapelei, lacrimile curgându-i atât de repede, că-i trebuie două mâini să le prindă.

Deci Violet umezeşte gulerul cămăşii şi tuşeşte. Şi apoi săpuneşte din toată inima acele câteva grame de păr cărunt, moale şi interesant ca al unui bebeluş.

Nu era genul de păr de copil pe care bunica sa îl săpunise şi cu care se jucase şi pe care şi-l amintea de acum patruzeci de ani. Părul băiatului de la care-şi primise numele. Poate de aceea Violet se făcu coafeză: toţi anii aceia în care a ascultat-o pe bunica ei salvatoare, True Belle, spunând poveşti cu Baltimore. Anii cu Miss Vera Louise, care locuia în eleganta casă de piatră de pe Edison Street, unde lenjeria

era brodată cu fir albastru şi unde nu era nimic de făcut decât să creşti şi să adori băieţelul blond care a fugit şi a lăsat pe toată lumea fără părul său mult iubit.

Oamenii au fost furioşi când Violet a întrerupt înmormântarea, dar nu cred că au fost surprinşi. Cu mult, mult timp în urmă, înainte ca Joe să pună ochii pe fată, Violet se aşezase în mijlocul străzii. Nu s-a împiedicat şi nici nu a fost împinsă: pur şi simplu s-a aşezat pe jos. După câteva minute, doi bărbaţi şi o femeie au venit la ea, dar ea nu reuşea să înţeleagă ce spuneau sau de ce o făceau. Cineva a încercat să-i dea să bea apă, dar ea îl lovise peste mână. Un poliţist s-a aşezat în genunchi lângă ea, iar ea s-a rostogolit pe o parte, acoperindu-şi ochii. Ar fi dus-o la secţie, dar spusese pentru mulţimea adunată: „A, e obosită. Lăsaţi-o să se odihnească!" Au purtat-o până la primele trepte. Uşor, uşor şi-a revenit, s-a scuturat de praf şi a ajuns la clientă cu o ora întârziere, ceea ce le-a făcut plăcere târfelor domoale, care nu cunoşteau graba decât în iubire.

Din ce ştiu eu, episodul nu s-a mai repetat, dar, deşi nu se vorbeşte despre asta, totuşi a încercat să fure copilul acela, deşi nu se poate dovedi. Nu se ştiu decât următoarele: femeile din familia Dumfrey – mamă şi fiică – nu erau acasă când a ajuns Violet. Fie au încurcat datele sau s-au decis până la urmă să se ducă la un coafor cu autorizaţie, probabil doar ca să se spele, căci un păr ca al lor nu putea fi spălat într-o chiuvetă de baie. În privinţa asta, nimeni nu le întrece pe cosmeticiene: apuci să te întinzi pe spate, în loc să te apleci în faţă; n-ai nevoie să-ţi apeşi prosopul pe ochi ca să nu-ţi intre apa în ei, căci la un salon cum trebuie, apa se scurge de pe ceafă în chiuvetă. Aşa că, uneori, deşi cosmeticienele cu acte în regulă nu erau la fel de pricepute

ca Violet, vreo clientă obişnuită se mai furişa la frizerie doar ca să se bucure de o şamponare confortabilă.

Era norocoasă să aibă două cliente în acelaşi loc şi Violet aştepta cu nerăbdare întâlnirea de la ora unsprezece. Când nu i-a răspuns nimeni la uşă, aşteptă, crezând că întârzie la piaţă. Încercă din nou soneria după o vreme şi apoi se aplecă peste balustrada de ciment ca să întrebe o vecină dacă ştie ceva de femeile Dumfrey. Femeia dădu din cap că nu, dar veni s-o ajute pe Violet să se uite la ferestre şi să se mire.

– Ţin jaluzele ridicate când sunt acasă, spuse. Şi trase când sunt plecate. Ar trebui să fie invers.

– Poate că vor să vadă afară când sunt acasă, spuse Violet.

– Ce să vadă? întrebă femeia. Era dintr-o dată nervoasă.

– Lumina zilei, spuse Violet. Să le vină şi lor lumină.

– Dacă vor lumină, să se mute înapoi în Memphis.

– Memphis? Credeam că s-au născut aici.

– Aşa vor ele să crezi. Dar nu-i adevărat. Nu-s nici măcar din Memphis. Cottontown. N-a auzit nici dracu'.

– Măi să fie, spuse Violet.

Era surprinsă pentru că femeile din familia Dumfrey erau nişte doamne graţioase, urbanizate, iar tatăl lor deţinea un magazin pe 136th Street, iar ele aveau nişte slujbe frumoase în administraţie: una încasa bilete la Lafayette, iar cealaltă lucra în contabilitate.

– Nu le place să se ştie.

– De ce? întrebă Violet.

– Nişte snoabe, d-aia. Lucrează toată ziua cu banii, de aici li se trage. Ai observat? Cum oamenii care au bani pe mână sunt cu nasul pe sus? Ca şi cum ar fi vorba de banii lor, nu ai tăi.

Îşi supse măselele.

– Lumina zilei, pe naiba!

– Păi eu le fac părul o dată la două marţi, iar azi e marţi, nu?

– Toată ziua.

– Atunci mă întreb unde or fi.

Femeia îşi băgă mâna pe sub fustă să-şi tragă ciorapii.

– Pe undeva, purtându-se ca şi cum n-ar fi din Cottontown.

– Tu de unde eşti?

Violet era impresionată de capacitatea femeii de a-şi ajusta ciorapii cu o singură mână.

– Din Cottontown. Le ştiu pe amândouă de mult. De când au ajuns aici, toată familia se poartă ca şi cum nu m-ar fi văzut niciodată în viaţa lor. Li se trage de la număratul banilor în loc de dat cu mătura, aşa cum ar trebui să mă apuc să fac, dacă nu vreau să-mi pierd slujba asta amărâtă. Of, Isuse!

Oftă din tot corpul.

– Lasă-le un bileţel. Nu te baza pe mine să le spun că le-ai căutat. Nu ne vorbim decât dacă trebuie.

Îşi închise nasturii de la haină, apoi făcu un semn cu mâna care voia să spună: „faci cum vrei!", iar Violet îi spuse că o să mai aştepte un pic.

Violet se aşează pe treptele largi, cu plasa cu fiare, uleiuri şi şampoane, între picioare.

Când avu copilul în braţe, îi trase păturica până la obraji ca să-l apere de vântul prea rece pentru făţuca lui dulce, de culoarea untului. Felul în care o privea cu ochii lui mari şi care nu obligau la nimic, o făcu să zâmbească. Simţi cum i se urcă liniştea în stomac, iar un fel de lumină săltătoare şi alertă îi circula prin vene.

Lui Joe o să-i placă la nebunie, îşi spuse ea. La nebunie. Şi brusc, gândul îi fugi la dormitorul lor şi la ce putea găsi acolo pe post de leagăn până să facă rost de unul adevărat. Avea deja săpun delicat în cutia cu mostre, aşa că-l putea spăla în bucătărie imediat. Pe el? Era un el? Violet îşi ridică capul spre cer şi râse reţinându-şi entuziasmul până acasă, unde putea verifica. Râsul acela – degajat şi zgomotos – fu ceea ce confirmă furtul pentru unii şi-l discredită pentru alţii. O hoaţă pe cale să fure un bebeluş ar râde oare aşa la un colţ de stradă, la nici o sută de metri depărtare de căruciorul de nuiele din care l-a luat? O femeie bună la inimă şi inocentă ar lua un cărucior cu un copil în el, pe care sora lui mai mare a rugat-o să-l păzească până se repede ea în casă şi ar râde în felul acesta?

Sora ţipa în faţa casei, atrăgând vecinii şi trecătorii, în timp ce scruta trotuarul în sus şi-n jos – strigând: „Philly! A dispărut Philly! L-a luat pe Philly!" Nu-şi lua mâna de pe bara de împins căruciorul, nedispusă să fugă acolo unde-i ateriza privirea ca şi cum, dacă părăsea căruciorul, în care nu se afla decât discul care îi alunecase din mână, acela după care fugise în casă şi care acum se afla pe perna pe care obişnuia să stea fratele ei – poate că şi el o să dispară.

– Care ea? întrebă ea. Cine l-a luat?

– O femeie. Am fost plecată un minut. Nici măcar un minut! Am întrebat-o...am spus... şi ea a spus că-i în regulă.

– Ai lăsat un copil în carne şi oase cu o străină şi te-ai dus după un disc? Dezgustul din vocea bărbatului aduse lacrimi în ochii fetei. Sper că maică-ta o să te facă bucăţi.

Părerile şi deciziile izbucniră în mulţime ca nişte chibrite aprinse.

– Cine te-a crescut în felul ăsta?

– Cheamă poliţia!

– Pentru ce?

– Cel puţin să înceapă să-l caute.

– Uită-te şi tu după ce s-a dus şi a lăsat copilul!

– Ce e?

– The Trombone Blues.

– Doamne fereşte!

– O să dea de dracu' când ajunge acasă la maică-sa.

Mulţimea, din ce în ce mai furioasă pe sora proastă şi iresponsabilă, pe poliţie, pe discul care zăcea acolo unde ar fi trebuit să fie copilul, uitase cu totul de răpitoare, când un bărbat de la marginea trotuarului spuse: „Nu-i aia?" Arătă spre Violet la un colţ şi când toată lumea se întoarse în direcţia spre care arăta degetul lui, Violet, încântată de plăcerea descoperirii pe care urma să o aibă, îşi lăsă capul şi începu să râdă zgomotos.

Dovada nevinovăţiei ei consta în plasa cu ustensile de coafat, care rămăsese pe treptele pe care aşteptase Violet.

– Mi-aş fi lăsat plasa cu lucrurile cu care îmi câştig pâinea, dacă aveam de gând să-ţi fur copilul? Crezi că-s nebună?

Ochii lui Violet, întredeschişi şi plini de furie, o priviră direct pe soră.

– De fapt aş fi luat totul cu mine. Şi căruciorul, dacă asta aveam de gând.

Pentru majoritatea oamenilor de acolo, părea să fie adevărat şi probabil, mai ales pentru cei care o considerau vinovată pe soră. Femeia îşi lăsă în urmă sacoşa şi plimba doar copilul, când sora mai mare – prea toantă ca să aibă grijă de un copil oricum – se întoarse în casă după un disc pe care să-l asculte cu o prietenă. Şi cine ştie ce altceva îi poate trece prin cap unei fete prea nătângă să aibă grijă de un copil adormit?

Pentru puţini dintre ei, părea improbabil şi destul de suspicios. De ce mergea în felul acela, dacă doar se juca, legânând copilul? De ce nu se plimbase prin faţa casei, aşa cum face un om normal? Şi ce fusese cu râsul acela? Ce fel de râs? Păi dacă putea să râdă în felul acela, ar fi putut să uite nu numai de plasa ei, ci de lumea întreagă.

Sora, batjocorită, luă copilul, căruciorul şi discul şi urcă în casă.

Violet, triumfătoare şi nervoasă, îşi smulse plasa, spunând:

– E ultima oară când mai fac o favoare cuiva! La naiba, aveţi grijă singuri de copiii voştri!

Şi aşa rămase după aceea, îşi amintea incidentul ca o ofensă care-i fusese adusă. Pătuţul improvizat, săpunul delicat, toate acestea i se şterseră din minte. Îşi mai aducea aminte din când în când de lumina care-i scăpăra prin vene şi uneori, într-o zi mohorâtă, când anumite colţuri ale casei rămâneau în umbră, când fasolele roşii din oală nu se mai frăgezeau odată, îşi amintea de o strălucire care putea fi dusă în braţe. Care să se distribuie, la nevoie, în locuri întunecate ca fundul unei fântâni.

Joe nu află niciodată de această izbucnire în public a lui Violet. Stuck, Gistan şi alţi prieteni de-ai lui vorbeau între ei despre incident, dar nu le venea să-i zică mai mult de: „Ei, şi cum se simte Violet? E bine?" Cât despre fisurile ei private, pe ăstea le ştia.

Le numesc fisuri, pentru că asta erau. Nu deschizături sau prăbuşiri, ci mici crăpături întunecate în globul de lumină al zilei. Se trezeşte de dimineaţă şi vede cu o claritate perfectă un şir de scene bine luminate. În fiecare din ele, se întâmplă ceva specific: mâncare, treburi, cliente, cunoştinţe, locuri. Dar nu se vede pe sine făcând toate

acestea. Le vede pe ele întâmplându-se. Globul de lumină susţine şi îmbăiază fiecare scenă şi se poate presupune că la marginea unde se opreşte lumina, există o fundaţie solidă. Dar de fapt nu există nici o fundaţie, ci alei şi crevase peste care se trece de fiecare dată. Şi globul de lumină este imperfect. Dacă este examinat de aproape, are cute, spărturi lipite prost şi puncte vulnerabile dincolo de care nu este nimic. Nimic-nimic. Uneori, când nu este atentă, Violet dă peste aceste crăpături, ca atunci când, în loc să calce înainte, face un pas înapoi şi îşi îndoaie picioarele ca să se aşeze în mijlocul străzii.

Înainte nu era aşa. Fusese o fată dezgheţată şi hotărâtă şi o tânără femeie harnică, având limba ascuţită, specifică cosmeticienelor. Îi plăcuse şi-i reuşise să facă lucrurile aşa cum voia ea. Îl alesese pe Joe şi refuză să se întoarcă acasă, odată ce-l văzu prinzând contur în lumina dimineţii. Îşi făcuse loc cu coatele dincolo de districtul Tendeloin şi căpătase un apartament spaţios promis unei alte familii hăituindu-l pe proprietar, bătându-i la uşă. Îşi făcea cliente ducându-se la ele şi descriindu-le serviciile („Pot să te coafez mai bine şi mai ieftin, unde şi când vrei tu"). Se certa cu măcelarii şi cu vânzătorii ambulanţi pentru cea mai bună marfă („Pune şi bucăţica aia. Tu-mi cântăreşti cozile şi eu cumpăr frunzele"). Cu mult înainte ca Joe să se afle într-un magazin urmărind o fată cumpărând bomboane, Violet dădu peste o crăpătură-două. Simţi nimicul pe limbă. Cuvintele care aveau legătură doar unele cu altele se legară într-o replică de altfel normală.

– Nu cred ca am avut un opt luna asta, spuse ea, referindu-se la loteria zilnică. Nici măcar o dată. Tre' să iasă în curând, aşa că aleg un opt.

– Nu aşa se joacă, spuse Joe. Fă o combinaţie şi rămâi cu ea.

– Nu. Tre' să iasă opt, simt. A ieşit mereu în august, toată vara de altfel. Acum e gata să iasă din ascunzătoare.

– Faci cum vrei!

Joe examina o comandă de produse de la Cleopatra.

– Am să dublez pariul cu un zero şi încă două-trei, că poate cine ştie, cine e fata aia drăguţă care stă lângă tine?

Se uită la Joe aşteptând un răspuns.

– Ce? Se încruntă. Ce spui tu acolo?

– Oh. Violet clipeşte rapid. Nimic, adică....nimic.

– Fată drăguţă?

– Nimic, Joe. Nimic.

Vrea să spună că nu se poate face nimic, dar ceva tot a fost. Ceva subtil, dar tulburător. Ca atunci când miss Haywood a întrebat-o la ce oră poate să-i facă părul nepoatei sale, iar Violet a spus:

– La ora două, dacă nu-mi iese dricul în cale.

Nu e foarte greu să se smulgă din astfel de colapsuri, căci nimeni n-o presează. Li se întâmplă şi altora? Poate. Poate că fiecare are o limbă renegată care tinde să scape de sub control. Violet tace din gură. Vorbeşte din ce în ce mai puţin, până când întreaga ei participare la conversaţie constă în „ah", şi „să ne păzească Cel de Sus!". Mai puţine scuze decât i se cuvin unei limbi cu toane i se pot acorda unei mâini independente care poate găsi în colivia papagalului un cuţit pierdut de săptămâni. Violet e la fel de tăcută. Cu timpul, tăcerile ei încep să-l enerveze pe soţul ei, apoi să-l nedumerească şi în cele din urmă să-l deprime. Este căsătorit cu o femeie care vorbeşte cel mai mult cu păsările ei. Iar una dintre ele îi răspunde: „Te iubesc."

Capitolul 2

Sau cel puţin aşa era înainte. Când Violet a alungat păsările, a rămas nu numai fără compania canarilor şi confesiunea papagalului, ci şi fără rutina de a le acoperi coliviile, un obicei din acela care devine necesar pentru noapte. Unul care te ajută să dormi neîntors. S-ar putea să ajute şi munca pe rupte; sau alcoolul. Cu siguranţă un trup – prietenos dacă nu familiar – care să stea lângă tine. Cineva a cărui atingere este o asigurare, nu un afront sau o neplăcere. Cineva a cărui respiraţie grea nici nu te înfurie şi nici nu te dezgustă, ci te amuză ca aceea a unui animal de companie iubit. Te mai pot ajuta şi ritualurile: închiderea uşilor, făcutul ordinii, spălarea dinţilor, pieptănatul; dar toate acestea sunt preliminare lucrurilor cu adevărat necesare. Cei mai mulţi oameni vor să se prăbuşească în somn. Să fie aruncaţi în el prin puterea oboselii, ca să evite o noapte plină de tăcere zgomotoasă, colivii goale care nu au nevoie să fie învelite sau fete obraznice şi nezâmbitoare care se holbează de pe poliţa căminului.

Pentru Violet, care nu o cunoscuse niciodată pe fată, ci îi văzuse doar fotografia şi îi inventase personalitatea prin investigaţiile sale atente, amintirea fetei este precum o boală în casă: peste tot şi nicăieri. Nu există nimic pe care Violet să-l poată lovi sau izbi, şi când trebuie, când nu se mai poate

abține s-o plesnească cumva, nu mai rămân decât paie sau o hârtie sepia.

Dar pentru Joe, situaţia este diferită. Fata aceea i-a fost necesară în fiecare noapte, timp de trei luni. El rememorează amintirile cu ea; cum numai gândindu-se la ea în timp ce stătea alături de Violet în pat, putea să adoarmă. Îl supăra moartea ei, îi părea foarte rău, dar l-ar fi deranjat şi mai mult posibilitatea de a nu mai putea să-şi aducă aminte de ceea ce iubise. Şi ştie că amintirea va continua să pălească, pentru că deja începuse în după-amiaza când a prins-o. După ce i-a spus că îşi doreşte Coney Island şi petreceri şi Mexic. Chiar şi atunci se agăţa de o anume calitate a pielii ei deteriorate, de zahăr, de felul cum i se ciufulea părul pe pernă, de felul cum îşi mușca unghiile, de felul înduioşător în care stătea în picioare, cu degetele de la picioare îndoite. Chiar şi atunci, ascultând-o vorbind, auzind lucrurile teribile pe care i le spunea, simţea că pierde timbrul vocii şi ceea ce se întâmpla cu pleopele ei în timp ce făceau dragoste.

Acum zace în pat, amintindu-şi fiecare detaliu al acelei după-amiezi de octombrie când a întâlnit-o pentru prima oară, de la început până la sfârşit, mereu şi mereu. Nu doar pentru că e plăcut, ci şi pentru că încearcă să şi-o imprime în minte, s-o fixeze acolo împotriva uzurii viitoare. Aşa încât nici ea, nici dragostea vie pentru ea să nu pălească sau să ruginească, aşa cum s-a întâmplat cu Violet. Căci atunci când Joe încearcă să-şi aducă aminte cum era când el şi Violet erau tineri, când s-au căsătorit, când au decis să părăsească Vesper County şi să se mute în nord, la oraş, aproape nimic nu-i vine în minte. Îşi aducea aminte date, bineînţeles, evenimente, achiziţii, activităţi, chiar şi scene. Dar îi era greu să prindă senzaţia.

Se luptase îndelung cu această pierdere, crezuse că se resemnase, acceptase faptul că bătrâneţea înseamnă să nu-ţi mai aduci aminte ce senzaţie îţi oferă lucrurile. Că poţi spune: „Am fost speriat de moarte", dar nu poţi regăsi frica aceea. Că poţi revedea în cap scena extazului, crimei, tandreţei, dar este secată de orice, mai puţin de limbajul în care este formulată. Crezuse că acceptase acest lucru, dar se înşelase. Când o sună pe Sheila să-i livreze comanda cu produsele Cleopatra, intră într-o cameră plină de femei care râdeau şi glumeau şi iat-o, stând lângă uşă, ţinând-o deschisă pentru el – aceeaşi fată care-i atrăsese atenţia în farmacie, fata care cumpărase bomboane ca să-şi strice pielea şi care îl emoţionase până la lacrimi. Şi apoi, dintr-odată, în uşa lui Alice Manfred, stătea în picioare, cu degetele îndoite, cu părul împletit, nici măcar nu zâmbea, dar fără îndoială primindu-l în braţele ei. Fără îndoială. Altfel nu ar fi avut curajul, tupeul să-i şoptească acele cuvinte la plecare.

Era o agresivitate mitocănească de care se bucura, pentru că nu o folosise înainte şi nici nu avusese nevoie de ea. Începu să aibă grijă de bâzâitul dorinţei care ieşi la suprafaţă odată cu şoapta strecurată prin uşă. Mai întâi îl puse deoparte, făcându-i plăcere să ştie că era acolo. Apoi îl scoase afară din cutie şi-l admiră în tihnă. Nu tânjea după fată, mai degrabă se gândi la ea şi luă o hotărâre. Aşa cum decisese în legătură cu numele său, cu alunul în care dormise cu Victory, a bucăţii de pământ şi cu plecarea la oraş, tot aşa se decise în legătură cu Dorcas. În ce priveşte căsătoria cu Violet, pe aceasta n-o alesese, dar fu recunoscător că nu fusese obligat s-o facă, iar Violet o făcuse pentru el, ajutându-l să scape de toate păsărelele din ţinut şi de tăcerea coaptă care le acompania.

Se întâlniră în Vesper, Virginia, sub un alun. Lucraseră la câmp, ca toţi ceilalţi şi rămăseseră după cules ca să locuiască la o familie, douăzeci de mile depărtare de a lor. Aveau cunoştinţe comune. Erau atraşi unul de altul pentru că fuseseră puşi laolaltă şi tot ceea ce deciseseră fusese unde şi când să se întâlnească în timpul nopţii.

Violet şi Joe părăsiră Tyrell, o staţie de tren din Vesper, în 1906 şi se suiră în compartimentul pentru negri din Southern Sky. Când trenul începu să tremure apropiindu-se de apa care înconjura Oraşul, crezură că este ca ei: nervos că în sfârşit ajunseseră şi înspăimântaţi de ceea ce se afla de partea cealaltă. Nerăbdători, puţin speriaţi, nici măcăr nu aţipiră în cele paisprezece ore ale călătoriei în care fuseseră legănaţi ca într-un leagăn. Întunericul subit din compartimente ce se ivise când trecură printr-un tunel îi făcu să se întrebe dacă nu cumva există un zid în faţă de care să se izbească sau vreo stâncă atârnând deasupra abisului. La acest gând, trenul se cutremură, dar îşi continuă drumul şi desigur, în faţă exista un sol ferm, iar cutremurul se transformă sub picioarele lor în dans. Joe se ridică în picioare, cu degetele încleştate pe plasa de bagaje de deasupra capului. Simţea mai bine dansul în felul acesta şi-i spuse lui Violet să facă acelaşi lucru.

Atârnau acolo, un cuplu tânăr de la ţară, râzând şi dând din picioare, când intră conductorul, amabil, dar nezâmbitor, acum că nu mai era nevoit să zâmbească în acest compartiment plin de negri.

– Micul dejun în vagonul restaurant. Micul dejun în vagonul restaurant. Bună dimineaţa. Mic dejun complet în vagonul restaurant.

Ţinea o pătură peste umăr şi de sub ea scoase o sticlă de lapte pe care i-o puse în mână unei femei cu un copil adormit pe genunchi.

– Mic dejun complet.

Nu-i reuşi planul. Dorea ca toată lumea de la clasa a doua să se înşiruie în vagonul restaurant, acum că li se permitea. Acum că trecuseră de Delaware şi că erau departe de Maryland, nu mai exista nici o cortină verde ca otrava care să separe locul de mâncat al negrilor de restul. Bucătarii nu se mai simţeau obligaţi să pună porţii suplimentare pe farfuriile care se duceau dincolo de cortină, trei feliuţe de lămâie în ceaiul rece, două porţii de prăjitură cu cocos aranjate să arate ca una singură, toate ca să distragă atenţia de la cortină; o făceau mai uşor de înghiţit cu ceva mâncare în plus. Acum, ocolind Oraşul, nu mai era nici o cortină, întregul vagon putea fi umplut de oameni de culoare şi fiecare putea fi servit după cum ajungea. Numai să vrea. Numai dacă ar băga cutiile şi coşurile acelea sub scaune, dacă ar închide pungile de hârtie şi o dată în viaţa lor, să pună la loc în ambalajele lor biscuiţii cu şuncă şi să formeze un singur şir şi să parcurgă cele cinci vagoane până la vagonul restaurant, unde feţele de masă erau cel puţin la fel de albe ca cerşafurile pe care le uscau în tufişurile de ienupăr; unde şerveţelele erau împăturite cu un pliu la fel de ţeapăn ca acel pe care-l călcau pentru masa de duminică; unde sosul era la fel de fin ca acel făcut acasă, iar biscuiţii erau la fel de buni ca acei pe care-i aveau la pachet. Uneori se întâmpla şi asta. Vreo femeie bine încălţată, cu două fete tinere, un bărbat cu aspect de preot, cu un ceas cu lanţ şi pălărie cu boruri întoarse, se puteau ridica, aranja hainele şi, făcându-şi drum spre mesele albe cu cuţite şi furculiţe din argint masiv. Peste care domnea un negru

care nu era nevoit să-şi înfrumuseţeze demnitatea cu un zâmbet.

Lui Joe şi lui Violet nici nu le trecea prin cap să facă aşa ceva, să plătească bani pentru o masă pe care o consumaseră deja şi care presupunea să stea drepţi sau şi mai rău, separaţi de o masă. Nu în acest moment. Nu când se apropiau de marginea Oraşului dansând. Oasele şoldurilor ei se frecau de coapsa lui aşa cum stăteau ei pe culoar, neputându-se opri din zâmbit. Nici măcar nu ajunseseră şi deja Oraşul le vorbea. Dansau. Şi ca milioane alţii, cu piepturile bătând, cu şinele controlându-le picioarele, se holbau pe fereastră pentru o primă privelişte a Oraşului care dansa cu ei, dovedindu-le deja iubirea. Ca un million, alţii de-abia aşteptau să ajungă acolo şi să-i ofere la rândul lor iubire.

Unii se mişcau încet şi călătoriseră din Georgia în Illinois, în Oraş, şi apoi înapoi în Georgia, apoi în San Diego şi în cele din urmă, dând din cap, se abandonaseră Oraşului. Alţii ştiuseră imediat că Oraşul acesta şi nici un altul era pentru ei. Veniseră dintr-un moft, pentru simplul fapt că era acolo şi de ce nu? Au venit după ce au plănuit îndelung, după ce au scris multe scrisori ca să se asigure şi să afle ce şi cum. Au venit în vizită şi au uitat să se întoarcă la bumbacul înalt sau scurt. Eliberaţi din serviciul militar cu sau fără onoare, trecuţi în şomaj cu sau fără preaviz, hălăduiau o vreme şi apoi nu se mai puteau închipui în altă parte. Unii veniseră pentru că vreo rudă sau vreun prieten de-acasă le spusese: „Frate, ai face bine să vezi locul ăsta înainte de-a muri", sau „Acum avem spaţiu, aşa că fă-ţi bagajele şi adu-ţi papuci comozi."

Indiferent de felul cum ajunseseră aici, când sau de ce, în momentul în care atinseseră trotuarul nu mai exista

cale de întoarcere. Chiar dacă odaia pe care o închiriaseră era mai mică decât staulul unei viţici şi mai întunecată decât un closet dimineaţa, stăteau şi se uitau la numărul lor, se auzeau în audienţă, îşi conştientizau mişcările pe stradă printre alţii, mii ca ei, care se mişcau în acelaşi fel şi care, când vorbeau, indiferent de accent, tratau limba ca pe o jucărie complicată şi maleabilă creată pentru joacă. O iubeau în parte din cauza fantomei lăsate în spate. Coloana tasată a veteranilor din batalionul 27 trădaţi de comandantul pentru care luptaseră ca nişte nebuni. Ochii miilor stupefiaţi şi dezgustaţi că fuseseră importaţi de dl. Armour, dl. Swift, dl. Montgomery Ward ca să spargă greva în loc să fie concediaţi pentru acelaşi motiv. Pantofii rupţi ai două mii de docheri, pentru că dl. Mallory nu avea de gând să plătească 50 de cenţi pe oră ca cei albi. Palmele rugătoare, respiraţiile grele, copiii tăcuţi ai celor scăpaţi din Springfield Ohio, Springfield Indiana, Greensburg Indiana, Wilmington Delaware, New Orleans Louisiana, după ce albi înnebuniţi îşi lăsaseră balele peste câmpiile şi curţile de-acasă.

Valul de oameni de culoare care fugea de nevoi şi violenţă a atins apogeul în 1870, 1880 şi 1890, dar s-a stabilizat în 1906, când li s-au alăturat Joe şi Violet. Ca şi ceilalţi, erau oameni de la ţară, dar oamenii uită repede. Când se îndrăgostesc de oraş, o fac pentru totdeauna şi e ca şi cum ar fi pentru totdeauna. Ca şi cum nici n-ar fi existat un moment în care să nu fi iubit oraşul. În momentul în care ajung în gară sau coboră din feribot şi aruncă o privire peste străzile largi şi peste felinarele generoase care le luminează, ştiu în sufletul lor că s-au născut special pentru locul acesta. Aici, în oraş, nu sunt neaparat nişte persoane noi, ci ei înşişi: sinele lor mai puternic, mai

înclinat spre risc. Şi la început, când ajung, şi mai târziu, când şi ei şi oraşul au crescut, iubesc acea parte din ei înşişi atât de mult, încât uită ce înseamnă să-i iubeşti pe ceilalţi, asta dacă au ştiut vreodată. Nu vreau să spun că-i urăsc pe ceilalţi, nu, doar că ceea ce iubesc ei este felul în care oamenii devin în oraş, felul în care o şcolăriţă nu se opreşte la semafor, ci se uită în dreapta şi-n stânga şi păşeşte de pe trotuar, felul în care bărbaţii se adaptează la clădirile înalte sau la verandele micuţe, felul în care arată o femeie care se strecoară prin mulţime sau cât de şocant arată profilul ei fundalul Râului de Est. Tihna care domneşte în bucătărie, când ştie că uleiul pentru lampă sau firul de lână sunt după colţ şi nu la şapte mile depărtare; uimirea de a deschide larg ferestrele şi de a deveni hipnotizat ore întregi de oamenii de pe strada de dedesubt.

Toate astea nu sunt dragoste, dar alimentează dorinţa. Femeia care a învolvurat sângele unui bărbat, aplecându-se peste gard de ţară, s-ar putea nici să nu atragă atenţia în oraş. Dar dacă ţăcăne grăbită cu tocurile pe stradă, învârtindu-şi poşeta sau dacă stă rezemată de un stâlp cu o bere în mână, bălăbănindu-şi pantoful pe vârful degetelor, bărbatul, reacţionând la poziţia sa, la pielea fină pe piatră, este cucerit. Şi poate să creadă că ceea ce a dorit a fost femeia şi nu o combinţie de piatră sculptată şi un pantof cu toc care se leagănă în lumină şi dincolo de ea. Va recunoaşte imediat decepţia, iluzia creată de contururi, de lumină şi mişcare, dar nu va conta deloc, fiindcă decepţia va face parte şi ea din spectacol. Oricum, îşi va simţi plămânii cum se umplu şi se golesc. Nu există aer în Oraş, dar există respiraţie şi în fiecare dimineaţă îl cuprinde ca un drog care-i face ochii să strălucească şi-i luminează vorba şi aşteptările. Cât ai zice peşte uită pârâurile pline de pietricele şi merii atât de

bătrâni, încât îşi târâie crengile pe pământ şi trebuie să te apleci ca să le culegi fructele. Uită soarele care alunecă la fel ca gălbenuşul unui ou de ţară, gros şi portocaliu pe fundul cerului şi nu-i este dor de el, nu se uită în sus să vadă ce s-a întâmplat cu el sau să desluşească stelele eclipsate de lumina felinarelor senzaţionale şi extravagante.

Acest gen de fascinaţie, continuă şi incontrolabilă, cuprinde copiii, tinerele fete, bărbaţii de orice fel, mamele, miresele şi femeile petrecăreţe şi dacă reuşesc să ajungă în Oraş, se simt mai aproape de fiinţa lor interioară, mai aproape de persoanele care şi-au dorit să fie. Nimic nu-i poate priva de asta; oraşul este ceea ce îşi doresc ei să fie: risipitor, cald, înspăimântător şi plin de străini amiabili. Nu e de mirare că uită de râurile pline de pietricele şi că atunci când nu uită complet de cer, se gândesc la el ca la o informaţie despre timp.

Dar am văzut Oraşul dând la iveală un cer incredibil. Poliţiştii şi conductorii de tren cărora nici nu le-ar trece prin cap să se mute din Oraş, îşi aduc aminte uneori de cerul de ţară pe care l-au văzut de la ferestrele trenurilor. Dar nu există nimic care să se poată compara cu cerul nocturn dat la iveală de Oraş. Îţi poate da impresia că nu are suprafaţă şi că, mai mult decât oceanul însuşi, este adânc, lipsit de stele. Detaliat pe acoperişurile clădirilor, aproape, mai aproape decât propria-ţi pălărie, un asemenea cer citadin apasă şi se retrage, apasă şi se retrage şi mă face să mă gândesc la iubirea liberă dar ilegală ale iubitelor înainte de a fi descoperite. Uitându-mă la acest cer nocturn, care face senzaţie deasupra oraşului strălucitor, pot să nu visez la ceea ce ştiu că se află în ocean şi în golfuri şi în afluenţii pe care-i hrăneşte: aeroplanurile cu două locuri cu nasu-n noroi, pilotul şi pasagerul holbându-se la bancurile de peşti

care le trec prin faţă; bani, uzi şi obsceni în pungi de pânză sau mişcându-şi marginile uşor dincolo de benzile de metal făcute să le ţină pentru totdeauna. Sunt acolo jos, printre flori galbene care devoră cărăbuşi de apă şi ouă care se strecoară din aripioarele peştilor; împreună cu copii care îşi aleg greşit părinţii, împreună cu dalele de marmură de Carrara smulse din clădirile demodate. Mai sunt şi sticle făcute din sticlă îndeajuns de frumoasă, încât să rivalizeze cu stelele pe care nu le pot vedea deasupra, pentru că cerul nocturn le-a ascuns. Altfel, dacă aş fi vrut, ar fi putut să-mi arate stele croite din lameul hainelor fetelor de la cor sau oglindite în ochii iubitelor furtive şi fericite sub presiunea unui cer adânc, tangibil.

Dar asta nu e tot ce poate face cerul citadin. Poate deveni purpuriu, păstrând o inimă portocalie, aşa încât hainele oamenilor de pe stradă strălucesc precum costumele de dans. Am văzut femei învârtind fuste în apret fiert sau prinzând un ochi la ciorap în timp ce o fată îi îndreaptă părul sorei sale la cuptor, iar în acest timp, cerul, neobservat şi la fel de frumos ca un indian le pluteşte pe la ferestre. La ferestrele unde iubitele, libere şi ilegale, îşi spun una alteia lucruri.

Douăzeci de ani după ce Joe şi Violet au intrat în Oraş în paşi de dans, erau în continuare un cuplu, dar abia îşi mai vorbeau, ca să nu mai amintim de râs împreună sau de comportat ca şi cum pământul ar fi o podea de dans. Convins că doar el îşi mai aduce aminte de zilele acelea şi că şi le doreşte înapoi, conştient de cum arătau toate, dar nu şi ce simţire îi trezeau, şi-a găsit parteneră în altă parte. A închiriat o cameră de la o vecină care cunoştea preţul exact al discreţiei. A rezervat şase ore pe săptămână. Îndeajuns timp încât cerul citadin să-şi schimbe albastrul

îngheţat în violet cu o inimă aurie. Şi îndeajuns timp încât, atunci când soarele apunea, să-i spună noii lui iubiri lucruri pe care nu i le-a spus niciodată soţiei lui.

Lucruri importante cum ar fi felul în care miroase hibiscusul pe albia unui râu pe înserat, sau faptul că abia îşi vede picioarele nimerind găurile pantalonilor în lumina aceea şi atunci ce motiv ar avea să creadă că-i vede mâna, chiar dacă ea a decis să şi-o bage printre tufişuri şi să confirme, o dată pentru totdeauna, că este într-adevăr mama lui? Şi chiar dacă confirmarea îl ruşina, îl făcea cel mai bucuros băieţel din Virginia. Asta dacă decidea să-i arate, să asculte ce-i spunea şi apoi s-o facă, să rostească un fel de da, chiar dacă însemna nu, ca să ştie şi el. Şi cum era el dispus să-şi asume riscul şi să fie umilit şi recunoscător în acelaşi timp, pentru că acea confirmare însemna ambele. Mâna ei, degetele ei dibuind florile, atingându-i-le pe ale lui, poate chiar lăsându-l să le atingă pe ale ei. Nu ar fi înşfăcat-o, n-ar fi înhăţat-o şi n-ar fi târât-o afară de după tufişuri. Poate că de asta se temea ea, dar el nu ar fi făcut una ca asta şi i-a şi spus-o. Doar un semn zisese, arată-mi doar mâna, zisese, şi voi şti, nu ştii că trebuie să ştiu? Ea nu ar fi fost nevoită să spună nimic, nu ar fi trebuit să fie cuvinte, el nu avea nevoie de cuvinte şi nici nu şi le dorea, pentru că ştia cum mint cuvintele, cum pot să-ţi clocotească sângele şi apoi să dispară. Nu trebuia nici măcar să spună cuvântul „mamă". Nimic de felul ăsta. Tot ce trebuia să facă, era să-i dea un semn, mâna printre frunze şi flori albe ar fi fost de ajuns ca să-i spună că el era alesul, fiul pe care ştia că-l avusese cu paisprezece ani în urmă şi de care fugise, dar nu foarte departe. Destul de departe, încât să enerveze pe toată lumea că n-a plecat de tot şi îndeajuns de aproape,

încât să sperie pe toată lumea pentru că se furişează şi se ascunde şi atinge şi râde cu râsul jos şi dulce al unei fetiţe.

Poate că a făcut-o. Poate că erau degetele ei care se mişcau aşa în tufişuri, nu nişte rămurele, dar într-o lumină atât de stinsă, încât nu vedea nici picioarele intrându-i în pantaloni, poate că a ratat semnul care a fost cel puţin o combinaţie de ruşine şi plăcere şi nu interiorul unui nimic ce îl acompania întotdeauna, mai puţin în vara lui 1925, când avusese pe cineva cui să-i povestească. Cineva pe nume Dorcas, cu şuviţe de păr căzându-i pe obraji şi care ştia mai bine ca oamenii de vârsta lui cum era acel interior de nimic. Şi care îl umpluse pentru el şi el îl umpluse pentru ea, căci şi ea îl avea.

Poate că nimicul ei era mai rău, pentru că ea îşi cunoscuse mama şi chiar fusese lovită peste faţă de ea pentru vreo vorbă de care nu-şi aducea aminte. Dar îşi amintise, şi-i povestise şi lui, de palma peste faţă, de zgomotul ei şi de durere şi de felul în care o arsese. Cum o arsese, îi spuse. Şi dintre toate palmele pe care le primise, pe aceea şi-o amintea cel mai bine, pentru că a fost ultima. Se aplecă de la fereastra celei mai bune prietene pentru că ţipetele nu făceau parte din vis. Erau în afara minţii ei, dincolo de stradă. Ca şi cum ar fi fugit. Toată lumea fugea. După apă? După găleţi? După camionul pompierilor, lustruit şi aşezat în altă parte a oraşului? Nu avea cum să ajungă în casa în care păpuşile din cârlige stăteau înşiruite. Într-o cutie de trabuce. Dar încercă oricum să ajungă la ele. În picioarele goale, în rochia de noapte în care dormise, fugise să le ia şi urlă la mama ei că, uite, cutia cu păpuşi, cutia cu păpuşi era acolo, pe dulap, nu putem să ajungem la ea? Mama?

Plânge din nou şi Joe o ţine strâns în braţe. Cerul indian trece pe la fereastră şi dacă îl văd, le colorează dragostea.

Acesta este momentul în care, după o tăcere oarecare, ridică valiza cu produse Cleopatra de pe scaun şi o tachinează înainte de a o deschide, ţinând capacul ridicat ca ea să nu vadă imediat ceea ce ascunsese sub borcanele şi cutiile parfumate, cadoul pe care i l-a adus. Aceasta este cireaşa de pe tortul zilei lor, în acelaşi moment în care cerul urban îşi schimbă inima aurie în negru şi îşi ascunde stelele vreme îndelungată, ca apoi să le scoată una câte una, ca pe nişte daruri.

Până atunci, ea şi-a aranjat pieliţele unghiilor, şi-a curăţat unghiile şi şi le-a dat cu ojă transparentă. A plâns un pic vorbind despre East St. Louis şi s-a autobinedispus cu manichiura lui. Îi place să ştie că mâinile care o ridică şi o întorc sub pătură au fost îngrijite de ea. Date cu cremă de ea, dintr-un borcan cu ceva din cutia lui cu mostre. Se ridică şi-i ia faţa în mâini şi-i sărută ambele pleoape. Una pentru mine, spune ea, şi una pentru tine. Una pentru mine şi una pentru tine. Dacă-mi dai şi tu, îţi dau şi eu. Dă-mi! Dă-mi!

Încearcă să nu ţipe, dar nu se pot abţine. Uneori, îi acoperă gura cu palma ca nu cumva să o audă cineva trecând pe hol şi dacă poate, dacă se gândeşte la timp, muşcă perna ca să-şi oprească propriul geamăt. Dacă poate. Uneori crede că l-a oprit, căci are colţul pernei în gură, dar apoi se aude respirând la sfârşitul unui strigăt care nu putea să vină decât din gâtul lui epuizat.

Ea râde când vede una ca asta, râde şi iar râde înainte de a-i încăleca spinarea şi de a-l lovi cu pumnii. Când oboseşte şi e aproape adormită, se apleacă în jos, cu buzele după urechea lui şi începe să facă planuri. Mexic, şopteşte ea. Vreau să mă duci în Mexic. Prea zgomotos, murmură el. Nu, nu, spune ea, e numai bine. De unde ştii? întreabă el. Am auzit lumea vorbind, lumea spune că mesele sunt

rotunde şi că sunt acoperite cu feţe de mese albe şi că au pe ele lămpi minuscule. Nu se deschid decât mult după ora ta de somn, spune el zâmbind. Asta e ora mea de somn, oamenii din Mexic dorm în timpul zilei, du-mă acolo! Stau înăuntru până e timpul să se ducă la biserică, duminica dimineaţă, şi albii nu pot intra, iar băieţii cântă uneori şi se ridică în picioare şi dansează cu tine. Ooo, spune el. Ce oooo, întrebă ea. Nu vreau decât să dansez cu tine şi după aia să mă duc să stau la o masă rotundă cu lampă. O să ne vadă lumea, spune el, lămpile alea de care vorbeşti sunt destul de mari, încât să vezi cine stă la masă. Aşa spui tu întotdeauna, aşa ai spus şi data trecută şi nimeni nici măcar nu s-a uitat la noi, se distrau şi ei, iar în Mexic este şi mai bine, căci nimeni nu poată să vadă sub masă, nu-i aşa? Poate cineva? Dacă nu vrei să dansezi, putem să stăm doar la masă, arătând înţepaţi lângă lampă şi ascultând muzică şi privind oamenii. Nimeni nu poate vedea sub masă. Joe, Joe, du-mă, zi-mi că mă duci! Şi cum ai de gând să pleci din casă? întrebă el. Mă descurc eu, aşa cum fac întotdeauna, numai spune da. Ei, ei, spune el, n-are rost să culegi mărul, dacă n-ai de gând să vezi ce gust are. Ce gust are, Joe? întreabă ea. Şi el deschide ochii.

Uşa este închisă, iar Malvonne nu se va întoarce de la serviciu până la miezul nopţii, un gând care-i excită: dacă ar fi posibil, ar putea să petreacă noaptea împreună. Dacă Alice Manfred sau Violet ar face o călătorie, atunci ei doi ar putea să amâne cadoul pe care i-l dă până la miezul nopţii, când, mirosind a Oxydol şi a ceară de lipit, Malvonne se întoarce de la serviciu. Dar dată fiind situaţia, după ce şi-au făcut planurile legate de Mexic, Dorcas se strecoară pe scări înainte ca Violet să termine clientele de seară şi să ajungă acasă în jur de şapte şi să-l găsească

pe Joe, care a schimbat deja apa la păsări şi le-a acoperit coliviile. În acele nopţi, nu-l deranjează să stea treaz lângă soţia lui tăcută, pentru că gândurile lui sunt alături de fata asta tânără, o, Doamne Dumnezeule, ce tânără şi care este deopotrivă o binecuvântare şi-l face să-şi dorească să nu se fi născut.

Malvonne trăia singură cu ziarele şi poveştile altora tipărite în cărţi mici. Când nu făcea curat în birouri, amesteca poveştile tipărite cu observaţiile sale fine despre cei din jur. Foarte puţine îi scăpau acestei femei care călătoarea cu troleul la ora 6 după-amiaza; care examina coşurile de gunoi ale albilor puternici, care se uita la fotografiile femeilor şi copiilor lor de pe birouri. Care le auzea conversaţiile de pe holuri şi râsul din baie, care pătrundea dulapul cu mături ca aburii din sticla ei cu amoniac. Le examina sticlele şi le muta ploştile ascunse sub pernele divanului şi în spatele cărţilor ale căror cuvinte erau tipărite în două coloane. Ştia cine este pasionat de dreptate, dar şi de lenjerie feminină, cine îşi iubea soţia şi cine o împărţea cu altcineva. Cine se certase cu fiul şi cine nu voia să vorbească cu propriul tată. Căci nu acopereau receptorul când vorbeau la telefon, ca s-o roage să plece în timp ce ea înainta pas cu pas pe coridoare, apoi în birourile lor, nici nu începeau să vorbească în şoaptă când munceau târziu, făcând ceea ce numeau „adevărata treabă".

Dar Malvonne nu era interesată de ei; ea observa pur şi simplu. Ceea ce o interesa erau oamenii din cartier.

Înainte ca Sweetness să-şi schimbe numele din William Younger în Little Caesar, a jefuit o cutie poştală de pe 130th Street. Căutând mandate poştale, bani sau cine ştie

ce, Malvonnne n-avea idee. Îl crescuse de la vârsta de şapte ani şi nimeni nu putea să ceară un nepot mai bine crescut ca el. Cel puţin în timpul zilei. Dar unele din chestiile în care implicat între 6.00 şi 2.30 cât era Malvonne la servici, aceasta nu avea să le cunoască; despre unele a aflat după ce a plecat în Chicago sau era în San Diego, sau în vreun alt oraş al cărui nume se termină în „o".

Unul dintre lucrurile pe care le-a aflat i-a dat o explicaţie pentru dispariţia sacoşei de cumpărături – un sac de sare de 10 kilograme pe care îl purta, curat şi împăturit, în poşetă. Când l-a găsit, în spatele radiatorului din camera lui Sweetness, era plin de scrisori. Examinându-le, primul ei impuls a fost să le sigileze la loc, să le reîmpăturească şi să le ducă repede la cutia poştală. Dar a sfârşit prin a le citi pe fiecare, chiar şi pe cele pe care Sweetness nu s-a obosit să le deschidă. Cu excepţia plăcerii de a recunoaşte semnăturile, lectura lor s-a dovedit a fi deosebit de neinteresantă.

Dragă Helen Moore: întrebări în legătură cu sănătarea lui Helen, răspunsurile despre sănătatea expeditorului. Vreme. Decepţii. Promisiuni. Dragoste. Şi apoi expeditorul, ca şi cum Helen ar fi primit foarte multe scrisori, ar fi avut multe rude şi prieteni de care nici nu-şi mai aducea aminte, s-a identificat pe larg, prezentându-se drept sora devotată, domnişoara cutare cutare, sau tatăl iubitor din New York, L. Henderson Woodward.

Unele din ele cereau implicare din partea lui Malvonne. Un elev de liceu a trimis o aplicaţie către şcoala de drept prin corespondenţă, împreună cu un dolar, care acum lipsea. Malvonne nu avea un dolar de irosit pe taxa de admitere a Lilei Spencer, dar îşi făcu griji că dacă fata nu reuşea să devină avocat, va sfârşi cu o slujbă la tejghea. Aşa că a adăugat un bileţel scris cu mâna ei în care spunea: „Nu

am dolarul necesar în momentul acesta, dar imediat cum aflu că ați primit aplicația mea și că m-ați admis, o să fac rost, dacă îmi spuneți că nu-l aveți și că aveți nevoie cu adevărat de el."

Momentul trist a venit când a citit scrisoarea către Panama din partea lui Winsome Clark, care se plângea soțului ei, care lucrase la Zona Canalului, în legătură cu puținii și insuficienții bani trimiși – bani atât de puțini încât renunța la slujbă, lua copiii și se întorcea la Barbados. Malvonne putea simți zidul vieții care-i strivește femeii palmele, îi simțea mâinile dureroase de la cât se zbătuse, șoldurile strivite de strâmtoarea copiilor mici. „Nu știu ce să fac," scria ea. „Orice ce aș face, nu e nici o diferență. Mătușa face tărăboi din orice. Sunt înnebunită. Copiii sunt la fel de nefericiți ca și mine. Banii pe care ni-i trimiți nu ne pot ține la suprafață. Ne ducem la fund și mai bine să ne ducem la fund la noi acasă, unde e mama ta și a mea, și copacii înalți."

O, își spuse Malvonne, visează la copacii înalți din Barbados? Mai înalți ca cei din parc? Trebuie să fie o junglă acolo.

Winsome spuse că-i pare rău „pentru prietenul mort la incediu și se roagă pentru el, cum se face că o grămadă de negri mor acolo unde albii fac lucruri mari. Cre' că te gândești că asta nu e întrebare de om mare. Trimite ce ai pe Stradda Wyndham, unde eu și copiii vom fi de acum în două săptămâni. Sonny spune că are niște bani din lustruit pantofi, așa că nu-ți bate capu', vezi numa' de tine. Soția ta dragă, Winsome Clark."

Malvonne n-o cunoștea pe Winsome sau pe altcineva de pe Bulevardul Edgecombe, deși una din clădirile de acolo era plină de indieni bogați care erau destul de discreți și de la ferestrele cărora veneau mirosuri de condimente

necunoscute. Scopul acum era să facă să ajungă notificarea de plecare a lui Winsome în Panama, căci trecuseră deja două săptămâni, înainte să ajungă alţi bani pe Edgecombe, unde mătuşa ar putea pune mâna pe ei şi cine ştie, dacă era atât de rea precum spunea Winsome (îndoind cu apă laptele copiilor pe furiş şi biciuind pe ăla de cinci ani, pentru că nu s-a descurcat cu fierul de călcat fierbinte şi greu), ar putea păstra banii pentru ea. Malvonne sigilă scrisoarea cu atenţie şi se gândi că va adăuga un nou timbru în caz că ajută să ajungă mai repede în Panama.

Mai era o singură scrisoare de care îşi făcea griji şi se întreba cine era femeia care putuse să scrie asemenea cuvinte, ca să nu mai vorbim de ceea ce făcuse şi promisese să mai facă. Expeditorul trăia în aceaşi clădire ca iubitul său. Malvonne nu-şi putea da seama ce o făcuse să irosească un timbru de trei cenţi, în afara de plăcerea de a şti că o instituţie a statului îi transportă pasiunea. Transpirând şi respirând superficial, Malvonne se forţă să citească de mai multe ori scrisoarea. Problema era dacă să trimită domnului M. Sage (aşa era scris pe plic, în scrisoare i se adresa cu „tăticule") scrisoarea din partea „înfierbântatei"lui. Trecuse o lună de când fusese scrisă şi femeia poate se întreba dacă nu cumva mersese prea departe. Sau oare tăticul Sage şi înfierbântata mai făcuseră între timp lucruri din acelea lipicioase? În cele din urmă se hotărî să o expedieze cu un bileţel din partea ei ataşat – cerându-le să aibă mai multe atenţie, iar pe tătic îl trimise la un articol decupat din Opportunity Magazine.

Pregătea acest sfat anonim când Joe Trace îi bătu la uşă.

– Ce mai faci, Malvonne?

– Nu mă plâng. Tu?

– Pot să intru puţin? Am o propunere pentru tine. Îi zâmbi cu zâmbetul lui degajat, de om de la ţară.

– N-am nici un sfanţ, Joe.

– Nu. Îşi ridică mâna în aer şi trecu pe lângă ea în sufragerie. Nu vând nimic, vezi? Nici măcar n-am valiza cu mine.

– A, bine atunci. Malvonne îl urmă pe canapea. Ia loc.

– Dar dacă aş vinde, ce ţi-ai dori? Dacă ai avea bani, vreau să zic.

– Săpunul ăla violet era drăguţ.

– E-al tău!

– S-a terminat imediat, spuse Malvonne.

– Aşa-i săpunu' de fiţe, ce vrei? Nu ţine o grămadă.

– Aşa o fi.

– Mai am două. Ţi le aduc imediat.

– Ce te-a apucat? Nu vinzi, îmi dai gratis şi asta din ce motiv? Malvonne se uită la ceasul de pe poliţă, gândindu-se cât timp mai are să vorbească cu Joe şi să trimită scrisorile înainte de a pleca la servici.

– Ai putea zice că am nevoie de o favoare.

– Poate că zic nu.

– Ai să zici da. E o favoare pentru mine, dar îţi iese şi ţie ceva.

Malvonne râse.

– Hai, Joe, spune ce vrei. E ceva ce Violet nu ştie?

– Păi... asta e. Vi. N-aş vrea s-o deranjez cu asta, ştii?

– Nu, spune-mi.

– Păi, aş vrea să-ţi închiriez casa.

– Ce?

– Doar o după-amiază-două, din când în când. Cât eşti tu la serviciu. Dar o să plătesc pentru luna întreaga.

– Ce-ai de gând, Joe? Ştii că muncesc noaptea.

Poate că fusese o adresă falsă şi un nume fals şi de fapt tăticu era Joe, care îşi lua poşta din altă parte şi-i spusese femeii că-l cheamă Sage.

– Ştiu că faci ture de noapte, dar pleci la patru.

– Dacă e vreme frumoasă şi pot să merg pe jos. De cele mai multe ori prind troleul de la cinci jumate.

– N-o să fie în fiecare zi, Malvonne.

– N-o să fie în nici o zi. Nu cred că-mi place ce-mi propui.

– Doi dolari în fiecare lună.

– Crezi că am nevoie de banii sau de săpunul tău?

– Nu, nu, Malvonne. Uite. Lasă-mă să-ţi explic. Nu sunt multe femei ca tine care să înţeleagă problemele pe care le au bărbaţii cu nevestele lor.

– Ce fel de probleme?

– Ei, bine... Violet. Ştii ce ciudată a devenit de la Schimbare.

– Violet era ciudată cu mult timp înainte. Era ciudată şi-n 1920, din câte îmi amintesc.

– Păi da. Dar acum...

– Joe, vrei să închiriezi camera lui Sweetness, ca să aduci altă femeie aici cât sunt eu plecată, căci Violet nu mai vrea să ştie de tine. Ce fel de persoană crezi că sunt? E adevărat că eu şi Violet nu suntem cele mai bune prietene, dar sunt de partea ei, nu de partea ta, câine bătrân.

– Ascultă-mă, Malvonne...

– Cine e?

– Nimeni. Adică, nu ştiu încă. Mă gândeam doar...

– Ha. Dacă ai noroc să dai peste o proastă, vrei să ai unde s-o aduci? Aşa te-ai gândit?

– Cam aşa ceva. S-ar putea să nu folosesc niciodată camera. Dar aş vrea s-o am, în caz de ceva. Plătesc, fie că o folosesc sau nu.

– În anumite locuri, cu cinzeci de cenţi ai femeia, podeaua, pereţii şi patul. Cu doi dolari ai o femeie pe un scooter nou-nouţ, dacă vrei.

– A, nu, Malvonne. Nu. M-ai înţeles greşit. Nu vreau pe cineva de pe stradă. Doamne fereşte!

– Nu? Cine altcineva crezi că se încurcă cu tine?

– Malvonne, vreau şi o prietenă femeie. Cineva cu care să vorbesc.

– Peste capul lui Violet? De ce-mi ceri mie, o femeie, un pat? Mai bine ai cere unui bărbat ca tine aşa ceva.

– M-am gândit, dar nu cunosc nici un bărbat care să locuiască singur şi care să nu fie obraznic. Hai, fetiţo! Mă scoţi în stradă. Ce-ţi cer eu e mai bine, nu? Din când în când îţi fac o vizită cu o doamnă respectabilă.

– Respectabilă?

– Da, da, respectabilă. Poate că e şi ea singură sau are copii sau...

– Sau un soţ cu un topor.

– Nu, nimeni de felul ăsta.

– Şi dacă află Violet, eu ce-i spun?

– N-o să afle.

– Şi dacă-i spun eu?

– N-o să-i spui. De ce-ai face aşa ceva? Am grijă în continuare de ea. Nimeni nu suferă. Şi tu te faci cu cinzeci de cenţi şi în plus cu cineva care să aibă grijă de casă cât eşti plecată, în caz că se întoarce Sweetness sau vine cineva să-l caute şi n-o să-i pese că eşti femeie.

– Violet m-ar omorî.

– Tu n-ai nici o treabă. Nu ştii niciodată când vin şi n-o să vezi nimic. Totul o să fie la locul lui, mai puţin dacă ai nevoie să-ţi repar ceva. N-o să vezi nimic, mai puţin nişte bani pe care-i las acolo, nu se ştie de ce.

– Aha.

– Ai încredere, Malvonne. O săptămână. Nu, două. Dacă la un moment dat, oricând, te răzgândeşti, lasă-mi banii pe masă şi eu o să înţeleg că vrei să mă opresc şi sigur o să-ţi las cheia de uşă la locul ei.

– Aha.

– E casa ta. Tu îmi spui ce e de făcut, ce trebuie reparat şi îmi spui ce nu-ţi convine. Dar crede-mă, fetiţo, că n-o să ştii când şi dacă vin sau plec. O să vezi poate doar că robinetul nu mai picură.

– Aha.

– Singurul lucru pe care o să-l ştii e că în fiecare duminică, de acum înainte, vei avea cu cincizeci de cenţi mai mult de pus deoparte.

– Ditamai preţul pentru un pic de conversaţie.

– O să fii surprinsă cât economiseşti dacă eşti ca mine şi nu bei, nu fumezi, nu joci cărţi şi nu plăteşti dări.

– Poate că ar trebui.

– Nu vreau nimic dubios. Nu vreau să o ard prin baruri şi-aşa. Vreau doar puţină companie feminină.

– Pari destul de sigur că o s-o găseşti.

Joe zâmbi.

– Dacă n-o găsesc, nu e panică. Nu e panică deloc.

– Fără mesaje.

– Ce?

– Nu transmit bileţele. Fără scrisori. Nu transmit nici un mesaj.

– Bineînţeles, că nu. N-am nevoie de o prietenă cu care să corespondez. Vorbim aici sau nu vorbim deloc.

– Şi dacă intervine ceva şi tu sau ea vreţi să anulaţi întâlnirea?

– Nu-ţi fă tu griji.

– Şi dacă se îmbolnăveşte şi nu poate să vină şi vrea să te anunţe?

– Aştept şi după aia plec.

– Şi dacă i se îmbolnăvesc copiii şi nu pot să dea de mama lor, căci e cu tine?

– Cine a zis că are copii?

– Nu te încurca cu o femeie care are copii mici, Joe.

– Bine.

– Ar însemna prea mult pentru mine.

– Nu trebuie să te gândeşti la nimic din toate astea. Nu eşti implicată. M-ai văzut tu vreodată pe mine încurcându-mă cu cineva? Am fost în clădirea asta de mai multă vreme decât tine. Ai auzit vreun cuvânt împotriva mea din partea vreunei femei? Vând produse cosmetice prin tot oraşul, ai auzit tu că alerg după femei? Nu. N-ai auzit, pentru că nu s-a întâmplat niciodată. Acum vreau să-mi uşurez un pic viaţa cu o doamnă cumsecade, aşa cum fac bărbaţii de treabă, asta-i tot. Spune-mi cu ce greşesc?

– Greşeşti faţă de Violet.

– Violet are mai multă grijă de papagal decât de mine. În restul timpului, găteşte carne de porc din care eu nu pot să mănânc sau întinde păr al cărui miros nu pot să-l suport. Poate aşa se întâmplă cu oamenii care au fost căsătoriţi atât de mult ca noi. Dar tăcerea. Nu mai pot să suport tăcerea. Abia dacă mai scoate două vorbe şi eu n-am voie lângă ea. Orice alt bărbat şi-ar fi făcut de cap, ieşind în oraş în fiecare noapte, ştii şi tu. Eu nu sunt aşa. Nu sunt.

Bineînţeles că nu era aşa, dar a făcut-o oricum. S-a furişat, a urzit şi a ieşit în oraş în fiecare noapte în care i-a cerut fata. Au fost în Mexic, în Sook şi în cluburi al căror nume se schimba în fiecare săptămână şi nu era singurul. A devenit un bărbat de joi, iar bărbaţii de joi sunt satisfăcuţi. Pot să le citesc în ochi că o iubire ilegitimă e pe cale să se înfiripe sau e deja înfiripată. Zilele de weekend sau restul zilelor sunt posibilităţi, dar joia e ziua pe care se bazează. Înainte credeam că asta se întâmplă pentru că muncitorii domestici au joia liberă şi pot să zacă în pat dimineaţa, aşa cum nu se pune problema în weekend, când fie dorm în casele în care au muncit sau se scoală devreme ca să sosească la timp încât nu au vreme nici de mic dejun sau de vreo altă distracţie. Dar am observat că e valabil şi pentru bărbaţii ale căror femei nu sunt servitoare sau lucrătoare cu ziua, ci chelneriţe sau bucătărese, care au lunea sau duminica libere; profesoare, cântăreţe, dactilografe şi caseriţe, toate aşteptau sâmbata liberă. Oraşul se gândeşte şi se pregăteşte pentru weekend: ziua de dinaintea zilei de salariu, ziua de după salariu, activităţile de dinainte de sabat, magazinele închise şi culoarele şcolilor liniştite, seifuri baricadate şi biroruri închise şi întunecate.

Şi atunci de ce arată barbaţii satisfăcuţi joia? Poate că e vorba de ritmul arficial al săptămânii, poate că e ceva atât de fals în ciclul de şapte zile, încât corpul îl ignoră, preferând grupurile de câte trei, două, patru zile, orice mai puţin ciclul de şapte zile, care trebuie spart în bucăţi mai omeneşti, iar pauza vine joia. Irezistibilă. Aşteptările extravagante şi cererile inflexibile ale weekendului sunt nule joia. Oamenii aşteaptă weekendurile pentru conexiuni, revizii şi separări, chiar dacă multe din aceste activităţi sunt însoţite de vânătăi

şi uneori chiar stropi de sânge, căci freamătul este intens vinerea şi sâmbata.

Dar joia nu poate fi întrecută în ce priveşte satisfacţia pură şi adâncă, în ce priveşte echilibrul dintre plăcere şi confort, şi acest lucru este evident din expresiile capabile de pe feţele bărbaţilor şi felul cuceritor în care calcă pe stradă. Par să realizeze un fel de împlinire în ziua aceea care-i face îndeajuns de fermi pe picioare, încât să pară graţioşi chiar şi când nu sunt. Stăpânesc mijlocul trotuarului; fluieră uşor către uşi neluminate.

Nu durează prea mult, bineînţeles, şi douăzeci de ore mai târziu sunt din nou speriaţi şi se agaţă şi ei de ce pot. Aşa că weekendurile, menite să dezamăgească, sunt stridente, ursuze, stropite cu vânătăi şi picături de sânge. Lucrurile regretabile, înjurăturile şi cuvintele amare, cuvintele care devin furuncule clocotitoare în inimă, nimic din toate astea nu se întâmplă joia. Presupun că omul de la care i se trage numele ar urî această zi, dar e un fapt că ziua lui este o zi a iubirii în oraş şi compania bărbaţilor satisfăcuţi. Ei fac femeile să zâmbească. Melodiile fluierate printre dinţii perfecţi sunt reţinute, reluate şi repetate la cuptorul de la bucătărie. În faţa oglinzii de la uşă, una din ele îşi va întoarce capul într-o parte şi se va legăna, încântată de talia sa şi de forma şoldurilor.

Acolo, în acea parte a Oraşului, de unde au venit, melodia potrivită fluierată în prag sau ridicându-se în aer din cercurile şi canelurile unui disc poate schimba vremea. De la îngheţ la fierbinţeală şi iar la răcoare.

Capitolul 3

Ca în vara aceea, acum aproape nouă ani, când bărbaţilor frumoşi le era frig. Pe o vreme tipică de vară, Alice Manfred stătu trei ore pe Fifth Avenue, minunându-se de feţele îngheţate şi întunecate şi ascultând tobele care spuneau ceea ce femeile graţioase şi bărbaţii mărşăluind nu reuşeau. Ceea ce se putea spune era deja tipărit sau pe o pancardă care repeta nişte promisiuni din Declaraţia de Independenţă şi care fluturau deasupra capetelor. Dar sensul adevărat venea de la tobe. Era în iulie 1917 şi chipurile frumoase erau îngheţate şi tăcute, mişcându-se în spaţiul pe care tobele îl construiau pentru ei.

În timpul marşului, lui Alice i se păru că trecuse ziua, şi noaptea trecuse şi ea era tot acolo, cu mâna pe fetiţa singură, holbându-se la fiecare faţă îngheţată care trecea. Tobele şi chipurile îngheţate o dureau, dar durerea e preferabilă fricii, iar lui Alice îi fusese frică vreme îndelungată – mai întâi i-a fost frică de Illinois, apoi de Springfield, Massachusetts, apoi de Eleventh Avenue, Third Avenue, Park Avenue. De curând, nu se mai simţea în siguranţă decât la sud de 100th Street, iar Fifth Avenue era cel mai înspăimântător loc pentru ea. Acolo albii se aplecau de pe motociclete, cu dolari împăturiţi în palmă. Acolo vânzătorii o atingeau, pe ea şi doar pe ea, ca şi cum făcea parte din bunurile pe care binevoiau să i le vândă; era ceea ce i se cerea, dacă şeful

de magazin era îndeajuns de generos încât să-i permită să încerce o bluză (dar nu o pălărie). Era locul unde ea, o femeie de cinzeci de ani şi care se descurca singură, nu avea nume de familie. Unde femei care vorbeau engleza spuneau: „Nu te aşeza acolo, drăguţo, că nu ştii ce iei." Şi femei care nu ştiau deloc engleza şi care nu vor avea niciodată o pereche de ciorapi de mătase se mutau în altă parte, dacă se aşeza lângă ele în troleu.

Acum, de-a lungul Fifth Avenue, de pe un trotuar pe altul, venea un val de feţe îngheţate şi întunecate, fără să spună un cuvânt şi fără să clipească, pentru că ceea ce voiau să spună şi nu îndrăzneau, spuneau tobele pentru ei, şi ceea ce văzuseră cu ochii lor sau prin ochii altora, tobele descriau. Durerea o durea, dar frica dispăruse în sfârşit. Fifth Avenue era în centrul atenţiei şi la fel protecţia pe care i-o oferea fetiţei care tocmai devenise orfană.

Din acel moment, ascunse părul fetei în codiţe împletite şi pliate pe interior, ca bărbaţii albi să nu i-l vadă curgându-i pe umeri şi să n-o împungă cu bancnote înfăşurate în jurul degetelor. O instrui în ce priveşte muţenia şi orbirea, cât de necesare sunt în prezenţa femeilor albe care vorbesc engleza şi a celor care nu vorbesc, ca şi în prezenţa copiilor lor. O învăţă cum să se furişeze pe lângă pereţii clădirilor, cum să dispară în intrânduri, cum să evite colţurile în trafic – cum să facă orice pentru a ocoli băieţii albi de peste 11 ani. Multe din aceste lucruri le putea rezolva cu rochia ei, dar cu cât fata creştea, trebuia să-i dea din ce în ce mai multe instrucţiuni. Pantofii cu tocuri înalte, cu cureluşe graţioase, pălăriile indecente strâmte pe cap şi cu boruri cochete care să-i încadreze faţa, machiajul de orice fel, toate acestea erau strict interzise în casa lui Alice Manfred. Mai ales mantourile care să atârne pe spate şi descheiate,

ci strânse la mijloc, ca un capot sau un prosop în jurul corpului, făcându-le pe femei să pară ca şi cum tocmai s-ar fi dat jos din cadă şi că erau gata de culcare.

Pe ascuns, Alice le admira, atât mantourile, cât şi femeile care le purtau. Atunci când avea chef să muncească, cosea căptuşelile acestor haine şi trebuia să se uite de două ori este umăr atunci când Gay Northeasters şi City Belles treceau pe Seventh Avenue, atât erau de frumoşi. Dar Alice ţinea ascunsă această plăcere plină de invidie şi nu o lăsă pe fată să vadă cum admira hainele acelea care păreau pentru somn, dar care erau purtate pe stradă. Şi le spuse surorilor Miller, care aveau grijă de copiii mamelor care lucrau, despre ce simţea. Ele nu aveau nevoie să fie convinse, căci aşteptau Ziua Judecăţii de vreo doisprezece ani şi aşteptau cu nerăbdare momentul dulcei eliberări. Aveau liste cu fiecare restaurant, braserie şi club în care se vindea alcool şi nu s-au dat în lături de la a reclama la poliţie proprietarii şi clienţii, până când au descoperit că astfel de ştiri sunt nu numai enervante, dar şi redundante.

Când Alice Manfred o recupera pe fetiţă de la surorile Miller în serile în care îi erau solicitate serviciile de croitorie, cele trei femei stăteau în bucătărie să mormăie şi să ofteze la o ceaşcă de cafea şi să vorbească despre semnele Sfârşitului Iminent: nu doar glezne, dar şi genunchi la vedere, ruj de buze roşu ca flăcările iadului, sprâncene desenate cu beţe de chibrit arse, unghii mânjite de sânge – nu mai poţi să deosebeşti prostituatele de femeile cinstite. Ştii, lucrurile pe care bărbaţii le spuneau femeilor pe lângă care treceau nu puteau fi repetate în faţa copiilor. Nu ştiau sigur, dar bănuiau că dansurile erau mai mult decât indecente, căci muzica era din ce în ce mai oribilă cu fiecare anotimp în care Domnul nu se arăta. Cântecele

care înainte începeau în cap şi apoi umpleau inima acum se lăsau în jos, dincolo de curea. Din ce în ce mai jos, până când muzica era atât de abjectă, încât trebuia să-ţi închizi ferestrele şi să suporţi transpiraţia verii, când bărbaţii cu cămăşi cu mâneci scurte se propteau în cadrele ferestrelor sau se adunau pe acoperişuri, pe alei, pe verande şi în apartamentele rudelor, cântând chestia aia abjectă care semnala Sfârşitul Iminent. Sau când o femeie cu un bebeluş pe umăr şi cu o cratiţă în mână cânta: „Mă întorc spre perna unde dragul meu era...câtă vreme, câtă vreme, câtă vreme." Pentru că o auzeai peste tot. Chiar dacă locuiai, aşa cum era cazul cu Alice Manfred şi cu surorile Miller, pe Clifton Place, cu câte un copac stufos de 30 de metri la fiecare 50 de metri, pe o stradă liniştită cu cinci motorete parcate pe trotuar, tot o puteai auzi şi nu era nici o îndoială de ce le făcea copiilor de care aveau grijă: dădeau din cap, legănându-şi şoldurile ridicole şi neformate.

Alice credea că muzica aceea abjectă (iar în Illinois era şi mai rău decât aici) avea ceva de-a face cu femeile şi bărbaţii negri şi tăcuţi care mărşăluiau pe Fifth Avenue ca să-şi facă cunoscută furia în legătură cu cei două sute de morţi din East St. Louis, printre care şi sora şi cumnatul ei, omorâţi la proteste. Erau atât de mulţi albi omorâţi, încât ziarele nici nu le scriau numărul.

Unii spuneau că protestatarii erau veteranii supăraţi care luptaseră în unităţile mixte şi care nu fuseseră primiţi la YMCA, nici aici, nici în altă parte, şi veniseră acasă ca să găsească şi mai multă violenţă din partea albilor decât atunci când s-au înrolat; spre deosebire de luptele pe care le purtaseră în Europa, luptele din ţară erau fără milă şi complet fără onoare. Alţii spuneau că albii erau cei înspăimântaţi de valul de negri din sud care invadau

oraşele, căutând de muncă şi un acoperiş deasupra capului. Unii se gândiseră la această problemă şi considerau că exista un control perfect asupra muncitorilor şi că nici unul (aşa cum se întâmplă cu racii dintr-o găleată, care nu necesită nici capac, nici băţ, nici măcar pe cineva care să-i observe) nu va sări din găleată.

Totuşi, Alice credea că ştie mai bine decât ceilalţi cum stă treaba. Cumnatul său nu era veteran şi locuia în East St. Louis încă dinainte de război. Şi nici nu avea nevoie de slujba unui alb, fiind proprietarul unei săli de biliard. Ca s-o spunem pe cea dreaptă, nici măcar nu participase la proteste, nu avea arme, nu se luase de nimeni pe stradă. Fusese smuls dintr-un tramvai şi călcat în picioare, iar sora lui Alice, care tocmai primise vestea şi se dusese acasă ca să încerce să uite culoarea maţelor lui, îşi găsise casa în flăcări şi arsese în ea. Singurul ei copil, o fată pe nume Dorcas, dormind vizavi la cea mai bună prietenă, nu auzise maşina de pompieri zăngănind şi fremătând pe stradă, pentru că deşi fusese chemată, nu venise. Dar cu siguranţă văzuse flăcările, căci urla strada întreagă. Ea nu spusese nimic. Nu spusese nimic niciodată. Se dusese la două înmormântări în cinci zile şi nu scosese un cuvânt.

Alice îşi spuse nu, aici nu era vorba de război sau de veteranii supăraţi; nu era vorba de mulţimile de oameni de culoare care se adunau să-şi ia cecurile şi pe străzi, plini de ei înşişi. Era vorba de muzică. Muzica murdară, abjectă pe care femeile o cântau, iar bărbaţii o cântau şi dansau pe ea, aproapiaţi şi fără ruşine sau depărtaţi şi sălbatici. Alice era convinsă de asta şi la fel erau şi surorile Miller stând în bucătărie şi suflând în ceştile de cafea. Te silea să faci lucruri nechibzuite şi necuviincioase. Numai s-o auzi şi era ca şi cum ai fi încălcat legea.

Nu se întâmplase nimic de felul ăsta la marşul de pe Fifth Avenue. Doar tobele şi băieţii cercetaşi de culoare, care înmânau foi volante explicative albilor cu pălării de paie, care trebuiau să afle ceea ce feţele îngheţate ştiau deja. Alice luase o foaie volantă care zburase pe trotuar, citise cuvintele de pe ea şi se lăsase într-o parte. Citise cuvintele şi se uitase la Dorcas. Se uitase la Dorcas şi citise din nou cuvintele. Ceea ce citise i se păru nebunesc, confuz. O prăpastie se deschidea între cuvintele scrise şi copil. Se uita când la unul, când la altul încercând să facă o legătură, să găsească ceva care să anuleze distanţa dintre privirea tăcută a copilului şi cuvintele alunecoase şi nebuneşti. Apoi, dintr-o dată, ca o frânghie aruncată întru salvare, tobele acoperiseră distanţa, adunându-i laolaltă şi conectându-i: Alice, Dorcas, sora şi cumnatul său, cercetaşii şi feţele întunecate şi îngheţate, privitorii de pe trotuar şi cei de la ferestre.

După acea zi de pe Fifth Avenue, Alice purta întotdeauna cu ea acea frânghie, o considera sigură, de încredere şi rezistentă, de cele mai multe ori. Mai puţin când bărbaţii stăteau pe pervaze punându-şi coarne cu degetele, iar femeile se întrebau cât o să mai dureze. Atunci frânghia se rupea, pacea îi era tulburată, făcând-o conştientă de existenţa cărnii şi a ceva atât de liber, încât îi putea mirosi izul de sânge; o făcea conştientă de viaţa de sub curea şi de rujul roşu. Ştia de la predici şi din editoriale că nu era o muzică adevărată, doar o chestie a negrilor: dăunătoare, bineînţeles, stânjenitoare, fireşte, dar nu adevărată, nu serioasă.

Cu toate acestea, Alice se putea jura că auzise în ea o furie complicată, ceva ostil care se deghiza într-o seducţie înfloritoare şi clocotitoare. Dar ce ura cel mai tare era pofta. Tânjirea după petrecere, după prohab; un fel de poftă

nechibzuită de ceartă sau un ac roşu rubiniu de cravată – orice ar merge. Falsifica fericirea, falsifica ospitalitatea, dar nu o făcea să se simtă generoasă, această muzică de magherniţă, de băutură, de cabaret. O silea să-şi ţină mâna afundată în buzunarul şorţului de bucătărie, ca nu cumva s-o izbească prin geam, ca să prindă lumea în pumn şi să stoarcă viaţa din ea pentru ceea ce făcuse, mereu şi mereu, ei şi celorlalţi. Mai bine închidea ferestrele şi jaluzelele, mai bine transpira în aerul verii din apartamentul de pe Clifton Place decât să rişte să aibă o fereastră spartă sau să înceapă să scheaune şi să nu mai ştie cum să-i pună capăt.

Am văzut-o, trecând pe lângă o cafenea sau fereastră neacoperită, când o frază sau alta – „Răneşte-mă, dar nu mă părăsi!" se strecura afară şi am observat-o cum îşi întinde o mână după frânghia care i-a fost aruncată acum opt ani pe Fifth Avenue, iar pe cealaltă o strânge într-un pumn şi-o bagă în buzunar. Nu ştiu cum a reuşit să facă două gesturi diferite în acelaşi timp. Dar nu era singura care încercase, şi nu era singura care pierduse. Era imposibil să separi tobele de pe Fifth Avenue de melodiile care vibrau de la piane sau de la magnetofoane. Imposibil. Unele seri erau tăcute, nu se auzea nici o maşină, nici un beţiv şi nici un bebeluş neliniştit care să plângă după maică-sa, iar atunci Alice deschidea orice fereastră vrea şi nu auzea nimic.

Uimită de această noapte scufundată în tăcere, se poate întoarce în pat, dar imediat cum răsuceşte perna pe partea mai moale şi mai răcoroasă, o linie melodică ce nu se ştie de unde vine, îi răsună în cap, zgomotoasă şi nepoftită. „Când eram tânără şi-n floare, îmi puteam face oricând pofta." Erau cuvinte avide, necugetate, uşoare şi enervante, dar greu de înlăturat, căci dedesubt, susţinându-le

uşurătatea ca o palmă, erau tobele care aduseseră Fifth Avenue în centrul atenţiei.

Bineînţeles, nepoata ei nu avea problema asta. Alice o creştea, o îndruma din vara anului 1917, şi deşi primele ei amintiri când a venit din East St. Louis erau legate de parada la care a dus-o mătuşa ei, un fel de paradă funerară pentru mama şi tatăl ei, Dorcas şi-o amintea altfel. În timp ce mătuşa îşi făcea griji cum să ţină inima departe de şolduri şi ambele în subordinea capului, Dorcas stătea întinsă pe o lenjerie cu şnururi, încântată şi fericită că peste tot unde s-ar putea duce, trebuia să fie cineva care lingea un băţ de lemn dulce, cânta la pian, bătea la tobe sau sufla la trompetă, în timp ce o femeie priceputa cânta „nu e nimeni care să mă ţină la pământ, ai cheia potrivită, iubitule, dar gaura greşită, hai vino şi pune-o aici".

Luptându-se cu protecţia mătuşii şi cu mâinile ei restrictive, Dorcas se gândea la viaţa de sub centură ca singura viaţă posibilă. Tobele pe care le auzise la paradă nu erau decât prima parte, primul cuvânt al unui ordin. Pentru ea, tobele nu erau o frânghie care să-i îmbrăţişeze pe toţi cu prietenie, disciplină şi transcendenţă. Ea şi le amintea ca un început, ca un demaraj a ceva ce aştepta să se împlinească.

În East St. Louis, când căzu veranda, aşchii aprinse şi fumegânde au explodat în aer. Una trebuie să-i fi intrat în gura deschisă şi să i se fi dus pe gât, căci încă mai fumega şi dogorea acolo. La început îşi spuse că dacă va vorbi despre ea, o va părăsi sau o va pierde pe gură. Apoi, când mătuşa ei o luă cu trenul la Oraş, şi-i strivi mâna privind parada interminabilă, aşchia se scufundă tot mai adânc până când se înţepeni undeva sub buric. Privi bărbaţii negri şi cu ochii mari, iar tobele o asigurară că dogoarea n-o va părăsi niciodată, că o va aştepta oricând va vrea să fie atinsă de ea.

Şi oricând va vrea s-o elibereze că să se reîntoarcă în foc, orice s-ar întâmpla se va petrece într-o clipită. Ca păpuşile.

Probabil s-au prăpădit imediat. Până la urmă, erau de lemn, într-o cutie de trabuce de lemn. Imediat s-a prăpădit fusta din hârtie creponată roşie a lui Rochelle. Sst, ca un chibrit, apoi pelerina de mătase albastră a lui Bernadine şi cea de bumbac alb a lui Faye. Focul le-a mâncat picioarele, le-a înnegrit mai întâi cu respiraţia lui fierbinte şi apoi ochii rotunzi, cu genele lor minuscule şi cu sprâncenele pictate de ea cu atâta atenţie, încât s-ar fi putut privi pe sine dispărând. Dorcas evita să se gândească la sicriul imens din faţă, câţiva centimetri la stânga şi la mirosul medicinal al mătuşii Alice, care stătea lângă ea, concentrându-se la Rochelle, Bernadine şi Faye, care nu vor avea parte de înmormântare. O făcea curajoasă. Chiar şi ca elevă de şcoală primară, în vârstă de nouă ani, avusese curaj. Oricât de strânse şi de pliate pe dinăuntru i-ar fi fost codiţele, oricât de demodaţi i-ar fi fost pantofii care-i acopereau gleznele pe care celelalte fete le expuneau în pantofi joşi, oricât de negri şi de groşi i-ar fi fost ciorapii, nimic nu putea să-i acopere curajul care se legăna sub fusta apretată. Ochelarii nu-l puteau ascunde, nici coşurile de pe piele, produse de săpunul grunjos şi de dieta dată peste cap.

Când era mică şi Alice Manfred fusese de acord să coasă o lună sau două, după şcoală, de Dorcas avură grijă surorile Miller. Adesea mai erau alţi patru copii, uneori chiar şi cinci. Se jucau în tăcere, pe o arie restrânsă din sufragerie. Sora cu două braţe, Frances Miller, le dădea să mănânce sandvişuri cu unt şi mere, cea cu un singur braţ, Neola, le citea din Psalmi. Disciplina strictă se mai uşura uneori când Frances adormea la masa din bucătărie. Şi atunci Neola obosea din cauza constrângerii pe care

verseturile o impuneau vocii ei şi alegea un copil care să-i aprindă un chibrit pentru ţigară. Trăgea mai puţin de trei fumuri, iar ceva din gestul acesta stârnea ceva în ea şi le spunea copiilor poveşti pline de poveţe. Oricum, poveştile ei despre bunătate şi purtări frumoase se prăbuşeau în faţa freamătului păcatului pe care îl deplorau.

Adevărul este că mesajul eşua, pentru că după o săptămână după ce pusese un inel de logodnă pe degetul Neolei, mirele părăsi statul. Durerea produsă de refuzul lui era evidentă căci ea îşi ţinea deasupra inimii, răsucită ca o scoică, mâna pe care îi pusese inelul. Ca şi cum aduna laolaltă bucăţile unei inimi frânte în căuşul unei mâini îngheţate. Mâna ei dreaptă, cea cu care întorcea foile subţiri ale Vechiului Testament, sau în care ţinea ţigara, era dreaptă şi neclintită. Dar poveştile pe care le spunea despre decădere morală, despre ticăloşi care profită de cei buni, erau făcute şi mai incisive de această mână pe piept. Le spunea cum ea, personal, a sfătuit o prietenă să se respecte pe sine şi să părăsească bărbatul care nu era bun cu ea şi pentru ea. În cele din urmă, prietena fusese de acord, dar după două zile, două!, se întorsese la el, şi acum, Dumnezeu să ne aibă în pază, Neola nu mai vorbea cu ea. Le spuse cum o fată foarte tânără, care nu avea mai mult de paisprezece ani, îşi părăsi familia şi prietenii ca să hoinărească 400 de mile după un băiat care plecase în armată, numai ca să fie lăsată în urmă şi să se abandoneze unei vieţi desfrânate într-un oraş de campanie. Deci vedeau şi ele, nu-i aşa, ce putere are păcatul când dă peste o minte slabă? Copiii se scărpinau pe genunchi şi dădeau din cap, dar Dorcas era încântată de înclinaţia fragilă şi lichefiată a cărnii şi de Paradisul care putea determina o femeie să se întoarcă după doar două zile sau care să

determine o fată să călătorească 400 de mile până într-un oraş de campanie sau care să îndoaie braţul Neolei, ca să-i ţină bucăţile inimii în mână. Paradis. Totul pentru Paradis.

Când făcu şaptesprezece ani, viaţa îi deveni insuportabilă.Şi dacă mă gândesc, ştiu foarte bine cum se simţea. E cumplit când nu e nimic de făcut sau nimic care să merite a fi făcut decât să zaci şi să speri că nu va râde nimeni de goliciunea ta. Sau că el, ţinându-ţi în palme sânii, nu-şi va dori să fie altfel. Cumplit, dar meritând riscul, pentru că nu e nimic altceva de făcut, deşi, având şaptesprezece ani, faci. Studiezi, munceşti, memorezi. Mişti din mâncare şi din reputaţia prietenilor tăi. Râzi de lucrurile drepte şi de cele cu fundu-n sus, nu contează, căci nu faci lucrurile care merită făcute, adică să stai undeva într-un loc vag luminat, îmbrăţişată şi susţinută de inima lumii.

Gândeşte-te la cum e asta, dacă poţi, doar eşti în control. Natura devine pestriţă pentru tine. Se transformă în adăpost, în drum. Perne pentru două persoane. Îşi răspândeşte crengile de liliac îndeajuns de jos încât să te ascundă. Iar Oraşul, în felul lui, coboară pentru tine, cooperează, nivelându-şi trotuarele, corectându-şi bordurile, oferindu-ţi pepeni galbeni şi mere verzi la colţ. Rafturi cu eşarfe galbene, şiruri de mărgele egiptene. Pui prăjit din Kansas şi ceva cu stafide atrage atenţia spre o fereastră deschisă unde aromele par să stea la pândă. Şi dacă asta nu e de ajuns, uşile bodegilor stau deschise şi în locul acela răcoros şi întunecat un clarinet tuşeşte şi-şi curăţă gâtul aşteptând o femeie să aleagă cheia potrivită. Se hotărăşte şi atunci treci pe lângă ea, afli că este îngeraşul tăticului ei. Oraşul se pricepe la asta: mirositor şi bun şi arătând lasciv; trimiţând mesaje secrete deghizate în semne publice: pe aici, deschis aici, admiterea negrilor periculoasă, se caută

doar femei şi bărbaţi albi, salon privat, accesul câinilor interzis, nu acordăm credit, pui proaspăt, livrare gratuită. Şi se pricepe la deschisul lacătelor, la estomparea scărilor. Acoperindu-ţi gemetele cu propriile lui gemete.

A existat o noapte în al şaisprezecelea an de când Dorcas îşi locuia trupul şi şi-l oferea oricărui frate pentru un dans. Ambii fraţi erau mai scunzi decât ea, dar ambii erau la fel de atrăgători. Mai mult decât atât, depăşeau pe toată lumea atât de mult, încât atunci când aveau nevoie de o competiţie serioasă, erau obligaţi să danseze unul cu altul. Ar fi putut să fie dificil să se furişeze la acea petrecere împreună cu cea mai bună prietenă a ei, Felice, dar Alice Manfred avusese treabă peste noapte în Springfield, şi deci s-a descurcat uşor. Singura dificultate a fost să găsească ceva atrăgător de purtat.

Cele două prietene au urcat scările care le-au condus direct la locul potrivit din cauza sunetului pianului care se scurgea prin uşă şi nu amintindu-şi numărul apartamentului. S-au oprit şi au schimbat o privire înainte să bată la uşă. Chiar şi în holul slab luminat, se vedea cum culoarea întunecată a pielii prietenei îi evidenţia culoarea cremoasă a celeilalte. Părul uleios al lui Felice amplifică efectul buclelor mătăsoase şi uscate ale lui Dorcas. Uşa se deschide şi intră înăuntru.

Înainte să se închidă luminile, şi înainte să dispară sandvişurile şi apa îndoită cu alcool, persoana care se ocupă de magnetofon alege o muzică alertă, potrivită pentru camera bine luminată, unde mobila ce ar fi putut încurca a fost împinsă la perete sau mutată în hol, dormitoarele fiind pline de haine. Sub lumina care coboară din tavan, perechile se mişcă de parcă ar fi gemeni născuţi nu unul pentru altul, ci unul cu altul, împărtăşind pulsul partenerului ca

pe o a doua jugulară. Ei cred că ştiu înaintea muzicii ceea ce mâinile lor şi picioarele lor au să facă, dar această iluzie este pulsiunea secretă a muzicii: controlul îi păcăleşte că-i al lor, anticiparea pe care o anticipează. În pauza dintre două discuri, cât fetele îşi suflă în deschizăturile bluzelor sau îşi ating cu mâini nervoase părul deranjat de umezeală, băieţii îşi şterg frunţile cu batistele împăturite. Râsetele acoperă privirile indiscrete care sugerează acceptarea şi promisiunea şi aruncă o umbră asupra gesturilor de trădare şi abandon.

Dorcas şi Felice nu sunt străine la această petrecere, nimeni nu e. Oameni necunoscuţi se alătură distracţiei la fel de uşor ca acei care se cunosc de-o viaţă. Dar fetele au aşteptări mai mari pentru că s-au chinuit cu pregătirea hainelor pentru această escapadă. Dorcas, la cei şaisprezece ani, nu a purtat încă ciorapi de mătase, iar pantofii ei sunt ai cuiva mult mai tânăr sau mult mai bătrân. Felice a ajutat-o să-şi desprindă două şuviţe în spatele urechilor, iar vârful degetelor le este încă pătat de rujul cu care s-au dat pe buze. Cu gulerul întors pe dinăutru, rochia îi pare mai matură, dar mâna apăsătoare şi constrângătoare a unui adult se vede peste tot: la tiv, la cureaua centrată pe talie, la mânecile scurte şi bufante. Ea şi Felice au încercat să scoată cureaua de tot şi apoi s-o fixeze pe buric. Ambele strategii au eşuat. Ştiau că un trup prost îmbrăcat trece neobservat şi Felice a trebuit să-i toarne complimente tot drumul, ca s-o facă pe Dorcas să uite de hainele ei şi să se concentreze la petrecere.

Când au intrat, muzica se avânta spre tavan şi prin ferestrele larg deschise. Imediat, ambele fete au fost înşfăcate de mâinile unor bărbaţi şi învârtite spre centrul camerei. Dorcas îşi recunoaşte partenerul, Martin, care a

fost o scurtă vreme la orele ei de elocuţie, cât profesoara să-şi dea seama că nu va reuşi să-l facă să spună „pentru că" în loc de „pen că". Dorcas dansa bine – nu la fel de rapid ca şi ceilalţi, dar era graţioasă, în ciuda pantofilor ruşinoşi, şi provocatoare.

Abia după alte două dansuri observă fraţii care captează atenţia mulţimii din sufragerie. Pe stradă, în vestibule, la fel ca şi la petreceri, sunt spectaculari, mişcându-se ca mătasea spilcuită sau argintul viu. Crampele din stomac, pe care Dorcas şi Felice au fost de acord să-l considere semnul unui interes real şi al unei iubiri posibile, se iveşte şi se răspândeşte, în timp ce Dorcas îi priveşte pe cei doi fraţi. Sandvişurile s-au terminat, la fel şi salata de cartofi, şi toată lumea ştie că se apropie momentul muzicii pe întuneric. Agilitatea incredibilă, coordonarea rapidă de care dau dovadă fraţii anunţă punctul culminant al segmentului de dans rapid al serii.

Dorcas se duse în holul paralel cu camera de zi şi cu sufrageria. Din umbră, prin arcadă, avea o privelişte liberă asupra celor doi fraţi care-şi încheiau jocul. Râzând, acceptau laudele care li se cuvineau: priviri adoratoare din partea fetelor, bătai pe umăr în chip de felicitări din partea băieţilor. Au nişte feţe minunate, fraţii aceştia. Au dinţi perfecţi, iar zâmbetele lor sunt uşor amuzate şi ademenitoare. Cineva se chinuie cu magnetofonul; ataşază braţul, zgârie discul, încearcă din nou şi apoi îl schimbă. În pauză, fraţii o observă pe Dorcas. Mai înaltă decât restul, ea îi priveşte peste capul prietenei ei. Ochii fraţilor îi par larg deschişi şi ispititori. Se îndepărtează de conul de umbră în care stă şi se strecoară prin mulţime. Fraţii zâmbesc şi mai fermecător. Se aude discul potrivit, ea poate să-i desluşească hârşâitul în timp ce acul alunecă spre primul

ril. Fraţii zâmbesc în toată splendoarea lor; unul din ei se apleacă un milimetru către celălalt, fără s-o scape din ochi pe Dorcas, şi-i şopteşte ceva. Celălalt o măsoară pe Dorcas din cap până-n picioare, în timp ce aceasta se apropie de ei. Şi atunci, chiar în momentul în care muzica, lentă şi fumurie, încarcă atmosfera, cu zâmbetul lui strălucitor ca întotdeauna, îşi încreţeşte nasul şi face stânga împrejur.

Dorcas a fost observată, evaluată şi respinsă cât îi ia acului unui disc să-şi găsească rilul. Emoţia iubirii posibile nu se compară cu sloiurile de gheaţă care-i blochează venele acum. Trupul pe care îl locuieşte este nedemn. Deşi e tânăr şi e tot ce are, e ca şi cum ar fi putrezit în momentul culesului. Nu e de mirare că Neola îşi ţinea pumnul închis ca să-şi adune bucăţile frânte ale inimii.

Aşa că până în momentul în care Joe Trace i-a şoptit prin uşa crăpată, viaţa i-a fost insuportabilă. Aproape. Carnea ei, profund dispreţuită de cei doi fraţi, îşi ţinea secret apetitul pentru iubirea care zvâcnea în ea. Am văzut peşti umflaţi, orbi cu seninătate, plutind spre cer. Fără ochi, dar cumva direcţionaţi, aceste dirijabile înoată sub spuma norilor şi nimeni nu-şi poate lua privirea de la ei, căci este ca şi cum ai privi un vis intim. Aşa era şi foamea ei: hipnotică, directă, plutind ca un secret la vedere sub întinderea unui nor. Alice Manfred muncise din greu să-şi aproprie nepoata, dar nu era un rival pe măsura Oraşului îmbibat de muzică, cerşind şi provocând în fiecare zi. „Vino!" îi spunea. „Vino şi fă prostii!" Chiar şi bunicile care măturau scările închideau ochii şi îşi lăsau capul pe spate, sărbătorind dulcea lor dezolare. „Nimeni nu-mi face ce-mi faci tu." În anul care a trecut de când au respins-o fraţii şi întâlnirea clubului lui Alice Manfred, lanţurile din jurul gâtului lui Dorcas s-au ros până s-au frânt.

În afara de femeile din club, puţini erau cei care ştiau unde o întâlnise Joe Trace. Nu la cofetăria lui Duggie, unde a văzut-o prima dată şi s-a întrebat dacă bomboanele de mentă pe care le-a cumpărat erau ceea ce-i stricau pielea, deschisă şi cremoasă peste tot, mai puţin pe obraji. Joe o întâlnise pe Dorcas în casa lui Alice Manfred, chiar sub nasul ei şi chiar sub ochii ei.

Se dusese acolo să livreze o comandă verişoarei lui Malvonne Edward, Sheila, care spusese că dacă Joe ajunge pe strada Clifton Place, nr. 237 înainte de prânz, îi poate aduce acolo comanda, fardul maro şi crema de zi, ca să nu mai trebuiască să aştepte până sâmbăta următoare sau să meargă până pe Lenox, noaptea, ca s-o ia, asta dacă nu dorea, bineînţeles, să se ducă la ea, la servici...

Joe se hotărî să aştepte până sâmbăta următoare, pentru că nu avea neapărat nevoie de dolarul şi treizecişicinci de cenţi ce urma să-i încaseze. Dar după ce plecă de la doamna Ransom şi după ce stătu jumătate de oră să vadă cum Bud şi C.T. îşi bat joc unul de altul la şah, se decise să treacă repede pe la Sheila şi să-şi încheie ziua de lucru. Îl jena puţin stomacul, iar picioarele îl dureau deja. Nici nu voia să fie prins livrând sau scriind comenzi de ploaia care ameninţase toată dimineaţa aceea călduroasă de octombrie. Şi chiar dacă dusul acasă însemna prezenţa prelungită a unei Violet tăcute, în timp ce el meşterea la chiuvetă sau cu scripetele frânghiei de rufe, va lua mai devreme masa de sâmbătă: legume de vară târzie gătite cu ciolan rămas de duminica trecută. Joe aştepta cu nerăbdare mesele sărace şi alcătuite din resturile de la sfârşitul săptămânii, dar le ura pe cele de duminică: şuncă la cuptor, iar la desert, plăcintă cu brânză dulce. Hotărârea lui Violet de a-şi recăpăta fundul pe care jura că-l avusese cândva îl omora.

Odată, de demult, se lăuda cu gătitul ei. Abia aştepta să se întoarcă acasă şi să devoreze ce gătise ea. Dar acum avea cincizeci de ani, iar gusturile, ştiţi, se schimbă. Încă îi mai plăceau bomboanele, acadelele, nu şi caramelele sau bezelele, cele acrişoare fiind preferatele lui. Dacă Violet s-ar fi rezumat la supă sau la legume fierte (cu un pic de pâine alături), el ar fi fost perfect satisfăcut.

La asta se gândea, când găsi numărul 237 şi urcă scările. Discuţia dintre C.T. şi Bud în legătură cu soarta SS.Ethiopia fusese prea bună, prea amuzantă: îi ascultase mai mult decât văzuse, căci era trecut de prânz când ajunsese acolo. Se auzeau femei vorbind prin uşă. Joe sună totuşi.

Fata cu bomboanele de mentă şi cu tenul stricat îi răspunse la uşă şi în timp ce-i spunea cine este şi pentru ce venise, Sheila îşi vârî capul în vestibul şi strigă: „Şefu'! Surprinde-mă o dată, Joe Trace!" El zâmbi şi intră în casă. Stătu acolo zâmbind şi nu-şi lăsă jos valiza cu mostre până când gazda, Alice Manfred, nu veni şi-i spuse să intre în salon.

Erau încântate că venise să le întrerupă socializarea. Era o întâlnire de prânz în care planificau strângerea de fonduri pentru Liga Naţională a Afacerilor Oamenilor de Culoare cu ocazia Zilei Recunoştinţei. Au achitat ce-au putut, au făcut liste cu ce era de făcut şi au început să ia prânzul regesc cu care Alice se chinuise. Încântate, fericite chiar cu munca lor şi de faptul că erau una în compania celorlalte, nici nu-şi dădură seama că ratează ceva, până când Alice o trimise pe Dorcas să deschidă uşa, iar Sheila, amintindu-şi ceea ce-i spusese lui Joe, sări când auzi vocea unui bărbat.

Îl făceau să se simtă precum cântăreţii cu ghetre. Aceia tineri care se adună ciorchine pe la colţuri şi poartă la

buzunarele de la piept eşarfe de culoarea batistelor. Tinerii cocoşi care stăteau fără să aştepte puicuţele care îi aşteptau pe ei. Sub privirile femeilor provocatoare şi apreciatoare, Joe simţi plăcerea propriului lui zâmbet, ca şi cum avea pantofii acoperiţi cu stridii de culoarea nisipului.

Râdeau, băteau faţa de masă cu degetele şi începeau să-l tachineze, să-l ocărască şi să-l adore în acelaşi timp. Îi spuseră cum bărbaţii înalţi ca el le făceau să se simtă, se plânseră că întârziase şi că era insolent, îl întrebară ce altceva mai avea în valiză în afară de ceea ce-o extaziase atât de mult pe Sheila. Se întrebară de ce nu le sună şi lor la uşă sau de ce nu urcă patru etaje ca să le aducă şi lor ceva. Îşi cântară complimentele, abuzurile, şi doar Alice se mărgini la un zâmbet subţire, o privire atentă şi nu li se alătură în comentarii.

Bineînţeles, că rămase la prânz. Bineînţeles. Deşi încercă să nu mănânce prea mult ca să nu-şi strice pofta de mâncare pentru legumele târzii care sigur fierbeau în oală la foc mic. Dar femeile îi atinseră părul şi-l priviră direct, uitându-se gânditoare în ochii lui în două culori şi ordonându-i: „Hai mai aproape, băiete, şi aşază-te! Să-ţi pun o farfurie? Lasă-mă să-ţi pun o farfurie." El protestă, ele insistară. Îşi deschise valiza, ele se oferiră să-i cumpere toate produsele. „Mănâncă, iubire, mănâncă!" îi spuseră. „Doar n-o să ieşi pe vremea asta bună de pneomonie, fără să pui ceva pe tine, n-are nici un sens cu noi aici, Dorcas, fetiţo, adu-i omului ăstuia o farfurie ca să i-o umplu, auzi? Şşşt, Sheila."

Erau femei în mare de-o vârstă cu el, cu soţi, copii, chiar şi nepoţi. Harnice pentru ele şi pentru cine avea nevoie de ele. Credeau că bărbaţii sunt ridicoli şi delicioşi şi teribili, profitând de orice ocazie să le-o arate. Într-un grup ca

acesta, puteau să facă în perfectă siguranţă ceea ce se fereau să facă singure cu vreun bărbat, străin sau prieten, care suna la uşă cu o valiză de mostre în mână, indiferent de cât de înalt era, cât de rural îi era zâmbetul sau cât de multă tristeţe era în ochii lui. În plus, le plăcea vocea lui. Avea o înălţime, o notă auzită numai când vizitau bătrâni încăpăţânaţi, care nu se mişcau din curţile lor şi din câmpurile lor muncite ca să vină la Oraş. Le amintea de bărbaţi care purtau pălării ca să sape şi să-şi mănânce masa în ele; care suflau în farfurioarele de cafea şi ţineau cuţitele în pumn când mâncau. Aşa că se uitau la el şi-i spuneau cum ştiau mai bine cât de ridicol este şi cât de delicios şi cât de teribil. Ca şi cum n-ar fi ştiut.

Joe se baza pe femeile provocatoare şi zâmbitoare să-i cumpere marfa şi avea mai multă minte decât să se încurce cu vreuna din ele. Nu dacă voia să poată să se aplece peste masa de biliard, expunându-şi spatele soţilor lor. Dar în ziua aceea, în casa lui Alice Manfred, ascultându-le şi întorcându-le zeflemelile, ceva în jocul de cuvinte căpătă greutate.

M-am întrebat în legătură cu asta. La ce s-a gândit atunci şi mai târziu şi ce anume îi spusese ei. Îi şoptise ceva lui Dorcas când îi deschisese uşa la plecare şi nimeni nu păruse mai încântat şi mai plăcut surprins decât el însuşi.

Dacă îmi amintesc corect, la prânzul acela de octombrie din casa lui Alice Manfred ceva era în neregulă. Alice era cu capul în nori şi oricine stătea în compania ei mai mult de trezeci de minute ştia că nu era stilul ei. Ea era genul care putea, cu o simplă privire, să dizolve orice bârfă scăpată de sub control. Şi poate că era capul acela de croitoreasă care te făcea să crezi că rochia ta e de prost gust şi stridentă pe lângă a ei. Dar se pricepea să pregătească o masă. Poate că

porţiile de mâncare erau sărăcăcioase şi cred că avea ceva împotriva untului, căci folosea foarte puţin la prăjituri. Dar biscuiţii erau uşori, iar farfuriile şi tacâmurile străluceau şi erau aranjate cum trebuie. Dacă desfăceai şervetele cât voiai de larg, nu vedeai nici un defect nicăieri. Fusese politicoasă la prânz, bineînţeles, nici prea arogantă, dar nici dând atenţie prea mare lucrurilor. Era zăpăcită. Probabil avea legătură cu Dorcas.

Întotdeauna am crezut că fata aia e o adunătură de minciuni. Puteam să-mi dau seama după mersul ei că lenjeria intimă nu era de vârsta ei, chiar dacă rochia era. Poate că atunci, în octombrie, Alice începuse să creadă şi ea asta. În ianuarie deja nimeni nu mai trebuia să speculeze. Toată lumea ştia. Mă întreb dacă avusese o premoniţie cu Joe Trace bătând la uşă. Sau poate că fusese ceva ce citise în toate acele ziare aranjate frumos de-a lungul scândurilor din dormitor.

Toată lumea are nevoie de o grămadă de ziare: ca să cureţi cartofi pe ele, să le foloseşti la baie, să pui gunoiul în ele. Dar nu ca Alice Manfred. Trebuie că le citea iar şi iar, altfel de ce le-ar fi ţinut? Şi dacă citea de două ori ceva în ziar, ştia prea puţin despre prea mult. Dacă ai secrete şi le vrei păstrate sau dacă vrei să ghiceşti oamenii care au secrete, un ziar te poate induce în eroare. Cea mai bună modalitate de a-ţi da seama ce se întâmplă, este să observi cum se comportă oamenii pe stradă. Trec direct printre băieţandrii care dau cu piciorul în cutiile de pe trotuar sau urlă la ei să înceteze? Ignoră bărbaţii care stau pe botul maşinilor sau se opresc să schimbe două vorbe? Dacă izbucneşte o ceartă între un bărbat şi o femeie, traversează strada să privească sau fug după colţ în caz de iese urât?

Un lucru este sigur, străzile te fac confuz, te învaţă sau îţi sparg capul. Dar Alice Manfred nu era genul care să-şi ofere motive să stea pe străzi. Le traversa cât de repede putea, ca să ajungă acasă. Dacă ar fi ieşit mai mult din casă, dacă ar fi stat pe prispă sau ar fi bârfit în faţa salonului de frumuseţe, ar fi ştiut mai mult decât ceea ce spunea ziarul. Ar fi putut să afle ceea ce se întâmpla sub nasul ei. Când află ceea ce se întâmplase între acea zi de octombrie şi acea zi oribilă de ianuarie în care totul se sfârşise, ultimul om de pe pământ pe care voia să-l vadă era Joe Trace sau pe oricine avea legătură cu el. Dar s-a întâmplat totuşi. Femeia care evita străzile lăsă în sufrageria ei femeia care se aşezase jos în mijlocul străzii.

Spre sfârşitul lui martie, Alice Manfred şi-a pus ăcele deoparte ca să se gândească din nou la ceea ce ea numea impunitatea bărbatului care i-a omorât nepoata doar pentru că a stat în puterea lui. Nu a fost un lucru dificil de realizat, nici măcar nu s-a gândit de două ori la pericolul care îl pândea. A făcut-o pur şi simplu. Un bărbat. O fată fără apărare. Moarte. Un bărbat cu o valiză. Un bărbat amabil, prietenos, pe care îl cunoştea toată lumea. Genul de bărbat pe care îl primeşti la tine în casă, căci nu e periculos, pentru că l-ai văzut în prezenţa copiilor, i-ai cumpărat produsele şi n-ai auzit nici o bârfă în legătură cu el. Te simţeai nu numai în siguranţă în compania lui, ci şi binevoitoare, căci era tipul de bărbat la care femeile apelau atunci când se credeau urmărite, sau privite sau când aveai nevoie să-ţi ţină cheia în plus, în caz că te încuiai pe dinafară. Era bărbatul care te conducea până la uşă dacă pierdeai troleul şi trebuia să umbli noaptea singură pe străzi. Care avertiza

fetele să se păstreze departe de cârciumi şi de bărbaţii care-şi făceau veacul acolo. Femeile îl tachinau pentru că aveau încredere în el. Era unul din acei bărbaţi care ar fi putut să mărşăluiască pe Fifth Avenue – distant, tăcut şi demn – în spaţiul creat de tobe. Ştia să deosebească răul de bine, şi totuşi îl făcuse.

Alice Manfred văzuse şi suferise multe la viaţa ei, îi fusese frică peste tot în ţară, pe fiecare stradă. Dar doar acum se simţea cu adevărat în nesiguranţă, căci bărbaţii şi femeile lor brutale nu erau undeva, departe, ci erau pe strada ei, în casa ei. Un bărbat venise în sufrageria ei şi-i distrusese nepoata. Nevasta lui venise drept la înmormântare ca s-o urâţească şi s-o dezonoreze. Ar fi chemat poliţia să-i ia pe amândoi, dacă ceea ce ştia despre viaţa negrilor ar fi lăsat-o să ia măcar în calcul această posibilitate. Să vorbească de bună voie cu cineva, fie el alb sau negru, să-l primească în casă, să-l vadă cum îşi potriveşte şoldurile în scaun, ca să aibă grijă de oţelul albastru care-l făcea bărbat.

Inertă şi retrasă în durerea şi ruşinea ei, îşi trecea zilele făcând şnururi pentru nimic, citind ziare, aruncându-le pe podea şi apoi luându-le din nou. Le citea altfel acum. În fiecare săptămână de la moartea lui Dorcas, în ianurie şi februarie, ziarul expunea oasele unei femei distruse. Un bărbat îşi ucidea nevasta. Opt persoane acuzate de viol au fost achitate. Victimele au fost o femeie şi o fată. Femeia se sinucide. Atacatorii unor albi sunt condamnaţi. Cinci femei sunt capturate. O femeie spune că un bărbat a bătut-o. Într-o criză de gelozie.

Neajutorate ca nişte răţuşte, îşi spuse ea. Sau oare nu era aşa? Citite atent, poveştile din ziar dădeau la iveală că cele mai multe dintre aceste femei, îngenunchiate şi distruse, nu fuseseră fără apărare. Sau ca Dorcas, o pradă

uşoară. Peste tot în ţară, femeile de culoare erau înarmate. Măcar atât, măcar atât au învăţat şi ele, gândi Alice. Nu tot ce exista pe pământ avea sau putea căpăta o modalitate de apărare? Viteză, vreo otravă pe frunze, pe limbă sau pe coadă? O mască, puterea de a zbura, pierzându-se într-o mulţime care produce altă mulţime? Un ghimpe, acolo, un ac dincolo?

Pradă firească? Victimă la îndemână? „Nu prea cred." O spuse cu voce tare. „Nu prea cred."

Găurile din lenjeria de pat fuseseră reparate cu aţă subţire. Spălată şi împăturită, zăcea în coşul pe care îl folosise şi mama ei. Alice ridică placa de călcat şi întinse ziare sub ea ca să ţină manşetele curate. Aştepta nu numai să se încălzească fierul, ci şi o femeie brutală, neagră ca funinginea, despre care se ştia că poartă la ea un cuţit. Aştepta cu mai puţină ezitare ca înainte, şi fără simţămintele de furie şi frică pe care le avusese în ianuarie, când o femeie care spunea că e Violet Trace încercase să se întâlnească cu ea, să vorbească sau aşa ceva. Îi bătuse la uşă atât de devreme, încât Alice crezuse că e poliţia.

– N-am nimic să-ţi spun. Absolut nimic, îi şopti zgomotos prin uşa închisă cu lanţul şi apoi i-o trânti în faţă. N-avea nevoie să-i cunoască numele ca să-i fie frică sau ca să ştie cine era: vedeta de la înmormântarea nepoatei ei. Femeia care distrusese slujba, care i-a deturnat sensul şi care era practic subiectul de discuţie principal atunci când venea vorba de moartea lui Dorcas. Între timp, îi schimbaseră numele. Acum îi spuneau Violenta. Nici nu e de mirare. Alice, aşezată în primul scaun din primul rând privise uimită agitaţia din biserică. Mai târziu, încetul cu încetul, sentimentele, ca gunoaiele mării aruncate pe plajă – ciu-

date şi recognoscibile, dezolante şi de nepătruns – s-au întors.

Cel mai pregant dintre ele era frica, şi mai nou, furia. Furia faţă de Joe Trace care fusese cel care înfăptuise fapta: îi sedusese nepoata chiar sub nasul ei şi chiar în propria casă. Bărbatul amabil. Bărbatul care vindea produse feminine, o figură cunoscută în aproape toate clădirile din oraş. Un bărbat pe care proprietarii de magazine şi de imobile îl plăceau, pentru că aranja frumos jucăriile copiilor când le lăsau împrăştiate pe trotuar. Pe care copiii îl plăceau, pentru că îi lăsa întotdeauna în pace. Şi care era plăcut de bărbaţi, pentru că nu trişa niciodată la jocuri, pentru că nu provoca certuri stupide, nu răspândea zvonuri false şi le lăsa femeile în pace. Pe care femeile îl plăceau, pentru că le făcea să se simtă ca nişte fete; pe care fetele îl plăceau, pentru că le făcea să se simtă ca nişte femei – ceea ce, credea el, era ce căuta Dorcas. Ucigaş.

Dar lui Alice nu-i era frică de el, şi nici, acum, de soţia lui. Faţă de Joe simţea o furie tremurătoare, căci îi furase ca un şarpe fata pe care o avea în grijă; şi ruşine, pentru că o făcuse în faţa ei, într-un mediu supravegheat şi apărat, în care nemăritatul şi sarcinile nedorite însemnau sfârşitul vieţii suportabile. O problemă care-i preocupase părinţii din totdeauna. Îi vorbiseră ferm, dar cu grijă, despre trupul ei: cum se stă indecent (cu picioarele desfăcute), cum se stă feminin (cu picioarele încrucişate), cum se respiră pe gură, cum se ţin mâinile pe şolduri, cum să se poarte la masă, cum să nu se legene când merge. Când îi crescuseră sânii, n-au mai avut ce face şi au fost iritaţi, un resentiment care a evoluat până s-a transformat în ură de-a binelea faţă de posibilitatea de a rămâne însărcinată şi care nu s-a sfârşit până în momentul în care s-a căsătorit cu

Louis Manfred, când deodată totul s-a schimbat în contrariu. Chiar de dinainte de nuntă, părinţii ei murmurau despre nepoţii pe care să-i vadă şi să-i ţină în braţe, în acelaşi timp şi în schimb urând vârfurile care se vedeau şi creşteau sub bluzele surorilor mai mici ale lui Alice. Urând petele de sânge, noile forme ale şoldurilor, părul lor. Toate astea şi nevoia unor noi haine. „O, Doamne, fato!". Încruntarea, când tivul nu mai putea fi descusut, când betelia nu mai putea fi refăcută. Crescând cu aceste constrângeri, Alice jură că nu le va perpetua, dar o făcu. Făcu acelaşi lucru cu singurul copil al surorii ei mai mici. Şi acum se întreba dacă ar fi făcut acelaşi lucru dacă soţul ei ar fi trăit sau rămas sau dacă ar fi avut şi ea copii. Dacă el ar fi aici, în preajma ei, ajutând-o să ia decizii, poate că nu ar fi stat să aştepte o femeie pe nume Violet, cu gânduri războinice. Deşi de război era vorba. De aceea alesese capitularea şi o făcuse pe Dorcas singura prizonieră de război.

Alte femei, totuşi, nu capitulaseră. Peste tot în ţară, erau înarmate. La un moment dat, Alice lucrase cu un croitor suedez care avea o cicatrice de la lobul urechii până la colţul gurii. „O negresă, spuse el. M-a tăiat până la os. Până la os." Bărbatul care vindea îngheţată în Springfield avea patru găuri echidistante pe o parte a gâtului de la patru împunsături egale făcute cu ceva subţire, rotund şi ascuţit. Bărbaţii alergau pe străzile din Springfield, East St. Louis şi din Oraş ţinându-şi o mână udă şi roşie peste alta, cu o fâşie de piele pe faţă. Uneori ajungeau la spital în viaţă, doar pentru că lăsaseră lama de ras acolo unde fusese înfiptă.

Femeile de culoare erau înarmate; femeile de culoare erau periculoase şi cu cât aveau bani mai puţini, cu atât alegeau arme mai primejdioase.

Cine erau cele neînarmate? Acelea care găseau protecţie în biserică şi într-un Dumnezeu vindicativ şi furios, a cărui mânie delegată era prea teribilă pentru a fi contemplată. El nu era doar pe cale, venind, venind să îndrepte răul care li se făcuse, El era acolo. Deja. Vedeţi ? Vedeţi? Ceea ce le făcuse lumea lor, acum i se întâmpla ei. Le-a provocat lumea necazuri? Da, dar iată la ce necazuri au dat naştere. Au fost ele ocarâte şi blestemate? O, da, dar iată cum lumea se ocărăşte şi se blesteamă singură. Au fost femeile înghesuite în bucătării şi în spatele magazinelor? Şi încă cum. Au avut parte femeile de pumnii poliţiştilor, ca soţii lor să se liniştească odată cu fălcile femeilor? Le-au aruncat bărbaţii (atât cei cunoscuţi cât şi străinii de pe motociclete) cuvinte urâte în fiecare zi a vieţii lor? Îhî. Dar în ochii lui Dumnezeu şi ai lor, fiecare cuvânt şi gest plin de ură nu era decât dorinţa Bestiei pentru propria ei mizerie. Bestia nu făcea ceea ce i se făcea, ci ceea ce dorea să i se facă: viola, pentru că voia să fie ea însăşi violată. Măcelărea copii, pentru că tânjea să i se măcelărească copiii. Construia închisori pe care să le locuiască şi ţinea la propria ei decădere. Mânia lui Dumnezeu, atât de frumoasă, atât de simplă. Duşmanii lor primeau ceea ce voiau, ceea ce făcuseră altora.

Cine mai erau cele neînarmate? Cele care credeau că nu au nevoie de lame, pachete de sodă caustică sau cioburi de sticlă lipite de palme. Acelea care cumpărau case şi adunau bani ca protecţie şi ca mijloc de a o căpăta. Cele ataşate de bărbaţi înarmaţi. Cele care nu purtau la ele pistoale, pentru că deveneau pistoale; cele care nu aveau cuţite de buzunar, pentru că erau cuţite care tăiau prin mulţimi, dărâmând statui şi arătând spre sângele şi carnea abuzată. Acelea care-şi umflau mica lor putere neînarmată şi o transformau în cea a ligilor, cluburilor, societăţilor, frăţiilor create

să ţină şi să ascundă, să pună în mişcare sau să stea pe loc, să croiască drum, să solicite, să aline şi să mângâie. Să achite cauţiunea, să îmbrace morţii, să plătească chiria, să găsească camere noi, să înceapă şcoli, să facă scandal în birouri, să colecţioneze, să scormonească străzile şi să stea cu ochii pe toţi copiii. Orice alt gen de femeie de culoare neînarmată în 1926 era redusă la tăcere, nebună sau moartă.

Alice aştepta de data asta, în luna martie, femeia cu cuţit. Femeia căreia oamenii îi spuneau acum Violenta, pentru că încercase să omoare ceea ce se afla deja în sicriu. Îi lăsase bileţele pe sub uşă în fiecare zi începând din ianuarie – o săptămână după înmormântare – iar Alice Manfred ştia ce fel de oameni sunt acei negri: genul de oameni în legătură cu care o avertizase pe Dorcas. Genul penibil. Mai mult decât neatrăgători, erau periculoşi. Soţul împuşca. Soţia înjunghia. Nimic. Nimic din ce făcuse sau încercase să facă nepoata ei nu se compara cu violenţa la care fusese supusă. Şi oare acolo unde exista violenţă nu existau şi vicii? Jocuri de noroc. Înjurături. O apropiere teribilă şi indecentă. Rochii roşii. Pantofi galbeni. Şi, bineînţeles, muzică galopantă care să-i mâne înainte.

Dar lui Alice nu-i era frică de ea acum, aşa cum îi fusese în ianuarie şi în cum îi fusese în februarie, prima oară când a primit-o în casă. Credea că femeia va sfârşi în închisoare într-o bună zi – aşa cum se întâmpla de obicei. Dar o pradă firească? O victimă la îndemână? „Nu prea cred. Nu prea cred."

La priveghi, Malvonne îi dădu detalii. Cel puţin încercă. Alice se îndepărtă de femeie şi îşi ţinu respiraţia ca şi cum ar fi vrut să ţină cuvintele la distanţă.

– Apreciez grija pe care mi-o porţi. Serveşte-te! Făcu un gest spre mesele pline de mâncare şi înconjurate de binevoitori. E atât de multă.

– Îmi pare atât de rău. E ca şi cum ar fi fost a mea.

– Mulţumesc.

– Creşti copiii altora şi doare la fel de mult ca şi cum ar fi ai tăi. Ştii de Sweetness, nepotul meu...?

– Scuză-mă.

– Am făcut totul pentru el. Tot ce ar fi făcut o mamă.

– Te rog, serveşte-te! E atât de multă mâncare. Prea multă.

– Desfrânaţii ăia locuiesc în clădirea mea, ştii...

– Bună, Felice. Drăguţ din partea ta c-ai venit...

Nu voia să audă sau să afle prea multe atunci. Şi nu voia să o vadă nici pe femeia pe care începuseră s-o numească Violenta. Biletul pe care i l-a strecurat pe sub uşă o jignise, apoi o înspăimântase. Dar, după o vreme, aflând cât de distrus era bărbatul şi citind titlurile din *Age, News, The Messanger*, prin februarie se îmbărbătă şi o primi înăuntru.

– Ce-ai putea să vrei cu mine?

– O, acum nu vreau decât să mă aşez pe un scaun, zise Violet.

– Îmi pare rău. Dar nu cred că ar putea ieşi ceva bun din toată treaba asta.

– Am probleme cu capul, spuse Violet, punându-şi degetele pe calota pălăriei.

– De ce nu te duci la un doctor?

Violet trecu pe lângă ea, atrasă ca un magnet de măsuţa din colţ.

– Ea e?

Alice nu avea nevoie să se uite ca să ştie la ce se holba.

– Da.

Lunga pauză care urmă, în timp ce Violet examină chipul din fotografie, o făcu pe Alice agitată. Înainte să-şi adune curajul să-i ceară femeii să plece, se întoarse de la fotografie şi spuse:

– Nu de mine trebuie să-ţi fie frică.

– Nu? Da' de cine?

– Nu ştiu. De aia mă doare capul.

– N-ai venit aici să-ţi ceri scuze. Aşa credeam. Ai venit să-ţi împrăştii răutatea.

– Nu am nici o răutate.

– Ai face bine să pleci.

– Lasă-mă să mă odihnesc o clipă. Nu găsesc un loc unde să stau jos un pic. Ea e?

– Ţi-am zis că da.

– Ţi-a făcut necazuri?

– Nu. Deloc. Mă rog, puţine.

– Eu am fost fată bună la vârsta ei. N-am creat deloc necazuri. Eram foarte ascultătoare. Până am ajuns aici. Oraşul te înăspreşte.

Se poartă ciudat, îşi spuse Alice, dar nu-i violentă. Şi înainte să se gândească să se abţină, întrebarea îi ieşi pe gură:

– De ce-ai făcut un aşa lucru?

– Da' ea de ce-a făcut?

– Dar tu?

– Nu ştiu.

A doua oară când veni, Alice încă se mai gândea la acele femei nebune cu pacheţelele de sodă caustică, cu lamele lor de ras şi cu cicatrice pe ici, pe colo. Trăgea draperia ca să nu lase înăuntru lumina să-l lovească pe musafir drept în ochi, când spuse:

– Soţul tău...te loveşte?

– Să mă lovească? Violet părea mirată.

– Adică părea de treabă, calm. Te bătea?

– Joe? Nu. N-a făcut la nimeni nici un rău.

– În afară de Dorcas.

– Şi veveriţelor.

– Ce?

– Şi la iepuri. Căprioare. Oposum. Fazan. Mâncăm bine la noi acasă.

– De ce-aţi plecat?

– Proprietarul nu voia iepuri. Voia bani.

– Şi aici tot bani vor.

– Dar aici te descurci. Am muncit când am ajuns aici. Cu trei case pe zi făceam bani frumoşi. Joe curăţa peşte noaptea. A trecut ceva până s-a angajat la hotel. Eu m-am apucat de coafat, iar Joe...

– Nu vreau să ştiu toate astea.

Violet tăcu din gură şi se holbă la fotografie. Alice i-o dădu ei, ca s-o scoată din casă.

A doua zi veni iar şi arăta atât de rău, încât Alice voi s-o pălmuiască. În schimb, îi spuse:

– Dă-ţi jos rochia şi-o să-ţi cos manşeta.

Violet purta aceeaşi rochie de fiecare dată, iar pe Alice o enerva firul desprins din mânecă, la fel ca şi căptuşeala hainei, desprinse în trei locuri, din ce vedea ea.

– La început credeam că ai venit aici să-mi faci rău. Apoi credeam că vrei să-mi spui condoleanţe. Apoi am crezut că vrei să-mi mulţumeşti că n-am chemat poliţia. Dar nu era nimic din toate astea, nu-i aşa?

– Trebuia să mă aşez undeva. M-am gândit că pot s-o fac aici. Că mă vei lăsa şi-ai făcut-o. Ştiu că nu i-am dat lui Joe prea multe motive să stea acasă. Dar voiam să văd ce fel de fată ar fi vrut să fiu.

– Prostii. Ar fi vrut să ai optsprezece ani, atâta tot.

– Nu. E ceva mai mult.

– Nu-l cunoşti deloc pe soţul tău, nu te pot ajuta.

– Nici tu, ca şi mine, nu ştiai că se întâlnesc şi o vedeai în fiecare zi, aşa cum îl vedeam şi eu pe Joe. Ştiu unde mi-era mintea. Da' a ta unde era?

– Nu mă pedepsi. N-o să te las să faci asta.

* * *

Alice terminase cearşafurile şi începea prima bluză când Violet bătu la uşă. Cu ani şi ani în urmă, călcase cu vârful fierului cutele cămăşii albe a unui bărbat. Umezi cât trebuie materialul şi-l întări cu apret. Acele cămăşi erau cârpe acum. Cârpe de praf, tampoane, zdrenţe legate în jurul ţevilor ca să nu îngheţe. Cârpe cu care lua cratiţele de pe foc şi pe care testa fierul şi cu care învelea mânerele. Chiar fitile pentru lămpile cu ulei, pungi de sare cu care să-şi cureţe dinţii. Acum se îngrijea cu atenţie de propriile ei bluze.

Două perechi de feţe de pernă, calde încă la atingere, erau stivuite pe masă. La fel, două cearşafuri. Săptămâna viitoare, poate draperiile.

De-acum recunoştea bătaia în uşă şi nu ştia dacă este nerăbdătoare sau nervoasă că o auzea. Şi nici nu-i păsa.

Când venea Violet în vizită (şi Alice nu ştia niciodată când se va întâmpla asta), ceva în ea se deschidea.

Pălăria neagră o făcea să pară şi mai întunecată la faţă. Ochii ei erau rotunzi ca nişte monede, dar puteau şi spinteca dintr-o dată.

Important era cum se simţea şi cum vorbea Alice în prezenţa ei. Nu la fel ca în prezenţa celorlalţi. Cu Violenta era nepoliticoasă. Smucită. Economă. Între ele, nu părea

să fie necesar nici o curtoazie şi nici o scuză. Dar exista altceva, claritate, poate. Genul de claritate pe care nebunii o cer de la cei sănătoşi.

Violet, cu căptuşeala de la haină reparată, cu manşetele în regulă, nu trebuia decât să fie atentă la cordon şi la pălărie ca să pară normală. Alice scoase un oftat uşor, mirată de ea însăşi când deschise uşa pentru singurul musafir pe care îl aştepta cu nerăbdare.

– Pari îngheţată.

– Aproape.

– În martie, te poţi îmbolnăvi imediat.

– Ar fi o plăcere, răspunse Violet. Aş termina cu necazurile, dacă în loc de cap, aş avea corpul bolnav.

– Şi atunci cine le-ar mai face părul femeilor cochete?

Violet râse.

– Nimeni. Poate că nu le-ar face nimeni şi nimeni n-ar observa diferenţa.

– Diferenţa nu stă în coafură.

– Sunt şi ele doar nişte femei, ştii. Ca şi noi.

– Nu, spuse Alice. Nu sunt. Nu ca mine.

– Nu mă refer la ce fac. Mă refer la ele.

– O, te rog, spuse Alice. S-o lăsăm baltă. Îţi fac nişte ceai.

– Au fost bune cu mine, când nimeni altcineva nu era. Eu şi Joe am avut ce mânca datorită lor.

– Nu-mi spune.

– Oricând sunt pe cale să împrumut sau am nevoie de mai mult, pot să mă ocup toată ziua de capul lor.

– Ţi-am spus să nu-mi zici. Nu vreau să aud nimic de ele şi nici de unde au banii. Vrei ceai sau nu?

– Da, bine. De ce nu? De ce nu vrei să auzi?

– Ooo. Bărbaţii. Viaţa indecentă. Nu se ceartă toată ziua? Când le faci părul, nu ţi-e teamă că o să înceapă să se certe?

– Numai când sunt treze. Violet zâmbi.

– Ei, bine.

– Îşi împart bărbaţii, se ceartă cu ei şi din cauza lor.

– Nici o femeie nu ar trebui să trăiască aşa.

– Nu. Nici o femeie n-ar trebui să fie obligată la asta.

– Să omori oameni. Alice îşi supse măselele. Îmi face rău la stomac.

Turnă ceaiul, apoi ridicând farfurioara şi ceaşca, le dădu pe spate, uitându-se la Violet.

– Dacă ai fi aflat de ei înainte s-o ucidă, ai fi făcut-o?

– Mă întreb şi eu.

Alice îi dădu ceaiul.

– Nu înţeleg femeile ca tine. Femeile cu cuţite.

Luă bluza cu mâneci lungi şi o întinse pe placa de călcat.

– Nu m-am născut cu cuţitul în mână.

– Nu, dar l-ai luat după aia.

– Tu nu ai făcut-o niciodată? Violet suflă în ceai.

– Nu, niciodată. Nici măcar când bărbatu-meu a fugit, n-am făcut-o. Iar tu nici măcar n-ai un adversar ca lumea. Cineva care să merite să fie omorât. Ai luat un cuţit ca să insulţi o fată moartă.

– Dar aşa e mai bine, nu? Răul era deja făcut.

– Nu ea era duşmanul.

– O, ba da, este. Este duşmanul meu. Atunci, când nu ştiam, şi acum.

– De ce? Pentru că era tânără şi drăguţă şi l-a luat pe bărbatu-tău de lângă tine?

Violet sorbi din ceai şi nu răspunse. După o lungă tăcere, şi după ce începură să vorbească chestii triviale şi apoi despre micimea vieţii, Violet îi spuse lui Alice:

– Tu n-ai face-o? Tu n-ai lupta pentru bărbatul tău?

Încolţită în copilărie, udată în fiecare zi de atunci, frica i se răspândise prin vene toată viaţa. Gândurile războinice pe care le strânsese se transformaseră în altceva. Acum, uitându-se la această femeie, Alice auzi întrebarea ca pocnetul unei arme de jucărie.

Undeva, în Springfield, mai rămăseseră doar dinţii. Poate şi craniul, poate nu. Dacă săpa îndeajuns de adânc şi dacă rupea vârful, putea fi sigură că dinţii erau acolo. Fără buzele pe care le împărţise cu femeia aceia. Fără degete cu care să-i ridice şoldurile aşa cum le ridicase şi pe altele. Acum era doar cu dinţii la vedere, nimic din zâmbetul care o făcuse să spună: „Alege!" Şi el a ales.

Ceea ce-i spusese lui Violet era adevărat. Nu luase în mână niciodată un cuţit. Ceea ce omisese şi acum venea peste ea era de asemenea adevărat: în fiecare zi şi în fiecare noapte, timp de şapte luni, ea, Alice Manfred, fusese însetată după sânge. Nu după al lui, nu. Pentru el plănuise motorul înfundat cu zahăr, cravate tăiate, costume arse, pantofi tăiaţi, ciorapi deşiraţi. Acte de violenţă maliţioase, copilăreşti, ca să-l incomodeze, să-i aducă aminte. Dar nu sânge. Setea ei era îndreptată spre lichidul roşu care curgea prin venele celeilalte femei. Un şpiţ înfipt şi scos ar rezolva problema. Oare o frânghie de rufe încolăcocită şi trasă cu toată puterea de care dispune, ar face-o să-l scuipe? Totuşi, visul ei preferat, acela care o făcea să-şi arunce perna în timpul nopţii, era să se închipuie încălecând un cal, să-l călărească şi apoi să găsească femeia singură pe drum şi să galopeze până o doboară sub copitele de fier ale calului;

şi apoi iar şi iar, până nu mai rămâne nimic decât praful drumului în care să se cunoască urmele neruşinatei.

El alesese; aşa va face şi ea. Şi poate că ar fi făcut ceva nebunesc după şapte luni de galopat pe un cal pe care nici nu-l avea şi nici nu ştia cum să-l mâne, care calca peste trupul zvâcnind şi moale al unei femei care purta pantofi albi în timpul iernii, râdea zgomotos ca un copil şi nu văzuse în viaţa ei un certificat de căsătorie. Dar după şapte luni trebuia să aleagă ceva. Costumul, cravata şi cămaşa preferate. Ar face bine să nu irosească pantofii. Nimeni nu i-ar vedea. Dar ciorapii? Cu siguranţă, trebuie să aibă ciorapi. Bineînţeles, spuse antreprenorul de pompe funebre. Ciorapi, bineînţeles. Şi ce dacă una din bocitoare, duşmanul ei de moarte, aşeza trandafiri albi pe sicriu, luând unul de aceeaşi culoare cu rochia? În treizeci de ani, nu mai rămăsese decât dinţii din el şi nici ea, nici bocitoarea în rochia aceea nepotrivită nu puteau face nimic în legătură cu asta.

Alice trânti fierul de călcat.

– Tu nu ştii ce înseamnă pierderea adevărată, zise, iar ea şi femeia care stătea lângă placa de călcat ascultară vorbele rostite cu aceeaşi atenţie.

Capitolul 4

Pălăria, lăsată pe frunte, îi dădea lui Violet un aer de om ţicnit. Efectul calmant al ceaiului oferit de Alice Manfred nu dură mult. După aceea, stătu în magazin sugând cu paiul malţ, întrebându-se cine naiba era cealaltă Violet care umbla prin Oraş în pielea ei, care privea prin ochii ei şi vedea lucruri diferite. Acolo unde ea desluşea un scaun stingher abandonat ca un orfan în parc, pe o fâşie de pământ care dădea spre râu, cealaltă Violet vedea cum pojghiţa gheţii conferea stâlpilor negri ai grilajului o strălucire de armă. Acolo unde ea, ultima la rândul din staţia de tramvai, observa încheietura unui copil ieşind dintr-o haină prea scurtă, primită de pomană, cealaltă Violet se izbea de o femeie albă pe locul din troleu patru minute mai târziu. Şi dacă îşi întorcea privirea de la feţele care se uitau prin ea prin ferestrele restaurantului, acea Violet auzea trosnetul farfuriilor în vântul aspru de martie. Uitase cum să învârtă cheia în lacăt; cealaltă Violet nu numai că ştia că era în colivia papagalului cuţitul şi nu în sertarul din bucătărie, ci îşi şi amintea ceea ce ea nu putea: cum curăţase pietricelele din ghearele şi ciocul papagalului cu săptămâni în urmă. Căutase cuţitul acela o lună întreagă. Nu ştia ce făcuse cu el nici dacă o picurai cu ceară. Dar cealaltă Violet ştia şi se duse direct la el. Ştia şi unde are loc înmormântarea, deşi nu putea fi decât în unul din două

locuri, acum, că se gândea. Şi totuşi, cealaltă Violet ştia care anume şi care era ora la care trebuia să ajungă. Chiar înainte să fie închis sicriul, când oamenii care aveau să leşine, leşinau, iar femeile în rochii albe le făceau vânt. Şi când se adunau plasatorii, de aceeaşi vârstă cu moarta, din aceeaşi clasă de liceu, proaspăt tunşi şi cu mănuşi albe ca nişte stafii; mai întâi în grupuri de câte şase, apoi separaţi în două rânduri de câte trei, se deplasau din spate, de unde se adunaseră, spre naos, şi înconjurau catafalcul. Pe ei a trebuit cealaltă Violet să-i împingă la o parte, să-şi facă loc cu coatele printre ei. Iar ei s-au conformat. S-au dat la o parte, crezând că e vorba de o persoană iubită, disperată să-şi arate afecţiunea pe ultima sută de metri, înainte să nu mai vadă şi să uite faţa adormită şi mult preţuită. Plasatorii au văzut cuţitul înaintea ei. Înainte să-şi dea seama ce se întâmplă, mâinile lor puternice – bătătorite de la pietre şi fiare, de la bulgări de zăpadă tari ca nişte gloanţe, de la anii în care aruncaseră mingi peste capotele maşinilor, în curţi cu garduri înalte şi prin ferestrele deschise şi chiar închise ale oamenilor care locuiau patru etaje mai sus, mâini care ţinuseră întreaga greutate a unui băiat deasupra grilajului de fier al podului El – aceste mâini se întindeau spre cuţitul pe care ea nu-l văzuse de cel puţin o lună şi pe care era surprinsă să-l vadă acum şi care era îndreptat spre faţa ascunsă şi arogantă a fetei.

A ricoşat, făcând o mică incizie sub lobul urechii, ca un pliu pe piele, care cu greu putea fi numit desfigurare. Putea să se fi oprit aici: pliul sub lobul urechii, dar cealaltă Violet, nesatisfăcută, se luptase cu plasatorii cu mâinile dure, iar ei aproape că avuseseră destul timp la dispoziţie. Au fost nevoiţi să uite imediat că e vorba de o femeie de cincizeci de ani, îmbrăcată cu o haină cu guler de blană

şi cu o pălărie atât de trasă peste ochiul drept, încât era de mirare că văzuse uşa bisericii, ca să nu mai vorbim de locul potrivit spre care să-şi îndrepte cuţitul. Au fost nevoiţi să abandoneze ceea ce învăţaseră toată viaţa lor despre respectul cuvenit celor mai în vârstă. Lecţii aflate de la bătrânii cu ochi lăptoşi care priveau tot ce făceau ei, care comentau şi-şi spuneau unul altuia ce se întâmplă. Lecţii aflate de la cei mai puţin în vârstă (ca ea), care puteau să fie mătuşa lor, bunica lor, mama lor sau cea mai bună prietenă a mamei lor, care nu numai că putea să-i pârască, dar care putea să-i şi certe; care putea să-i oprească în loc cu un singur cuvânt, cu un „termină cu prostiile!" strigat de la fereastră, din prispă sau de la colţul unei străzi. Şi terminau cu prostiile sau se duceau după camioane sau departe, într-un parc abandonat, sau şi mai bine, la umbra podului, unde nu existau lumini care să dezvăluie ceea ce aceste femei nu îngăduiau, indiferent al cui copil erau. Dar cu toate acestea au făcut ce era de făcut. Uitaseră lecţiile de-o viaţă şi se concentraseră pe lama cuţitului, lată şi strălucitoare, căci cine ştie? Poate că avea de gând să facă mai mult decât o singură tăietură. Sau poate că se vedeau abătuţi, la masă, încercând să explice aceloraşi femei sau, şi mai rău, bărbaţilor, taţilor şi unchilor, verilor mai în vârstă, prietenilor şi vecinilor, de ce stătuseră acolo ca nişte momâi şi au lăsat-o pe femeia aceea în haină cu guler de blană să-i facă de ruşine şi să strice slujba onorabilă pentru care purtaseră mănuşi albe ca nişte stafii. Au fost nevoiţi s-o arunce la pământ înainte ca ea să dea drumul. Iar sunetul care-i ieşi din gură aparţinea mai degrabă unui animal decât unei femei.

Deja plasatorilor li se alăturaseră bărbaţi încruntaţi, care o purtară afară pe acea Violet care dădea din picioare şi

mârâia, în timp ce ea privea toată scena cu amuzament. Nu mai fusese atât de puternică de când era în Virginia, când încărca fân şi conducea căruţa cu catâr ca un bărbat în toată firea. Dar douăzeci de ani petrecuţi în Oraş făcând părul femeilor, îi slăbiseră braţele şi îi topiseră scutul care îi acoperise odată palmele şi degetele. Ca pantofii care îi îndepărtară pielea bătătorită a picioarelor, Oraşul, îi răpi puterea spatelui şi a braţului cu care se fălea odată. O putere pe care cealaltă Violet nu o pierduse, pentru că le-a dat bătaie de cap plasatorilor şi bărbaţilor maturi.

Acea Violet nu ar fi trebuit să lase papagalul să plece. Uitase să zboare şi pur şi simplu tremura pe pervaz, dar când fugi acasă de la înmormântare, fiind aruncată afară de plasatori şi bărbaţi, nici ea, nici cealaltă Violet nu ar fi putut să suporte să audă un „te iubesc". Încercă să nu se uite la el în timp ce se plimba prin cameră, dar papagalul o zări şi cârâi un „te iubesc" slab prin geam.

Joe, care lipsea de la Anul Nou, nu veni acasă la masă în noaptea aceea şi nici următoarea. Gistan şi Stuck sosiră să întrebe de el, să spună că nu pot juca vineri cărţi şi să zăbovească stingheriţi în hol, în timp ce Violet se holba la ei. Aşa că ştiu că papagalul e acolo pentru că tot cobora şi urca scările până la uşa din faţă, ca să vadă dacă vine Joe. La ora două dimineaţa, şi apoi din nou la patru, coborî, se uită pe strada întunecată, goală, şi nu văzu nimic în afară de doi poliţişti şi nişte pisici care făceau pipi în zăpadă. Papagalul, tremurând şi abia putând să-şi întoarcă spre ea capul verde şi blond, îi spuse de fiecare dată „te iubesc."

– Dispari de-aici! îi zise. Du-te în altă parte!

Ceea ce şi făcu a doua zi dimineaţă. Tot ceea ce văzu, îi pivniţa de sub verandă, fu o pană galben-deschis cu puţin verde. Nu-i dăduse un nume. Îi spusese „papagalul

meu" în toţi aceşti ani. „Papagalul meu." „Te iubesc." „Te iubesc." Oare l-au înhăţat câinii? Oare vreun om care se plimba noaptea l-a luat şi l-a dus într-o casă fără oglinzi şi fără biscuiţi cu ghimbir? Sau oare primise mesajul, că ea spusese „papagalul meu" şi el spusese „te iubesc", iar ea nu-i răspunsese cu aceleaşi cuvinte şi nici măcar nu se deranjase să-i dea un nume şi reuşise cumva să zboare cu nişte aripi care nu se înălţaseră de şase ani. Aripi care deveniseră ţepene de la nefolosire şi fără luciu în lumina săracă a unui apartament fără privelişte.

Terminase malţul şi deşi stomacul părea să-i mai dea drumul, comandă un altul şi-l luă în spatele unui magazin la mâna a doua, la una din măsuţele pe care Duggie le aşezase acolo, în ciuda legii care spunea că dacă face asta, magazinul devenea restaurant. Acolo putea să stea jos şi să privească spuma dispărând, cupele de îngheţată pierzându-şi contururile şi devenind baloane fine şi strălucitoare, ca nişte săpunuri lăsate într-o chiuvetă plină de apă.

Avusese de gând să aducă un pachet de Dr. Dee's Nerve şi Flesh Builder ca să amestece în milkshake-ul cu malţ, căci singur nu părea să facă mare lucru. Şoldurile cu care venise aici dispăruseră şi ele, la fel ca puterea braţelor şi a spatelui. Poate că cealaltă Violet, cea care ştia unde era cuţitul de măcelar şi care era îndeajuns de puternică să-l folosească, avea şoldurile pe care ea nu le mai avea. Dar dacă cealaltă Violet era puternică şi avea şolduri, de ce era mândră că încercase să ucidă o fată moartă, căci era într-adevăr mândră? Ori de câte ori se gândea la cealaltă Violet şi la ceea ce vedea ea prin propriii ochi, ştia că nu există ruşine, nici dezgust. Doar ea avea parte de aşa ceva, aşa că se ascundea după rafturi, la una din măsuţele ilegale ale lui Duggie şi agita paiul în malţul cu ciocolată. Ar fi putut să

aibă şi ea optsprezece ani, ca şi fata din magazin care citea *Collier's* şi pierdea timpul pe-acolo. Oare lui Dorcas, când trăia, îi plăcea *Collier's*? *Liberty Magazine*? Oare o atrăgeau doamnele blonde cu părul scurt? Dar bărbaţii cu pantofi de golf şi cu plovere cu anchior? Cum ar fi putut să-i placă, dacă ea se agăţase de un bărbat destul de bătrân să-i fie tată? Un bărbat care nu ţinea în mână o crosă de golf, ci o valiză de mostre ale produselor Cleopatra. Un bărbat ale cărui batiste nu erau din bumbac uşor, ieşindu-i din buzunarul de la piept, ci roşii şi mari şi pătate. Oare el i-a cerut în nopţile de iarnă să-i încălzească locul în pat cu corpul ei? Sau poate că făcea el asta pentru ea? Probabil că o lăsa să-şi bage linguriţa în porţia lui de îngheţată şi să scobească partea topită, şi când stăteau pe întuneric în Lincoln Theter el nu s-ar fi supărat deloc dacă ea ar fi băgat mâna în punga lui cu floricele şi ar fi scos un pumn plin, nenorocitu'. Şi când la radio se auzea Wings Over Jordan, probabil că el dădea volumul la mic, să o audă pe ea cântând odată cu corul, în loc să-l dea mai tare ca să-i acopere interpretarea la *Lay my body down*. Întorcea şi falca la lumină, încât să-i scobească cu unghiile rădăcina prinsă în pori, javra. Şi încă o chestie afurisită. (Malţul se topise, neted şi rece.) Lampa de budoar cu abajurul albastru, primită în chip de bonus în valoare de douăzecişicinci de dolari sau halatul de damă de satin de culoarea orhideei pe care îl câştigase şi care i se cuvinea pentru că vânduse atâta marfă într-o singură lună, oare i le-a dat tot ei, viţica? O ducea la Indigo sâmbăta şi stăteau în spate de tot, ca să audă mai bine muzica şi să fie pe întuneric în acelaşi timp, la una din acele mese rotunde cu partea de sus neagră şi lucioasă şi cu o faţă de masă de un alb pur, bând gin sec cu chestia aia roşie şi dulce în el, de părea sifon, pe care

o fată ca ea trebuie să-l fi comandat în loc de lichior şi pe care-l sorbea dintr-un pahar cu gura mai largă decât baza, cu un picior ca o floare, în timp ce mâna ei, aceea în care nu ţinea paharul în formă de floare, era sub masă, bătând ritmul pe interiorul coapsei lui, a coapsei lui, a coapsei lui, coapsa, coapsa, şi el îi cumpăra lenjerie de corp cu cusătura în formă de boboci de trandafiri şi violete, VIOLETE, ca să vezi, şi ea o purta pentru el, aşa slăbuţă cum era şi pe răcoare într-o cameră în care nu exista un radiator care să meargă după-amiaza, în timp ce eu unde eram? Alunecând pe gheaţă, încercând să ajung în bucătăria cuiva să-i fac părul? Ghemuită în dreptul unei uşi, ca să mă păzesc de vânt aşteptând troleul? Oriunde aş fi fost, era frig şi eram îngheţată şi nimeni nu se urcase în pat să-mi încălzească locul şi nimeni nu se întinsese să-mi tragă plapuma până la gât sau chiar până la urechi, căci uneori era atât de frig, chiar era, şi poate de aceea cuţitul de măcelărie înpunsese linia gâtului chiar lângă ureche. Ăsta era motivul. Şi de aceea a luat aşa mult să mă doboare, să mă ţină la pământ şi departe de sicriul unde era viţica aia care luase ceea ce era al meu, ceea ce am ales, am cules şi am hotărât să am şi să păstrez, NU! cealaltă Violet nu este cineva care se plimbă prin oraş, în susul şi-n josul străzilor, purtându-mi pielea şi folosindu-mi ochii, rahat, în nici un caz acea Violet nu sunt eu! Eu, care am strâns fân în Virginia şi am dirijat patru catâri în zănoagă. Am stat în lanurile de trestie, în mijlocul nopţii când freamătul lui acoperea târâitul şerpilor şi am stat nemişcată aşteptându-l pe el, netulburând nici un fir de praf, în caz că era aproape şi l-aş fi ratat, şi la naiba, şerpii veneau după mine şi ce anume sau cine mă va ţine departe de el? De multe ori, de multe ori am suportat loviturile de bici pe care mi le-a dat ţărănoiul alb de

două tone, pentru că întârziasem la câmp. De multe ori, de multe ori, am tăiat de două ori lemnele de care era nevoie în buşteni scurţi şi surcele ca să fiu sigură că sărăntocii au destul şi n-au să vină să strige după mine, când trebuia să mă întâlnesc cu Joe Trace al meu. Al meu. L-am ales dintre ceilalţi, nu era nimeni ca Joe, ar fi putut să facă pe oricine să stea în stuf în mijlocul nopţii; să facă orice femeie să viseze cu ochii deschişi la el şi să piardă brazda şi să trebuiască să muncească din greu să aducă înapoi catârii, înapoi pe făgaş. Orice femeie, nu doar eu. Poate asta a văzut ea. Nu bărbatul de cincizeci de ani cu o valiză de mostre, ci pe Joe Trace al meu, Joe Trace din Virginia, care purta o lumină în interiorul lui, ai cărui umeri erau drepţi ca nişte lame şi care se uita la mine cu ochi în două culori şi care nu vedea pe nimeni altcineva. Oare s-a uitat la el şi a văzut asta? Oare la masă, la Indigo, bătea ritmul pe coapsa lui moale ca a unui bebeluş şi simţând totuşi că pielea lui era înainte atât de încordată încât se putea crăpa şi lăsa la iveală muşchii de fier? Oare simţise asta, ştia asta? Asta şi alte lucruri, lucruri pe care ar fi trebuit să le ştiu şi nu le-am ştiut? Lucruri secrete, ascunse de mine sau pe care nu le-am observat? Oare de asta a lăsat-o să adune partea topită din porţia lui de îngheţată, să-şi bage mâna în punga lui cu floricele cu sare şi unt? Şi ce putea ea să vadă, aşa tânără cum era, abia ieşită de pe porţile şcolii, cu părul desfăcut, dată pentru prima oară cu ruj pe buze şi cu pantofi cu toc? Şi el ce-a văzut? O versiune mai tânără a mea cu piele gălbuie în loc de neagră? O versiune a mea cu păr lung şi buclat în loc de scurt? Sau poate pe cineva care nu era deloc ca mine. Pe mine m-a iubit în Virginia pentru că acea fată, Dorcas, nu era prin preajmă. Asta era? Cine era? La cine se gândea când fugea prin întuneric ca să se întâlnească cu mine în

lanurile de trestie? Cineva auriu, la fel ca băiatul meu auriu, pe care nici nu l-am văzut, dar care mi-a răpit fecioria ca şi cum ar fi fost cel mai experimentat amant? Ajută-mă, Doamne, ajută-mă dacă asta a fost, pentru că îl ştiam şi l-am iubit mai mult decât oricine, mai puţin True Belle care a fost cea care m-a determinat să mă îndrăgostesc de el. Asta s-a întâmplat? Stând în stuf, încerca să prindă o fată pe care n-o cunoscuse încă, dar pe care inima lui o ştia, iar eu, ţinându-mă de el, dar dorindu-mi să fie băiatul auriu pe care nu l-am văzut niciodată. Ceea ce înseamnă că încă de la început am fost un substitut şi la fel şi el.

Am tăcut, pentru că lucrurile pe care nu le puteam spune, îmi ieşeau oricum pe gură. Am tăcut, pentru că nu ştiam ce să fac cu mâinile după ce se termina ziua de muncă. Am crezut că nu e treaba mea ce se întâmplă în mine şi nici a lui Joe, pentru că nu trebuia decât să mă ţin de el oricum puteam şi dacă înnebuneam, l-aş fi pierdut.

Stând în lumina pătrunzătoare a magazinului, jucându-se cu linguriţa lungă în paharul înalt, se gândi la cealaltă femeie făcându-şi de lucru la masă, prefăcându-se că bea dintr-o ceaşcă. Mama ei. Nu voia să fie aşa. O, nu voia deloc. Să stea la masă, singură în lumina lunii, sorbind cafea fiartă dintr-o ceaşcă de ceramică albă, cât era acolo, şi prefăcându-se că bea în continuare şi când se terminase; aşteptând dimineaţa când vin bărbaţii, vorbind ca şi cum n-ar fi fost nimeni acolo în afară de ei şi cotrobăindu-ne prin lucruri, luând ce voiau – ceea ce era al lor, spuneau ei, deşi noi găteam în ele, spălam cerşafuri în ele, stăteam pe ele sau mâncam în ele. Asta, după ce luaseră plugul, coasa, catârul, scroafa, putina şi presa de unt. Apoi intrau în casă, iar noi, copiii, puneam un picior peste altul şi priveam. Când se duceau la masă, unde mama noastră avea grijă

de o ceaşcă goală, luau masa de sub ea şi apoi, cât stătea ea acolo singură, de parcă n-ar mai fost nimeni acolo, cu ceaşca în mână, se întorceau şi balansau scaunul de sub ea. Ea nu a sărit în picioare imediat, aşa că l-au zgâlţâit un pic şi, pentru că era încă aşezată – uitându-se în zare – au doborât-o de pe el, aşa cum iei o pisică de pe scaun atunci când nu vrei s-o atingi sau s-o iei în braţe. O răstorni şi aterizează pe podea. Nu-i nimic, dacă e pisică şi are patru picioare. Dar o persoană, o femeie, poate să cadă şi să stea acolo un minut uitându-se la ceaşcă, mai puternică decât ea, nespartă cel puţin, un pic în spatele mâinii. Doar cât să nu fie la îndemână.

Erau cinci în total, iar Violet a treia, şi au venit cu toţii în casă şi au spus „mama"; fiecare din ei au venit şi au strigat-o până ea a spus „îhî". Nu au auzit-o spunând nimic altceva în zilele care au urmat, când, îngrămădiţi într-o colibă abandonată, erau total dependenţi de puţinii vecini rămaşi în 1888, aceia care nu se mutaseră spre vest, în Kansas City sau Oklahoma, în nord, la Chicago sau Bloomington Indiana. True Belle a aflat mesajul despre nenorocirea lui Rose Dear, prin intermediul uneia din ultimile familii rămase, care urma se plece în Philadelphia. Cei care rămăseseră au adus lucruri: o lopată, o oală, nişte pâine şi o găleată de lapte. Şi sfaturi: „Nu lăsa asta să te doboare, Rose. Ne ai pe noi, Rose Dear. Gândeşte-te la copii, Rose. Nu ţi-a făcut nimic din ce nu poţi îndura, Rose." Dar oare aşa era? Poate că de data asta îi făcuse. Poate că El apreciase şi înţelesese greşit *această* coloană vertebrală. De data asta. *Această* coloană.

Mama lui Rose, True Belle, sosi când auzi ce se întâmplase. Îşi lăsă slujba ei lejeră din Baltimore şi, cu zece dolari lipiţi separat în fustă ca să nu facă zgomot, veni la un mic depou numit Rome din Vesper County ca să ia situaţia în

mâini. Fetiţele se îndrăgostiră imediat de ea, şi lucrurile s-au pus pe picioare. Încet, dar sigur, timp de aproape zece ani, True Belle a organizat lucrurile. Şi apoi Rose Dear s-a aruncat în fântână şi a ratat toată distracţia. La două săptămâni după înmormântare, soţul lui Rose a venit încărcat cu lingouri de aur pentru copiii, monede de doi dolari pentru femei şi ulei de şarpe pentru bărbaţi. Pentru Rose Dear aduse o pernă brodată cu mătase ca să-şi odihnească spatele pe o canapea de care nu avusese nimeni parte, dar care ar fi mers bine sub capul ei în sicriu, dacă ar fi ajuns la timp. Copiii au mâncat ciocolata din lingourile de aur şi au schimbat între ei hârtia minunată şi au primit în schimb fluiere din trestie şi aţă de pescuit. Femeile muşcă din bucăţile de argint înainte de a le înnoda strâns de haine. Mai puţin True Belle. Pipăi banii şi uitându-se când la monedă, când la ginerele său, îşi scutură capul şi râse.

– La naiba, zise el. Au, la naiba, zise când auzi ce făcuse Rose.

După douăzeci şi una de zile era plecat din nou, iar Violet era măritată cu Joe şi trăia în Oraş, când auzi de la soră că o făcuse din nou: ajunsese în Rome cu buzunarele atârnându-i de comori şi împăturite sub şapca de pe cap. Călătoriile lui erau deopotrivă curajoase şi secrete, căci fusese amestecat cu Readjuster Party[2] şi când nu funcţionau ameninţările verbale din partea proprietarilor, una fizică rezolvă problema şi el fu convins să se mute undeva, oriunde altundeva. Poate că avea un plan, să-i scoată pe toţi de-acolo; între timp făcea călătorii incredibil de periculoase şi minunate de-a lungul anilor, deşi pauzele erau din ce în ce mai lungi şi deşi şansele să fie încă în

[2] Coaliţie politică formată în Virginia în jurul anului 1870, după perioada tulbure care a urmat Războiului Civil (N.tr).

viaţă erau din ce în ce mai slabe, nu-şi pierduseră speranţa. În orice moment, în orice moment, într-o altă zi dificilă şi răcoroasă de luni sau în căldura explozivă a unei nopţi de duminică, se putea întoarce, fluierând ca o cucuvea din drum, cu dolarii zeflemitori şi îndrăzneţi ieşindu-i de sub şapcă, înghesuiţi în tivul pantalonilor sau în vârful pantofilor. Cu bomboane topite în buzunarul hainei, alături de o cutie cu pomadă de păr Frieda's Egyptian. Sticle de whisky, ape purgative şi ape pentru orice fel de toaletă închipuită clincăneau prietenos în geanta lui uzată.

Acum ar trebui să aibă în jur de şaptezeci de ani. Cu siguranţă era mai încet şi poate că îşi pierduse dinţii cu care năştea zâmbetul acela care le făcea pe surori să-l ierte. Dar pentru Violet (ca şi pentru surorile ei şi pentru cei care rămăseseră în regiune), el era undeva acolo, adunând şi punând deoparte bunătăţi pentru cei de-acasă. Căci cine l-ar fi putut învinge pe acest bărbat pentru care fiecare zi era o sărbătoare, care împărţea daruri şi poveşti ce le fermecau atât de mult, încât uitau de dulapul gol şi de pământul secătuit; sau care credea că piciorul unui copil se va îndrepta de la sine încetul cu încetul. Uitase de ce plecase odată şi de ce era obligat să se furişeze în propria casă. În prezenţa lui, uitarea cădea ca polenul. Dar pentru Violet, polenul n-o ştergea pe Rose. În plină înviere veselă a acestei fantome a tatălui, bucurându-se de împărţirea darurilor deopotrivă autentice şi false, Violet nu o uita niciodată pe Rose Dear sau locul în care se aruncase, un loc atât de îngust, atât de întunecat încât era pur, răsuflând uşurată văzând-o întinsă în sicriu.

– Mulţumesc lui Dumnezeu pentru viaţă, şi mulţumesc vieţii pentru moarte, spunea True Belle.

Rose. Draga de Rose Dear.

Mă întreb care a fost acel lucru, acel unic şi ultim lucru pe care nu a mai fost în stare să-l mai îndure sau să-l repete? Oare spălatul uzase atât de tare cămaşa, încât nu mai mergea nici o cârpeală şi trebuia s-o facă cârpă? Poate că aflase de spânzurătorile ce ţinură patru zile în Rocky Mount: bărbaţii, marţi, femeile, două zile mai târziu. Sau poate era vorba de veştile legate de tânărul tenor din cor, mutilat şi legat de un buştean, bunica lui refuzând să renunţe la pantalonii lui largi în talie, spălându-i iar şi iar, deşi pata dispăruse la a treia spălare. L-au îngropat în pantalonii fratelui lui şi bătrâna scosese o altă găleată de apă curată. Oare să fi fost dimineaţa de după noaptea în care dorul (care înainte era speranţă) scăpase de sub control? Când aleanul o înghesuise şi o agitase înainte să dispară, promiţând că se va întoarce şi o va face să sară ca o minge de cauciuc? Sau să fie scaunul de pe care au răsturnat-o? A căzut pe podea şi a zăcut acolo, hotărându-se în momentul acela că o va face. Într-o zi. Amânând momentul patru ani, timp în care True Belle veni şi preluă gospodăria, dar aducându-şi aminte de scândurile din podea ca o uşă, închisă şi încuiată. Văzând adevărul golgoluţ într-o ceaşcă de ceramică nespartă? Răbdând până când momentul reveni – cu toată durerea lui mieunată şi furia exagerată – şi se putu întoarce de la uşă, de la ceaşcă, atât cât să înainteze spre chemarea nelimitată a fântânii. Oare ce a fost, mă întreb?

True Belle era acolo, chicotind, competentă, cosând la lumina focului, grădinărind şi secerând în timpul zilei. Punând infuzie de muştar pe tăieturile şi vânătăile fetelor, şi făcându-le să-şi îndeplinească sarcinile cu poveşti hipnotizatoare din vremurile petrecute în Baltimore, despre copilul de care avusese grijă acolo. Poate că asta fusese:

ştiind că fetele ei sunt pe mâini bune, nişte mâini mai bune decât ale ei, în sfârşit, Rose Dear se eliberase de timpul care nu mai curgea, ci era deja încremenit când o răsturnaseră de pe scaunul ei din bucătărie. Aşa că se aruncase în fântână şi ratase întreaga distracţie.

Lucrul importatnt, cel mai important lucru pe care Violet îl învăţase din toată povestea, era hotărârea de a nu avea niciodată copii. Orice s-ar întâmpla, nici un alt picior negru nu se va odihni pe un altul, în timp ce o gură flămândă ar striga „mama".

Îmbătrânind, Violet nu putea nici să stea acolo unde era, nici să plece. Fântâna îi fura somnul, dar ideea de a pleca o înspăimânta. True Belle a fost cea care a obligat-o. Existau recolte de bumbac în Palestine şi oamenii pe o rază de douăzeci de mile se duceau să le culeagă. Se zvonea că femeile tinere erau plătite cu zece cenţi, iar bărbaţii cu cincisprezece. Trei anotimpuri la rând cu vreme proastă distruseseră orice aşteptări şi apoi veni ziua în care mugurii se iviră graşi şi cremoşi. Toată lumea îşi ţinu răsuflarea în timp ce proprietarul îşi micşoră ochii şi scuipă. Cei doi muncitori de culoare se plimbară printre rânduri, atingând florile delicate, pipăind pământul şi încercând să desluşească cerul. Şi după o zi de ploaie uşoară şi proaspătă, apoi patru zile uscate, fierbinţi şi senine, întreaga Palestine era plină de cel mai curat bumbac pe care îl văzuseră vreodată. Mai fin decât mătasea şi crescând atât de repede, încât gărgăriţele, care părăsiseră câmpurile cu ani în urmă, nu avură timp să se întoarcă.

Trei săptămâni. Totul trebuia făcut în trei săptămâni sau mai puţin. Toată lumea care avea degete pe o rază de douăzeci de mile apăru şi fu imediat angajată. Nouă dolari pe balot, spuneau unii, dacă îl creşteai pe al tău propriu;

unsprezece dolari dacă aveai un prieten alb care să-l ducă la evaluat. Cât pentru culegători, zece cenţi pe zi pentru femei şi cincisprezece pentru bărbaţi.

True Belle o trimise pe Violet şi pe alte două surori cu cel de-a patrulea vagon care pleca. Călătoriră toată noaptea, se adunară la răsărit, mâncară ce li se dădu şi se bucurară de pajişti şi de stele cu localnicii care nu aveau de gând să facă un drum înapoi acasă pentru un somn de cinci ore.

Violet nu se pricepea la cules. Avea şaptesprezece ani, dar lua urma celor de doisprezece ani, sfârşind ultima din rând sau întâlnindu-se cu ceilalţi când aceştia se întorceau pe rând. De aceea fu trimisă la bătut, la culesul la mâna a doua a tufişurilor care aveau doar câţiva pufi inferiori lăsaţi de mâini mai iuţi decât ale ei. Umilită, tachinată până la lacrimi, era pe cale să cerşească să fie trimisă înapoi în Rome, când un bărbat căzu din copacul de deasupra ei şi ateriză lângă ea. Se culcase într-o noapte, bosumflată şi făcută de ocară, un pic mai departe de surorile ei, dar nu prea departe. Nu atât de departe, încât să nu se poată târî iute la ele, dacă pomii s-ar fi dovedit a fi plini de spirite rele. Îşi întinsese pătura sub un frumos alun negru, care creştea la marginea pădurii ce delimita întinderile de bumbac.

Bufnitura nu putea fi de la un raton, căci spusese „au". Violet se rostogoli într-o parte, prea speriată să vorbească, dar se ridică în patru labe, gata s-o ia la fugă.

– Nu mi s-a mai întâmplat niciodată, spuse bărbatul. Am dormit aici în fiecare noapte. Asta e prima oară când cad.

Violet îi putea vedea conturul ghemuit şi că îşi freca braţul, apoi capul, apoi braţul din nou.

– Dormi în copaci?

– Dacă găsesc unul cum trebuie.

– Nimeni nu doarme în copaci.

– Eu dorm.

– Mi se pare o tâmpenie. Ar putea să fie şerpi acolo.

– Şerpii de pe-aici se târâsc pe pământ noaptea. Ei, cine-i tâmpit?

– Ai fi putut să mă omori.

– Încă pot, dacă nu mi-e ruptă mâna.

– Sper că e. N-ai să culegi nimic dimineaţă şi nici n-ai să te mai caţări în copacii oamenilor.

– Nu culeg bumbac. Conduc treierătoarea.

– Şi atunci ce faci aici, majestate, dormind în copaci ca un liliac?

– N-ai nici o vorbă bună pentru un om rănit?

– Ba da: găseşte-ţi copacul altcuiva.

– Te porţi de parcă ar fi al tău.

– Şi tu la fel.

– Eu zic să-l împărţim.

– Eu nu.

Se ridică în picioare şi-şi scutură piciorul înainte să-şi lase greutatea pe el, apoi şchiopătă spre copac.

– Doar n-ai să te urci înapoi, deasupra capului meu.

– Îmi iau prelata. Mi s-a rupt frânghia. De asta am căzut.

Scrută noaptea căutând vârfurile crengilor.

– O vezi? E acolo. Atârnând colo. Da.

Se aşează jos, sprijinindu-şi spatele de un buştean.

– Tre să aştept până se luminează, totuşi, spuse şi Violet crezu că, dat fiind că prima lor conversaţie începuse pe întuneric (neputând să-şi vadă mai mult decât contururile) şi se terminase în lumina verzui-lăptoasă a răsăritului, noaptea n-avea să mai fie niciodată la fel pentru ea. Niciodată

nu se va mai trezi luptându-se cu forţa de atracţie a unei fântâni. Şi nici nu va mai privi prima lumină cu tristeţea lăsată de găsirea lui Rose Dear dimineaţa, răsucită într-o apă prea mică.

El se numea Joseph şi înainte ca soarele să răsară, când încă era ascuns în pădure, dar împrospătând întinderile verzi şi orbitoare de bumbac alb care se conturau pe spintecătura unui orizont rubiniu, Violet şi l-a revendicat. Nu-i căzuse oare direct în poală? Nu rămăsese cu ea? Toată noaptea, fiind impertinent, plângându-se, tachinând, explicând, dar vorbind, vorbindu-i până la capătul întunericului. Şi odată cu lumina zilei, zări părţi din el: zâmbetul lui şi ochii lui mari şi examinatori. Cămăşa fără nasturi, deschisă până deasupra taliei dădea la iveală un piept pe care ea şi l-a revendicat drept pernă moale. Picioarele şi umerii drepţi, conturul feţei, degetele lui lungi – pe toate şi le revendicase. Ştia că probabil se holba şi încercă să se uite în altă parte, dar culoarea contrastantă a celor doi ochi, îi atrăgea de fiecare dată privirea înapoi. Deveni încordată când auzi muncitorii foindu-se, anunţând chemarea la masă, ducându-se printre frunze să se uşureze, murmurând sunete matinale, dar apoi el spuse:

– O să mă întorc diseară în copacul nostru. Tu unde o să fii?

– Sub el, zise ea şi se ridică din trifoi ca o femeie care are lucruri importante de făcut.

Nu se gândea la ce-o să se întâmple peste trei săptămâni când trebuia să-şi ia cei doi dolari şi zece cenţi şi să se întoarcă la True Belle. Până la urmă, a trimis banii prin surorile ei şi a rămas în vecinătatea muncitorilor. Şeful nu avea încredere în ea, căci o privise dându-şi osteneala să-şi

umple sacul la fel de repede precum copiii, dar dintr-o dată devenise deosebit de zgomotoasă în hotărârea ei.

Se mutase cu o familie de şase persoane în Tyrell şi muncea orice numai să fie cu Joe atunci când se putea. Acolo era locul unde devenise femeia puternică ce reuşea să manevreze catârii, baloturile de fân şi să taie lemne la fel de bine ca un bărbat. Acolo palmele şi tălpile ei căpătară o armură cu care nu se compara nici o mănuşă şi nici un pantof. Totul pentru Joe Trace, băiatul de nouăsprezece ani cu ochii în două culori, care locuia cu o familie adoptată, muncea la treierat, la cherestea, la trestie, la bumbac şi la porumb, care tăia animale când era nevoie, ara, pescuia, vindea piei şi juca cărţi cu cine se simţea în stare. Iubea pădurea. Pur şi simplu o iubea. Aşa că fu un şoc pentru familia sa nu atunci când fu de acord să se însoare cu Violet, ci că, treisprezece ani mai târziu, fu de acord să o ducă în Baltimore, unde ea spunea că toate casele au camere separate şi că nu te duceai tu după apă, ci apa venea la tine. Unde negrii munceau în port pentru doi dolari jumătate pe zi, cărând mărfuri de pe vapoare mai mari ca bisericile, iar altele se opreau direct în faţa uşii tale să te ducă unde ai nevoie. Descria Baltimore-ul de acum douăzecişicinci de ani şi un cartier pe care nici ea, nici Joe nu şi-l permiteau, dar ea nu ştia asta, şi nici nu au aflat vreodată, căci până la urmă s-au dus în Oraş. Visurile lor legate de Baltimore au fost înlocuite de altele mai puternice. Joe cunoştea lume care locuia în Oraş şi pe unii care fuseseră acolo şi veniseră acasă cu nişte poveşti ce făceau Baltimore-ul de ruşine. Banii care puteau fi câştigaţi într-o zi făcând o muncă uşoară – stând în faţa unei uşi, cărând mâncare pe o tavă sau chiar curăţând pantofii străinilor – erau mai mulţi decât câştigau ei într-o recoltă întreagă. Albii aruncau pur

şi simplu cu bani, doar dacă făceai lucruri pe care le fac vecinii între ei: deschideai uşa unui taxi, culegeai un pachet. Şi orice aveai, făceai sau găseai, putea fi vândut pe stradă. Existau chiar străzi unde oamenii de culoare deţineau toate magazinele; străzi întregi de frumoşi bărbaţi şi femei de culoare care râdeau toată noaptea şi făceau bani toată ziua. Maşini de oţel mergeau cu viteză pe stradă şi se spunea că dacă faci economii, puteai să-ţi iei şi tu una şi s-o conduci cât e drumul de lung.

Timp de paisprezece ani Joe ascultă poveştile acestea şi râse. Şi le rezistă până când, dintr-o dată, îşi schimbă părerea. Nimeni, nici măcar Violet, nu ştia ce anume îl făcuse să părăsească pădurile, câmpurile şi văile lui secrete. Să renunţe la prăjina de pescuit, la cuţitul de jupuit, la toate piesele din echipamentul lui, în afară de una, şi să împrumute o valiză pentru lucrurile lor. Violet nu ştiu niciodată ce l-a făcut să ia foc şi să vrea – dintr-o dată, dar mai târziu decât ceilalţi – să se mute în Oraş. Presupunea că un rol important l-a jucat acea cină care a excitat imaginaţia tuturor. Dacă Booker T. stătea jos şi mânca un sandviş cu pui în casa prezidenţială într-un oraş numit capitală, în preajma locului unde True Belle se simţise atât de bine, atunci lucrurile erau bine, foarte bine. Şi-a luat mireasa cu trenul electric şi au intrat dansând în Oraş.

Violet crezu că o să fie dezamăgiţi, că va fi mai puţin frumos ca Baltimore-ul. Joe crezu că o să fie perfect. Când au ajuns, cu toate posesiunile lor într-o valiză, îşi dădură amândoi seama imediat că perfect nu era cuvântul potrivit. Era mai mult decât atât.

Joe nu-şi dorea nici el copii, aşa că toate acele pierderi de sarcină – două pe câmp, una singură în pat – au fost mai mult o inconvenienţă decât o pierdere. Şi viaţa la oraş va fi

mult mai bună fără copii. În 1906, când au ajuns în gară, zâmbetele pe care le-au oferit amândoi femeii cu copilaşii care stăteau ca nişte mărgele pe lângă valize, era contaminat de milă. Le plăceau copiii. Îi iubeau chiar. Mai ales Joe, care ştia să se poarte cu ei. Dar nici unul nu voia să aibă parte de complicaţii. Totuşi, ani mai târziu, când Violet avea patruzeci de ani, se uita deja lung la bebeluşi, ezitând în faţa jucăriilor din vitrina de Crăciun. Se înfuria imediat dacă auzea un cuvânt aspru adresat unui copil sau dacă o femeie care purta un copil părea neîndemânatică sau neatentă. Cea mai gravă arsură pe care o provocă fu unei cliente care ţinea un copil pe genunchi. Violet, pierdută în felul în care femeia mângâia mâna băieţelului şi cum îl legăna pe genunchi, uită că ţinea în mână fierul de ondulat părul. Clienta tresări de durere, iar pielea se decoloră imediat. Violet mormâi nişte scuze, iar femeia fu mulţumită până când descoperi că întreaga buclă era pârjolită. Pielea se vindecă, dar o gaură în păr...Violet fu nevoită să renunţe la plată ca să-i închidă gura.

Încetul cu încetul, dorinţa deveni mai cruntă decât sexul: o sete tremurătoare, de necontrolat. Atunci fu momentul în care îşi cumpără sieşi un cadou, îl ascunse sub pat ca să-l scoată afară, când nu se mai putea altfel. Începu să-şi imagineze ce vârstă ar fi avut copilul pe care îl pierduse ultima oară. Probabil, era fată. Cu siguranţă era fată. Oare pe cine ar fi preferat? Oare cum i-ar fi sunat vocea? După înţărcat, Violet i-ar fi suflat în mâncare, răcind-o pentru gura ei delicată. Mai târziu, ar fi cântat împreună, Violet pe o voce mai înaltă, iar fetiţa pe o voce de soprană mieroasă. „A fost odată ca niciodată doi copilaşi ale căror nume nu le ştiu, s-au îndepărtat într-o zi de vară şi s-au pierdut în pădure, oamenii spun că soarele a apus şi au ieşit stelele.

În pădure, sărmanii copii s-au aşezat jos şi au murit. Când erau morţi, un măcăleandru roşu-roşu le-a aşezat frunze de fragi pe capete." Au, au, au. Mai târziu, Violet i-ar fi făcut părul, aşa cum îl poartă fetele acum: scurt, cu bretonul drept peste sprâncene. I-ar fi făcut ciorchini la ureche. Tuns scurt cu lama într-o parte? Părul unduit în două valuri în formă de T?

Violet se scufunda în acestă visare cu ochii deschişi. Abia când sânii îi deveniră îndeajuns de plaţi, încât să nu mai fie nevoie de panglicele pe care le purtau femeile tinere, abia când sfârcurile nu-şi mai aveau rostul, abia atunci foamea de maternitate a lovit-o ca un ciocan. A trântit-o la pământ. Când s-a trezit, soţul ei împuşcase o fată îndeajuns de tânără, cât să fie acea fiică al cărui păr îl coafase fabulos. Cine zăcea acolo adormită în acel sicriu? Cine poza acolo trează în fotografie? Nenorocita clevetitoare care nu luase absolut deloc în considerare sentimentele lui Violet, care intervenise într-o viaţă, luă ceea ce voi şi dădu naibii consecinţele? Sau fetiţa bondoacă a lui mămica? Era femeia care-i furase bărbatul sau fiica ce-i părăsise pântecul? Îndepărtată cu săpun, sare şi ulei de ricin. Înfricoşată, probabil, de o asemnea casă violentă. Neştiind că, dacă nu ar fi reuşit, dacă făcea faţă otrăvilor făcute de mămica şi pumnilor ei ar fi putut să aibă cel mai frumos coafat păr din Oraş. În schimb, pierdea timpul printre picioarele copiilor străini. Uitându-se la vitrine şi la cărucioare de copii lăsate pentru o clipă în soare. Nedându-şi seama că, nemernică sau fiică bondoacă, cele două, mamă şi fiică, s-ar fi putut plimba amândouă pe Broadway şi ar fi privit cu admiraţie hainele. Ar fi putut sta amândouă comod în bucătărie, în timp ce Violet îi făcea părul.

– Altcândva, îi spuse lui Alice Manfred, altcândva aş fi iubit-o şi eu. Aşa cum ai iubit-o tu. Aşa cum a iubit-o Joe.

Îşi ţinea reverele hainei împreunate, prea jenată să o lase pe gazdă să o pună în cuier şi să-i vadă căptuşeala.

– Poate, spuse Alice. Poate. Acum nu vei şti niciodată, nu?

– Credeam că era drăguţă. Foarte drăguţă. Nu era.

– Aş zice că era destul de drăguţă.

– Te referi la păr. La culoarea pielii.

– Nu-mi spune mie la ce mă refer.

– Atunci ce? Ce-a văzut la ea?

– Să-ţi fie ruşine! O femeie în toată firea ca tine să mă întrebe aşa ceva.

– Trebuie să ştiu.

– Atunci întreabă-l pe ăla care ştie. Doar îl vezi în fiecare zi.

– Nu te enerva!

– Mă enervez dacă vreau.

– În regulă. Dar nu vreau să-l întreb. Nu vreau să aud ce are de zis despre asta. Ştii ce cer.

– Iertare, asta ceri tu şi eu nu pot să-ţi dau asta. Nu e în puterea mea.

– Nu, nu e asta. Nu e iertare.

– Atunci, ce? Nu fi jalnică. N-o să te suport dacă devii jalnică, auzi?

– Suntem născute cam în aceaşi perioadă, eu şi cu tine, spuse Violet. Noi, femeile, eu şi cu tine. Spune-mi ceva real. Nu-mi spune că sunt femeie în toată firea şi că ar trebui să ştiu. Nu ştiu. Am cincizeci de ani şi nu ştiu nimic. Ce fac? Rămân cu el? Eu cred că aş vrea. Vreau... ei, nu întotdeauna...acum vreau. Vreau şi eu ceva bun în viaţa asta.

– Trezeşte-te! Bun sau nebun, ai ceva. Asta e.

– Nu ştii cum e, nu-i aşa?

– Ştiu destul cât să ştiu cum să mă port.

– Asta e? Asta e tot?

– Ce să fie tot?

– O, la naiba! Unde sunt oamenii mari? Noi suntem?

– O, mamă!

Lui Alice Manfred îi scăpă porumbelul pe gură şi apoi îşi acoperi gura.

Violet avu acelaşi gând: mama. Mama? În punctul ăsta ai ajuns când n-ai mai putut? Locul umbros fără copaci, când ştii că nu eşti şi nu vei mai fi niciodată iubită de nimeni? Când totul s-a terminat, mai puţin vorbitul?

Atunci şi-au luat privirea una de la cealaltă. Tăcerea continuă până când Alice Manfred spuse:

– Dă-mi haina aia! Nu mai suport să mă mai uit la căptuşeala aia.

Violet se ridică şi îşi dădu jos haina, scoţându-şi braţele cu atenţie din mătăsea deşirată. Apoi se aşeză şi privi cum cusătoreasa se apucă de treabă.

– Nu mă puteam gândi decât să-l înşel, aşa cum a făcut şi el.

– Ce prostie! zise Alice şi rupse aţa.

– N-aş putea să spun cum îl cheamă, nici dacă mă picuri cu ceară.

– Pun pariu că el ştie.

– N-are decât.

– Ce credeai că rezolvi cu asta?

Violet nu răspunse.

– I-ai atras atenţia soţului?

– Nu.

– Trebuie s-o mai spun din nou?

– Că a fost o prostie? Nu, dar zi-mi, adică, ascultă. Toţi ăia cu care am crescut sunt acasă, departe. Nu avem copii. El e tot ce am. El e tot ce am.

– Nu prea pare, spuse Alice. Cusăturile ei erau invizibile.

În martie târziu, stând în magazinul lui Duggie, Violet atingea în joacă o lingură, aducându-şi aminte de vizita pe care i-o făcuse lui Alice în dimineaţa aceea. Venise devreme. Era vremea treburilor prin casă şi Violet nu făcea nimic.

– E diferit de cum mi-am imaginat, spuse. Diferit.

Violet se referea la cei douăzeci de ani petrecuţi într-un Oraş mai mult decât perfect, dar Alice nu o întrebă ce vrea să spună. N-o întrebă dacă Oraşul, cu străzile lui la vedere, îi provocase o gelozie care nu putea să dea naştere la altceva decât la o prostie. Sau dacă Oraşul era cel care-i provocase un doliu ciudat pentru rivala îndeajuns de tânără încât să-i fie fiică.

Vorbiră despre prostituate şi femei bătăuşe, Alice, iritată, Violet, indiferentă. Apoi se lăsă tăcerea cât bău Violet ceaiul şi ascultă fierul şuierător. Între timp, femeile se obişnuiseră una cu alta îndeajuns încât să nu fie neaparat nevoie să-şi vorbească. Alice călca şi Violet privea. Din când în când, una murmura ceva, către sine sau celeilalte.

– Înainte iubeam chestia aia, spuse Violet.

Alice zâmbi, ştiind fără să se uite în sus că Violet se referea la apret.

– Şi eu. Îl enerva la culme pe bărbatu-meu.

– Din cauza scârţâitului? Că doar nu din cauza gustului.

Alice ridică din umeri.

– Doar cadavrul ştie.

Fierul sfârâi pe materialul umed. Violet îşi sprijini obrazul de palmă.

– Calci ca bunica mea. Platca la sfârşit.

– Aşa se calcă cel mai bine.

– Unii calcă platca la început.

– Şi trebuie s-o ia de la capăt. Urăsc călcatul leneş.

– Unde ai învăţat să coşi aşa?

– Când eram copii, ne ţineau ocupaţi. Ştii cum e cu mâinile leneşe...

– Noi culegeam bumbac, tăiam lemne, aram. Nu am ştiut niciodată ce înseamnă să stau cu mâinile în sân. Acum e singura dată când stau şi mă uit la mâinile mele care nu fac nimic.

Frământând apret, alegând când să calce platca, cosând, culegând, gătind, tăind. Violet se gândi la toate astea şi oftă.

– Am crezut că e mai mult decât atât. Ştiam că n-o să dureze, dar credeam că e mai mult.

Alice împături din nou cârpa din jurul mânerului fierului de călcat.

– O s-o facă din nou, ştii. Din nou şi din nou.

– În cazul ăsta, mai bine îl alung acum.

– Şi-apoi?

Violet dădu din cap.

– Voi privi podelele, cred.

– Vrei ceva pe bune? întrebă Alice. O să-ţi spun ceva pe bune. Dacă mai e ceva de iubit, orice, fă-o !

Violet îşi sumeţi capul.

– Şi dacă o face din nou? Să nu-mi pese ce spun oamenii?

– Să-ţi pese de ce-ţi rămâne ţie.

– Zici să suport? Să nu mă lupt?

Alice lăsă jos cu putere fierul de călcat.

– Cu ce să te lupţi, cu cine? Cu un copil, vai de capul lui, care şi-a văzut părinţii arzând? Care a ştiut mai bine ca tine, şi ca mine, şi ca oricine cât de îngustă şi de rapidă este viaţa asta măruntă? Sau poate că vrei să calci în picioare pe cineva cu trei copii şi o singură pereche de pantofi. Pe cineva într-o rochie zdrenţăroasă, cu tivul târât prin noroi. Cineva care vrea nişte braţe ca şi tine şi ai vrea să te duci acolo s-o iei în braţe, dar rochia îi este murdară la tiv şi oamenii din jur nu pot să înţeleagă cum pot ochii cuiva să devină atât de nerozi, cum ar putea? Nimeni nu-ţi zice să suporţi nimic. Îţi zic s-o faci cu mâna ta, s-o faci!

Îi trebui un moment să-şi dea seama că Violet se holba la ea. Urmărindu-i privirea, Alice ridică fierul şi văzu ceea ce vedea Violet: urma neagră şi fumegândă, în formă de vapor, care trecuse prin platcă.

– La naiba! strigă Alice. La naiba!

Violet fu prima care zâmbi. Apoi Alice. În câteva secunde, se scuturau amândouă de râs. Violet îşi aduse aminte de True Belle, care intrase în singura cameră a colibei lor şi râsese din toate puterile. Erau îngheboşaţi ca nişte şoareci în jurul unui foc, nici măcar un cuptor, pe podea, flămânzi şi irascibili. True Belle îi privise şi trebuise să se sprijine de perete ca râsul să n-o tragă în jos, pe podea, lângă ei. Ar fi trebuit s-o urască. Să se ridice de pe podea şi s-o urască. Dar se simţeau mai bine. Neabătuţi, nepierduţi. Mai bine. Râdeau şi ei, chiar şi Rose Dear dădu din cap şi zâmbi şi dintr-o dată lumea era cum trebuie. Violet află atunci ceea ce uitase până în momentul acela: că râsul e serios. Mai complicat, mai serios decât lacrimile.

Îngheboşată, cu umerii zguduindu-i-se, Violet se gândi la felul cum trebuie să fi arătat la înmormântare, la ce

misiune avea. Imaginea cu ea încercând să facă ceva dramatic, ceva pasionat, mânuind cu stângăcie cuţitul, oricum prea târziu...Râse până tuşi şi Alice trebui să facă pentru amândouă o ceaşcă de ceai calmant.

Aşa hotârâtă cum era Violet să-şi mărească şoldurile, tot nu putu să termine malţul rămas – apos, cald şi fără nici un gust. Îşi încheie haina şi părăsi magazinul şi observă, în acelaşi moment ca şi cealaltă Violet, că era primăvară. În Oraş.

Capitolul 5

Şi când vine primăvara în Oraş, oamenii încep să se observe unii pe alţii pe stradă; să observe străinii cu care împart aleile, şi mesele, şi spaţiile unde se spală lenjeria intimă. Mânuiesc mânerul venind şi plecând, intrând şi ieşind pe aceeaşi uşă; în trolee şi pe băncile din parc îşi odihnesc coapsele pe locuri unde sute au făcut acelaşi lucru. Monede de cupru aruncate în palmă au fost înghiţite de copii şi testate de ţigani, dar tot bani sunt şi oamenii zâmbesc la asta. Este acea perioadă când Oraşul împinge la contradicţii, încurajându-te să cumperi mâncare de pe stradă, când de fapt nu ai poftă de mâncare; îţi dă chef să ai o cameră numai pentru tine, dar şi o poftă să o împarţi cu cineva pe lângă care ai trecut pe stradă. În realitate, nu e nici o contradicţie, e o condiţie: anvergura a ceea ce poate acest Oraş viclean să facă. Cu ce se pot compara cărămizile încălzindu-se în soare? Cu întoarcerea tendelor. Cu luarea păturilor de pe spatele cailor. Smoala se înmoaie sub călcâie şi întunericul de sub poduri se transformă din beznă într-o nuanţă rece. După o ploaie uşoară, când au înmugurit frunzele, crengile copacilor sunt ca nişte degete ude care se joacă într-un păr verde şi pufos. Maşinile devin cutii negru-cărbune alunecând în spatele farurilor slăbite de ceaţă. Pe trotuarele de satin, oamenii se agită cu umerii înainte, vârfurile capului fiind transformate în

scuturi împotriva picăturilor de ploaie ca niște alice ușoare. Fețele copiilor de la ferestre par să plângă: e doar geamul picurând care îi face să pară așa.

În primăvara anului 1926, într-o după-amiază ploioasă, oricine trecea pe aleea de lângă o anumită clădire de apartamente de pe Lenox ar fi putut să se uite în sus și să vadă nu fața unui copil, ci a unui bărbat în toată firea, care plângea odată cu geamul. O privelişte ciudată, pe care n-o vezi foarte des: bărbați care să plângă la vedere. Nu e ceva ce le stă în fire. Oricât de ciudat părea, oamenii se obișnuiră până la urmă cu el, ștergându-și fața și nasul cu o batistă roșie de inginer, stând lună după lună la fereastra fără vedere sau pe prispă, mai întâi în zăpadă și apoi în soare. Aș spune că Violet îi spăla și călca batistele acelea, căci, oricât de nebună era, oricât de dezordonată devenise, nu putea suporta rufele murdare. Dar toată lumea obosise așteptând să vadă ce altceva are să facă Violet, în afară de faptul că încercase să omoare o fată moartă și să-și țină soțul cu batiste curate. Părerea mea era că într-o bună zi va stivui batistele acelea, le va pune în sertarul dulapului și apoi îi va da foc la păr cu un chibrit. N-o făcu, dar poate că ar fi fost mai bine să facă asta decât ceea ce făcuse. Intenționat sau nu, îl sili să treacă din nou prin ce trecuse, primăvara, când e mai clar ca niciodată că viața în oraș înseamnă viața de stradă.

Orbii zăngănesc și fredonează în aerul dulce în timp ce înaintează încet și sigur pe trotuar. Nu vor să stea în preajmă și să concureze cu unchii bătrâni așezați în mijlocul străzii să cânte la o chitară cu șase corzi.

Bărbați care cântă blues. Bărbați negri care cântă blues. Bărbați negri care, cum altcumva, cântă blues.

Toată lumea îți știe numele.

Bărbaţi care se întreabă unde şi de ce le-a plecat iubita. Bărbaţi care sunt atât de singuri, încât le vine să moară.

Toată lumea îţi ştie numele.

Nu poţi să nu observi cântăreţul, aşa cum stă pe o ladă de fructe în mijlocul trotuarului. Piciorul de lemn îi stă întins confortabil, cu celălalt ţine ritmul şi chitara. Joe probabil crede că melodia este despre el. I-ar plăcea să creadă asta. Îl cunosc atât de bine. L-am văzut hrănind nişte animăluţe pe care nimeni nu le băga în seamă, dar nu m-am înşelat niciodată. Îmi amintesc felul în care îşi aranja pălăria când ieşea din clădire, cum o aşeza pe frunte şi un pic spre stânga. Indiferent dacă se apleca să măture o grămadă de balegă de cal sau dacă se plimba până la hotelul lui elegant, pălăria trebuia să-i stea într-un anume fel. Nu era chiar înclinată, dar sigur era pieziş. Puloverul de sub jachetă era închis până sus, dar ştiam că gândurile lui nu sunt, erau haotice. Aruncă o privire cântăreţilor care pierdeau vremea la colţ. Era ceva ce ei aveau şi pe care el îl dorea. Nu ţinea mai nimic în valiza lui cu produse Cleopatra pe placul bărbaţilor, mai puţin pudra de după ras, căci mai toate produsele erau pentru femei. Femei cu care apucă să vorbească, să flirteze şi cine ştie ce-i mai trece prin cap? Şi dacă vreuna îi acordă o privire, ochii pătrunzători ai cântăreţilor îi fac mai multă plăcere.

Altfel îşi plânge singur de milă, pentru că a fost fidel. Şi dacă această virtute este neapreciată şi nimeni nu sare să-l felicite pentru ea, plângerea de milă se transformă într-un resentiment pe care nu-l poate înţelege, dar nu are probleme să se concentreze la acei dandi tineri, strălucitori şi brutali, stând la colţurile străzii. Fii atent! Fii atent la bărbaţii fideli în jur de cincizeci de ani. Pentru că nu s-a încurcat niciodată cu o femeie, pentru că a ales să iubească

o fată tânără, el crede că e liber. Nu liber în sensul în care poate să împartă pâine şi să hrănească lumea cu peşte. Nu e liber să învie morţii de război, ci liber să facă ceva nebunesc.

Credeţi-mă pe cuvânt, este sortit acestei căi. Îl trage după ea ca acul unui disc. Dând ocolul oraşului, iar şi iar. Aşa te învârte Oraşul. Te face să-i faci voia, să te duci acolo unde te îndeamnă traseul străzilor să te duci. Şi în tot acest timp te face să crezi că eşti liber, că poţi sări în tufişuri dacă ai chef. Însă aici nu există tufişuri şi dacă poţi să calci pe iarba tunsă, Oraşul o să te înştiinţeze. Nu poţi să te îndepărtezi de traseul pe care Oraşul îl aşterne în faţa ta. Orice s-ar întâmpla, fie că te îmbogăţeşti sau devii sărac, dacă îţi distrugi sănătatea sau ajungi să trăieşti până la adânci bătrâneţi, ajungi întotdeauna de unde ai pornit: înfometat după acel ceva, pe care toată lumea îl pierde: dragostea de tinereţe.

Ei bine, aşa era Dorcas. Tânără, dar înţeleaptă. Era dulceaţa persoanală a lui Joe, ca o bomboană. Era ceva ideal, dacă erai tânăr şi de-abia ajuns în Oraş. Asta şi clarinetele şi chiar şi ele erau numite beţişoare de lemn dulce. Dar Joe locuia în Oraş de douăzeci de ani şi nici nu mai era tânăr. Mi-l imaginez ca fiind unul din acei bărbaţi care se opresc undeva în jurul vârstei de şaisprezece ani. Pe dinăuntru. Şi chiar dacă poartă pulovere închise până sub bărbie şi pantofi rotunzi la vârf, e un puşti, un mânz şi bomboanele încă îl făceau să zâmbească. Îi plăcea ca chestiile alea din mentă să dureze ziua întreagă şi credea că asta place tuturor. Le împărţea băieţilor lui Gistan care se prosteau pe trotuar. Era evident că ei ar fi preferat ciocoalată sau ceva cu alune.

Mă tot miră ceva în legătură cu Joe. Toate bunătăţile alea pe care le ia de la Windemere şi plăteşte aproape la fel de mulţi bani pe bomboane de mentă vechi şi lipicioase ca pentru camera pe care o închiriază ca să şi-o tragă. Unde cutia lui personală de bomboane se deschide pentru el.

Un trădător. Nu e de mirare că povestea s-a sfârşit aşa cum s-a sfârşit. Dar nu era necesar şi dacă ar fi încetat să urmărească fiinţa aia mică şi rapidă peste tot prin oraş destul cât să i se destăinuie lui Stuck sau lui Gistan sau vreunui vecin care ar fi putut fi interesat, cine ştie cum s-ar fi terminat?

Nu e genul de chestie pe care să o spui celorlalţi bărbaţi. Ştiu că majoritatea bărbaţilor de-abia aşteaptă să-şi povestească unul altuia aventurile. Să afle toată lumea. O fac pentru că femeia nu prea contează şi nu le pasă ce cred oamenii despre ea. Tot ce am făcut eu a fost să-i spun pe jumătate lui Malvonne şi nu puteam să fac altfel. Dar să spun altui bărbat? Nu. Oricum Gistan ar fi râs şi ar fi încercat să se facă aşa, că nu aude. Stuck şi-ar fi privit picioarele, jur că eram în încurcătură şi zi-mi şi mie de ce aş avea nevoie ca să mă vindec. N-aş fi putut să vorbesc despre ea cu nici unul din ei. Nu e o chestie pe care o spui decât poate unui prieten foarte apropiat, cuiva pe care îl ştii dinainte, cu foarte mult timp în urmă, cum ar fi Victory, dar chiar dacă aş fi avut ocazia, nu cred că aş fi putut să-i spun, şi dacă nu puteam să-i spun lui Victory era pentru că nu puteam să-mi spun mie însumi, căci nu ştiam întreaga poveste. Tot ce ştiu e că am văzut-o cumpărând bomboane şi întreaga chestie era dulce. Nu doar bomboanele, ci întreaga chestie şi imaginea sa. Bomboanele sunt ceva pe care le

lingi, le sugi şi apoi înghiţi şi-s gata. Nu. Era altceva. Mai degrabă ca apa albastră şi florile albe, ca aerul dulce. Aveam nevoie să fiu acolo, unde totul se amesteca aşa cum trebuie, şi acolo era Dorcas.

Când am ajuns la apartament, nu aveam nici un nume pe care să-l asociez cu faţa pe care o văzusem în magazin, şi nu mă gândeam la ea în momentul acela. Dar a deschis uşa, a deschis-o chiar în faţa mea. Mi-a mirosit a tort ieftin şi a mâncărică de pui. Femeile s-au adunat şi le-am arătat produsele, în timp ce ele râdeau şi făceau chestiile pe care le fac femeile: îmi luau scamele de pe haină, mă apasau pe umăr ca să stau jos. Au ele un fel al lor de a te drege, reparând ceea ce cred ele că trebuie reparat.

Nu m-a privit şi nici nu mi-a zis nimic. Dar ştiam unde stă în picioare şi felul în care stă şi asta în fiecare minunt. Şi-a sprijinit şoldul de spătarul unui scaun din salon, în timp ce femeile năvăleau din sufragerie ca să mă dreagă şi să glumească cu mine. Apoi cineva a strigat-o pe nume. Dorcas. Nu prea am mai auzit altceva, dar am stat acolo şi le-am arătat tot ce aveam, zâmbind, nu vindeam, ci le lăsam pe ele să vândă.

Eu vând încredere, fac lucrurile mai uşoare. Asta e cea mai bună metodă. Să nu insist niciodată. Ca la Windemere, unde servesc la masă. Sunt acolo, dar numai dacă ai nevoie de mine. Sau când mă ocup de camere, aducând whiskey pe furiş ca să arate a cafea. Sunt pur şi simplu acolo, când ai nevoie de mine şi în momentul potrivit. Ajungi să o cunoşti pe femeia care vrea patru pahare de ceva, dar nu vrea să comande de patru ori, aşa că aştepţi până paharul îi e gol pe trei sferturi şi i-l umpli din nou. În felul acesta, bea un singur pahar şi cumpără patru. Banii şuşotesc de două ori: o dată când îi bag în portofel şi-o dată când îi scot.

Eram pregătit să aştept, să o las să mă ignore. Nu aveam un plan şi nici nu l-aş fi putut duce la capăt, dacă aş fi avut. Am ameţit, şi credeam că buimăceala îmi vine de la mirosul puternic de lămâie, de la pudra de faţă şi de la sudoarea uşoară de femeie. Sărată. Nu amară, ca a bărbatului. Nici în ziua de azi nu ştiu ce m-a făcut să-i vorbesc în drum spre uşă.

Pot să-mi dau seama ce spun oamenii. Că am tratat-o pe Violet ca pe o bucată de mobilă pe care o preferi, deşi în fiecare zi are nevoie de ceva care s-o ţină fixă şi dreaptă. Nu ştiu. Dar de la Victory, nu prea m-am apropiat de nimeni. Cu Gistan şi Stuck suntem apropiaţi, dar nu e ca atunci când ştii pe cineva de când te-ai născut şi cu care ai devenit bărbat în acelaşi timp. I-aş fi spus lui Victory cum a fost. Lui Gistan şi Stuck, orice le-aş fi spus, ar fi fost ceva aproximativ, nu cum a fost cu adevărat. Nu puteam să vorbesc cu altcineva decât cu Dorcas şi ei i-am spus lucruri pe care nu mi le-am spus mie însumi. Cu ea eram proaspăt, nou. Înainte s-o cunosc devenisem altul de şapte ori. Prima oară când mi-am dat singur un nume, căci nimeni n-o făcuse pentru mine, căci nimeni nu ştia ce ar fi putut sau ar fi trebuit să fie.

M-am născut şi am crescut în Vesper County, Virginia, în 1873. Într-un locuşor numit Vienna. Rhoda şi Frank William m-au primit imediat şi m-au crescut împreună cu cei şase copii ai lor. Ultimul avea trei luni când doamna Rhoda m-a primit şi noi doi am fost mai apropiaţi decât erau mulţi fraţi. Îl chema Victory. Victory Williams. Doamna Rhoda m-a numit Joseph, după tatăl ei, dar nici ea, nici domnul Frank nu s-au gândit să-mi dea un nume de familie. Ea nu s-a prefăcut niciodată că sunt fiul lor natural. Când împărţea treburi sau favoruri, îmi spunea:

„Eşti ca al meu." Acel „ca" cred că m-a făcut s-o întreb – nu cred că aveam încă trei ani împliniţi – unde sunt părinţii mei adevăraţi. S-a uitat la mine, peste umăr şi mi-a oferit cel mai dulce zâmbet, dar cumva trist şi mi-a spus „O, dulceaţă, au dispărut fără urmă." Eu am înţeles din asta, că urma fără de care dispăruseră eram eu.

„În prima zi de şcoală, trebuia să am două nume. I-am spus învăţătoarei Joseph Trace[3]. Victory s-a întors cu totul pe scaun.

– De ce i-ai spus asta? m-a întrebat.

– Nu ştiu, am zis. Aşa.

– Mama o să se supere. Şi tata.

Eram afară în curtea şcolii. Era drăguţă, cu cutii de nisip, dar erau o grămadă de cuie şi chestii în ea. Eram amândoi în picioarele goale. Eu mă chinuiam să-mi scot o bucată de sticlă din talpă, aşa că nu a trebuit să mă uit la el.

– Nu, n-o să se supere. Mama ta nu e mama mea.

– Dacă nu ea, atunci cine?

– O altă femeie. O să se întoarcă. O să se întoarcă după mine. Şi tăticu' la fel.

Era prima oară când mă gândeam la asta sau mi-o doream.

Victory spuse:

– Ştiu unde te-au lăsat. O să vină la noi acasă. Ştiu că eşti în casa lui Williams.

Încerca să aibă un mers unduit, ca al surorii lui. Ea se pricepea la asta şi se lăuda atâta, încât Victory se antrena ori de câte ori putea. Îmi amintesc umbra lui ţâşnind în nisip, în faţa mea.

– Ştiu că eşti la casa Williams. Ar trebui să-ţi spui Williams.

---

[3] *Trace* în limba engleză înseamnă *urmă*. (n. tr.).

– Tre' să vină să mă ia. Dintre toţi, tre' să mă ia pe mine. Eu sunt urma fără de care au plecat.

– Ce naşpa!

Victory râse şi-şi puse braţul în jurul gâtului meu, trântindu-mă la pământ. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu ciobul de sticlă. Nu l-am mai scos niciodată. Şi nici nu a venit nimeni după mine. Nu mi-am cunoscut tatăl. Iar mama, ei bine, am auzit o femeie în sala de mese a hotelului spunând un lucru zăpăcitor. Vorbea cu alte două femei în timp ce le turnam cafea.

„Nu sunt bună pentru copiii mei. Nu vreau să fie aşa, dar e ceva în mine care mă obligă. Sunt o mamă bună, dar le-ar fi mai bine fără mine. Atâta timp cât sunt lângă mine, nimic bun nu li se poate întâmpla. Ăia care pleacă, par să înflorească, iar cei care rămân, o duc rău. Îţi imaginezi cât de prost mă simt ştiind asta, nu?"

A trebuit să-i arunc o privire pe furiş. A fost nevoie de putere să spună asta. S-o admită.

A doua schimbare a venit când am fost ales şi instruit să fiu bărbat. Să trăiesc independent şi să mă hrănesc singur, orice s-ar întâmpla. Nu mi-a lipsit tatăl, căci în primul rând îl aveam pe domnul Frank. Solid ca o stâncă, nu făcea nici o diferenţă între noi, copiii. Dar lucrul important a fost că am fost ales, împreună cu Victory, de cel mai bun bărbat din Vesper County să mergem la vânătoare. Aşa da, mândrie! Era cel mai bun bărbat din ţinut şi m-a ales pe mine şi pe Victory să ne înveţe şi să vânăm împreună. Era atât de bun, încât se spunea că avea arma la el, doar aşa, de fantezie, căci ştia cu mult timp înainte ce avea să facă vânatul, cum să păcălească şerpii, cum să îndoaie nuielele ca să prindă iepuri, marmote, cum să scoată un sunet căruia pasărea de apă nu-i putea rezista. Albii ziceau

că e vraci, dar spuneau asta doar ca să nu-i recunoască iscusinţa. Vânătorul vânătorilor, asta era. Deştept de nu se poate. M-a învăţat două lecţii după care mi-am trăit toată viaţa. Una din ele era secretul bunătăţii albilor: trebuia să le fie milă de ceva, înainte să le placă. Cealaltă era... ei bine, am uitat-o.

Din cauza lui, din cauza a ceea ce am învăţat de la el, am ajuns să mă simt mai bine în pădure decât în oraş. Deveneam agitat dacă era prin preajmă vreun gard sau vreo cale ferată. Oamenii credeau că eu sigur nu voi suporta vreodată oraşul. Clădiri îngrămădite? Drumuri de ciment? Eu? În nici un caz.

În 1893, m-am schimbat a treia oară. A fost momentul când Vienna a ars din temelii. Focul roşu făcea repede ceea ce cearşafurilor albe le luase prea mult timp să facă: să anuleze orice faptă, să pustiască ogoarele, să ne gonească din casele noastre, fugind ca nebunii dintr-o parte a ţinutului în alta şi de acolo, nicăieri. Mergeam şi munceam, munceam şi mergeam, eu şi cu Victory, cinsprezece mile până în Palestine. Acolo am întâlnit-o pe Violet. Ne-am căsătorit şi ne-am stabilit pe locul lui Harlon Ricks, lângă Tyrell. Deţinea cel mai prost pământ din ţinut. Violet şi cu mine am lucrat la recoltele lui timp de doi ani. Când pământul a secătuit, când nu culegeam decât pietre, mâncam ce împuşcam. Apoi bătrânul Ricks s-a săturat şi a vândul locul, împreună cu datoria noastră unui bărbat pe nume Clayton Bede. Datoria ne-a crescut faţă de el de la 180 de dolari la 800 de dolari. Dobânda, spunea el şi tot îngrăşământul şi uneltele pe care le luam de la magazin – lucruri pentru care plătea el – preţurile au crescut, spunea el. Violet trebuia să se ocupe de locul nostru şi apoi să se ducă să-l are şi pe al lui, în timp ce eu plecam de la

Crossland la Goshen să muncesc. Să tai conifere, uneori, să lucrez la cherestea, cel mai adesea. Ne-a luat cinci ani, dar am reuşit.

Apoi am primit o slujbă să pun şine de tren pentru Southern Sky. Aveam douăzeci şi opt de ani şi eram obişnuit cu schimbarea, aşa că în 1901, când Booker T. a mâncat un sandviş în casa prezidenţială, am avut destul curaj cât s-o fac din nou: am decis să-mi cumpăr o bucată de pământ. Ca un prost, am crezut c-o să mi se permită s-o păstrez. Ne-au alungat de-acolo cu două coli de hârtie pe care nu le-am văzut sau semnat niciodată.

A patra oară m-am schimbat în 1906, când am dus-o pe nevasta-mea la Rome, o gară aproape de locul în care se născuse şi am luat trenul spre nord. Ne-au mutat de cinci ori în patru vagoane diferite, ca să fie în conformitate cu legea Jim Crow[4].

Trăiam într-un apartament în Tenderloin. Violet făcea curat prin case şi eu munceam orice, de la lustruit pantofii de piele ai albilor, la rulat tutun într-o cameră în care citeau. Noaptea curăţam peşte şi în timpul zilei, toaletele, până m-am împrietenit cu ospătarii. Şi credeam că mi-am găsit sinele permanent, cel de-al cincilea, când am părăsit putoarea din Mulberry Street şi Little Africa şi apoi şobolanii care mâncau carne din West Fifty-third şi ne-am mutat la periferie.

În vremea aceea, toţi porcii şi toate vacile dispăruseră, şi acolo unde înainte erau nişte ferme mici şi dărăpănate, nici pe departe la fel de mari ca bucata pe care încercasem să o cumpăr, acum erau case şi iar case. Înainte, un negru putea să fie împuşcat doar pentru că se plimba pe-acolo.

---

[4] Legi federale şi locale puse în aplicare în SUA între 1876 şi 1965 care proclamau segregarea rasială de jure. (n. tr.).

Construiseră case cu pereţi comuni şi garsoniere cu curţi mari şi grădini de legume. Apoi, chiar înainte de Război, străzi întregi au fost închiriate negrilor. Drăguţe. Nu ca în centru. Casele aveau cinci, şase camere, unele aveau zece şi dacă făceai rost de cincizeci-şaizeci de dolari pe lună, puteai să închiriezi una. Când ne-am mutat din 140th Street într-o casă mai mare pe Lenox, chiriaşii cu pielea deschisă au fost cei care au încercat să ne ţină la distanţă. Eu şi cu Violet ne-am luptat cu ei, ca şi cum ar fi fost albi. Am câştigat. Apoi au venit vremuri grele şi proprietarii albi şi negri se certau pe oamenii de culoare din cauza chiriilor mari, care erau ok pentru noi, fiindcă locuiam în cinci camere, chiar dacă închiriam două dintre ele. Clădirile erau ca nişte castele din fotografii, şi noi, care curăţaserăm mizeria tuturor din totdeauna, ştiam mai bine ca oricine cum să le ţinem îngrijite. Aveam păsări şi plante peste tot, eu şi cu Violet. Am adunat chiar eu balegă de pe drum pentru a le fertiliza. Şi m-am asigurat că faţada era la fel de curată ca interiorul. Pe atunci, munceam într-un hotel. Era mai bine decât să servesc la mese într-un restaurant, pentru că la hotel existau mai multe moduri de a primi bacşiş. Salariul era mic, dar bacşişurile îmi cădeau în mână ca nucile pecan în luna noiembrie.

Când chiriile au crescut şi tot au crescut, şi când magazinele au crescut preţul la carne în suburbii, dar pentru albi a rămas la fel, mi-am luat o slujbă suplimentară vânzând produse Cleopatra prin cartier. Cu ce câştiga Violet pe zi din coafat, ne descurcam bine.

Apoi a venit vara lui 1917 şi după ce albii aceia m-au lovit cu ţeava în cap, cu siguranţă am fost nou-nouţ, căci aproape m-au omorât. Împreună cu mulţi alţii. Unul din

albi a avut inimă şi i-a împiedicat pe ceilalţi să-mi facă felul pe loc.

Nu ştiu exact ce a stârnit revolta. Se poate să fie ce au scris ziarele, ceea ce spuneau ospătarii cu care lucram sau ceea ce zicea Gistan – petrecerea aceea la care erau invitaţi albi să vadă un negru arzând de viu. Gistan povestea că au venit cu miile. Gistan spunea că era o greutate pe piepturile tuturor şi dacă omorul nu ar fi stârnit treaba, altceva ar fi făcut-o. Aduceau o mulţime de negri să muncească în timpul Războiului. Sărăntocii albi din Sud erau furioşi că plecau negroteii, sărăntocii din nord erau furioşi că negroteii veneau.

Am văzut lucruri la viaţa mea. În Virginia. Doi din fraţii mei vitregi. Răniţi grav. Grav. Ar fi vrut s-o omoare pe doamna Rhoda. Şi-a mai fost şi-o fată. Îşi vizita rudele pe lângă Crossland. Doar o fată. Oricum, aici dacă izbucneşti, o să se mai găsească o sută ca tine.

Am văzut nişte băieţei fugind pe stradă. Unul din ei a căzut şi nu s-a ridicat imediat, aşa că m-am apropiat de el. A fost de ajuns. Revolta a continuat fără mine şi Violet mi-a îngrijit capul. Am supravieţuit totuşi şi poate că asta m-a făcut să mă schimb pentru a şaptea oară doi ani mai târziu, în 1919, când am mărşăluit până la capăt, fiecare afurisit de pas până la capăt. Nu-mi amintesc vreun alt moment în care să fi dansat în stradă decât atunci, când toată lumea dansa. Am crezut că schimbarea aceea era ultima, şi cu siguranţă era cea mai bună, pentru că venise Războiul şi se terminase şi trupele de negri care luptaseră, mă făceau aşa de mândru, că-mi crăpa inima în două. Gistan mi-a făcut rost de o slujbă la un alt hotel, unde primeam bacşiş mai mult bancnote decât mărunţiş. Reuşisem. În 1925 reuşisem cu toţii. Apoi Violet începuse

să doarmă cu o păpuşă în braţe. Prea târziu. Intuiam într-un fel. Într-un fel.

Nu mă înţelege greşit. Nu era vina lui Violet. Era în întregime vina mea. În întregime. N-o să uit niciodată ce i-am făcut fetei ăleia. Niciodată. M-am schimbat o dată prea mult. M-am făcut nou-nouţ de prea multe ori. Poţi să spui că am fost un negrotei nou toată viaţa mea. Dar tot ce-am trăit, ce-am văzut, nimic nu m-a pregătit pentru ea. Pentru Dorcas. Ai fi crezut că am douăzeci de ani, înapoi în Palestine, satisfăcându-mi pofta pentru prima oară sub un alun.

Am surprins pe toată lumea când am plecat, eu şi Violet. Ziceau că Oraşul te face să te simţi singur, dar din moment ce fusesem instruit de cei mai buni pădurari, singurătatea nu se putea apropia de mine. Eram ca o mlădiţă nouă. Băiat de la ţară, bărbat de la ţară. Cum să ştiu ce poate stârni o fată de optsprezece ani într-un bărbat în toată firea, a cărui nevastă doarme cu o păpuşă? M-a făcut să cunosc o singurătate pe care nici nu mi-o puteam imagina în pădurea în care nu era ţipenie de om pe o rază de cincisprezece mile sau pe albia unui râu, unde nu aveam cu mine decât momeala pentru peşti. M-a convins că nu cunoscusem partea dulce a lucrurilor până nu am gustat din mierea ei. Se spune că şerpii orbesc o vreme înainte să-şi lepede pielea pentru ultima oară.

* * *

Avea păr lung şi piele cu probleme. Dacă ar fi băut un litru de apă de două ori pe zi, s-ar fi curăţat imediat, dar nu i-am sugerat asta, pentru că îmi plăcea aşa cum era. Semiluni mici, adunate sub pometi, ca nişte uşoare urme de copite. Acolo şi pe frunte. I-am cumpărat chestia pe

care mi-a zis să i-o cumpăr, dar am fost bucuros că nu i-a folosit la nimc. Cum ar fi fost să-mi ia micile mele urme de copite? Să mă lase fără nici o pistă? În lumea aceasta cel mai bun lucru, singurul lucru care merită făcut, este să găseşti urma şi să nu te desprinzi de ea. I-am luat urma mamei mele în Virginia şi m-a dus direct la ea, şi am urmat-o pe Dorcas din cartier în cartier. Nici măcar n-a trebuit să depun vreun efort. Nici măcar nu a trebuit să mă gândesc. Altceva preia controlul când urma începe să-ţi vorbească, să-ţi ofere semne atât de puternice, încât abia dacă trebuie să priveşti. Dacă urma nu-ţi vorbeţşte, s-ar putea să te scoli de pe scaun, să cumperi două sau trei ţigări, să ai un ban în buzunar şi să începi să mergi, apoi să fugi şi să sfârşeşti undeva în Staten Island, Dumnezeule, poate chiar Long Island, holbându-te la capre. Dar dacă urma îţi vorbeşte, orice ai întâlni în cale, poţi să te trezeşti într-o cameră aglomerată ţintindu-i un glonţ în inimă, chiar dacă e vorba de inima fără de care nu poţi să trăieşti.

Voiam să rămân acolo. Imediat după ce a arma a făcut poc şi nimeni de acolo în afară de mine n-a auzit-o, şi de aceea mulţimea nu s-a împrăştiat ca stolul de păsări cu care semănau, ci au rămas băgaţi unul în altul, încleştaţi de aburul muzicii şi al dansului care nu-i lăsa în pace. Voiam să rămân chiar acolo. S-o prind înainte să cadă şi să se rănească.

Nu mă uitam după urmă. Ea mă cauta pe mine şi când a început să-mi vorbească, la început nu puteam s-o aud. Hoinăream prin Oraş, pur şi simplu hoinăream. Aveam arma dar nu cu arma, ci cu mâna voiam să te ating. Am hoinărit cinci zile. Mai întâi am fost la High Fashion de pe 131th Street, căci credeam că marţi ai programare să-ţi faci părul. Aşa se întâmpla în fiecare primă zi de marţi din lună. Dar nu erai acolo. Au intrat nişte femei cu mâncăruri

de peşte de la Salem Baptist, iar gemenii orbi cântau la chitară în salon şi era aşa cum ai zis tu: doar unul din ei e orb, celălat se preface. Probabil nici nu sunt fraţi, cu atât mai puţin gemeni. Probabil e ceva ce-a inventat mama lor pentru nişte bani în plus. Dar cântau un cântec de negri, nu gospel ca de obicei, iar femeile care vindeau mâncărurile de peşte s-au încruntat şi-au vorbit-o de rău pe mama lor, dar n-au spus nici un cuvânt gemenilor şi ştiam că se distrau ascultând, pentru că cea mai zgomotoasă abia dacă îşi putea trage sufletul, atât de tare bătea din picior.Pe mine nu m-au băgat în seamă. Mi-a luat ceva timp să le fac să-mi spună că nu erai programată în ziua aia. Minnie mi-a spus că ţi s-a făcut un retuş sâmbătă şi cum nu e ea de acord cu retuşurile, nu doar pentru că sunt cincizeci de cenţi şi nu un dolar şi douăzeci de cenţi, ci pentru că dăunează părului, e ca şi cum ai încălzi murdăria, dăuna părului mai tare ca orice altceva. Mai puţin dacă nu încălzeşti deloc părul. Pentru ce ai avut nevoie de un retuş? La asta m-am gândit prima oara. Sâmbăta trecută? Mi-ai spus că te duci cu corul în Brooklyn să cânţi la Shiloh şi trebuia să pleci la nouă dimineaţa şi că nu te întorci până la miezul nopţii şi de aia. Şi că ai ratat ultima excursie şi că mătuşa ta a aflat, aşa că trebuia să te duci în asta şi de aia. Aşa că nu am aşteptat să plece Violet că să descui apartamentul lui Malvonne. Nu era nevoie. Dar cum ai putut să te duci să ţi se facă un retuş sâmbata trecută şi să ajungi totuşi la gară la ora nouă, în dimineaţa în care Minnie nu deschide niciodată înainte de prânz, căci ţine deschis până la miezul nopţii, pregătind pe toată lumea pentru ziua de duminică? Şi nu a trebuit să-ţi respecţi programarea obişnuită de marţi, nu? Am respins gândurile negre pentru că nu eram sigur că de vină nu e cântecul acela de negri cântat de gemenii orbi.

Un anume fel de a cânta la chitară îţi poate face aşa ceva. Nu ca sunetul clarinetului, dar pe aproape. Dacă melodia ar fi fost cântată la clarinet, aş fi ştiut imediat. Dar chitarele m-au zăpăcit, m-au făcut să mă îndoiesc de mine însumi şi am pierdut urma. M-am dus acasă şi n-am urmat-o din nou până a doua zi, când Malvonne s-a uitat la mine şi şi-a acoperit gura cu mâna. Nu şi-a putut acoperi ochii, totuşi, iar râsul şi-a luat zborul.

Ştiu că nu ai vorbit serios când mi-ai spus toate lucrurile ălea. După ce te-am găsit şi te-am convins să te întorci în camera noastră încă o dată. Ştiu că nu ai vrut să spui ce-ai spus. Dar m-a durut totuşi şi a doua zi am stat îngheţat pe prispă şi eram înnebunit de grijă. Nu era nimeni acolo decât Malvonne care împrăştia cenuşă pe bucăţile de gheaţă. Peste stradă, sprijiniţi de şina de fier, am văzut trei cântăreţi. Treisprezece grade, nici măcar zece dimineaţa şi ei străluceau ca pielea nou-nouţă. Netedă. Nu puteau să aibă mai mult de douăzeci, douăzeci şi doi de ani. Tineri. Ăsta-i Oraşul. Unul purta ghetre, iar unul avea o batistă în buzunar de aceeaşi culoare precum cravata. Avea haina pe umeri. Pur şi simplu stăteau rezemaţi acolo, râzând şi tot aşa şi apoi au început să fredoneze, să se aplece în faţă, cu capetele apropiate, pocnind din degete. Bărbaţi de la Oraş, ştiţi la ce mă refer. Închişi în ei înşişi, înţelepţi, cocoşi tineri. Nu trebuiau să facă nimic, doar să aştepte să treacă puicuţele şi să-i găsească. Cu jachete cu curele şi batiste de aceeaşi culoare cu cravatele. Crezi că Malvonne şi-ar fi dus mâna la gură în faţa lor? Sau i-ar fi făcut să plătească în avans, că să-i folosească apartamentul într-o marţi? Nu s-ar fi întâmplat niciodată, căci cocoşii nu au nevoie de Malvonne. Puicuţele îi găsesc pe cocoşi şi găsesc şi locul, şi dacă trebuie cineva să găsească urma, ele o fac. Se uită,

calculează. Cocoşii aşteaptă, căci ei sunt cei aşteptaţi. Nu trebuie să ia urma nimănui, să se facă de ruşine într-un salon de frumuseţe, întrebând de o fată în faţa unor femei care de-abia aşteaptă să pleci, ca să bată din picior în ritmul muzicii de negri şi să vorbească despre ce naiba voiam eu să ştiu, despre o fată care nici n-a terminat încă liceul şi nu eram însurat cu bătrâna şi nebuna de Violet? Numai cocoşii bătrâni ca mine trebuiau să se ridice de pe prispă, să o oprească pe Malvonne în mijlocul unei propoziţii şi să încerce să meargă şi nu să alerge tot drumul spre Inwood, unde am stat prima oară şi tu ţi-ai încrucişat picioarele ca să văd pantofii verzi pe care i-ai adus de acasă într-o pungă de hârtie, ca mătuşa ta să nu afle că ai călcat cu ei pe Lenox şi mai sus, pe Eighth, în loc de pantofii cu şireturi cu care ai plecat din casă. În timp ce îţi mişcai uşor pantofii şi îţi întorceai gleznele că să admiri tocurile, m-am uitat la genunchii tăi, dar nu i-am atins. Ţi-am spus din nou că tu eşti motivul pentru care Adam a mâncat mărul şi miezul lui. Că atunci când a plecat din Grădina Raiului, a plecat un om bogat. Nu doar că o avea pe Eva, dar avea şi gustul primului măr din lume pe limbă pentru tot restul vieţii. Primul care ştia cum e. Să-l muşte, să-l muşte până la capăt. Să audă ronţăitul şi să sfâşie coaja roşie.

Mă priveai ca şi cum mă cunoşteai şi am crezut că e cu adevărat Grădina Raiului şi nu puteam să-ţi suport ochii, căci îmi plăceau la nebunie urmele de copite de pe obraji.

M-am întors acolo, chiar în locul acela. Zăpada făcea cerul pufos şi înnegrea scoarţa copacilor. Urme de câini şi de iepuri, ordonate ca un model pe o cravată de duminică, împrăştiate pe zăpadă. Unul din câini trebuie să fi avut patruzeci de kilograme. Restul erau mici, unul şchiopăta. Urmele mele le-au distrus pe ale lor. Şi când

am privit înapoi la drumul pe care am venit şi m-am văzut stând acolo în pantofi de stradă, fără galoşi, ud până la glezne, am ştiut. Nu simţeam frigul, totuşi, pentru că mi-l aminteam aşa cum a fost prima oară. Luna aceea caldă de octombrie, îţi aduci aminte? Trandafirul era încă greu de flori. Liliecii, pinii. Tulipanul unde se adunau indienii arăta ca un rege. Prima oară când ne-am întâlnit am ajuns înaintea ta. Doi albi stăteau pe o piatră. M-am aşezat pe pământ lângă ei până s-au dezgustat şi s-au mutat. Trebuia să munceşti sau să arăţi ca tine ca să stai pe-acolo. De aia mi-am luat valiza cu mostre cu mine. Ca să arăt ca şi cum livram ceva important. Da, era interzis, dar nimeni nu ne-a luat la rost de data aia. Şi faptul că eram acolo avea ceva aparte, un aspect periculos care era mai mult decât că eu şi cu tine eram acolo, împreună. Am scrijelit iniţialele noastre pe piatra de pe care se mutaseră bărbaţii aceia. D. şi J. După aia, după ce aveam locul nostru şi rutina noastră, ţi-am luat bunătăţi, gândindu-mă de fiecare dată ce să-ţi aduc, să te facă să zâmbeşti şi să vii din nou data viitoare. Câte discuri? Câte perechi de ciorapi de mătase? Trusa cu care să repari firele trase, ţi-aduci aminte? Cutia violetă de metal cu flori pe capac, plină cu ciocolată Schrafft's. Colonie într-o sticluţă albastră care mirosea a târfă. O dată, flori, dar ai fost dezămăgită, aşa că ţi-am dat un dolar să-ţi cumperi ce vrei tu. Când eram tânăr, ăştia erau banii pe o zi de muncă. Doar pentru tine. Orice pentru tine. Să muşc adânc, să mestec miezul şi să am pentru tot restul vieţii, să gust pieliţa roşie de măr. În camera nepotului lui Malvonne, cu semnul cu omul de zăpadă pe uşă. Prima ta dată. Şi într-un fel, şi a mea. Pentru care, mai spun încă o dată, aş fi lăsat naibii Grădina Raiului, atât timp cât m-ai fi ţinut tu de mână, fetiţo. Dorcas, fetiţo, prima ta dată şi

a mea. Te-am ales pe tine. Nimeni nu mi te-a dat. Nimeni nu mi-a spus că tu eşti sufletul meu pereche. Eu te-am ales. Într-un moment nepotrivit, e-adevărat, şi făcându-i rău nevesti-mii. Dar alegerea, preferinţa... Să nu crezi că m-am îndrăgostit de tine, că am dat pur şi simplu peste tine. Nu m-am îndrăgostit, m-am ridicat la înălţimea iubirii. Te-am văzut şi m-am hotărât. Eu m-am hotărât. Şi m-am hotărât să te urmăresc. Asta ştiu să fac de mult. Poate că nu ţi-am spus asta despre mine. Mă descurcam foarte bine în pădure şi până şi el mă respecta pentru asta şi el era cel mai bun care a fost vreodată. Vreodată. Bătrânii aceia, ei ştiau totul. Am vorbit despre cum m-am înnoit de şapte ori înainte să te cunosc pe tine, dar atunci, acolo, dacă erai sau pretindeai că eşti de culoare, trebuia să fii nou şi să rămâi la fel în fiecare zi în care se ridica soarele pe cer şi în fiecare noapte în care cobora. Şi lasă-mă să-ţi spun, iubito, în vremea aceea, însemna mai mult decât o stare mentală.

Capitolul 6

Îţi zic eu, e riscant să ghiceşti starea mentală a cuiva. Dar merită efortul, dacă eşti ca mine – curios, inventiv şi bine informat. Joe se poartă ca şi cum ar şti tot despre ce fac bătrânii ca să se ţină pe picioare, dar n-avea cum să ştie multe despre True Belle, de exemplu, căci mă îndoiesc că Violet vorbea prea mult despre bunica ei şi vreodată despre mama ei. Aşa că el nu ştia. Nici eu nu ştiam, deşi nu e greu să-ţi imaginezi cum trebuie să fi fost.

Trebuie să fi fost interesantă starea ei mentală când s-a mutat din Baltimore înapoi în Vesper County. Plecase ca sclavă din Wordsworth, reşedinţa de judeţ, şi se întorsese în 1888 ca femeie liberă. Fiica şi nepoţii ei locuiau într-un loc uitat de lume numit Rome, la douăsprezece mile depărtare de oraşul pe care îl părăsise. Nepoţii aveau între patru şi paisprezece ani, şi una din ei, Violet, avea doisprezece ani când sosi True Belle. Asta era după ce bărbaţii veniseră după proviziile, oalele şi scaunul în care stătea fiica ei, Rose Dear. Când a ajuns acolo, tot ceea ce rămăsese, în afară de nişte lopeţi împrumutate şi hainele de pe ei, era hârtia semnată de soţul lui Rose, în care spunea că pot s-o facă, da, bărbaţii au dreptul s-o facă şi presupun, chiar aveau datoria s-o facă, dacă ploaia refuza să apară sau dacă în locul ploii, din cer cădeau bucăţi de gheaţă care secerau recolta până la tulpină. Nu se spunea nimic în hârtia aceea

despre faptul că soţul se alăturase unui partid care era în favoarea votului pentru negri. True Belle aflase o familie ca vai de capul ei, deposedată de casă şi de pământ, locuind în secret într-o colibă abandonată pe care le-o găsiseră vecinii şi mâncând mâncarea pe care vecinii puteau s-o împartă cu ei. Multe bame şi fasole uscate şi, dat fiind că erau în septembrie, fructe de pădure de orice fel. Totuşi, de două ori, fiul preotului le-a adus o veveriţă tânără din care s-au desfătat. Rose le spunea oamenilor că soţul ei, sătul şi copleşit de inutilitatea spatelui şi mâinilor sale, sătul de pătlăgelele fripte şi şrot, flămând după o bucată de carne care să nu fie doar oase, furios pe preţul cafelei şi pe forma picioarelor fiicei cele mari, renunţase pur şi simplu. Se ridică şi renunţă. Plecase undeva să stea şi să se gândească sau să stea şi să nu se gândească. Mai bine inventa chestii decât să spună ce ştia. Data viitoare puteau să vină după ea şi nu doar după oalele, cratiţele şi casa ei. Din fericire pentru ea, True Belle era pe moarte şi era dispusă să moară în Vesper County, după ce-şi închinase întreaga viaţă domnişoarei Vera Louise din Baltimore.

Moartea lui True Belle dură unsprezece ani, destul de mult încât s-o recupereze pe Rose, s-o îngroape, să-i vadă soţul întorcându-se de patru ori, să facă şase plăpumi, treisprezece cămăşi de noapte şi să-i umple capul lui Violet cu poveşti despre doamna ei albă şi lumina vieţii lor, un tânăr şi frumos bărbat al cărui nume era, din motive evidente, Golden Gray. Gray[5], pentru că acesta era numele de familie al Verei Louise (mult, mult mai târziu fu şi culoarea ochilor lui) şi Golden[6], pentru că după ce dispăru culoarea roză a pielii de la naştere, carnea îi deveni de un auriu

[5] Cenuşiu, în limba engleză. (n. tr.).
[6] Auriu, în limba engleză. (n. tr.).

strălucitor, iar bucle moi şi galbene îi acoperiră capul şi lobul urechilor. Nu era nici pe departe la fel de blond ca părul pe care Vera Louise îl avusese odată, dar culoarea lui ca lumina soarelui, buclele lui hotărâte i-l făcu drag. Nu dintr-o dată. Luă ceva vreme. Dar True Belle râse cu voce tare în clipa în care îl zări şi apoi, în fiecare zi, timp de optsprezece ani.

Când trăiau toţi trei într-o casă elegantă din gresie pe Edison Street din Baltimore, departe de Vesper County, unde atât Vera Louise cât şi True Belle se născuseră, ceea ce doamna albă le spunea vecinilor şi prietenilor era parţial adevărat: că nu putea să suporte modul de trai îngust de-acasă. Şi că îşi adusese servitoarea şi un copil orfan de care-i plăcea la Baltimore, ca să experimenteze un mod de trai mai sofisticat.

Era o chestie rebelă, aproape de sufragetă, iar vecinii şi aşa-zisele prietene se comportau faţă de Vera cu o politeţe distantă. Dacă ar fi crezut că o pot forţa să-şi modifice comportamentul, să admită că trebuia să-şi caute soţ, s-ar fi înşelat. Nou venită din alt stat, bogată şi încăpăţânată, se mulţumea cu luxul şi avea prea puţină nevoie de compania lor. În plus, părea total fascinată de lectură, de scrierea pamfletelor şi de adorarea orfanului.

Încă de la început, el fu ca o lampă în casa aceea umbroasă şi tăcută. Speriindu-se pur şi simplu de prezenţa lui în fiecare dimineaţă, rivalizau pentru lumina cu care le acoperea. Era exagerat de răsfăţat de Vera Louise şi găsea o indulgenţă totală din partea lui True Belle, care, râzând şi iar râzând, îl hrănea cu prăjituri şi îi alegea toate seminţele din pepene înainte să i-l dea să mănânce. Vera Louise îl gătea ca pe prinţul de Wales şi îi citea poveşti pline de voiciune.

Bineînţeles, True Belle ştiu totul imediat căci, în primul rând, nimeni nu poate ascunde mare lucru în Wordsworth şi nimic nu putea fi ascuns în Marile Case ale proprietarilor săi. Cu siguranţă, lumea nu putea să nu observe de câte ori pe săptămână un băiat negrotei din Vienna era chemat să călărească împreună cu Miss Vera şi în ce părţi ale pădurii prefera ea să călărească. True Belle ştia ce ştiau toţi sclavii şi ştia chiar mai mult, din moment ce slujba ei era să se îngrijească de fiecare dorinţă şi nevoie a lui Miss Vera, inclusiv să-i spele rufele, unele din ele trebuind să stea la înmuiat peste noapte în oţet o dată pe lună. Aşa că dacă nu era nevoie, dacă lenjeria putea fi spălată laolaltă cu restul, True Belle ştia de ce, iar Vera Louise ştia că ea ştie. Nu era nevoie să se vorbească despre asta. Singurii care nu ştiau erau taţii. Tatăl în devenire, băiatul de culoare, nu află niciodată, din ce ştia True Belle, căci Vera Loiuse nu-i menţionă numele şi nici nu se mai apropie de el. Tatăl cel bătrân, colonelul Wordsworth Gray, nu află nimic. Absolut nimic.

În cele din urmă, află de la soţia lui. În sfârşit. Deşi nu-i spuse nimic fiicei sale, şi nici nu mai vorbi cu ea după ce află, ea era cea care trebuia să-l înştiinţeze pe colonel şi când află se ridică în picioare, apoi se aşeză jos şi apoi se ridică din nou în picioare. Pipăi aerul cu mâna stângă ca şi cum ar fi căutat ceva: o porţie de whiskey, pipa, un bici, o armă, platforma Partidului Democrat, inima sa, Vera Louise nu află niciodată. Pentru câteva secunde, păru rănit, adânc rănit. Apoi furia se prelinse prin cameră, pătând cristalul şi înmuind faţa de masă apretată. Transpiră când îşi dădu seama ce lucru teribil i se întâmplase fiicei sale, căci existau şapte copii mulatri pe moşia sa. Sudoarea i se scurgea de pe tâmple şi se aduna sub bărbie, îi făcu leoarcă

subraţele şi spatele cămăşii, în timp ce furia îi inunda camera. Iedera de pe masă se învioră, iar argintăria devenise alunecoasă până ce îşi sterse fruntea şi se adună să facă ce trebuie: o pălmui pe Vera Louise de-i săriră fulgii.

Totuşi, mama sa îi dădu lovitura finală: sprâncenele îi erau perfect nemişcate, dar privirea pe care i-o aruncă Verei, în timp ce fata se chinuia să se ridice de pe podea, era atât de plină de repulsie, încât fiica putu să guste saliva acră care i se acumulase mamei sub limbă, umplându-i interiorul obrajilor. Doar buna creştere, aleasa bună creştere, o împidicase să scuipe. Nici un cuvânt, atunci şi de-atunci încolo, nu fu rostit între ele. Iar cufărul cu bani care zăcea pe perna Verei miercurea următoare era, cu toată generozitatea, greu de atâta dispreţ. Mai mulţi bani decât putea să aibă nevoie cineva pe lumea asta pentru şapte luni şi ceva de stat departe de casă. Atât de mulţi bani, încât mesajul era clar: mori sau trăieşte dacă vrei, oriunde altundeva.

O vru pe True Belle şi pe ea o luă cu dânsa. Nu ştiu cât de greu i-a fost unei sclave să-şi părăsească soţul care muncea, iar distanţa o făcu să nu vadă prea multe, şi să lase în urmă două fiice de care să se ocupe o mătuşă bătrână. Rose Dear şi May aveau opt şi zece ani pe-atunci. Erau un ajutor bun pentru cine le deţinea, dar nici un ajutor pentru mama care locuia în Wordsworth, la mile depărtare de soţul ei, într-o casă a unui om bogat, având grijă zi şi noapte de fiica lui. Poate că nu fu atât de greu să ceară unei sore mai mari să aibă grijă de soţ şi de fete, căci ea era legată de Baltimore şi de miss Vera pentru o vreme. True Belle avea douăzecişişapte de ani şi cum altfel ar fi apucat să vadă şi ea un oraş mare?

Mai important, miss Vera Louise o putea ajuta să-i cumpere pe toţi cu bani de hârtie, pentru că i se dăduse cu siguranţă o grămadă. Dar la fel de bine, se putea să n-o ajute. Poate că se încruntase stând în vagonul pentru bagaje, legănându-se împreună cu valizele şi cuferele, nefiind în stare să vadă pământul prin care călătorea. Poate că se simţea rău. Oricum, fără nici o alegere la îndemână, plecă, părăsindu-şi soţul, sora, pe Rose Dear şi pe May şi dacă îşi făcea griji, bebeluşul blond o consola şi o amuză timp de optsprezece ani, până plecă de-acasă.

Aşa că în 1888, cu salariul pe douăzeci şi doi de ani, pe care miss Vera începuse să i-l acorde după Război (dar pe care îl păstra ea, ca servitoarea să nu capete idei), True Belle se convinse pe sine şi pe stăpâna ei că e pe moarte, primi banii – 10 dolari – şi putu să răspundă rugăminţilor lui Rose Dear de a se întoarce în Vesper cu poveşti din Baltimore pentru nepoţii pe care nu-i văzuse niciodată. Închirie o căsuţă, cumpără un cuptor şi le încântă pe fete cu descrieri ale vieţii petrecute cu minunatul Golden Gray. Cum îl îmbăiau de trei ori pe zi şi cum litera G de pe lenjerie era brodată cu aţă albastră. Despre forma căzii şi ce puneau în ea, ca să-l facă să miroasă, uneori precum caprifoiul şi alteori ca levănţica. Despre cât de deştept era şi cum era el un gentlemen perfect. Comentariile sale hilare, ca de om mare pe care le făcea când era copil şi curajul cavaleresc pe care îl demonstră când, băiat tânar fiind, s-a dus să-l caute şi dacă era norocos, să-l omoare pe tatăl său.

True Belle nu-l mai văzu niciodată după ce plecă şi nu ştia dacă Vera Louise avusese mai mult noroc. Amintirile pe care le păstra despre băiat îi erau mai mult decât suficiente.

M-am gândit mult la el şi m-am întrebat dacă el era ceea ce iubeau True Belle şi Violet sau aspectul acela vanitos şi îngâmfat, cu nasul pe sus, care îşi făcea griji în legătură cu haina şi cu nasturii de fildeş la manşetă? Care bătuse atât drum că să insulte nu pe tatăl lui, ci rasa lui.

Un păr frumos nu poate să fie prea lung, îi spuse Vera Louise o dată şi pentru că părea că se pricepe la astfel de lucruri, o crezu. Aproape orice altceva spunea era fals, dar preţui această informaţie ca fiind adevărul bătut în piatră. Aşa că buclele-i blonde îi acopereau gulerul hainei, ca al unui ţăran, deşi lungimea potrivită venea de la o femeie care îl minţea în legătură cu orice, inclusiv la întrebarea dacă este proprietara, mama sau o vecină generoasă. Celălalt lucru, în legătură cu care nu minţise (deşi îi luă optsprezece ani să admită), era că tatăl lui era un negrotei.

L-am văzut într-o trăsură cu două locuri. Avea un cal pur sânge, negru. Legat cu funii de spatele trăsurii era cufărul său: mare şi plin de minunate cămăşi, lenjerii, cearşafuri şi feţe de pernă brodate, o cutie pentru trabuce şi articole de toaletă din argint. O haină lungă, de culoarea vaniliei, cu butoni şi guler maroniu-închis, era împăturită frumos lângă el. E departe de casă şi începe să plouă puternic, dar pentru că e august, nu îi este frig.

Roata din stânga loveşte o piatră şi el aude, sau crede că aude o bufnitură care poate însemna deplasarea cufărului său. Opreşte calul şi coboară să vadă dacă lucrurile lui au păţit ceva. Descoperă că i s-a desprins cufărul, frânghia a alunecat şi atârnă. Desface totul şi leagă frânghia mai strâns.

Satisfăcut de eforturile sale, dar enervat de ploaia puternică, de stricăciunea pe care i-o face hainelor şi de faptul că-i încetineşte viteza cu care călătorea, se uită împrejur.

Printre copacii din stânga, vede o femeie neagră ca o mură şi goală. E plină de noroi şi are frunze în păr. Ochii îi sunt mari şi teribili. Cum îl vede, tresare şi se întoarce brusc să fugă, dar întorcându-se fără să se uite, se loveşte cu capul de copacul de care era sprijinită. E atât de terorizată, încât corpul i-o ia din loc înainte ca ochii să găsească o cale de scăpare. Lovitura o aruncă la pământ.

Se uită la ea şi, ţinându-se de borul pălăriei, se mişcă repede să se suie în trăsură. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu ceea ce tocmai a văzut, de fapt e sigur că fuge nu de o femeie în carne şi oase, ci de o nălucă. Când ia frâiele în mână, nu poate să nu observe că şi calul lui este negru, gol şi umed, şi simte afecţiune şi o senzaţie de siguranţă faţă de el. Îşi dă seama că este ceva ciudat la mijloc: mândria pe care o simte în legătură cu calul, greaţa pe care i-o provocă femeia. E uşor ruşinat şi decide să se asigure că e vorba de o nălucă, şi nu e nici o femeie neagră şi goală zăcând printre ierburi.

Îşi leagă calul de un pom tânăr şi se târăşte prin noroi, prin ploaia puternică spre locul unde căzuse femeia. E încă întinsă acolo. Cu gura şi cu picioarele deschise. Are un mic cucui în cap. Burta îi este mare şi solidă. Se apleacă în jos, ţinându-şi respiraţia din cauza unei posibile infecţii sau a mirosului sau a ceva. Ceva ce îl poate atinge sau penetra. Pare moartă sau profund inconştientă. Şi mai e şi tânără. Nu poate face nimic pentru ea şi răsuflă uşurat din cauza asta. Apoi observă o mişcare vălurită în stomacul ei. Ceva în interiorul ei se mişcă.

Nu se poate închipui atingând-o, dar imaginea care i se iveşte în minte este el îndepărtându-se a doua oară, suind în trăsură şi părăsind-o din nou. Este jenat de această ipostază a sa şi nu vrea să-şi petreacă vreo clipă viitoare amintindu-şi

că a făcut asta. Şi în plus, e ceva în legătură cu de unde vine şi de ce, cu unde se duce şi de ce, care îl încurajează într-o cutezanţă insistentă şi deliberată. Scena devine o anecdotă, o acţiune care o va descuraja pe Vera Louise şi îl va apăra împotriva paricidului. Poate.

Despătureşte haina lungă care fusese strânsă pe locul de alături şi o aruncă peste femeie. Apoi o ia în braţe şi o cară, împiedicându-se, căci e mai grea decât ar fi crezut, până la trăsură. Cu mari eforturi, o aşează în fund. Capul îi atârnă într-o parte şi un picior îi atinge una din cizmele lui splendide, dar înnoroiate. Speră că nu va aluneca, deşi nu poate face nimic în legătură cu picioarele goale şi murdare care îi ating cizma, căci dacă o mută din nou, poate aluneca înspre el. Mână calul din loc, dar domol, de teamă ca şanţurile şi drumul înnoroiat să n-o facă să cadă în faţă sau să-l atingă în vreun fel.

Se îndreaptă spre o casă la mică depărtare de un oraş pe nume Vienna. E casa unde trăieşte tatăl său. Şi acum se gândeşte că o idee interesantă, chiar comică, ar fi să-l întâlnească pe acest negrotei pe care nu-l văzuse niciodată (şi care nu încercase niciodată să-l vadă), având pe cap o femeie neagră şi leşinată. Asta dacă nu se trezea şi dacă mişcările din burtă rămâneau uşoare. Îl deranjează faptul că ar putea să-şi recapete conştiinţa şi să devină ceva mai mult decât propriul lui succes întunecat.

Nu se uitase la ea de ceva timp. Acum se uită şi observă o picătură de sânge care se scurge de pe falcă pe gât. Cucuiul pe care şi-l făcuse când se lovise de copac nu era cauza leşinului, trebuie să-şi fi izbit capul de o piatră sau ceva când căzuse. Dar încă respiră. Acum speră că n-o să moară, nu încă, nu înainte să ajungă la casa descrisă şi pusă pe hartă prin imaginile clare şi copilăreşti ale lui True Belle.

Ploaia pare să-l urmărească; de fiecare dată când crede că e pe cale să se oprească, mai încolo câţiva metri, se înteţeşte. Călătorea de cel puţin şase ore şi fusese asigurat de hangiu că va ajunge înainte de lăsarea întunericului. Acum nu mai era sigur. Nu-l încânta să-l prindă noaptea cu pasagera aceea. Este calmat de valea care se deschide în faţa lui, care poate fi traversată într-o oră, înainte să ajungă la casa aflată la o milă sau două lângă Vienna. Subit, ploia se opreşte. Trăieşte cea mai lungă oră, plină de amintiri ale luxului şi ale durerii. Când ajunge la casă, trage trăsura în curte şi găseşte o dugheană cu două staule în spate. Îşi duce calul într-unul din ele şi îl şterge cu atenţie. Apoi aruncă o pătură peste el şi se uită după apă şi mâncare. Îi ia mult timp. Este important pentru el şi nu e sigur că nu e urmărit de cineva din casă. De fapt, speră că este, speră că negroteiul îl priveşte cu gura deschisă printr-o crăpătură din scândurile care servesc pe post de perete.

Dar nu vine nimeni să vorbească cu el, aşa că poate nu e nimeni în casă. După ce îngrijeşte calul (şi observă că una din potcoave trebuia reparată), se întoarce la trăsură după cufăr. Îl dezleagă şi îl pune pe umăr. Îşi murdăreşte şi mai mult vesta şi cămaşa de mătase în timp ce-l duce în casă. Pe veranda mică, nu dă nici un semn că ar vrea să ciocănească, uşa este închisă fără să fie încuiată. Intră şi caută un loc potrivit pentru cufăr. Îl pune jos, pe podeaua prăfuită şi examinează casa. Are două camere: câte un pătuţ în fiecare, masă, scaun, vatră, cuptor într-una. Modestă, locuită de un bărbat, dar fără nici un semn care să indice personalitatea proprietarului. Cuptorul este rece, iar în vatră este o grămăjoară de cenuşă, dar nici un tăciune. Locatarul era plecat de o zi, poate două.

După ce rezolvă cu cufărul, se întoarce la trăsură după femeie. Fără cufăr, trăsura e mai uşoară şi se clătină un pic pe axă. Intră pe uşă şi o trage afară. Pielea-i îi este aproape prea fierbinte să pui mâna pe ea. Lunga haină cu care e acoperită se târăşte prin noroi în timp ce-o duce în braţe în casă. O aşază pe un pat şi apoi înjură pentru că nu a tras mai întâi pătura la o parte. Acum stă pe ea şi nu are cu ce să o învelească decât cu haina. E distrusă de tot. Se duce în cea de-a doua cameră şi, cercetând o cutie de lemn, găseşte o rochie de femeie. Delicat, îşi recuperează haina şi o acoperă pe femeie cu rochia ciudat mirositoare. Apoi deschide cufărul şi îşi alege o cămaşă albă de bumbac şi o vestă de flanel. Îşi întinde cămaşa curată pe spătarul unui scaun, ca să nu rişte să şi-o strice agăţând-o într-un cui bătut în perete. Îşi examinează cu grijă lucrurile uscate. Apoi se apucă să facă focul. Există lemne în cutia de lemn şi în vatră, şi în cel mai întunecat colţ al camerei, o cutie de kerosen cu care stropeşte lemnul. Dar nu sunt chibrite. Caută chibritele o vreme îndelungată şi în cele din urmă le găseşte într-o cutie, înfăşurate în nişte pânză. Cinci chibrite, ca să fim mai exacţi. Kerosenul s-a evaporat de pe lemne până să găsească el chibritele. Nu prea se pricepe la toate astea. În viaţa lui, au fost alţii care să-i aprindă focul. Dar persevereză şi până la urmă are parte de o flacără bună, care mugeşte. Acum poate să se aşeze, să fumeze o ţigară şi să se pregătească pentru ca omul care locuieşte acolo să se întoarcă. Un bărbat pe care asumă că îl cheamă Henry LesTory, deşi din felul în care l-a propunţat True Belle, putea fi şi altul. Un om fără importanţă, cu excepţia reputaţiei de călăuză bazată pe două escapade, care i-au semnalat expertiza în a citi urmele. Cu mult timp în urmă, din ce spunea True Belle, care i-a dat toate detaliile,

Vera Louise închizându-se în dormitor şi întorcând capul de fiecare dată când voia să scoată vreo informaţie de la ea. Henry Lestory sau LesTroy sau ceva de genul ăsta, dar cui îi pasă care e numele negroteiului? Cu excepţia femeii care regreta că l-a cunoscut vreodată şi care îşi încuia uşa, decât s-o spună cu voce tare. Şi ar fi regretat şi copilul cu care s-a pricopsit de la el, doar că era auriu şi ea nu mai văzuse niciodată culoarea aceea decât pe cerul de dimineaţă şi în sticlele cu şampanie. True Belle îi povesti că Vera Louise zâmbise şi spusese: „Dar e auriu. Complet auriu!" Aşa că îi puseră un nume pe măsură şi nu-l duseră la orfelinat, unde fetele albe îşi lăsau umilinţa.

Ştia toate acestea de şapte zile, opt de-acum. Şi de două zile, ştia numele tatălui său şi locul casei unde locuise odată. Informaţii care au venit de la femeia care gătea şi făcea curat pentru Vera Louise; care îi trimisese în fiecare săptămână coşuri cu conserve de prune, şuncă şi bucăţi de pâine cât a fost la internat; care îi dădea cămăşile uzate negustorilor de haine vechi decât să-l lase pe el să le poarte; femeia care zâmbea şi clătina din cap de fiecare dată când se uita la el. Chiar şi când era un prichindel cu capul umflat de bucle de culoarea şampaniei şi mânca bucăţile de prăjitură pe care i le întindea, zâmbetul ei însemna mai mult amuzament decât plăcere. Când femeia albă şi bucătăreasa îl îmbăiau, schimbau uneori priviri îngrijorate uitându-se la palmele şi la textura părului lui. Mai bine zis, Vera Louise era îngrijorată, True Belle doar zâmbea şi acum ştia de ce zâmbea, din cauza negroteiului. Dar la fel şi el. Crezuse întotdeauna că există un singur gen, genul lui True Belle. Negru şi atât. Ca Henry LesTroy. Ca femeia mizerabilă care dormea pe pat. Dar mai exista un gen: ca el.

Ploaia părea să se fi oprit de-a binelea. Se uită după ceva de mâncat, care să nu trebuiască să fie gătit, ceva gata făcut. Nu găsi nimic în afară de un ulcior cu alcool. Gustă câte un pic din el şi se lăsă pe spate în faţa focului.

În tăcerea pricinuită de sfârşitul ploii, auzi un zgomot de copite. Dincolo de uşă, văzu un călăreţ care se uita la trăsură. Se apropie. Salutare. Sunteţi cumva rudă cu Lestory? Henry LesTroy sau cum l-o fi chemat.

Călăreţul nu clipeşte.

– Nu, domnule. Vienna. Întorc...

Nu înţelege nimic. Şi oricum, s-a îmbătat. Din fericire. Poate că acum o să poată să doarmă. Dar nu ar trebui. Proprietarul casei s-ar putea întoarce sau femeia neagră s-ar putea trezi sau muri sau naşte sau...

Când opri trăsurica, se dădu jos să lege calul şi merse prin ploaie, o făcu probabil pentru că acea creatură care arăta îngrozitor şi care zăcea printre ierburi, era tot ceea ce el nu era şi de asemenea o protecţie adecvată şi calmantă împotriva a ceea ce credea că este tatăl lui şi prin urmare el însuşi (dacă putea fi astfel identificat). Sau poate figura, năluca, aşa cum o credea el, era ceva care îl atinsese înainte de cădere? Ceva ce zărise în privirile ferite ale servitorilor de la internat, ale lustragiilor care dansau pentru un bănuţ. O viziune care, în momentul în care spaima atingea cote maxime, avea un aer îndeajuns de familiar, încât să te bălăceşti în el. Putea să fie asta. Dar cine reuşea să trăiască cu părul acela frunzos? Cu pielea aceea impenetrabilă? Dar el trăise deja în şi cu ea: True Belle fusese prima şi cea mai importantă iubire a sa, de aceea probabil, căpătând puţină distanţă, îşi dădea seama că nu putea concepe absenţa părului şi pielii aceleia. Şi dacă se înfiora la gândul că ea s-ar putea sprijini de el, că ar aluneca un pic la stânga şi că

s-ar odihni pe umărul lui, era la fel de adevărat că depăşise fiorul acela. L-a înghiţit, poate, şi a lovit calul.

Îmi place să mă gândesc la el în felul acesta. Stând drept în trăsură. Ploaia încâlcindu-i părul peste guler, formând o mică baltă între cizme. Ochii lui cenuşii, întredeschişi, încercând să vadă prin pânza de apă. Şi fără nici un avertisment, în timp ce drumul intră într-o vale, ploaia se opreşte şi soarele, un cocoloş de grăsime albă, se prăjeşte pe cer. Acum poate să audă lucruri în afara sa. Frunze ude descâlcindu-se una de alta. Zgomotul alunelor care cad în apă, fâlfâitul potârnichilor care îşi îndepărtează ciocul de la piept. Veveriţe, care după ce au alergat pe vârful crengilor, se aşază să evalueze pericolul. Calul îşi agită capul ca să împrăştie un nor plutitor de ţânţari. Ascultă cu atâta atenţie, încât nu observă semnul scobit vertical în piatră care arată că mai este o milă până la Vienna. Trece de el şi apoi vede acoperişul unei colibe la câţiva metri depărtare. Ar putea să aparţină oricui, chiar oricui. Dar poate, alături de gardul jalnic ce împrejmuieşte o curte plină de praf în care un balansoar fără braţe este azvârlit într-o parte, uşa încuiată cu o bucată de frânghie în loc de lacăt poate îi adăposteşte tatăl.

Golden Gray îşi ţine în frâu calul. La asta se pricepe. Celălalt lucru la care se pricepe este să cânte la pian. Descălecând, îşi conduce calul îndeajuns de aproape, încât să poată privi. Animalele sunt pe undeva prin preajmă, le poate mirosi, dar căsuţa pare goală, dacă nu chiar abandonată. Cu siguranţă, proprietarul nu se aştepta să sosească un cal şi o trăsură, poarta de la gard este destul de lată cât să poată intra o femeie corpolentă, dar nu mai mult. Deshamă calul şi îl duce un pic mai la dreapta şi descoperă, dincolo de colibă şi sub un copac al cărui nume

nu-l ştie, două staule deschise, unul din ele fiind plin de umbre. Conducând calul, aude în spatele lui un geamăt al femeii, dar nu se opreşte să vadă dacă e conştientă sau dacă moare, sau dacă a căzut de pe reazem. Apropiindu-se de staul, vede că umbrele sunt căzi, saci, lemne, roţi, un plug stricat, o presă de unt şi un cufăr de metal. E şi un par şi îşi leagă bidiviul de el. Apă, se gândeşte. Apă pentru cal. De la distanţă, crede că vede o pompă, dar se dovedeşte a fi o coadă de topor încă înfiptă într-o buturugă. A plouat abundent totuşi şi un pic de apă s-a adunat într-o cadă de lângă buturugă. Aşa că-i poate da de băut calului, dar unde sunt celelalte animale pe care le poate mirosi, dar nu şi auzi şi vedea? Calul bea cu lăcomie, iar trăsura se leagănă periculos din cauza distribuţiei inegale a cufărului şi a femeii. Golden Gray examinează zăvoarele cufărului înainte să se ducă la uşa legată cu sfoară a căsuţei.

Asta mă îngrijorează la el. Cum se gândeşte mai întâi la hainele lui şi nu la femeie. Cum verifică zăvoarele cufărului, dar nu şi dacă ea respiră. E greu să treci peste asta, dar apoi îşi şterge noroiul de pe tălpi înainte de a intra în coliba cu o podea plină de praf şi nu-l mai urăsc aşa mult.

Înăuntru, lumina pătrunde încet şi, sleită de a fi intrat cu greu prin hârtia uleioasă vârâtă în cadrul geamului de pe peretele din spate, se odihneşte pe podeaua prăfoasă, neputând să ajungă mai sus de talia lui Golden Gray. Cel mai mare lucru din cameră este vatra. Curată, gata de un nou foc, întărită cu pietre lustruite, de unde se prelungesc două braţe de metal pentru a susţine oalele. Restul: un pat de lemn, o pătură de culoarea ruginii, aşternută frumos peste o saltea subţire şi noduroasă. Fără ştiuleţi, nici vorbă de pene sau frunze. Cârpe. Bucăţi de material cu adevărat inutilizabil, îndesat într-un înveliş de pânză. Lui Golden

Gray îi aduce aminte de perna pe care True Belle o făcuse pentru King, ca să doarmă la picioarele ei. Avea numele unui câine fioros, dar era o pisică fără personalitate, motiv pentru care True Belle o plăcea şi o voia aproape. Două paturi şi un singur scaun, după cum se vede treaba. Persoana care locuia aici stătea singură la masă, dar avea două paturi: unul în cea de-a doua cameră, în care se intra pe o uşă mai puternică şi mai bine făcută decât cea de la casă. Iar în camera aceea, cea de-a doua, există o cutie şi o rochie împăturită deasupra. Priveşte împrejur foarte relaxat. Înalţă capul şi vede rochia şi ar fi scotocit mai departe, dar rochia îi aduce aminte de ceea ce ar fi trebuit să-l preocupe: femeia care respiră pe gură în cealaltă cameră. Oare crede că dacă o lasă singură, ea se va trezi şi va fugi, eliberându-l de o alegere? Sau că va muri, ceea ce înseamnă acelaşi lucru?

O evită, ştiu. După ce a făcut lucrul important, lucrul dificil, acela de a se fi întors şi de a o ridica pe fată din ierburile care i se agăţau de pantaloni, neuitându-se să vadă ce poate zări din părţile ei intime, şocul de a şti că părul de acolo, odată uscat, era destul de des să poată fi împrăştiat cu unghia. Încearcă să nu se uite nici la părul de pe cap şi nici la faţă, brăzdată de iarbă. Îi e de ajuns că i-a văzut ochii de căprioară care îl fixau prin ploaie, îl fixaseră în timp ce se dăduse înapoi, îl fixaseră în timp ce corpul dădea să se întoarcă pentru a fugi. Păcat că nu avea simţurile unei căprioare şi că nu se uitase în direcţia în care se îndrepta îndeajuns de repede, încât să vadă arţarul imens. La timp. Când se întoarse după ea, nu ştia dacă mai era acolo – ar fi putut să se trezească şi să fugă – dar credea, spera că ochii de căprioară sunt închişi. Dintr-o dată nu mai era sigur de el însuşi. Puteau să fie deschişi. Recunoştinţa că nu erau, îi dădu puterea necesară s-o ridice.

După ce îşi făcu de treabă cu cufărul, ieşi în curte. Lumina soarelui îi izbeşte ochii şi-l obligă să-i închidă şi-şi pune mâna peste ei, privind printre degete până nu mai e nici un pericol. Oftează adânc, inspirând flămând, căci toată viaţa, mai ales a lui, cere forţă şi perseverenţă. Vezi câmpurile din depărtare, trosnind şi uscându-se în vânt? Aripile mierlelor ridicându-se nu se ştie de unde, rotindu-se şi apoi dispărând? Mirosul animalelor invizibile se intensifică în căldură, amestecându-se cu mirosul mentei sau a ceva cu miros de fructe care se cere cules. Nimeni nu se uită la el, dar se comportă ca şi cum ar fi privit. Asta e calea. Să te comporţi aşa cum te-ai comporta, dacă ai fi întotdeauna sub privirea critică a unei cunoştinţe impresionabile, dar familiare.

Ea e tot acolo. Abia dacă se distinge de umbra husei trăsurii sub care doarme. Totul în legătură cu ea este violent, sau cel puţin aşa pare, dar asta din cauză că era expusă sub haină şi nimic nu-l împiedică pe Golden Gray să creadă că o femeie expusă va exploda în braţele sale sau, şi mai rău, că el va exploda în braţele ei. Ar trebui ca ea să fie îndesată în pânza saltelei alături de bucăţile de cârpă, să fie cusută înăuntru ca să nu i se mai vadă cocoloaşele vizibile şi părţile care se mişcă. Dar ea e acolo şi el priveşte prin umbră ca să-i vadă faţa şi dacă trebuie, şi ochii ei de căprioară. Ochii de căprioară sunt închişi, şi slavă Domnului, nu se vor deschide prea uşor, căci sunt astupaţi de sânge. O bucăţică de piele îi atârnă de pe frunte şi sângele de la ea îi acoperă ochii, nasul şi un obraz înainte să se coaguleze. Dar buzele îi sunt mai întunecate ca sângele, îndeajuns de groase, încât să râdă de el şi să-i frângă inima.

Ştiu că este un ipocrit, că pune la cale o poveste pentru el însuşi, s-o spună cuiva, să i-o spună tatălui său, fireşte.

Cum călătorea el singur, a văzut şi a salvat această fată neagră şi sălbatică. Nici urmă de slăbiciune. N-am avut nici o ezitare. Uite, priveşte cum mi-a stricat haina şi mi-a murdărit o cămaşă fără seamăn. Am avut mănuşi făcute din pielea unei vaci foarte tinere, dar nu le-am folosit ca s-o ridic, s-o car. Am atins-o cu mâinile mele goale. Din ierburi până la trăsură, de la trăsură până în coliba care putea fi a cuiva. Nu se ştie a cui. Am aşezat-o mai întâi pe patul de lemn, pentru că era mai grea decât părea şi în graba mea am uitat să ridic mai întâi pătura că s-o învelesc. M-am gândit la sânge murdărind salteaua. Dar cine ar fi putut să spună dacă era deja murdară sau nu? Nu am vrut s-o ridic din nou, aşa că m-am dus în cealaltă cameră şi am luat de acolo rochia pe care am găsit-o şi am aşternut-o, cum am ştiut mai bine, peste ea. Arăta mai goală atunci decât înainte de a o acoperi, dar nu era nimic de făcut.

Minte, ipocritul. Ar fi putut să deschidă ditamai cufărul, să scoată unul din cele două cearşafuri brodate de mână sau chiar cămăşa lui de noapte, acoperind fata. E tânăr. Atât de tânăr. Crede că povestea lui e minunată, şi dacă este povestită cum trebuie, îl va impresiona pe taică-său cu bunăvoinţa lui, cu onoarea lui. Dar eu ştiu mai bine. Vrea să se laude cu întâmplarea asta, ca un cavaler rătăcitor trufindu-se cu calmul său scoţând un ţăruş din inima unui monstru, readucându-l la viaţă. Doar că acest monstru fără solzi şi care nu scoate flăcări pe nas este mai periculos pentru el, căci este o fată cu faţa plină de sânge, cu membrele agile şi ochii limpezi şi buze care-ţi pot frânge inima.

De ce nu-i şterge faţa, mă întreb. Poate că e mai sălbatică aşa. Într-un mod mai explicit salvată. Dacă s-ar ridica şi l-ar zgâria, i-ar da şi mai multă satisfacţie şi ar confirma avertismentul lui True Belle despre bărbatul care a salvat

şarpele, a îngrijit şarpele, a hrănit şarpele numai ca ultimul lucru pe care l-a aflat pe lumea asta să fie natura irevocabilă a şarpelui. Pfui! Dar el e tânăr, tânăr şi suferă, aşa că îi iert felul în care se înşală pe sine şi măreţele şi falsele lui gesturi şi când îl privesc sorbind prea repede din ulciorul cu alcool pe care l-a găsit, făcându-şi griji pentru haina sa şi neîngrijind fata, nu-l mai urăsc deloc. Are un pistol în cufăr şi o cutie de argint pentru trabuce, dar până la urmă e un băiat şi stă la masă pe unicul scaun din casă, gândindu-se să se schimbe în haine curate, căci cele pe care le poartă, încă ude la tiv şi la manşete, sunt murdare de sudoare, sânge şi pământ. Ar trebui să recupereze balansoarul stricat din curte? Să se ducă să vadă ce face calul? Se gândea la asta, la următoarea lui mişcare când auzi tropăiala unor copite încete, învelite. Aruncând o privire spre fată, să vadă dacă rochia şi sângele sunt la locul lor, deschise uşa şi privi în curte. Plutind spre el, paralel cu gardul, era un băiat de culoare, călare pe un catâr.

Ar fi spus „Neaţa", deşi nu era, dar se gândi că bărbatul care se împleticea pe scări era alb şi nu trebuia să i se vorbească fără permisiune. Era şi beat pe deasupra, credea el, pentru că hainele îi erau ale unuia care doarme în curte după o mare petrecere şi nu în patul nevestei şi care se trezeşte când vin câinii să-l lingă pe faţă. Se gândi că acest alb, că acest individ beat, îl căuta pe domnul Henry, că-l aşteaptă, având nevoie de curcanii sălbatici chiar în momentul acela, chiar atunci, ce naiba, sau de pieile de animale sau de orice altceva ce domnul Henry promisese, avea sau vindea.

– Bună, spuse tipul băut şi dacă băiatul negru se îndoi pentru o clipă dacă este sau nu alb, zâmbetul lipsit de zâmbet care îi însoţi salutul, îl lămuri.

– Domnule.

– Trăieşti prin împrejurimi?

– Nu, domnule.

– Nu? De unde eşti atunci?

– Departe de Vienna.

– Ei da? Şi încotro te îndrepţi?

Era mai bine când punea întrebări. Dacă spunea ceva răspicat, era ceva ce nimeni nu voia să audă. Băiatul apucă pânza sacului.

– Mă ocup de animale. Aşa a zis domnu' Henry.

Aţi văzut? Zâmbetul a dispărut.

– Henry? întrebă bărbatul. Faţa lui avea altă culoare acum. Era mai roşie.

– Ai spus Henry?

– Da, domnule.

– Unde e? E pe-aproape?

– Nu ştiu, domnule. E plecat.

– Unde locuieşte? În care casă?

O, gândi băiatul, nu-l cunoaşte pe domnu' Henry, dar îl caută.

– Ăsta de aici.

– Ce?

– Ăsta-i locul lui.

– Ăsta? Ăsta e al lui? Locuieşte aici?

Sângele i se scurse de pe faţă şi ochii i se vedeau mai bine.

– Da, domnule. Când îi acasă. Acum nu-i.

Golden Gray se încruntă. Credea că ar fi ştiut imediat, fără să i se spună şi surprins că i se spuse, se roti să se uite prin împrejurimi.

– Eşti sigur? Eşti sigur că aici locuieşte? Henry Lestroy?

– Da, domnule.

– Când se întoarce?

– Păi trebuie să se întoarcă de-acum.

Golden Gray îşi duse degetul mare la buza de jos. Îşi ridică ochii de la faţa băiatului şi se uită de-a lungul câmpurilor care trosneau în vânt.

– De ce spuneai c-ai venit?

– Să mă ocup de animale.

– Care animale? Nu e nici un animal în afară de calul meu.

– În spate.

Îi indică cu ochii şi cu un gest al mâinii.

– Se rătăcesc din când în când. Domnu' Henry a zis că tre' să mă uit dacă s-au întors când au scăpat.

Golden Gray nu sesiză mândria din vocea băiatului: „Domnu' Henry a zis că eu...", căci era atât de terifiat, încât începu să râdă.

Atunci, asta era. Locul unde trebuia să ajungă şi din moment în moment cel mai negru bărbat din lume va sosi şi el.

– Bine, atunci. Du-te să-ţi vezi de treabă.

Băiatul îşi înjură catârul, aparent fără motiv, căci trebuia să-l lovească în lateral cu călcâiele lui maronii înainte ca animalul să i se supună.

– Auzi! Golden Gray îşi ridică mâna în aer. Când termini, întoarce-te aici. Vreau să mă ajuţi cu ceva. Ai auzit?

– Da, domnule. Mă întorc.

Golden Gray se duse în cea de-a doua cameră să-şi schimbe hainele, de data asta alese ceva distins, elegant.

Era momentul potrivit. Să aleagă o cămaşă de foarte bună calitate, să despăturească pantalonii albastru-închis care-i veneau perfect. Momentul potrivit, dar şi singurul moment, căci oamenii din Vienna îl ştiau purtand doar hainele acelea. Când le scoase şi le aranjă cu grijă pe pat – cămaşa galbenă, pantalonii cu nasturi de os la prohab, vesta de culoarea untului – aranjamentul, zăcând pe pat, arăta ca un bărbat gol cu un braţ dedesubt. Se aşeză pe salteaua dură lângă manşetele pantalonilor şi când nişte pete întunecate se formară pe material, îşi dădu seama că plânge.

Numai acum, îşi spuse, acum că ştiu că am tată, îi simt lipsa: locul unde ar fi trebuit să fie şi nu era. Înainte, credeam că toată lumea are un singur braţ, ca mine. Acum simt amputarea. Pocnetul osului când e făcut bucăţi, carnea ciopârţită şi vasele de sânge tăiate, şocând circulaţia sângelui şi tulburând nervii. Se bălăbănesc şi se zvârcolesc. O durere zgomotoasă. Trezindu-mă cu propriul ei sunet, zăngănind atât de puternic când dorm, încât îmi sugrumă visele. Nu există altă soluţie decât să plece de unde nu e şi să se îndrepte spre unde obişnuia să fie şi poate încă mai e. Să vadă bălăngănitul şi zvârcoleala ce lipseşte, durerea să cânte prafului în care călcase atunci când ajunsese în locul unde obişnuia să fie şi încă poate mai era. N-am să fiu vindecat şi nici n-am să găsesc braţul care mi-a fost amputat. Am să reîmprospătez durerea, am s-o arăt, ca să ştim amândoi pentru ce e.

Şi nu, nu sunt furios. Nu am nevoie de braţul acela. Dar am nevoie să ştiu, cum ar fi fost dacă l-aş fi avut. E o nălucă pe care trebuie s-o privesc şi de care să fiu privit, în orice fisură s-ar ascunde, pe orice creangă. Sau poate pândeşte într-un loc fără copaci, într-un spaţiu deschis, luminată de un soare uleios.Această parte din mine care nu

mă cunoaşte, care nu m-a atins niciodată şi care n-a zăbovit lângă mine. Această mână străină care nu m-a ajutat niciodată să sar pârleazul şi nu m-a ghidat printre balauri, nu m-a scos din prăpăstiile în care am alunecat. Nu mi-a mângâiat părul, nu mi-a dat de mâncare, nu m-a ajutat să car greutăţile. Acest braţ care nu s-a întins niciodată ca să mă ajute să-mi găsesc echilibrul când mergeam pe şine sau pe buştenii rotunzi şi alunecoşi şi periculoşi. Când o să-l găsesc, o să-mi facă semn? O să gesticuleze, o să mă cheme să-l urmez? Sau o să ştie măcar cine sau ce sunt? Nu contează. O să-l reperez ca partea retezată să-şi poată aminti înhăţarea, spintecarea desfigurării sale. Poate atunci braţul n-o să mai fie o nălucă, ci va prinde o formă proprie, îi vor creşte muşchii şi oasele şi sângele va pompa din cântecul zgomotos care şi-a găsit scopul serenadei. Amin.

Cine îmi va lua apărarea? Cine îmi va spăla ruşinea? Cine o va săpuni până îmi va cădea la picioare, ca noroiul din care să pot păşi? O va face el? Mă va răscumpăra ca pe un bilet de amanet care nu valorează mare lucru pe piaţă, dar care devine inestimabil atunci când îşi recapătă adevarata valoare? Ce-mi pasă mie de culoarea pielii lui sau de legătura lui cu mama? Când îl voi vedea, sau ce-a mai rămas din el, îi voi spune totul despre partea mea pierdută şi voi asculta cum îşi plânge ruşinea. Vom face schimb atunci, eu i-o voi da pe-a mea şi i-o voi lua pe-a lui şi vom fi amândoi liberi, cu braţele împreunate şi întregi.

L-a zguduit când a aflat cine şi ce anume era tatăl lui. L-a făcut destrăbălat, pierdut. Mai întâi a mângâiat şi apoi a sfâşiat nişte haine ale mamei lui şi s-a aşezat pe iarbă, privind lucrurile împrăştiate pe peluză şi în mintea lui. Nişte luminiţe care se mişcau ca nişte viermi îi jucau prin faţa ochilor, iar adierea disperării avea un miros dezgustător.

True Belle a fost cea care l-a ajutat să se ridice de pe iarbă, i-a spălat părul încâlcit şi i-a spus ce are de făcut.

– Haide, i-a zis. Îţi spun cum să-l găseşti sau ce-a mai rămas din el. Nu contează dacă-l găseşti sau nu. Drumul contează.

Aşa că adună ce-i spusese ea că trebuie să adune, împachetă totul şi o porni din loc. În timpul călătoriei îşi făcu griji în legătură cu felul în care arăta, la ce armură să facă apel. Nu avea decât cufărul lui şi hotărârea care i se citea pe faţă. Dar era pregătit, pregătit să-l întâlnească pe bărbatul negru şi barbar care îl tulbura şi care abuza de braţul lui.

În loc, dădu peste o fată neagră şi sălbatică lovindu-şi capul de frică, zăcând acum în cealaltă cameră, în timp ce băiatul negru aduna animalele afară. Crezu că ea o să-i fie lancie şi scut, acum trebuia să se apere singur. Să se uite în ochii de căprioară cu cenuşiul pal al propriilor ochi. Are nevoie de curaj pentru asta, dar îl are. Are curajul să facă ceea ce ducesele de Malborough fac tot timpul: să renunţe la a mai fi un boboc adorat care îşi îmbrăţişează viitorul şi să îndrăznească să se deschidă larg, să-şi lase petalele să coboare, să-şi arate tuturor mănunchiul de stamine.

Ce era în capul meu? Cum am putut să mi-l imaginez atât de greşit? Să nu observ suferinţa care nu avea legătură cu culoarea pielii sau cu sângele care curgea pe dedesubt. Ci cu altceva care tânjea după autenticitate, după dreptul de a fi în locul acela, fără efort, fără să trebuiască să-şi construiască o mască, un rânjet lipsit de zâmbet, o postură grăitoare. Am fost neatent şi stupid şi mă înfurie să descopăr (din nou) că nu te poţi bizui pe mine. Până şi calul lui a înţeles şi l-a purtat pe Golden Gray fără să fie atins de bici decât o dată sau de două ori. Fără ezitare,

a înaintat prin văi fără poteci, prin pârâie fără poduri sau bărci. Cu ochii pe drum, nebăgând în seamă micile vietăţi care-i ţâşneau printre copite, înălţându-şi pieptul înainte, mergând la pas ca să-şi conserve puterea şi să şi-o reînnoiască. Nu ştia încotro se îndreaptă şi nu cunoştea drumul, dar ştia natura muncii sale. Să ajungă acolo, spuneau copitele lui. Numai să putem ajunge acolo.

Acum trebuie să gândesc gândul acesta cu atenţie, deşi s-ar putea să fiu osândit la o altă neînţelegere. Trebuie s-o fac şi să nu cedez. Nu e de ajuns să nu-l urăsc, să-l plac, să-l iubesc, nu e de folos. Trebuie să modific lucrurile. Trebuie să fiu o umbră care-i vrea binele, ca zâmbetele unui mort rătăcit din altă viaţă. Vreau să visez un vis frumos pentru el şi un altul cu el. Să mă culc lângă el, o cută pe cerşaf, şi să-i contemplu durerea şi prin asta să i-o uşurez, să i-o diminuiez. Vreau să fiu limbajul care-i vrea binele, care-i rosteşte numele, care-l trezeşte atunci când ochii trebuie să-i fie deschişi. Vreau să stea lângă o fântână săpată departe de copaci, ca să nu cadă în apa adâncă rămurele şi frunze, şi în timp ce stă acolo în lumina plăcută, cu vârful degetelor pe marginea pietrei, cu privirea aiurea, cu mintea inundată şi îmbibată în suferinţă, pustiită şi sfărâmicioasă de deznădejdea de a şti prea puţin şi a simţi prea mult (atât de pustiită şi de sfărâmicioasă încât e în pericolul de a i se întâmpla contrariul: să nu simtă nimic şi să ştie totul). Atunci şi acolo, fără nimic la dispoziţie în afară de faptul că e inundat şi sfărmicios, neuitându-se măcar spre fântână, nebăgând în seamă mirosul ei ca de muşchi şi neplăcut şi nici micile vietăţi care plutesc la marginea ei, ci stând acolo, lângă ea, şi din adâncuri, acolo unde nu pătrunde lumina, o mulţime de rămăşiţe de zâmbete se agită, vreo iubire scurtă şi binevoitoare se ridică din întuneric şi nu

e nimic de văzut sau de auzit, şi nu are nici un motiv să rămână, dar o face. Din precauţie, la început, apoi pentru companie. Apoi pentru el însuşi, cu un fel de putere încrezătoare, permisivă şi senină, care se mişcă precum o lamă şi apoi dispare. Dar acum a simţit-o şi poate că răsare din nou. Cu siguranţă, o grămadă de alte lucruri vor apărea din nou: va veni îndoiala, şi din când în când lucrurile vor părea neclare. Dar odată ce lama s-a mişcat, el îşi va aduce aminte, şi dacă îşi aduce aminte o poate aduce înapoi. Cu alte cuvinte, e la dispoziţia lui.

* * *

Băiatul avea treisprezece ani şi văzuse destui oameni prăbuşiţi peste plug sau reduşi la tăcere după naştere şi destui copii înecaţi, ca să ştie diferenţa dintre un viu şi un mort. Ceea ce desluşi zăcând pe un pat sub o rochie de un verde strălucitor, credea că e în viaţă. Băiatul nu-şi luă ochii de la faţa fetei (mai puţin când Golden Gray spuse: am găsit rochia aceea pe-aici şi am acoperit-o cu ea). Aruncă o privire spre cea de-a doua cameră şi apoi spre bărbatul pe care-l credea alb. Băiatul ridică mâneca rochiei şi atinse rana de pe fruntea fetei. Faţa îi ardea. Sângele era uscat ca pielea.

– Apă, spuse şi părăsi coliba.

Golden Gray dădu să-l urmeze, dar rămase în prag, neputând să meargă înainte sau înapoi. Băiatul se întoarse cu o găleată de apă de fântână şi un sac de pânză gol. Băgă o ceaşcă în apă şi îi picură puţină în gură. Ea nici nu înghiţi, nici nu se mişcă.

– De când e aşa?

– De mai puţin de o oră, zise Golden Gray.

Băiatul îngenunche ca să-i cureţe faţa, ştergându-i încet bucăţi de sânge de pe obraz, nas, mai întâi de pe un ochi, apoi şi de pe celălalt. Golden Gray privea şi îşi spuse că era pregătit ca ochii aceia de căprioară să se deschidă.

Capitolul 7

Un asemenea lucru te poate răni. Treisprezece ani după ce Golden Gray îşi făcu curaj să se uite la fată, răul pe care i-l putea face era încă viu. Fetele însărcinate erau cele mai susceptibile, dar la fel erau şi bunicii. Orice fascinaţie putea marca ceva nou: pepeni, iepuri, glicină, funie şi, mai mult decât o piele de şarpe abandonată, o femeie sălbatică este mai periculoasă decât orice altceva. Aşa că avertismentele pe care le primise fata făceau parte dintr-o mulţime de lucruri de care să se ferească pentru ca bebeluşul să nu sosească râvnind sau profitând de zăpăceala mamei. Cine s-ar fi gândit că şi bătrânii trebuie să fie precauţi? Să li se spună şi să fie avertizaţi să n-o vadă, să n-o miroasă şi chiar să n-o audă?

Locuia aproape, se spunea, nu departe, în pădure şi nici măcar jos, lângă albia râului, ci undeva în câmpul de trestie, la marginea lui, spuneau unii sau poate mişcându-se prin el. Aproape.Tăiatul trestiei se putea transforma într-o nebunie când tinerii aveau sentimentul că era acolo, ascunzându-se şi probabil privindu-i. O singură mişcare a secerei i-ar fi putut reteza capul dacă devenea impertinentă sau dacă se apropia prea mult şi ar fi fost vina ei. Asta se putea întâmpla când secerau prost, când lujerele de trestie zburau şi te loveau în faţă sau când cuţitul aluneca şi zgâria

pe cineva care lucra în apropiere. Doar gândul la ea, fie că era aproape sau nu, putea strica o zi întreagă de muncă.

Bunicii, nemaiputând de mult să secere, dar fiind în stare încă să lege lujerii sau să alimenteze cazanele de zahăr, erau consideraţi în siguranţă înainte. Asta, până când bărbatul, pe care bunicii îl numeau Vânătorul Vânătorilor, a fost bătut pe umăr cu vârful degetelor care nu puteau fi ale altcuiva decât ale ei. Când bărbatul tresări, văzu trestia tremurând, dar nu auzi nici un zgomot. Pentru că era obişnuit mai mult cu pădurile decât cu viaţa domestică, ştia când ochii care îl privesc sunt sus, într-un copac, în spatele unui dâmb sau, ca acum, la nivelul solului. E de înţeles de ce era confuz: vârfurile degetelor pe umăr, ochii la picioare. Primul lucru care-i trecu prin cap a fost femeia căruia îi dăduse el însuşi un nume cu treisprezece ani în urmă căci, în timp ce avusese grijă de ea, acesta era cuvântul la care se gândise: sălbatică. La început, fu sigur că are grijă de o fată dulce, dar abuzată, dar când îl muşcă, îşi spuse: a, e sălbatică. Îşi zise că aşa sunt unele lucruri. N-avea rost să se gândească mai mult.

Îşi aduse totuşi aminte râsul ei şi cât de liniştită fusese în primele zile după muşcătură, aşa că faptul că-l atinsese cu vârful degetelor nu-l înspăimântă, ci îl întristă. Prea trist să povestească despre apariţie colegilor lui de muncă, bărbaţi bătrâni ca şi el, nemaifiind în stare să secere toată ziua. Neavertizaţi, nu erau pregătiţi pentru felul în care li se agită sângele în vine când o zăriră sau pentru cum le tremurară picioarele când auziră râsul acela de fetiţă. Fetele gravide îşi marcau sau nu bebeluşii, dar bunicii, neavertizaţi, o luau razna, ieşeau din hambar, îşi părăseau patul în mijlocul nopţii, făceau pe ei, uitau numele propriilor lor copii şi unde îşi puseseră curelele pentru ascuţit briciul.

Când bărbatul căruia i se spunea Vânătorul Vânătorilor o cunoscu, când o îngriji, ea era foarte sensibilă. Dacă el ar fi ştiut ce să facă, poate că ea ar fi rămas în casă, şi-ar fi îngrijit copilul, ar fi învăţat să se îmbrace şi să discute cu oamenii. Din când în când, când se gândea la ea, era convins că e moartă. Când nu o văzu şi nu o auzi luni întregi, oftă şi retrăi momentul acela când în casa lui se simţea absenţa unei mame, şi în principal a Sălbaticei. Localnicii folo-seau povestea ei ca să sperie copiii şi fetele însărcinate şi îl întrista că în loc să se liniştească, era încă flămândă. Deşi nu ştia după ce anume, decât poate după părul de culoarea unui nume de tânăr. Să-i vezi împreună era un adevărat şoc, tânărul cu părul acela blond şi lung ca o coadă de câine lângă ghemul ei de lână neagră.

Nu povesti întâmplarea, dar vestea se răspândi oricum: Sălbatica nu era o poveste cu a fost odată ca niciodată o fată nebună căreia secerătorii ar fi vrut să-i taie gâtul sau o ameninţare rapidă pentru copiii încăpăţânaţi. Era încă acolo, reală. Cineva îl văzu pe bărbatul căruia i se spunea Vânătorul Vânătorilor sărind, înşfăcându-şi umărul şi când se întoarse să privească câmpul de trestie, murmură îndeajuns de tare încât cineva să-l audă spunând „Sălbatica. Să fiu al naibii dacă nu e Sălbatica." Fetele însărcinate doar oftară şi continuară să mănânce şi să ude curţile prăfuite, iar tinerii îşi ascuţiră cuţitele până le şuierară lamele. Dar bătrânii începură să viseze. Îşi aduseră aminte de momen-tul când veni, cum arăta, de ce rămăsese şi băiatul acela bizar pe care îl preţuia atât de mult.

Nu mulţi l-au văzut pe băiat. Vânătorul Vânătorilor nu fu primul, căci era plecat să caute vulpi de vânzare. Primul fu băiatul lui Patty, Honor. Avea grijă de casa dom-nului Henry cât era el plecat şi într-o zi trecu pe-acolo, să

plivească şi să vadă dacă porcii şi găinile mai trăiau, căci plouase toată dimineaţa. Pânze de apă făceau curcubee peste tot. Mai târziu, îi spuse maică-sii că peste tot prin colibă erau numai curcubee şi când bărbatul ieşi pe uşă şi Honor se uită la părul lui blond şi ud şi la pielea lui maronie, crezu că o nălucă pusese stăpânire pe casă. Apoi îşi dădu seama că se uită la un bărbat alb şi nu crezu altceva, deşi văzuse faţa domnului Henry, când îi spusese că e fiul lui.

Când Henry Lestory, bărbatul care se descurca atât de bine în pădure, încât devenise Vânătorul Vânătorilor (şi când se vorbea despre el sau cu el, aşa îi spuneau), se întoarse şi văzu trăsurica şi calul frumos lângă staul, se alarmă imediat. Nu cunoştea pe nimeni care să aibă o asemenea trăsură, nici un cal de prin împrejurimi nu avea coama tunsă şi pieptănată aşa. Apoi văzu catârul băiatului lui Patty şi se mai linişti un pic. Stătea în propria lui uşă şi nu-şi dădea seama la ce anume se uită. Băiatul lui Patty, Honor, era îngenunchiat lângă patul în care stătea o fată însărcinată şi un bărbat cu păr auriu plana deasupra amândorura. Nu mai fusese niciodată un alb în casa lui. Vânătorul Vânătorilor înghiţi în sec. Toate eforturile lui se duseră pe apa sâmbetei.

Când bărbatul blond se întoarse să se uite la el, ochii cenuşii i se măriră apoi se închiseră, apoi alunecară încet de la cizme la genunchi, la piept şi la faţă; privirea bărbatului era ca limba unui şarpe. Când ochii cenuşii fură la acelaşi nivel cu el, trebui să se chinuie să nu se simtă prins în capcană, în propria lui casă. Nici măcar geamătul care venea dinspre pat nu-l eliberă de încleştarea privirii străinului. Totul la el era tânăr şi delicat, mai puţin culoarea ochilor.

Honor se uita de la unul la altul.

– Ce bine că v-aţi întors, domnu' Henry!

– Cine-s ăştia?

– I-am găsit aici.

– Cine-s ăştia?

– N-aş şti să spun. Femeii îi e rău, dar îşi revine.

Bărbatul cu părul de aur nu avea nici o armă la vedere şi cizmele lui subţiri nu călcaseră niciodată pe drumuri de ţară. Hainele lui puteau face un preot să ofteze şi Vânătorul îşi dădu sema după mâinile lui delicate, că străinul n-ar fi putut încleşta un pumn destul de puternic cât să spargă un pepene. Se îndreptă spre masă şi-şi puse traista pe ea. Cu o singură mişcare aruncă un braţ de sitari într-un colţ. Dar îşi păstră arma pe braţ. Şi pălăria pe cap. Ochii cenuşii îi urmăreau fiecare mişcare.

– Femeia a avut parte de-o căzătură pe cinste din ce-mi dau seama. Domnul acesta de-aici a purtat-o aici. Am curăţat-o cât am putut de bine.

Vânătorul observă rochia verde cu care era acoperită femeia, petele negre de pe mânecă.

– Am băgat înăuntru păsările şi o parte din porci. Mai puţin Bubba. E tânăr, dar se face mare, domnu Henry. Mare şi rău...

Sticla cu alcool, desfăcută, era pe masă, cu o ceaşcă de tablă lângă ea. Vânătorul îi examină conţinutul şi-i puse dopul la loc, întrebându-se din ce colţ de lume a venit bărbatul acesta bizar, căci ştie atât de puţin despre regulile ospitalităţii. Pădurarii, albi sau negri, oamenii din sat erau liberi să intre în coliba vânătorului. Să ia ce-aveau nevoie, să lase ce puteau. Erau halte şi oricine, toată lumea ar fi avut nevoie de adăpost. Dar nimeni, nimeni nu i-ar fi băut alcoolul în propria lui casă, decât dacă se cunoşteau destul de bine.

– Ne cunoaştem? Vânătorul crezu că „domnule" omis era zgomotos ca o bubuitură. Dar bărbatul nu auzi nimic, căci avea propria lui bubuitură.

– Nu, tăticule. Nu ne cunoaştem.

Nu putea spune că e imposibil. Că avea nevoie de o moaşă sau de un portret ca să se convingă. Dar şocul tot fu puternic.

– N-am ştiut că eşti pe lume, spuse în cele din urmă, dar ceea ce bărbatul blond avea de spus, ce plănuia să spună ca răspuns, trebuia să aştepte, căci femeia strigă în momentul acela şi se ridică pe coate să se uite între picioarele ridicate.

Orăşeanul părea gata să leşine, dar Honor şi Vânătorul nu numai că priviseră naşterile obişnuite şi aşteptate pe care le văd oamenii de la ţară, dar aduseseră pe lume tot felul de nou-născuţi. Bebeluşul acesta nu era uşor. Se agăţa de pereţii peşterii lui spumoase şi mama nu era practic de nici un ajutor. Când în cele din urmă apăru bebeluşul, problema era clară imediat: femeia nu putea ţine în braţe copilul şi nici nu putea să se uite la el.Vânătorul trimise băiatul acasă.

– Spune-i lu' maică-ta să trimită pe una din femei aici. Să vină şi să-l ia. Altfel n-o să trăiască până mâine.

– Da, domnu'!

– Şi adu nişte alcool, dacă găseşti.

– Da, domnu'!

Vânătorul se aplecă să se uite la mamă, care nu scoase nici un sunet în afară de geamătul acela. Faţa îi era acoperită cu sudoare şi respirând greu, îşi lingea picăturile de pe buza de sus. Se aplecă mai aproape. Pe sub mizerie, înlănţuindu-i pielea negru-cărbune, se vedeau urme de lucruri rele: zeamă de tutun, apă sărată şi felul de a fi jucăuş al unui artist. Când întoarse capul să-i aranjeze mai bine

pătura, se ridică şi-şi înfipse dinţii în obrazul lui. Se smuci într-o parte şi, atingându-şi uşor faţa zgâriată, chicoti.

– Sălbatică, ai?

Se întoarse să se uite la băiatul-bărbat palid, care-i spusese „tăticule".

– De unde ai cules-o pe sălbatica asta?

– Din pădure. Acolo unde cresc femeile sălbatice.

– A spus cine e?

Bărbatul dădu din cap.

– Am speriat-o. S-a lovit la cap de o piatră. Nu puteam s-o las acolo.

– Aşa zic şi eu. Cine te-a trimis la mine?

– True Belle.

– Aaa.

Vânătorul zâmbi.

– Unde-i? N-am aflat încotro a apucat-o.

– Sau cu cine?

– A plecat cu fata colonelului. Colonelul Wordsworth Gray. Toată lumea ştie asta. Au plecat repejor.

– Ghici de ce.

– Acum nu mai tre să ghicesc. N-am ştiut că eşti pe lume.

– Te-ai gândit la ea? Te-ai întrebat unde e?

– True Belle?

– Nu, Vera. Vera Louise.

– Eh. Ce treabă am eu unde a plecat o fată albă?

– Mama mea!

– Şi dacă mă întrebam, ce? Care era pasul următor? Să mă duc la colonel. Auzi, colonele Gray, mă întreb unde ţi-e fata. Nu ne-am mai tras-o de mult. Hai să-ţi zic cum facem. Zi-i c-o aştept să vină. Ştie ea locul. Şi spune-i să poarte rochia verde. Aia în care nu se vede prin iarbă.

Vânătorul îşi trecu mâna peste falcă.

– N-ai spus unde sunt. De unde vii.

– Baltimore. Numele meu este Golden Gray.

– Nu pot să zic că nu ţi se potriveşte.

– Ţi-ar fi convenit să fie Golden Lestory?

– Nu prin părţile ăstea.

Vânătorul îşi strecură mâna pe sub pătura bebeluşului să vadă dacă-i bate inima.

– Copilaşul e slăbit. Trebuie hrănit repede.

– Ce înduioşător!

– Ascultă la mine! Ce vrei? Adică acum, ce vrei acum? Vrei să stai aici? Eşti bine-venit. Vrei să mă pedepseşti? Nici să nu te gândeşti. N-am să suport nici un cuvânt urât din partea ta. Vii aici, îmi bei alcoolul, îmi umbli prin lucruri şi crezi că-mi poţi vorbi urât doar pentru că mi-ai spus „tăticule"? Dacă ţi-a spus că eu sunt tatăl tău, atunci ţi-a spus mai mult decât mi-a spus mie. Stăpâneşte-te! Un fiu nu e ce spune o femeie. Un fiu e ce face un bărbat. Dacă vrei sa te porţi ca şi cum ai fi al meu, atunci fă-o, altfel ieşi naibii din casa mea!

– N-am venit aici să te peţesc, să-ţi obţin aprobarea.

– Ştiu eu de ce-ai venit. Ai venit să vezi cât de negru sunt. Ai crezut că eşti alb, nu-i aşa? Te-a lăsat să crezi asta. Aşa a sperat. Şi jur că şi eu aş crede-o.

– M-a protejat! Dacă ar fi spus că sunt un negrotei, aş fi putut să fiu sclav.

– Sunt şi negrotei liberi. Întotdeauna au fost negrotei liberi. Tu puteai să fii unul dintre ei.

– Nu vreau să fiu un negrotei liber. Vreau să fiu un om liber.

– Toată lumea vrea asta. Uite. Fii ce vrei tu, alb sau negru. Alege. Dar dacă alegi negru, trebuie să te porţi ca

un negru, adică construieşte-ţi bărbăţia şi nu te purta ca un alb obraznic.

Golden Gray era treaz acum şi gândul lui treaz fu să-i spulbere capul. Mâine.

Trebuie să fi fost fata care l-a făcut să se răzgândească.

Fetele pot face asta. Pot să-l îndepărteze pe bărbat de moarte sau să-l împingă chiar în ghearele ei. Să te trezească din somn şi să te trezeşti pe pământ, sub un copac pe care nu-l vei mai găsi niciodată, pentru că te-ai pierdut. Sau dacă îl găseşti, nu va fi acelaşi. Poate că a crăpat pe dinăuntru, găurit de creaturi târâtoare care trebuiau să-şi facă şi ele voia, şi s-a tot dilatat şi s-a strâns, s-a ros şi s-a scobit până când s-a corodat în întregime sub povara de a fi în slujba altora. Sau poate că l-au tăiat înainte să se prăbuşească în sine. Poate l-au transformat în buşteni pentru un foc într-o mare vatră la care să se uite copiii.

Victory poate că-şi aminteşte. Era mai mult decât fratele ales al lui Joe, era cel mai bun prieten al lui şi au vânat şi au lucrat prin aproape tot ţinutul Vesper. Nici măcar harta şerifului nu putea indica alunul din care căzuse Joe, dar Victory şi-ar aminti. Poate că era încă acolo, în curtea cuiva, dar lanurile de bumbac şi cartierul de negri din jurul lor erau învolburate şi doborâte la pământ.

După o săptămână de zvonuri, două zile de împachetat, nouă sute de negri, încurajaţi cu arme şi funii, au părasit Vienna, au plecat din oraş în căruţe sau pe jos, nimeni neştiind (şi nepăsându-i) unde. Cu preaviz de două zile? Cum să plănuieşti unde să te duci, şi dacă ştii un loc care crezi că te va primi, de unde bani?

Stăteau în jurul depoului, campaţi pe câmpuri, la marginea drumului în ciorchini până au fost alungaţi, părând a fi paraziţii care s-au abătut asupra lor, pentru că reflectau ca apa stătătoare deznădejdea pe care cu siguranţă o simţeau şi pentru că aminteau celorlalţi că erau condamnaţi la moarte.

Lanul de trestie în care se ascundea Sălbatica, sau stătea la pândă, sau râdea cu poftă, sau rămânea în tăcere, arsese luni întregi. Fumul mirosea încă a zahăr, era îngreunat de el. Oare ştia? se întreba el. Oare înţelegea că focul nu era o lumină sau flori care dansau în jurul ei şi nici păr auriu şi zburător? Că dacă încercai să-l atingi sau să-l săruţi, îţi va înghiţi răsuflarea?

Micile cimitire, cu cruci făcute de mână şi uneori cu câte o placă de piatră implorând neuitarea cu litere mari, scrise cu grijă, nu avură nici o şansă.

Vânătorul refuză să plece, oricum stătea mai mult în pădure decât în coliba lui, şi părea nerăbdător să-şi petreacă ultimele zile în locurile în care se simţea cel mai acasă. Aşa că nu-şi puse harnaşamentul la căruţă. Şi nici nu luă drumul către Bear, apoi Crossland, apoi Goshen, apoi Palestine, căutând de lucru, aşa cum făcură Joe şi Victory. Nu căută fermele care dădeau băieţilor negri de treisprezece ani un loc de dormit şi mâncare, dacă defrişau tufişurile. Şi nici o moară care să aibă un loc de dormit. Joe şi Victory au călătorit o vreme cu ceilalţi, după care au luat-o din loc. Au ştiut că au lăsat Crossland undeva, mult în spate, când au trecut pe lângă alunul în care obişnuiau să doarmă în nopţile când, vânând departe de casă, găseau răcoare sus, pe crengi. Şi când s-au uitat înapoi, la drum, au văzut fumul care se ridica din ceea ce rămăsese din lanurile şi din trestia Viennei. Au găsit de lucru pe termen scurt la o fabrică de

cherestea din Bear, apoi o după-amiază de smuls buşteni în Crossland, apoi o muncă de durată în Goshen. Apoi într-o primăvară, o treime din sudul ţinutului a dat la iveală ghemuri grase de bumbac alb şi Joe l-a lăsat pe Victory să-l ajute pe fierarul din Goshen şi el s-a dus să culeagă recolta de lângă Palestine, la cinsprezece mile depărtare. Dar mai întâi de toate, trebuia să afle dacă femeia pe care o credea mama lui mai era acolo sau dacă încurcase focul cu părul şi-şi pierduse astfel răsuflarea.

Una peste alta, a făcut trei călătorii solitare ca s-o găsească. În Vienna locuise cu frica de ea, apoi cu batjocura ei, şi în cele din urmă cu obsesia ei, urmată de respingerea ei. Nimeni nu-i spusese lui Joe că e mama lui. Nu direct, dar Vânătorul Vânătorilor s-a uitat drept în ochii lui într-o seară şi i-a spus: „Are motivele ei. Chiar dacă e nebună. Şi oamenii nebuni au motive."

Curăţau după ce mâncaseră ceva din ce prinseseră. Joe crezu că e vreo pasăre, dar putea să fie ceva cu blană. Victory şi-ar fi amintit. Victory curăţa proţapul cu frunze, în timp ce Joe uniformiza focul.

– V-am învăţat pe amândoi să nu omorâţi creaturile fragile şi nici femelele, dacă puteţi. Nu credeam că trebuie să vă învăţ despre oameni. Băgaţi la cap: ea nu e o pradă. Tre' să ştiţi diferenţa.

Victory şi Joe glumiseră, speculând cum ar fi s-o omoare pe Sălbatică, dacă dădeau peste ea. Dacă urma pe care o văzuseră toţi trei ar fi dus direct la ascunzătorea ei. Atunci spusese Vânătorul ce spusese. Despre cum oamenii nebuni au motivele lor. Şi apoi se uită direct la Joe (şi nu la Victory). Focul mocnit îi însufleţi privirea.

– Ştii, femeia aceia e mama *cuiva* şi *cineva* ar trebui să aibă grijă.

Victory şi Joe se uitară unul la altul, dar carnea lui Joe fu cea care se răcori şi gâtul său încercă, dar nu reuşi să înghită.

Din acel moment se luptă cu ideea că mama lui este o femeie sălbatică. Uneori, lucrul acesta îl ruşina până la lacrimi. Alteori, furia îl făcea să-şi rateze ţinta şi trăgea aiurea sau nimerea unde nu trebuia. Petrecea mult timp cântărind posibilitatea, încercând să se convingă pe sine că înţelesese greşit cuvintele şi privirea Vânătorului. Oricum, Sălbatica era mereu în mintea lui şi nu avea de gând să plece spre Palestine fără să încerce s-o găsească.

Ea nu era întotdeauna în lanul de trestie. Nici în fundul pădurii, la ferma unui alb. El şi Vânătorul şi Victory văzuseră urme de-ale ei prin pădure: faguri stricaţi, rămăşiţe de alimente furate şi de multe ori semnul pe care Vânătorul se baza cel mai mult, sturzii, păsările acelea negre-albăstrui, cu o pată roşie pe aripi. Le plăcea ceva la ea, zicea Vânătorul, şi dacă vedeai patru sau mai multe însemna că e prin apropiere. Vânătorul vorbise cu ea de două ori, dar Joe ştia că pădurea aceea nu era locul ei preferat. Prima oară când a căutat-o, a făcut-o cu inima îndoită, după ce pescuise câteva ore. Dincolo de râu, după locul unde erau păstrăvi şi bibani din belşug şi înainte ca râul să coboare, îndreptându-se spre moară, bancul se întorcea în pantă. În vârf, la vreo cinsprezece picioare deasupra râului, era o formaţiune de pietre ca un adăpost, cu intrarea blocată de un gard viu de hibiscus. Odată, după ce pescuise zece păstrăvi la prima oră, Joe trecuse pe lângă locul acela şi auzi ceea ce la început crezu că este o combinaţie de apă curgătoare şi vânt în copacii înalţi. Pădurarii au auzit şi ei muzica lumii, cunoscută pescarilor şi păstorilor. Hipnotizează animalele. Berbecii ridică

capetele şi ponpăndăii îngheaţă. Pădurarii care ascultă cu atenţie zâmbesc şi închid ochii.

Joe crezu că asta e şi ascultă pur şi simplu cu plăcere până un cuvânt-două păru să se strecoare în sunet. Ştiind că muzica lumii nu are cuvinte, rămase nemişcat şi scană împrejurimile. O dâră argintie zăcea pe bancul opus, soarele traversând ultimele urme de albastru roial ale nopţii. Deasupra lui şi mai la stânga, hibiscus bogat, sălbatic şi bătrân. Avea florile închise, în aşteptarea zilei. Fragmentul de cântec venea din gâtul unei femei şi Joe se zvârcoli şi bătători drumul până sus, în vârful pantei şi dincolo de gardul viu, o încâlceală de viţă de vie, viţă de vie sălbatică şi hibiscus ruginit de vreme. Găsi deschizătura în formaţiunea de piatră, dar din unghiul acela nu putu să pătrundă înăuntru. Ar fi trebuit să se caţăre deasupra şi să alunece prin gura ei. Lumina era atât de slabă, încât abia îşi putea vedea picioarele. Dar văzu destule urme încât să ştie că ea era acolo.

Strigă:

– E cineva aici?

Cântecul se opri şi se auzi în schimb un pocnet ca şi cum o crenguţă s-ar fi rupt.

– Hei! Tu, de-acolo!

Nimic nu se mişcă şi nu se putu convinge pe sine că mireasma care plutea deasupra lui nu era un amestec de miere şi rahat. Plecă, dezgustat şi destul de înspăimântat.

A doua oară când o căută a fost după ce rămăsese fără lucru. După ce a văzut fumul şi a gustat aerul zaharisit pe limbă, şi-a amânat călătoria spre Palestine, ca să dea o fugă la Vienna. Ocolind pământul ars şi lanurile de lujere înnegrite, neuitându-se la colibele care erau reduse la nişte cărămizi fierbinţi, se îndreptă spre râu şi spre gaura unde

păstravii se înmulţeau ca muştele. Când ajunse acolo unde râul coteşte, îşi potrivi arma, şi-o legă la spate şi se lăsă pe vine.

Încet, respirând uşor pe gură, se târî spre pietre, împiedicat de verdeaţa crescută nemiloasă în soare şi aer. Nu era nici o urmă de ea, nimic pe care el să-l recunoască. Reuşi să se caţăre deasupra deschizăturii, dar când alunecă înăuntru, nu văzu nimic ce putea fi folosit de o femeie, iar urmele că un om a locuit acolo erau vechi. Fugise, scăpase? Sau fusese doborâtă de fum, foc, panică, neajutorare? Joe aşteptă acolo, până când se moleşi de la atâta ascultat şi adormi o oră sau mai mult. Când se trezi, ziua înaintase, iar hibiscusul era larg deschis. Se târî pe pantă în jos, şi când se întoarse să plece, patru sturzi zburară de pe crengile de jos ale unui stejar alb. Imens, izolat, creştea dintr-un sol neprielnic, încolăcit în propriile rădăcini. Imediat, Joe căzu pe mâini şi pe genunchi, şoptind:

– Tu eşti? Spune ceva. Orice.

În apropierea lui, cineva respira. Întorcându-se, examină locul pe care tocmai îl părăsise. Fiecare mişcare şi fiecare adiere părea să fie ea.

– Dă-mi un semn. Nu trebuie să spui nimic. Lasă-mă să-ţi văd mâna. Arată-mi-o şi o să plec, promit. Un semn.

Cerşi, imploră mâna până când lumina se micşoră şi mai mult.

– Eşti mama mea?

Da. Nu. Da şi nu. Oricare. Dar nu această tăcere.

Şoptind printre florile de hibiscus şi ascultând respiraţia, se văzu dintr-o dată în patru labe prin praf, căutând o femeie nu numai nebună ci şi murdară, care întâmplător era mama lui secretă, pe care Vânătorul o cunoscuse odată, dar care preferase să-şi părăsească copilul decât

să-l hrănească, să-l răsfeţe sau să stea în casă cu el. O femeie care înspăimânta copiii, îi făcea pe bărbaţi să-şi ascută cuţitele, şi căreia tinerele îi puneau mâncare afară (ar fi furat-o oricum). Lăsând urme ale fiinţei ei murdare şi nedomesticite peste tot prin ţinut. Făcându-l de ruşine faţă de toată lumea, mai puţin Victory, care nici nu râse de el, nici nu-l privi chiorâş când Joe îi spuse ce înţelesese din cuvintele şi mai ales din privirea Vânătorului.

– Cre' că e rezistentă, răspunse Victory. Dacă trăieşte afară tot anul, tre' să fie dură.

Poate că aşa era, dar în momentul acela Joe se simţi ca un nătărau fără nimic în cap, mai nebun decât ea şi la fel de sălbatic, alunecând prin noroi, împiedicându-se de rădăcini negre, târându-şi picioarele prin pete de praf, pline de termite. Iubea pădurea pentru că Vânătorul îi arătase cum. Dar acum pădurea era locuită de ea, o femeie smintită, prea nătângă să cerşească ca să trăiască. Prea bătută-n cap să facă ceea ce reuşea şi cea mai rea scroafă: să îngrijească ce-a născut. Copilaşii credeau că e vrăjitoare, dar se înşelau. Creatura aceasta n-avea inteligenţa necesară să fie vrăjitoare. Era lipsită de putere, invizibilă, scrântită. Era peste tot şi nicăieri.

Există băieţi ale căror mame sunt târfe şi nu pot să treacă peste asta. Există băieţi ale căror mame merg împleticindu-se pe străzile oraşului, după ce se închid uşile crâşmelor. Mame care-şi leapădă copiii sau care-i schimbă pe câteva bancnote. Le-ar fi preferat pe oricare dintre ele acestei nebunii indecente, mute, care stă la pândă. Împuşcătura pe care o ţinti spre crengile stejarului alb nu deranjă nici o frunză, căci gloanţele erau în buzunar. Trăgaciul pocni inofensiv. Urlând, alunecând, căzând, fugi înapoi spre pantă şi părăsi locul urmând albia râului.

Din acel moment, munca îi deveni maniacală. În drum spre Palestine, luă orice slujbă i se oferea sau de care auzise. Tăie copaci, trestie, ară până nu-şi mai putu simţi braţele, jumuli pui şi bumbac, cără cherestea, grâne, piatră de construcţie şi buşteni. Unii credeau că e ahtiat după bani, dar alţii ghiciseră că lui Joe nu-i place să stea locului sau să fie considerat leneş. Uneori muncea atât de mult şi de târziu, încât nici nu se mai întorcea în patul lui. Atunci dormea afară, uneori îndeajuns de norocos să stea lângă un alun, legănându-se în prelata pe care o lăsaseră acolo pentru când aveau nevoie. După Palestine, când bumbacul fu înmagazinat, făcut baloţi şi adjudecat , Joe se însură şi munci şi mai din greu.

Oare Vânătorul a stat în preajma Viennei după incendiu? S-a mutat înapoi la Wordsworth? Şi-a aranjat oare un locuşor al lui, undeva la ţară, aşa cum spunea că o să facă, şi să-şi văzut de treaba lui? În 1926, departe de locurile acelea, Joe îşi spuse că poate Vânătorul se mutase pe lângă Wordsworth şi dacă l-ar întreba, Victory ar şti exact (presupunând că mai era în viaţă şi că puşcăria nu-l năucise), pentru că Victory îşi amintea totul şi putea să aibă lucrurile clare în cap. De exemplu, de câte ori folosiseră păuniţele un anumit cuib. Sau unde era un covor de ace de pin ce îţi ajungea până la fluierul piciorului. Sau dacă un anume copac – din aceia ale căror rădăcini cresc pe dinăuntru – era în floare cu două zile sau cu o săptămână în urmă şi unde anume.

Joe se gândea la toate acestea în ziua aceea glacială de ianuarie. E departe de Virginia, şi şi mai departe de Eden. Punându-şi haina şi şapca, îl poate simţi pe Victory

alături de el când porneşte, înarmat, s-o găsească pe Dorcas. Nu se gândeşte să-i facă rău sau, aşa cum l-a avertizat Vânătorul, să omoare o creatură fragilă. E femelă. Şi nu e o pradă. Aşa că nu se gândeşte deloc la asta. Totuşi o vânează şi atunci când vânează, arma îl acompaniază la fel de firesc ca şi Victory.

Merge prin Oraş şi nu obiectează şi nu intervine. Este prima zi a anului. Majoritatea oamenilor sunt obosiţi de noaptea trecută. Oamenii de culoare, totuşi, încă mai sărbătoresc cu o adunare, cu un chef care poate dura până noaptea. Străzile sunt alunecoase. Oraşul arată la fel de pustiu ca un orăşel de provincie.

– Vreau doar s-o văd. Spune-i că ştiu că nu a vorbit serios când mi-a spus ce mi-a spus. E tânără. Tinerii o iau razna. Li se pune pata din nimic. Ca mine, când am tras în frunze cu arma neîncarcată. Ca atunci când am spus: „Bine, Violet, mă însor cu tine" numai pentru că nu ştiam dacă o femeie sălbatică şi-a întins sau nu mâna.

Străzile pe care merge sunt lunecoase şi întunecate. În buzunarul de la haină are pistolul cu care şi-a schimbat puşca. Râsese când a pus mâna pe el, un pui grăsuţ de armă, zgomotos ca un tun. Nimic complicat, ar fi trebuit să te străduieşti ca să ratezi, dar el nu va rata, căci nu va ţinti. Nu către pielea aceea pătată. Niciodată. Nu răni niciodată pe cei tineri: ouăle din cuib, căprioarele, peştişorii...

Un vânt bate dinspre gura tunelului şi-i zboară şapca din cap. Aleargă s-o culeagă din canalul în care a alunecat. Nu observă inelul de hârtie de la un trabuc White Owl lipit de calota şepcii. Odată intrat în metrou, transpiră din abundenţă şi-şi dă jos haina. Punga de hârtie cade pe podea. Joe priveşte în jos la degetele unui pasager care se

apleacă după pungă şi i-o înapoiază. Joe înclină din cap în semn de mulţumire şi-şi bagă punga înapoi în buzunarul hainei. O femeie neagră dă din cap la el. La punga de hârtie? La ce conţine ea? Nu, la faţa lui udă. Îi oferă un şerveţel să şi-o şteargă. El refuză, îşi pune haina la loc şi se îndreptă spre uşă, să se uite la viteză şi la întuneric.

Metroul se opreşte dintr-o dată, aruncând pasagerii înainte. Ca şi cum tocmai şi-ar fi amintit că aceea era staţia la care Joe trebuia să se dea jos dacă voia s-o găsească.

Trei fete se îmbulzesc din tren şi pălăvrăgesc pe treptele îngheţate. Trei bărbaţi care aşteptau le salută şi apoi pleacă doi câte doi. E un frig muşcător. Fetele au buzele roşii şi picioarele îşi şoptesc unul altuia prin ciorapi. Buzele roşii şi mătasea emit putere. O putere pe care o vor schimba cu dreptul de a fi doborâtă, penetrată. Bărbaţii de lângă ele o iubesc pentru că, în cele din urmă, o vor atinge, o vor extinde şi vor cârmui acea putere, o vor înhăţa şi imobiliza.

A treia oară când Joe a încercat s-o găsească (era un bărbat însurat pe-atunci), a căutat pe coasta dealului copacul, copacul acela ale cărui rădăcini creşteau înapoi, ca şi cum, după ce s-a dus ascultător în pământ şi găsindu-l sterp, s-a retras în trunchi ca să afle ce avea nevoie. Sfidătoare şi împotriva oricărei logici, rădăcinile urcau. Spre frunze, spre lumină, spre vânt. Dedesubt, era râul căruia albii îi spuneau Treason, unde peştii se întreceau între ei, şi înotul printre ei ar fi putut fi tumultuos sau senin. Dar, ca să ajungi acolo, riscai să fii trădat chiar de pământul pe care călcai. Pantele şi dealurile joase care coborau uşor spre râu doar păreau primitoare; sub viţa de vie, iarba, strugurii sălbatici, hibiscus şi măcriş, pământul era poros ca un ciur. Un singur pas îţi putea înghiţi piciorul sau te putea înghiţi cu totul.

„Ce să vrea de la un cocoş tânăr? Domnind la un colţ de stradă, privind puicuţele dintre care să aleagă. Orice ar avea ei, eu am ceva mai bun. În plus, eu ştiu cum să mă port cu o femeie. Nu m-am purtat niciodată urât cu vreo una şi nici n-o voi face. N-am s-o fac niciodată să se simtă ca un câine într-o peşteră. Cocoşii ăştia tineri ar face-o. Aşa spunea şi ea înainte. Cum ăştia tineri nu se pot gândi la nimeni altcineva decât la ei înşişi, cum pe terenul de joacă sau pe ringul de dans, aceşti băieţi nu reflectează decât la ei înşişi. Când o s-o găsesc, ştiu, pun mâna-n foc, că n-o să fie încurcată cu vreunul din ei. Hainele lui n-o să fie amestecate cu ale ei. Ea n-o să facă aşa ceva. Nu Dorcas. Va fi singură. Încăpăţânată. Sălbatică, chiar. Dar singură."

* * *

În spatele copacului, în spatele hibiscusului, era un bolovan. În spatele lui, era o deschizătură atât de prost mascată, încât nu putea fi decât de mâna omului. Nici o vulpe sau căprioară nu putea fi aşa de neîndemânatică. Oare se ascundea acolo? Era atât de scundă? Îşi micşoră ochii să se uite mai atent la vreun semn de la ea, nerecunoscând nici unul. În cele din urmă, îşi băgă capul înăuntru. Era foarte întuneric. Nu mirosea a bălegar sau blană. Avea în schimb un miros domestic – ulei, cenuşă – care-l împinse înainte. Târându-se, şerpuind printr-un spaţiu îndeajuns de jos cât să-i atingă părul. Chiar în momentul în care se hotărî să se retragă de acolo, praful de sub mâini deveni piatră şi lumina îl izbi atât de puternic încât tresări. Traversase câteva lungimi de corp de întuneric şi se uita prin partea sudică a rocii. O vizuină naturală. Care nu ducea nicăieri. Râul Treason strălucind dedesubt. Neputând să se întoarcă înăuntru,

se trase afară cu totul ca să reintre cu capul. Imediat ce fu în aer liber, mirosul domestic se intensifică. Uleiul gătit duhnea sub lumina săgetătoare. Apoi văzu crăpătura. Se lăsă să alunece pe fund până când o rocă îi opri alunecarea. Era ca şi cum căzuse în soare. Lumina de prânz îl urmări ca lava într-o cameră de piatră, unde cineva gătise în ulei.

Nu trebuie să explice nimic. Nu trebuie să rostească nici un cuvânt. Ştiu cum e. Poate o să creadă că e gelozie, dar eu sunt un bărbat blajin. Nu e că nu simt lucrurile. Am avut parte de vremuri grele. Le-am şi depăşit. Simt şi eu ca toată lumea.

O să fie singură.

Se va întoarce la mine.

Îşi va întinde mâna, va păşi spre mine în nişte papuci urâţi, dar cu faţa curată şi sunt mândru de ea. Codiţele prea strâns împletite o chinuie, aşa că şi le desface în timp ce se apropie de mine. E atât de bucuroasă că am găsit-o. Arcuită şi calmă, dorindu-şi s-o fac, cerându-mi-o. Doar eu. Nimeni altcineva.

La început simţi calm şi un fel de vigilenţă, ca şi cum ceva aştepta. O senzaţie ca acea de dinaintea mesei când cineva aşteaptă să mănânce. Deşi era un spaţiu privat, cu o deschidere inaccesibilă publicului, odată pătruns înăuntru puteai face ce voiai: să perturbi lucrurile, să cotrobăi, să atingi şi să mişti din loc. Să schimbi totul într-un mod în care nu trebuia să fie. Când plecă, nuanţa pereţilor de piatră se schimbase din auriu în albastru ca branhia unui peşte. Văzuse ce era de văzut. O rochie verde. Un balansoar fără un braţ. Un cerc de pietre pentru gătit. Borcane, coşuri, oale, o păpuşă, un fus, cercei, o fotografie, o grămăjoară de

beţe, un set de perii de argint şi o cutie de argint pentru trabucuri. În plus. În plus, o pereche de pantaloni bărbăteşti cu nasturi de os. Împăturită cu atenţie, o cămăşă de mătase, de un crem pal şi decolorat, mai puţin la cusături. Acolo, atât aţa cât şi materialul erau de un galben proaspăt şi radios.

Dar unde era *ea*?

Capitolul 8

Iat-o. În locul acesta nu sunt nici fraţii dansatori, nici fetele care să aştepte să se schimbe becul alb cu cel albastru. Aceasta este o petrecere de adulţi – ceea ce se întâmplă aici, se întâmplă în plină lumină. Alcoolul ilegal nu este secret şi secretele nu sunt ilegale. Plăteşti un dolar-doi la intrare şi ceea ce spui va fi mai inteligent, mai amuzant decât ar fi în propria ta bucătărie. Umorul o să-ţi iasă la suprafaţă în valuri ca spuma. Râsul este precum clopotele răsunătoare care nu au nevoie de o mână care să tragă de funie, care continuă la nesfârşit până eşti slăbit din cauza lui. Poţi bea gin dacă vrei sau poţi rămâne la bere, dar n-ai nevoie de ambele băuturi, pentru că o atingere pe genunchi, accidentală sau intenţionată, pune sângele în mişcare ca o porţie de whiskey sau ca două degete pişcându-ţi sfârcul. Spiritul ţi se ridică până în tavan şi pluteşte un pic uitându-se în jos cu plăcere la goliciunea elegantă de dedesubt. Ştii că ceva păcătos se întâmplă într-o cameră cu uşa închisă. Dar există destulă orbire şi destule năzbâtii aici, unde partenerii se agaţă unul de altul sau se schimbă între ei la chemarea unui cântec sfâşietor.

Dorcas este satisfăcută, mulţumită. Este îmbrăţişată de două braţe şi poate să-şi odihnească obrazul pe propriul umăr, în timp ce încheieturile i se încrucişează pe după gâtul lui. E bine că nu au nevoie de mult spaţiu ca

să danseze, căci oricum nu este. N-ai unde arunca un ac în cameră. Bărbaţii gem de satisfacţie, femeile îngână cu anticipaţie. Muzica se lasă, cade în genunchi pentru a-i îmbrăţişa pe toţi, a-i încuraja să trăiască nebuneşte un pic, de ce nu, căci acesta este acel ceva pe care l-au căutat.

Partenerul nu-i şopteşte în ureche lui Dorcas. Promisiunile lui sunt evidente din felul în care îşi apasă bărbia pe părul ei, din atingerile care zăbovesc. Ea se întinde să-şi încolăcească mâinile în jurul gâtului său. El se apleacă să o ajute. Deasupra şi dedesubtul taliei, totul cooperează: muşchii, tendoanele, încheieturile şi măduva. Şi dacă dansatorii ezită, dacă au un moment de îndoială, muzica va rezolva şi va dizolva orice problemă.

Dorcas este fericită. Mai fericită ca niciodată. Mustaţa partenerului ei nu are şuviţe albe. Este promiţător. Cu ochi de vultur, neobosit şi puţin crud. Nu i-a dat niciodată vreun cadou şi nici măcar nu s-a gândit la asta. Uneori este acolo unde spune că va fi, uneori, nu. Şi alte femei îl doresc – din răsputeri – şi el a fost selectiv. Ceea ce vor ele şi premiul pe care îl oferă el, este propria lui persoană unsă cu toate alifiile. Ce-i o pereche de ciorapi de mătase în comparaţie cu el? Nici nu încape comparaţie. Dorcas este norocoasă. Şi o ştie. Şi e mai fericită ca niciodată.

* * *

Vine după mine. Ştiu că vine pentru că am văzut cum i s-au micşorat ochii când i-am spus să nu vină. Şi cum i s-au agitat după aia. Nu i-am spus-o amabil, deşi am vrut. Am exersat ce voiam să-i spun; în faţa oglinzii, am luat-o punct cu punct: furişatul, nevasta şi toate alea. N-am spus nimic de vârstă sau de Acton. Absolut nimic de Acton. Dar m-a contrazis, aşa că i-am spus: Lasă-mă în pace.

Lasă-mă pur şi simplu în pace. Dispari din faţa mea. Dacă îmi mai aduci o sticluţă de colonie o s-o beau şi am să mor dacă nu mă laşi în pace.

El mi-a spus:

– Nu se moare de la colonie.

I-am zis:

– Ştii ce vreau să spun.

Mi-a răspuns:

– Vrei să-mi las nevasta?

I-am spus:

– Nu! Vreau să mă laşi pe mine. Nu te mai vreau în mine. Nu te mai vreau lângă mine. Urăsc camera asta. Nu vreau să fiu aici şi să nu mai vii după mine.

A întrebat:

– De ce?

Am spus:

– De aia. De aia. De aia.

– De aia ce?

– Pentru că-mi faci greaţă.

– Greaţă? Îţi fac greaţă?

– Mi-e greaţă de mine şi mi-e greaţă de tine.

N-am vrut să spun partea asta, despre cum mi-e greaţă. Nu-mi făcea greaţă. Ce voiam, era să-l fac să înţeleagă, era că aveam şansa asta cu Acton şi că o voiam şi că voiam să am prietene cu care să vorbesc despre asta. Despre unde ne duceam şi ce făceam. Despre lucruri. Despre chestii. La ce-s bune secretele, dacă nu poţi să vorbeşti cu nimeni despre ele? I-am dat ceva de înţeles lui Felice despre mine şi Joe şi ea a râs înainte să se holbeze la mine şi apoi să se încrunte.

Nu-i puteam spune toate astea, pentru că pregătisem altceva şi m-am încurcat.

Dar o să vină după mine. Ştiu asta. M-a căutat peste tot. Poate că mâine mă va găsi. Poate în noaptea asta. Aici, chiar aici.

Când am coborât din tramvai, eu şi cu mine şi cu Felice, am crezut că e acolo, în uşă, lângă magazinul cu bomboane, dar nu era el. Nu încă. Mi se pare că-l văd peste tot. Ştiu că mă caută şi acum ştiu că vine.

Nici măcar nu-i păsa cum arăt. Aş fi putut fi oricum, aş fi putut face orice şi el era încântat. Ceva din chestia asta mă înfuria. Nu ştiu.

Acton, pe de altă parte, îmi spune că nu-i place cum îmi aranjez părul. Şi îl fac cum îi place lui. Nu port ochelari când e cu mine şi îmi schimb râsul cu acela care-i place lui cel mai mult. Cel puţin, cu cel care cred eu că-i place. Ştiu că nu-i plăcea înainte. Şi acum mă joc cu mâncarea. Lui Joe îi plăcea s-o mănânc toată şi să mai vreau. Acton se uită la mine fără să spună nimic când îi mai cer a doua porţie. Îşi face griji pentru mine. Joe nu şi-a făcut niciodată. Lui Joe nu-i păsa ce fel de femeie sunt. Ar fi trebuit să-i pese. Mie îmi păsa. Voiam să am personalitate şi cu Acton capăt una. Am o înfăţişare deosebită acum. E o minune ce pot face pentru faţa mea: sprâncenele desenate cu creionul. Îmi ţin toate brăţările chiar sub cot. Uneori îmi înnod ciorapii sub genunchi şi nu deasupra lor. Am trei bretele peste căpută şi acasă am pantofi cu pielea tăiată ca să arate ca dantela.

Vine după mine. Poate la noapte. Poate aici.

Dacă vine, se va uita şi va vedea cât de aproape dansăm eu şi cu Acton. Îmi las capul pe braţul care îl atinge. Tivul fustei atârnă în jos şi îmi loveşte pulpele în timp ce ne legănăm înainte şi-napoi, apoi într-o parte şi-n alta. Ne atingem cu toată partea din faţă a corpului. Nimic nu poate să se bage între noi, atât de apropiaţi suntem. O grămădă de fete de aici vor să facă asta cu el. Le văd când deschid

ochii şi mă uit dincolo de gâtul lui. Îmi frec unghia peste ceafa lui, ca fetele să înţeleagă că ştiu că-l vor. Nu-i place şi-şi întoarce capul ca să încetez să-i mai ating gâtul în felul ăsta. Mă opresc.

Lui Joe nu i-ar păsa. Aş putea să frec orice părticică din el. Mă lăsa să-i desenez buze cu rujul în locuri unde avea nevoie de oglindă ca să le vadă.

Orice se întâmplă după ce această petrecere se destramă nu înseamnă nimic. Totul se întâmplă acum. E ca un război. Toată lumea este atrăgătoare, strălucind numai gândindu-se la sângele celorlalţi. Ca şi cum lichidul roşu care zburdă prin venele altora ar fi un machiaj facial patentat pentru strălucirea lui. Înălţător. Fermecător. După aceea, se va flecări un pic şi se va recapitula ce s-a întâmplat; dar nimic nu se va compara cu acţiunea însăşi şi cu bătăile inimii. La război şi la petreceri toată lumea este şireată, intrigantă; se stabilesc obiective şi se schimbă, se reconfigurează alianţe. Partenerii şi rivalii sunt devastaţi, noi perechi triumfă. Posibilităţile incintante o dau peste cap pe Dorcas pentru că aici – cu adulţii şi ca la război – oamenii iau lucrurile foarte în serios.

Vine după mine. Şi când va veni, va vedea că nu mai sunt a lui. Sunt a lui Acton şi lui Acton vreau să-i fac pe plac. Se aşteaptă la asta. Joe mi-a făcut mie pe plac, căci m-a încurajat. Cu Joe am avut frâiele în mână, toată puterea era a mea.

* * *

O, camera, muzica, oamenii care se sprijină de uşi. Siluete care se sărută după draperii, degete jucăuşe examinează

şi mângâie. Aici e locul unde lucrurile explodează. Acesta este spaţiul unde gestul este totul: atingerea fulgerătoare a unei limbi, atingerea uşoară a unei unghii care desface o prună purpurie. Un iubit părăsit cu pantofii uzi şi cu şireturile desfăcute, cu un pulovăr închis la nasturi pe sub haină nu are ce căuta aici. Ăsta nu e un loc pentru bărbaţii în vârstă: aici e locul aventurilor amoroase.

E aici. Uită-l. O, Doamne! Plânge. Alunec? De ce alunec? Acton mă ţine în braţe, dar eu tot alunec. Capetele se întorc să vadă unde cad. E întuneric şi apoi dintr-odată se face lumină. Sunt întinsă pe pat. Cineva îmi şterge sudoarea de pe frunte, dar mi-e frig, atât de frig. Văd guri mişcându-se, îmi spun toate ceva ce eu nu pot auzi. Undeva departe, la piciorul patului îl văd pe Acton. Are sânge pe haină şi îl tamponează cu o batistă albă. Acum o femeie îi ia haina de pe umeri. E enervat de sânge. Presupun că e sângele meu şi că i-a trecut prin haină şi i-a pătat cămaşa. Gazda urlă. Petrecerea e distrusă. Acton arată nervos, femeia îi aduce înapoi jacheta şi nu e curată cum a fost înainte şi cum îi place lui.

Acum pot să-i aud.

Cine? Cine a făcut una ca asta?

Sunt obosită. Somnoroasă. Ar trebui să fiu trează, căci se întâmplă ceva important.

Cine a făcut asta, fetiţo? Cine ţi-a făcut asta?

Vor să-i rostesc numele. Să-l rostesc, în sfârşit, în public.

Acton şi-a scos cămaşa. Oamenii blochează uşa, unii se întind în spate ca să vadă mai bine. Discul care se auzea s-a terminat. Cineva care era aşteptat cântă la pian. Cântă şi o femeie. Muzica este ştearsă, dar ştiu cuvintele pe de rost.

Felice se apropie de mine. Îmi strânge prea tare mâna. Încerc să spun cu gura să vină mai aproape. Ochii ei sunt mai mari decât accesoriul de pe tavan. Mă întreabă dacă a fost el.

Au nevoie să-i rostesc numele, ca să se poată duce după el. Să-i ia valiza de mostre. Îi știu numele, dar Mama n-o să spună. Felice, lumea mi-a fost la picioare. Acolo, în camera aceea cu semnul la fereastră.

Felice își apleacă urechea la buzele mele și îi urlu numele. Cred că urlu. Așa cred.

Oamenii pleacă.

Acum nu mai e nimeni. Prin ușă, văd masa. Pe ea e un bol de lemn maroniu, plat, jos ca o tavă, plin-plinuț de portocale. Vreau să dorm, dar acum e limpede. Atât de limpede, bolul cu grămada de portocale. Doar portocale. Strălucitoare. Ascultă. Nu știu cine e femeia care cântă, dar știu cuvintele pe de rost.

Capitolul 9

Dulceaţa. Aşa i se spunea vremii. O dulceaţă de vreme, cea mai frumoasă zi din an. Şi atunci a început. Într-o zi atât de pură şi de calmă, încât copacii se gătiseră. Stând în mijlocul dalelor de beton, temându-se pentru propria viaţă, s-au gătit. O prostie, da, dar era genul ăla de zi. Puteam vedea bulevardul Lenox lărgindu-se, şi oamenii ieşeau din magazine să se uite, să stea cu mâinile sub şorţuri sau în buzunarele de la pantaloni şi pur şi simplu să se uite la strada care se întindea ca să cuprindă ziua. Veterani infirmi, îmbracaţi jumătate cu uniformă, jumătate în civil nu se mai uitau îmbufnaţi la cei care munceau; s-au dus la căruţa părintelui Divine şi după ce au mâncat şi-au rulat o ţigară şi s-au aşezat pe bordură, ca şi cum ar fi fost un divan de lux. Şi femeile care tropăiau cu tocurile pe trotuar se împiedicau uneori de crăpături, pentru că priveau copacii ca să vadă de unde vine lumina aceea pură, delicată, dar constantă. Huruitul motoretelor se auzea în depărtare, la fel şi cel al maşinilor. Chiar şi zgomotoasele maşini Ford se calmau şi nimeni nu simţea nevoia să claxoneze şi nici să se aplece pe geam să certe pe cineva care traversa strada prea încet. Dulceaţa zilei îi gâdila, îi făcea să răcnească „Ţi-am dat tot ce-aveam! Hai cu mine acasă!“ unei femei care se împiedica cu tocurile negre şi strălucitoare de crăpăturile din trotuar.

Bărbaţii tineri de pe acoperişuri îşi schimbau cântecele, scuipau şi se jucau cu muştiucul o vreme, şi când îl puneau la loc şi suflau de-şi crăpau obrajii, era ca lumina acelei zile, pură şi calmă şi oarecum cordială. Din felul în care cântau ai fi crezut că totul este iertat. Clarinetele aveau probleme, pentru că alămurile erau prea elegante, nu ruşinoase, aşa cum le plăcea lor, ci înalte şi fine ca o tânără fată pe malul unui pârâu petrecându-şi timpul cu gleznele în apă. Tinerii cu alămuri probabil că nu au văzut niciodată o astfel de fată sau un asemenea pârâu, dar şi le-au imaginat în ziua aceea. Pe acoperişuri. Unii pe 254 Street, unde nu existau balustrade de protecţie, alţii pe 131 Street, aceea cu rezervorul de apă verde ca un măr, şi cineva chiar lângă, pe 133 Street, unde sunt ţinute cutiile cu roşii şi o saltea de paie pentru dormit noaptea. Să găseşti răcoare şi să eviţi ţânţarii care nu pot să zboare atât de sus sau care nu sunt dispuşi să părăsească acea carne fragedă de lângă felinare. Aşa că din Lenox până pe St. Nicholas şi de-a lungul 135th Street, Lexington, de pe Convent până pe Eight, puteam auzi bărbaţii care-şi vărsau inimile de zahăr de arţar, ciocănit din copaci de patru sute de ani, pe care-l lăsau să se scurgă pe trunchi, irosindu-l, pentru că nu aveau o găleată şi nici nu voiau să aibă una. Voiau doar să-l lase să se scurgă cât e ziua de lungă, încet, dacă voia, sau repede, dar liber, de-a lungul unor copaci care de-abia aşteptau să-l cedeze.

Aşa sunau tinerii de la alămuri în acea zi. Siguri pe sine, siguri că erau sacri, stând acolo pe acoperişuri, faţă-n faţă la început, dar când le-a fost clar că au acoperit sunetul clarinetelor, le-au întors spatele, şi-au ridicat instrumentele în aer şi s-au alăturat luminii, la fel de puri şi constanţi şi cumva blânzi.

Nu era o zi în care să distrugi o viaţă deja deşirată ca o plasă de geam ieftină, dar Violet, ei bine, trebuia s-o cunoşti pe Violet. Se gândi că nu are altceva de făcut decât să bea malţ, să mănânce carne de porc şi că se va îngrăşa suficient încât să umple spatele rochiei. De obicei, în zilele călduroase ca asta, purta o haină ca bărbaţii de pe bordură, să nu mai dea din cap a milă când o vedeau. Dar în această zi, în această zi bună şi frumoasă, nu-i păsa că nu are fund, pentru că ieşi pe uşă şi stătu pe verandă cu coatele în palme şi cu ciorapii rulaţi pe glezne. Ascultase cum muzica penetrează hohotele de plâns ale lui Joe, care acum se mai calmaseră. Probabil pentru că îi dădu înapoi lui Alice Manfred fotografia cu Dorcas. Dar spaţiul unde fusese fotografia era real. Poate de aceea, stând acolo pe verandă, nepăsându-i de fundul ei, crezu cu uşurinţă că ceea ce se apropia de ea era o altă Dorcas, la fel de reală ca viaţa, cu părul ondulat şi tot.

Avea un disc Okeh sub braţ şi în mână 200 de grame de carne împachetată în hârtie roză, deşi era prea cald ca să zăboveşti cu carnea pe străzi. Dacă nu se grăbeşte, o să se strice, o să se prăjească singură înainte de a o băga în cuptor.

Leneşă fată. Are mâinile pline, dar nimic în cap.

Mă agită.

Mă face să mă întreb dacă vremea asta frumoasă o să dureze mai mult de o zi. Sunt deja tulburat de cenuşa care cade din depărtarea albastră pe străzi. O peliculă neagră se depune pe pervazuri, căptuşind plasele de la geamuri. Acum ea mă tulbură, făcându-mă să mă îndoiesc de mine însumi numai cât o văd hoinărind aşa prin soare. Urcând scările, îndreptându-se spre Violenta.

„Şi mama şi tătăl meu locuiau în Tuxedo. Aproape că nu i-am văzut deloc. Locuiam cu bunica, iar ea spunea: „Felice, ei nu stau în Tuxedo, muncesc acolo şi locuiesc cu noi." Doar cuvinte: locuiesc, muncesc. Îi vedeam o dată la trei săptămâni pentru două zile şi jumătate, şi toată ziua de Crăciun şi Paşte. Am numărat. Patruzeci şi două de zile dacă pui la socoteală şi jumătăţile de zi, ceea ce eu nu am făcut, căci mare parte era ocupată cu strânsul bagajelor şi dusul la tren – plus două sărbători făceau patruzecişipatru de zile, dar de fapt treizecişipatru, pentru că jumătăţile de zi nu se pun. Treizecişipatru de zile pe an.

Când veneau acasă, mă pupau şi-mi dădeau lucruri, cum ar fi inelul de opal, dar ce voiau ei de fapt să facă, era să se ducă să danseze pe undeva (mama) sau să doarmă (tata). Ajungeau duminica la biserică, dar mama era tristă în legătură cu asta, pentru că trebuia să refuze toate chestiile pe care ar fi trebuit să le facă în biserică – mesele, întâlnirile, pregătirea pivniţei pentru serbările şcolare şi pentru pomeni – din cauza slujbei ei din Tuxedo. Şi mai mult decât orice, voia să audă ultimile bârfe de la femeile din Societatea Cercului A, în legătură cu ce s-a mai întâmplat; şi mai voia şi să danseze un pic şi să joace whist.

Tatăl meu prefera să stea în halat şi să fie el cel servit, în timp ce citea teancul de ziare pe care eu şi bunică-mea le păstrasem pentru el. *Amsterdam*, *Age*, *The Crisis*, *The Messenger*, *Worker*. Pe unele le lua cu el în Tuxedo, pentru că nu putea face rost de ele acolo. Îi plăcea ca ziarele să fie împăturite cum trebuie şi să nu fie urme de mâncare sau de degete pe reviste, aşa că eu nu prea le citeam. Bunica le citeşte şi este foarte atentă să nu le şifoneze sau să le murdărească. Nimic nu-l enervează mai mult decât să deschidă un ziar care nu a fost împăturit cum trebuie. În

timp ce citeşte oftează şi mormăie şi uneori râde, şi nu ar renunţa, deşi tot cititul ăsta îi face rău la inimă, cum spune bunica. Ce-i place lui, este să citească tot şi să discute ce-a citit cu mama şi bunica sau cu prietenii cu care joacă cărţi.

Odată am crezut că dacă citesc ziarele păstrate voi putea să discut cu el. Dar am ales greşit. Am citit despre poliţiştii albi, care au fost arestaţi pentru că omorâseră nişte negri şi am spus că mă bucur, că era şi timpul.

El se uită la mine şi strigă: „Povestea a ajuns în ziare pentru că e o ştire, auzi, fetiţo, ştire!"

N-am ştiut ce să-i răspund şi am început să plâng şi bunica a zis „Fiule, du-te undeva şi aşază-te!", iar mama a spus: „Walter, nu-i spune copilului chestii din astea!"

Ea mi-a explicat ce-a vrut el să zică: în fiecare zi în care poliţiştii omoară negri, nimeni nu e arestat. După asta m-a luat cu ea să cumpere nişte lucruri pentru şefele ei din Tuxedo şi nu am întrebat-o de ce trebuie să facă cumpărături pentru ele în zilele ei libere, pentru că nu m-ar fi luat la Tiffany's pe 37th Street, unde e mai linişte decât atunci reverendul cere un moment de reculegere. Când se întâmplă asta, aud picioare foindu-se şi nişte oameni suflându-şi nasul. Dar în Tifanny's nimeni nu-şi suflă nasul şi covorul împiedică orice fel de zgomot. Ca în Tuxedo.

Cu ani în urmă, când eram mică, înainte să încep şcoala, părinţii mei mă luau acolo. Trebuia să fac linişte tot timpul. De două ori m-au luat şi am stat toate cele trei săptămâni. Nu s-a mai întâmplat, totuşi. Mama şi tata au discutat dacă să renunţe, dar nu au făcut-o. Au convins-o pe bunica să se mute şi să aibă grijă de mine.

Treizecişipatru de zile. Acum am şaptesprezece ani şi s-au făcut mai puţin de şase sute de zile. Mai puţin de doi ani din şaptesprezece. Dorcas zicea că sunt norocoasă,

că cel puţin erau acolo, undeva, şi dacă mă îmbolnăveam puteam să-i chem sau să mă urc în tren să-i văd. Amândoi părinţii ei au murit într-un mod groaznic şi ea i-a văzut după ce-au murit şi înainte să-i aranjeze oamenii de la pompe funebre. Are o fotografie cu ei stând sub un palmier pictat. Mama ei stătea cu mâna pe umărul tatălui ei. El stătea jos şi ţinea în mână o carte. Mie mi se păreau trişti, dar Dorcas nu putea decât să se mire cât de bine arătau amândoi.

Întotdeauna vorbea despre cine arată bine şi cine nu. Cui îi miroase respiraţia, cine are haine frumoase, cine ştie să danseze, cine e îngâmfat.

Bunica nu se uita cu ochi buni la prietenia noastră. Nu mi-a spus niciodată de ce, dar eu cam ştiam. Nu avusesem prea mulţi prieteni în şcoală. Băieţii nu, dar fetele se grupau în funcţie de culoarea pielii. Eu uram chestia asta, la fel şi Dorcas.Aşa că eu şi ea eram diferite din punctul ăsta de vedere. Când vreo gură spurcată urla: „Hei, musculiţo, unde-i lanţul?" sau „Hei, creaţo, unde ţi-s neamurile?" scoteam limba şi ne băgam degetele în nas ca să-i facem să tacă. Dar dacă asta nu funcţiona, ne luam la bătaie. Unele din bătăile astea mi-au stricat hainele şi lui Dorcas ochelarii, dar îmi plăcea să mă bat cu fetele alea alături de Dorcas. Nu-i era niciodată frică şi ne simţeam de minune. În fiecare zi, în clasa a şaptea şi-a opta.

Aceste vremuri bune au luat sfârşit pentru câteva luni când a început să se vadă cu bărbatul acela în vârstă. Am înţeles ce se întâmplă de la început, dar ea nu ştia că eu ştiu. Am lăsat-o să creadă că e un secret, pentru că aşa voia ea. La început am crezut că îi este ruşine de întreaga poveste sau că-i este ruşine de el şi că s-a implicat doar pentru cadouri. Dar ei îi plăceau chestiile secrete. Să plănuiască

şi să urzească cum s-o înşele pe doamna Manfred. Să se îmbrace cu lenjerie vulgară la mine acasă. Să ascundă lucruri. I-au plăcut dintotdeauna secretele. Şi nici nu-i era ruşine de el.

E bătrân. E bătrân de-a binelea. Dar era îndeajuns de arătos pentru ea. Măcar atât pot să spun în favoarea lui. Dorcas ar fi trebuit să fie mult mai drăguţă decât era. Era cât pe-aci să fie. Avea toate ingredientele să fie drăguţă de altfel. Păr lung, ondulat, jumătate bun, jumătate prost. Cu pielea deschisă la culoare. Nu-şi albea niciodată pielea. Siluetă frumoasă. Dar cumva nu-i ieşea. Dacă te uitai la fiecare trăsătură, era o trăsătură frumoasă: părul, pielea, silueta. Dar toate nu mergeau împreună, Bărbaţii se uitau la ea, fluierau chestii indecente după ea pe stradă. La şcoală, tot felul de băieţi voiau să vorbească cu ea. Dar apoi se opreau, nu ieşea nimic. Nu avea cum să fie din cauza personalităţii ei, căci ştia să vorbească, îi plăceau glumele şi tachinările. Nu era deloc băţoasă. Nu ştiu ce era. Poate era felul în care îi trata. Adică se purta de parcă ar fi vrut ca ei să facă ceva înspăimântător tot timpul. Să fure sau să se ducă în spatele magazinului s-o pălmuiască pe vânzătoarea care nu voia s-o servească sau să înjure pe cineva care o certase. Habar n-am. Totul era un film pentru ea şi ea era cea de pe şine sau captivă în cortul şeicului care lua foc.

Cred că asta a făcut-o să-i placă atât de mult de bătrânul acela la început. Secretul şi faptul că avea o nevastă. Probabil că a făcut ceva periculos când l-a întâlnit pentru prima oară, căci altfel nu ar fi avut o relaţie secretă cu el. Cel puţin, aşa credea ea, că e secretă. Dar două coafeze au văzut-o cu el, în clubul acela din Mexico. Mi-am petrecut două ore ascultând ce aveau de spus despre ea şi despre el şi despre alţi oameni care înşelau. Se simţeau bine vorbind

despre Dorcas şi de el, în principal pentru că nu le plăcea de nevasta lui. Le furase meseria, aşa că nu aveau nimic bun de spus despre ea, mai puţin că aşa nebună cum era, se pricepea la coafat şi dacă nu ar fi fost nebună, ar fi putut să aibă şi ea autorizaţie de muncă aşa cum trebuie în loc să le fure meseria.

Se înşelau în privinţa ei. Am fost să-mi caut inelul şi nu mi s-a părut deloc că e nebună.

Ştiu că mama a furat inelul acela. Mi-a spus că şefa ei i l-a dăruit, dar îmi aduc aminte de ziua aceea de la Tiffany's. Un inel din argint cu o piatră fină şi neagră, care se cheamă opal. Vânzătoarea s-a dus să aducă pachetul după care venise mama. I-a arătat fetei bileţelul de la şefa ei ca i-l dea (l-a arătat de la uşă, ca s-o lase să intre). În timp ce vânzătoarea era plecată, ne-am uitat la tava de catifea cu inele. Am luat unele şi le-am încercat, dar un bărbat îmbrăcat într-un costum frumos a venit şi a clătinat din cap. Aproape imperceptibil. „Aştept un pachet pentru doamna Nicolson", a spus mama.

Bărbatul a zâmbit şi a spus „Sigur. Doar că astea sunt regulile magazinului. Trebuie să fim atenţi." Când am plecat, mama a întrebat „La ce? La ce trebuie să fie atent? Doar pun tava la vedere ca oamenii să se uite, nu? Aşa că la ce trebuie să fie atent?"

S-a încruntat şi a protestat şi am aşteptat mult un taxi care să ne ducă acasă şi l-a provocat pe tata să spună ceva în legătură cu ce s-a întâmplat. A doua zi dimineaţă, şi-au făcut bagajele şi s-au pregătit să ia trenul înapoi spre Tuxedo Junction. M-a chemat la ea şi mi-a dat inelul pe care zicea că i l-a dat şefa ei. Poate că erau multe inele de felul acela, dar ştiu că mama l-a luat de pe tava de catifea. De ciudă, presupun, dar mi l-a dat mie şi mi-a plăcut la

nebunie şi i l-am împrumutat lui Dorcas numai pentru că m-a implorat şi pentru că argintul mergea bine cu brăţările pe la cot.

Voia să-l impresioneze pe Acton. Nu era deloc uşor, din moment ce el critica orice. Nu i-a dat niciodată cadouri, aşa cum făcea bătrânul. Ştiu că lua chestii de la el, pentru că doamna Manfred ar fi murit mai degrabă decât să-i cumpere lenjerie fină sau ciorapi de mătase. Lucruri pe care nu putea să le poarte acasă sau la biserică.

După ce Dorcas s-a cuplat cu Acton, am început să ne vedem ca înainte, dar ea era diferită. Făcea pentru Acton ceea ce bătrânul făcuse pentru ea – îi dădea mici cadouri pe care le cumpăra cu banii pentru care se dăduse bine pe lângă bătrân şi pe lângă doamna Manfred. N-ai fi văzut-o pe Dorcas căutându-şi de muncă, dar muncea din greu să facă rost de bani ca să-i dea chestii lui Acton. Chestii care lui oricum nu-i plăceau, pentru că erau ieftine şi n-a purtat niciodată acul acela de cravată urât sau batista de mătase din cauza culorii. Presupun că bătrânul o învăţase cum să fie drăguţă, dar degeaba era cu Acton, care considera că i se cuvine, atât ea cât şi orice fată care îl plăcea.

Nu ştiu dacă l-a părăsit pe bătrân sau dacă doar îl înşela cu Acton. Bunică-mea zice că şi-a făcut-o cu mâna ei. Dormi aşa cum îţi aşterni, spunea ea.

Trebuie să mă duc acasă. Dacă stau aici prea mult, unii bărbaţi o să creadă că vreau să mă distrez. Nu toţi. După ce s-a întâmplat cu Dorcas, nu vreau decât să-mi recuperez inelul. Să-l am şi să-i arăt mamei că-l am. Din când în când mă întreabă de el. E bolnavă şi nu mai lucrează în Tuxedo, iar tata munceşte pe trenurile Pullman. Nu l-am mai văzut niciodată atât de fericit. Tot mormăie şi se ceartă cu cuvintele tipărite când citeşte ziarele şi revistele, dar le

primeşte primul şi frumos împăturite, şi nu se mai ceartă atât de tare. Acum am văzut şi eu lumea, spune.

Se referă la Tuxedo şi la gările din Pennsylvania, şi Ohio, şi Indiana, şi Illinois. „Sunt tot felul de albi. Două feluri. Ăia cărora le e milă de tine şi ăia cărora nu le e. Până la urmă sunt la fel. N-ai respect de la nimeni."

E la fel de certăreţ ca întotdeauna, dar e mai fericit pentru că umblând cu trenul vede negri jucând baseball „în carne şi oase, ce naiba!". Îi face plăcere să ştie că albilor le e frică să concureze cu negrii.

Bunică-mea e mai înceată acum, iar mama e bolnavă, aşa că aproape doar eu mă ocup de gătit. Mama vrea să-mi găsesc un bărbat bun, să mă mărit. Eu vreau o slujbă bună mai întâi. Să câştig banii mei. Ca ea. Ca doamna Trace. Cum făcea doamna Manfred înainte să moară Dorcas.

M-am dus pe-acolo să văd dacă el avea inelul meu, căci mama mă tot întreba de el şi pentru că nu l-am găsit când am cotrobăit prin casa doamnei Manfred, după înmormântare. Dar aveam şi de ce. Coafeza spunea că bătrânul e distrus. Plângea toată ziua şi toată noaptea. Se lăsase de muncă şi nu era bun de nimic. Presupun că-i este dor de Dorcas şi se gândeşte că e un ucigaş. Dar probabil că nu ştia prea multe despre ea. Cum îi plăcea să-i facă pe oameni, pe bărbaţi, să facă chestii. Pe toţi mai puţin Acton, dar l-ar fi împins şi pe el dacă ar fi trăit destul sau dacă el ar fi rămas cu ea. O făcea pentru atenţie şi pentru emoţie. Eram acolo, la petrecere şi cu mine a vorbit pe pat.

M-am gândit la asta trei luni şi când am aflat că e tot aşa, plângând şi toate cele, m-am hotărât să-i povestesc despre ea. Despre ce însemna ea pentru mine. Aşa că pe drum spre casă de la piaţă, m-am oprit pe la Feldon să iau discul pe care îl voia mama. Am trecut pe lângă clădirea

de pe Lenox unde Dorcas obişnuia să se întâlnească cu el, şi acolo, pe verandă, era femeia căreia toată lumea îi spune Violenta, din cauza a ceea ce a făcut la înmormântarea lui Dorcas.

Eu n-am fost la înmormântare. Am văzut-o murind ca o fraieră şi eram prea furioasă să mă duc la înmormântare. Nu m-am dus nici la priveghi. Am urât-o după asta. Oricine ar fi urât-o. Ce prietenă s-a mai dovedit a fi!

Nu voiam decât inelul meu şi să-i spun bătrânului că ar putea să nu se poarte aşa. Nu-mi era frică de nevasta lui, pentru că doamna Manfred o primeşte în vizită şi par să se înţeleagă bine. Ştiind cât de strictă e domna Manfred, toată lumea de care zicea că n-ar primi-o în casă şi nu i-ar permite lui Dorcas să vorbească cu ei, mi-am închipuit că dacă Violenta e îndeajuns de bună pentru ea, e îndeajuns de bună pentru mine şi n-are de ce să-mi fie frică de ea.

Înţeleg de ce doamna Manfred o primeşte în vizită. Nu minte, doamna Trace. Nimic din ce spune nu e o minciună, aşa cum e la alţi oameni. Aproape primul lucru pe care l-a spus despre Dorcas a fost: „Era urâtă. Pe dinăuntru şi pe dinafară."

Dorcas era prietena mea, dar ştiu că într-un sens avea dreptate. Toate ingredientele ălea pentru frumuseţe şi totuşi reţeta nu ieşise. Doamna Trace, cred, era doar geloasă. Ea însăşi e foarte neagră, neagră ca smoala, ar spune fetele de la şcoală. Şi nu mă aşteptam să fie drăguţă, dar este. Nu te saturi să te uiţi la faţa ei. E slabă ca un băţ, cum spune bunică-mea şi-şi poartă părul lins, bărbăteşte, numai că acum se poartă aşa. Tuns frumos deasupra urechii şi la ceafă. Cred că soţul ei a tuns-o la spate. Cine altcineva?Nu a călcat niciodată într-un salon de frumuseţe, cel puţin aşa spuneau coafezele. Îmi şi imaginez cum o tundea el

la spate. Cu unghiera, poate chiar cu lama, şi apoi, pudra. Aşa era el şi cumva înţeleg la ce se referea Dorcas când sângera pe patul femeii aceleia de la petrecere.

Dorcas era fraieră, dar după ce l-am întâlnit pe bătrân cumva am înţeles. Are ceva special. Şi e chipeş. Pentru un bătrân, vreau să spun. Nu atârnă nimic pe el. Are o formă frumoasă a capului şi se poartă de parcă ar fi cineva. Ca tatăl meu, un însoţitor mândru pe trenurile Pullman care vede lumea, baseball-ul şi nu e închis în Tuxedo Junction. Dar ochii lui nu sunt reci ca ai tatălui meu. Domnul Trace chiar te priveşte. Are ochi dubli. Fiecare ochi are o altă culoare. Unul trist, care te lasă să te uiţi în în el şi altul limpede, care se uită în tine. Îmi place când mă priveşte. Mă simt, nu ştiu cum să zic, interesantă. Se uită la mine şi mă simt profundă, ca şi cum lucrurile pe care le simt şi pe care le gândesc sunt importante şi diferite şi ...interesante.

Cred că-i plac femeile şi nu cunosc pe nimeni la fel. Nu vreau să spun că flirtează cu ele, ci că le place fără asta şi, asta le-ar deranja pe coafeze, chiar cred că-i place de soţia lui.

Când m-am dus prima oară la ei, stătea lângă fereastră, privind aleea şi nespunând nimic. Mai târziu, doamna Trace i-a adus o farfurie cu mâncare de bătrâni: nişte legume cu orez şi pâine de porumb. A spus: „Mulţumesc, iubito. Ia şi tu jumătate." Era ceva în felul în care a spus-o. Ca şi cum ar fi apreciat ce i se dădea. Când tata spune mulţumesc, e doar un cuvânt. Domnul Trace se purta, ca şi cum vorbea serios. Şi când părăseşte camera şi trece pe lângă soţia lui, o atinge. Uneori pe cap. Alteori doar îi pune mâna pe umăr.

L-am văzut de două ori zâmbind şi o dată râzând de-a binelea. Atunci nu-ţi poţi da seama ce vârstă are. E ca un copil când râde. Dar îi vizitasem de trei sau patru ori

înainte să-l văd zâmbind. Şi atunci a fost când am spus că animalele de la grădina zoologică sunt mai fericite decât în sălbăticie, pentru că sunt la adăpost de vânători. Nu a comentat nimic, doar a zâmbit ca şi cum aş fi spus ceva nou sau cu adevărat amuzant.

De aceea m-am întors. Prima dată a fost ca să văd dacă are inelul meu sau dacă ştie unde este şi să-i spun să nu mai sufere din cauza lui Dorcas, căci poate că nu merita. A doua oară, când doamna Trace m-a invitat la masă, a fost mai mult să văd cum era şi s-o ascult pe doamna Trace vorbind în felul în care vorbea. Un fel care-i aducea mereu necazuri.

„Mi-am distrus viaţa, mi-a spus. Înainte să vin în nord, aveam un sens şi la fel şi lumea. Nu aveam nimic, dar nici nu ne lipsea."

Cine a mai auzit aşa ceva? Să locuieşti în Oraş era cel mai grozav lucru din lume. Ce poţi face la ţară? Când am fost în vizită în Tuxedo, când eram copil, chiar şi atunci m-am plictisit. La câţi copaci poţi să te uiţi? Asta i-am spus: la câţi copaci poţi să te uiţi? Şi cât timp şi pentru ce?

Ea mi-a spus că nu-i aşa, uitatul la nişte copaci. Mi-a spus că ea se duce pe 143th Street şi se uită la ăla mare din colţ să vadă dacă e bărbat sau femeie sau copil.

Am râs, dar înainte să fiu de acord cu coafezele că e nebună, a spus:

– Ce-i lumea pentru tine, dacă nu poţi s-o faci cum îţi place ţie?

– Cum îmi place?

– Da. Cum îţi place ţie. N-ai vrea să fie mai mult decât este?

– Care-i rostul? Nu pot s-o schimb.

–Ăsta-i rostul. Dacă n-o schimbi, o să te schimbe ea pe tine şi va fi vina ta, c-ai lăsăt-o. Şi mi-a stricat viaţa.

– Cum ţi-a stricat-o?

– Am uitat.

– Uitat?

– Am uitat că-i a mea. Viaţa mea. Mergeam încolo şi-ncoace pe străzi dorindu-mi să fiu altcineva.

– Cine? Cine voiai să fii?

– Nu cineva anume, ci cumva. Albă. Uşoară. Din nou tânără.

– Şi acum nu mai vrei?

– Acum vreau să fiu femeia pe care mama n-a apucat s-o vadă. Acea femeie. Aceea pe care ar fi plăcut-o şi pe care şi eu o plăceam înainte...Bunică-mea îmi tot spunea poveşti despre un copilaş blond. Era băiat, dar uneori mă gândeam la el ca la o fată, ca la un frate, uneori ca la un iubit. Locuieşte în mintea mea. Tăcut ca o molie. Dar n-am ştiut până n-am ajuns aici. Amândoi. Trebuia să scap de asta.

Aşa vorbea. Dar am înţeles ce voia să spună. Despre cum e să ai un altul în tine, care nu e deloc ca tine. Dorcas şi cu mine obişnuiam să inventăm scene de dragoste şi să ni le povestim una alteia. Era amuzant şi puţin obscen. Totuşi mă deranja ceva. Nu scena de dragoste, ci imaginea pe care o aveam despre mine făcând asta. Nu eram deloc eu. Mă vedeam ca altcineva pe care îl văzusem într-un film sau într-o revistă. Atunci mergea. Dacă mă imaginam aşa cum sunt, atunci mi se părea greşit.

– Cum ai scăpat de ea?

– Am omorât-o. Apoi am omorât partea din mine care a omorât-o.

– Cine a mai rămas?

– Eu.

N-am spus nimic. Am început să mă gândesc că poate coafezele aveau dreptate din cauza felului în care arăta, când a spus „eu". Ca şi cum atunci auzise pentru prima oară cuvântul.

Atunci s-a întors domnul Trace şi a spus că o să stea afară puţin. Ea spus:

– Nu, Joe. Stai cu noi. N-o să te muşte.

Se referea la mine şi altceva de care nu m-am prins. Dădu din cap şi se aşeză lângă fereastră, spunând: „Bine, un pic atunci."

Doamna Trace se uită la el, dar ştiu că vorbea cu mine când a spus:

– Prietena ta urâţică l-a rănit şi-i aduci aminte de ea.

Abia dacă am putut să îngân:

– Eu nu sunt ca ea!

N-am vrut să spun asta cu voce tare. S-au întors amândoi să se uite la mine. Aşa că am spus-o, deşi nu aveam de gând.

– Dorcas s-a lăsat să moară. Glonţul i-a intrat aşa în umăr.

Am arătat cum.

– N-a lăsat pe nimeni s-o mişte, spunea că vrea să doarmă şi c-o să fie bine. Spunea c-o să se ducă la spital dimineaţă. „Nu-i lăsa să cheme pe nimeni, mi-a spus. Nici ambulanţa, nici poliţia, nici nimeni." Am crezut că nu vrea să afle mătuşa ei, doamna Manfred. Unde era şi tot. Şi femeia care a dat petrecerea a fost de acord, pentru că-i era frică să cheme poliţia. Le era la toţi frică. Oamenii stătea şi vorbeau şi aşteptau. Unii au vrut s-o care jos, s-o pună în maşină şi să se ducă la urgenţe. Dorcas a refuzat. Spunea că se simte bine. Ne-a rugat s-o lăsăm în pace să se

odihnească. Dar eu am făcut-o. Am chemat ambulanţa, dar n-a venit până dimineaţă, după ce am sunat de două ori. Au dat vina pe gheaţă, dar de fapt era pentru că sunaseră nişte negri. A sângerat prin cerşafurile femeii până la saltea şi pot să vă spun că femeii nu i-a convenit deloc. Numai despre asta vorbea. Ea şi prietenul lui Dorcas. Despre sânge. Ce mizerie a făcut. Numai despre asta au vorbit.

A trebuit să mă opresc, pentru că nu mai puteam să respir şi plângeam.

Uram să plâng aşa.

Nu m-au oprit. Domnul Trace mi-a dat batista lui de buzunar şi era leoarcă până am terminat eu.

– Acum e prima oară? E prima oară când plângi pentru ea? m-a întrebat el.

Nu mă gândisem la asta, dar era adevărat.

Doamna Trace a zis:

– Ei, la dracu!

Apoi s-au uitat amândoi la mine. Credeam că n-o să mai scoată niciodată nici un cuvânt, când doamna Trace mi-a spus:

– Hai vino la masă, vrei? Vineri seară. Îţi place somnul?

Am zis că da, dar n-aveam de gând să mă duc. La naiba cu inelul. Dar în joia de dinainte, m-am gândit la felul în care domnul Trace se uitase la mine şi la felul în care soţia lui rostise „eu".

Felul în care rostise. Nu ca şi cum acel „eu" ar fi fost cineva dur sau cineva pe care îl construise pentru spectacol. Ci, ca cineva pe care îl prefera şi pe care se putea baza. O persoană secretă de care nu trebuia să-ţi fie milă sau pentru care să trebuiască să te lupţi. Cineva care nu trebuia să fure un inel ca să se răzbune pe albi şi apoi să mintă, spunând că e un cadou de la ei. Voiam inelul

înapoi nu numai pentru că mama mă întrebase dacă l-am găsit. E frumos. Ci şi pentru că îmi aparţine, dar nu mă reprezintă. Îmi place mult, dar are o şmecherie şi trebuie să fiu de acord cu şmecheria ca să zic că-i al meu. Îmi aduce aminte de copilul blond şi şmecher care trăieşte în mintea doamnei Trace. Un cadou venit de la albi, care mi s-a dat când eram prea tânără să spun „nu, mulţumesc".

A fost îngropat cu ea. Asta am aflat când m-am întors pentru cina cu somn. Doamna Trace l-a văzut pe degetul lui Dorcas când a înjunghiat-o în sicriu.

Aveam o senzaţie ciudată în stomac şi gâtul îmi era prea uscat pentru a înghiţi, dar tot a trebuit s-o întreb de ce a stricat înmormântarea în felul acela. Domnul Trace s-a uitat la ea, ca şi cum el fusese cel care pusese întrebarea.

– Mi-am pierdut eleganţa, spuse. Am lăsat-o undeva şi am uitat unde.

– Cum ai găsit-o?

– Am căutat-o.

Am stat o vreme în tăcere. Apoi doamna Trace s-a ridicat să răspundă cuiva la uşă. Am auzit voci.

– Aici şi aici. Nu durează mai mult de două minute.

– Eu nu fac treabă în două minute.

– Te rog, Violet, ştii că nu ţi-aş fi cerut, dacă nu ar fi fost absolut necesar.

Au intrat în sufragerie, doamna Trace şi femeia care implora doar câteva bucle „aici şi aici. Şi poate poţi să-l întorci puţin aici. Nu ondulat, doar întors, ştii ce zic?"

– Duceţi-vă în faţă, nu durează mult.

I-a spus asta domnului Trace şi mie după ce am spus „Bună seara" clientei grăbite, dar nu s-au făcut prezentările.

Domnul Trace nu a stat la fereastră de data asta. S-a aşezat lângă mine pe canapea.

– Felice. Asta înseamnă fericire. Eşti fericită?

– Sigur. Nu.

– Dorcas n-a fost urâtă. Pe dinăuntru sau pe dinafară.

Am ridicat din umeri.

– Se folosea de oameni.

– Numai dacă ei voiau să-i folosească.

– Tu ai vrut să te folosească?

– Aşa se pare.

– Ei bine, eu nu voiam. Slavă Domnului că n-o mai poate face.

Îmi doream să nu-mi fi dat jos pulovărul. Rochia mi se întinde în faţă orice aş face. Se uita la faţa mea, nu la corp, aşa că nu ştiu de ce eram nervoasă că eram singură în cameră cu el.

Apoi a spus:

– Eşti furioasă că e moartă. Şi eu la fel.

– Din cauza ta e moartă.

– Ştiu. Ştiu.

– Chiar dacă n-o omorai tu, chiar dacă se omora ea, tot din cauza ta ar fi fost.

– Din cauza mea s-a întâmplat. Pentru tot restul vieţii, o să trăiesc cu asta. Să-ţi spun ceva. N-am văzut niciodată o persoană mai dornică de atenţie ca ea.

– Dorcas? Adică tot eşti obsedat de ea?

– Obsedat? Ei bine, dacă vrei să spui că îmi place ce am simţit pentru ea, atunci da, sunt obsedat.

– Dar doamna Trace? Cum rămâne cu ea?

– Ne străduim. Mai mult acum, de când treci tu pe aici şi ne-ai spus ce ne-ai spus.

– Dorcas era rece, am spus. Până în ultimul moment, n-a vărsat o lacrimă. N-am văzut-o să plângă pentru nimic.

El a spus:

– Eu am văzut-o. Tu ştii partea dură a ei, eu am văzut-o pe cea fragilă. A fost norocul meu să am grijă de partea aceea.

– Dorcas? Fragilă?

– Da, Dorcas, fragilă. Fata pe care o ştiam. Doar pentru că se apăra, nu înseamnă că nu era firavă. Nimeni în afară de mine n-o cunoştea aşa. Nimeni nu a încercat s-o iubească înaintea mea.

– De ce-ai împuşcat-o dacă o iubeai?

– De frică. Nu ştiam cum să iubesc pe altcineva.

– Acum ştii?

– Nu. Dar tu, Felice?

– Am alte chestii de făcut cu timpul meu.

N-a râs de mine, aşa că i-am zis:

– Nu ţi-am spus totul.

– Mai e ceva de spus?

– Cred că ar trebui. A fost ultimul lucru pe care l-a spus. Înainte să...se odihnească. Toată lumea striga „Cine te-a împuşcat, cine a făcut-o?" Ea a spus „Lăsaţi-mă în pace. O să vă spun mâine." Probabil, credea că va fi prin preajmă a doua zi şi m-a făcut şi pe mine să cred asta. Apoi m-a strigat pe nume, deşi eram îngenunchiată lângă ea. „Felice. Felice, vino mai aproape, mai aproape." Mi-am apropiat faţa de ea. Puteam să simt mirosul de alcool cu fructe din respiraţia ei. Transpira şi murmura pentru ea însăşi. Nu-şi putea ţine ochii deschişi. Apoi şi i-a deschis larg şi a spus foarte tare: „Nu există decât un singur măr. Cel puţin suna a măr. Doar unul. Spune-i lui Joe."

Vezi. Tu ai fost ultimul om la care s-a gândit. Eu eram chiar acolo. Cea mai bună prietenă a ei, credeam eu, dar nu destul de bună cât să vrea să meargă la urgenţe şi să

rămână în viaţă. S-a lăsat să moară, cu inelul meu cu tot şi nici măcar nu s-a gândit la mine. Deci. Asta e. Ţi-am spus.

Atunci a fost a doua oară când l-am văzut zâmbind, dar era mai mult trist decât încântat.

– Felice, spuse. Şi continua să spună. Felice, Felice. Cu două silabe, nu cu una singură, cum spune toată lumea, inclusiv tatăl meu.

Femeia cu părul ondulat trecu pe lângă noi în drum spre uşă, pălăvrăgind, zicând „mulţumesc din suflet, ne vedem, Joe, scuze pentru deranj, pa dragă, nu am reţinut cum te cheamă, eşti o minune, Violet, cu adevărat o minune, pa."

Şi eu a trebuit să plec. Doamna Trace căzu într-un scaun cu capul pe spate şi cu braţele atârnându-i. „Oamenii sunt răi," spuse. „Răi, pur şi simplu."

Domnul Trace spuse:

– Nu. Sunt comici, aşa sunt.

Râse puţin pentru a-şi întări spusele, şi ea la fel. Am râs şi eu, dar nu mi-a ieşit imediat, pentru că nu credeam că femeia era aşa amuzantă.

Cineva din casa de vizavi puse un disc şi muzica pluti spre noi prin fereastra deschisă. Domnul Trace îşi balansa capul în ritmul muzicii şi nevasta lua pocnea din degete. Făcu câţiva paşi de dans în faţa lui şi el zâmbi. Încetul cu încetul, dansau. Amuzant, aşa cum o fac oamenii în vârstă, şi am râs de-a binelea. Nu pentru că arătau comic.Ceva mă făcea să simt că nu ar fi trebuit să fiu acolo. Că nu ar fi trebuit să mă uit la ei făcând asta.

Domnul Trace spuse:

– Hai, Felice! Să te vedem cum te descurci.

Îmi întinse mâna.

Doamna Trace zise:

– Da, hai! Grăbeşte-te, că se termină!

Am dat din cap, dar voiam.

Când au terminat şi mi-am cerut pulovărul, doamna Trace spuse:

– Mai vino, oricând. Oricum, vreau să-ţi fac părul. Pe gratis. Trebuie să-ţi tunzi vârfurile.

Domnul Trace se aşeză şi se întinse.

– Locul ăsta are nevoie de nişte păsări.

– Şi de un magnetofon.

– Ai grijă ce spui, fetiţo.

– Dacă vă luaţi unul, o să aduc discuri. Când vin să-mi faci părul.

– Auzi, Joe? O să ne aducă discuri.

– Atunci ar fi bine să-mi găsesc o slujbă.

S-a întors spre mine, atingându-mi cotul în timp ce mă îndreptam spre uşă.

– Felice. Ţi-au dat un nume potrivit. Ţine minte asta.

O să-i spun mamei adevărul. Ştiu că e mândră că a furat inelul, că a îndrăznit să facă aşa ceva ca să se răzbune pe bărbatul acela alb care crezuse că fură atunci când nu fura. Mama este atât de onestă, încât îi face pe oameni să râdă. Ducând înapoi la magazin o pereche de mănuşi când i-au dat două perechi în loc de una; dând monede pe care le găsea pe scaun conductorului din troleu. E ca şi cum n-ar locui într-un oraş mare. Când face lucruri din astea, tata îşi pune capul în palme, iar oamenii din magazin sau conductorul se uită la ea de parcă ar fi nebună. Aşa că ştiu cât a însemnat pentru ea că a luat inelul. Cât de mândră a fost că şi-a încălcat şi ea o dată propriile reguli. Dar o să-i spun că ştiu ce a făcut şi că iubesc ce a făcut, şi nu inelul.

Mă bucur că-l are Dorcas. Se potrivea cu brăţara ei şi cu casa în care s-a ţinut petrecerea. Pereţii erau albi cu argintiu şi cu draperii turcoaz la ferestre. Materialul mobilei era şi el turcoaz şi traversele pe care gazda le-a scos şi le-a pus în dormitor erau albe. Numai sufrageria era întunecată şi nearanjată, ca partea din faţă a casei. Probabil nu apucase s-o vopsească în culorile ei preferate şi singurul ornament era un bol cu portocale. Propriul ei dormitor era alb cu auriu, dar dormitorul în care a dus-o pe Dorcas era simplu.

Nu am avut un partener pentru petrecere. Am venit cu Dorcas şi Acton. Dorcas avea nevoie de un alibi şi eu eram ăla. Tocmai ne reînnoisem prietenia după ce a încetat să se mai vadă cu domnul Trace şi umbla cu „captura" ei. Cineva pe care multe fete mai în vârstă ca noi îl voiau şi îl avuseseră. Lui Dorcas îi plăcea partea asta, că celelalte fete erau geloase, că a ales-o pe ea, că ea câştigase. Asta a spus. „L-am câştigat. Am câştigat!" Doamne! Te-ai fi gândit că se luptase cu cineva.

Ce naiba câştigase? Se purta urât cu ea, dar ea nu credea asta. Îşi petrecea timpul gândindu-se cum să-l ţină interesat de ea. Plănuind ce i-ar face oricărei fete care s-ar fi dat la el. Aşa gândesc toate fetele pe care le cunosc: cum să obţină şi apoi să păstreze un tip şi asta înseamnă în mare să ai prieteni care doresc să fii cu el şi duşmani care nu vor asta. Bănuiesc că aşa trebuie să abordezi problema. Dar ce se întâmplă dacă eu nu vreau?

În seara asta este cald. Poate că o să trecem peste primăvară şi o să alunecăm direct în vară. Mamei o să-i placă asta, nu suportă frigul, iar tata, vânând jucători de baseball de culoare „în carne şi oase", răcnind, sărind în sus şi-n jos când povesteşte partidele prietenilor lui, o să fie şi el fericit. Copacii nu au înflorit încă, dar este destul de cald. O

să iasă în curând. Copacul acela de acolo de-abia aşteaptă. Nu e un copac bărbat, cred că e un copil. Ei bine, ar putea să fie şi femeie.

Somnul ei a fost destul de bun. Nu la fel de bun cum îl făcea bunică-mea sau mama înainte să-i cedeze plămânii. Doamna Trace l-a preparat cu prea mult piper în crustă. Am băut multă apă ca să n-o jignesc. Făcea durerea suportabilă.

Capitolul 10

Durerea. Se pare că am o afecţiune, o slăbiciune pentru ea. Săgeţi de fulger, pârâiaşe de tunete. Iar eu, ochiul furtunii. Plângând după copacii despicaţi, găinile murind de foame pe acoperişuri. Încercând să-mi dau seama cum pot fi salvate, fiindcă nu se pot salva singure fără mine, fiindcă, ei bine, este furtuna mea, nu-i aşa? Distrug vieţi numai ca să dovedesc ulterior că le pot repara la loc. Şi deşi durerea e a lor, o împart cu mine, nu? Bineînţeles. Bineînţeles. Nici n-aş vrea să fie altfel. Dar e altfel. Mă simt jenat acum. Mă simt cumva fals. Mă întreb ce aş fi fără cele câteva pete strălucitoare de sânge la care mă gândesc. Fără acele cuvinte care dor şi care stabilesc, apoi ratează ţinta?

Ar trebui să plec de aici. Să evit fereastra, să las în urmă gaura pe care am făcut-o în uşă, ca să pătrund în viaţa altora în loc să am o viaţă proprie. Iubirea faţă de Oraş m-a distras şi mi-a dat idei. M-a făcut să cred că pot să-i rostesc vocea zgomotoasă şi să fac sunetul acela să sune uman. Am ratat cu totul oamenii.

Credeam că-i cunosc şi nu mă îngrijora că ei nu mă cunoşteau cu adevărat pe mine. Acum îmi e clar de ce mă contraziceau cu fiecare ocazie: mă ştiau dintotdeauna. Mă priveau cu colţul ochiului. Şi când mă simţeam invizibil, cu gura ferecată, tăcut şi neobservabil, ei îşi şopteau unul altuia despre mine. Ştiau cât de puţină bază îţi poţi pune în

mine, cât de prost şi de neglijent egoul meu atoateştiutor îmi acoperea neputinţa. Că atunci când inventam poveşti despre ei – şi când o făceam mi se părea foarte bine – eram în totalitate la mâna lor, condus fără milă. Credeam că m-am ascuns atât de bine atunci când îi priveam prin ferestre şi uşi, când profitam de orice ocazie ca să-i urmăresc, ca să le bârfesc şi să le aflu vieţile, şi în tot acest timp ei mă urmăreau. Uneori chiar le părea rău pentru mine şi numai gândindumă la mila lor vreau să mor.

Aşa că am ratat-o complet. Eram sigur că unul o să-l omoare pe celălalt. Am aşteptat să se întâmple ca să pot descrie episodul. Eram atât de sigur că o să se întâmple. Că trecutul era un disc stricat fără altă opţiune decât să se repete şi nici o putere de pe lume nu putea să intervină. Eram atât de sigur şi ei au dansat şi călcat peste mine. Erau ocupaţi, ocupaţi să fie originali, complicaţi, schimbători, umani, s-ar putea spune, eu fiind cel predictibil, confundându-mi solitudinea cu aroganţa, crezând că spaţiul meu, perspectiva mea era unică sau singura care conta. Deveneam atât de excitat când mă amestecam, când modelam lucrurile cu mâinile mele, încât m-am întins mai mult decât mi-era plapuma şi am ratat ceea ce era evident. Priveam străzile, încântat de clădirile care apăsau şi erau apăsate de piatră, atât de bucuros să privesc lucrurile, încât am desconsiderat ce se întâmpla în apropierea mea.

I-am văzut pe toţi trei, Felice, Joe şi Violet şi mi se părea că sunt imaginea în oglindă a lui Dorcas, Joe şi Violet. Credeam că văd tot ce fac ei important, şi bazându-mă pe ceea ce vedeam, îmi puteam imagina ce nu vedeam: cât de exotici erau, cât de hotărâţi. Ca nişte copii periculoşi. Asta voiam să cred. Nici nu mi-a trecut prin cap că aveau alte gânduri, că simţeau altceva, că-şi uneau viaţa într-un

fel la care eu nici nu visasem. De exemplu, Joe. Nici acum nu sunt sigur pentru ce erau lacrimile lui, dar ştiu că erau pentru ceva mai mult decât Dorcas. Tot timpul cât alerga pe străzi pe o vreme urâtă, credeam că pe ea o caută, nu camera de aur a Sălbaticii. Acea casă în piatră, acel loc în care lumina soarelui pătrundea în mare parte a zilei. Nimic de care să fii mândru, pe care să-l arăţi cuiva sau în care să vrei să fii. Dar eu vreau. Vreau să fiu într-un loc gata făcut pentru mine, care să fie deopotrivă retras şi deschis. Cu o uşă ce nu trebuie să fie închisă, o priveliştе înclinată cât să pătrundă lumina şi frunzele strălucitoare ale toamnei, dar nu şi ploaia. Unde, orice s-ar întâmpla, să te poţi baza pe lumina lunii dacă cerul este senin şi pe stele. Şi dedesubt, chiar puţin mai încolo, un râu care se cheamă Treason şi pe care te poţi baza.

Mi-ar fi plăcut să mă închid în calmul lăsat de femeia care locuia acolo şi care înspăimânta pe toată lumea. Nevăzută, căci ştia mai bine decât să se lase văzută. Până la urmă, cine s-o vadă pe ea, o femeie jucăuşă care locuia într-o piatră? Cine ar fi putut să facă asta fără frică? Fără să-i fie frică de ochii ei care privesc înapoi? Pe mine nu m-ar fi deranjat. De ce să mă deranjeze? M-a văzut şi nu-i este frică de mine. Mă îmbrăţişează. Mă înţelege. Mi-a dat mâna. Sunt atins de ea. Eliberat în secret.

Acum ştiu.

* * *

Alice Manfred s-a mutat înapoi în Springfield. Acolo se află o femeie căreia îi plac rochile strident colorate şi ai cărui sâni sunt probabil moi ca nişte poşete de piele de focă şi care poate are nevoie de nişte lucruri. Draperii, o

căptuşeală bună la haină în care să înfrunte iarna. Compania plăcută a cuiva care poate asigura lucrurile necesare pentru noapte.

Felice încă mai cumpără discuri Okeh de la Felton's şi merge de la băcănie spre casă atât de încet, încât carnea se strică înainte de a ajunge în cratiţă. Crede că în felul acesta mă poate înşela din nou, mişcându-se atât de molatic încât oamenii din apropierea ei par să alerge. Dar nu mă poate înşela: viteza îi este redusă, dar ritmul îi este alert. Fie că pumnii rămân nemişcaţi în prezenţa ei sau se deschid pentru o strângere de mână, ea nu e alibiul nimănui, nici instrumentul sau jucăria cuiva.

Joe a găsit de lucru la Paydirt, o slujbă de noapte într-o bodegă care-i permite să vadă Oraşul dând la iveală cerul lui incredibil şi să se plimbe cu Violet în lumina după-amiezei. În drum spre casă, imediat după răsărit, coboară scările de la Elevated şi dacă vreun camion de lapte este parcat pe bordură, s-ar putea să cumpere o sticlă de lapte din lada de a doua zi ca să aibă cu ce stinge mâncarea iute de seara. Când ajunge în clădire, culege gunoaiele lăsate de cei care şi-au făcut veacul pe-acolo noaptea trecută, le aruncă la container şi adună jucăriile copiilor şi le pune sub casa scărilor. Dacă găseşte o păpuşă pe care o recunoaşte printre jucării, o lasă sprijinită de grămadă. Urcă scările şi înainte de a intra pe uşă simte mirosul şuncii pe care Violet nu renunţă să o prăjească în propria grăsime ca să asezoneze mămăliga care se umflă în oală. O strigă în timp ce închide uşa în spatele lui şi ea îi răspunde: „Vi?" „Joe?" Ca şi cum ar putea să fie altcineva, ca şi cum un vecin obraznic sau o tânără fantomă cu pielea stricată ar putea fi acolo în loc. Apoi iau micul dejun şi de cele mai multe ori, adorm. Din cauza slujbei lui Joe, şi a lui Violet, şi din cauza altor lucruri, nu mai dorm noaptea, şi în loc să irosească timpul

trag câte un pui de somn ori de câte ori corpul insistă şi nu au fost surprinşi de cât de bine se simţeau. Îşi petrec restul zilei aşa cum consideră de cuviinţă. După ce ea termină de făcut părul cuiva, se întâlnesc la magazin pentru un malţ cu vanilie pentru ea şi o vişinată pentru el.

Se plimbă pe 125th Street şi de-a lungul Seventh Avenue şi dacă obosesc se aşază şi se odihnesc pe orice prispă vor şi vorbesc despre vreme şi despre purtarea necuviincioasă a tinerilor cu femeia de la pervazul ferestrei de la primul etaj. Sau se plimbă până la Corner şi se alătură mulţimii care ascultă bărbaţii cu ochelari. (Le plac bărbaţii aceştia, deşi Violet îşi face griji că unul sau altul o să dea peste cutia de lemn sau scaunul pe care stă sau că cineva din mulţime va striga ceva care îi va răni sentimentele bărbatului. Joe, plăcându-i ochelarii, este mereu încurajator şi se bagă în vorbă la momentele potrivite cu cuvinte de îmbărbătare.)

Din când în când iau metroul până pe 42th Street să se bucure de ceea ce Joe numeşte scările leilor. Sau zăbovesc pe 72th Street ca să privească bărbaţi săpând găuri în pământ pentru o nouă clădire. Găurile adânci o sperie pe Violet, dar Joe este fascinat. Amândoi cred că e păcat.

Totuşi, o mare parte din timp stau acasă gândindu-se la lucruri, spunându-şi unul altuia acele povestioare personale pe care le place să le audă iar şi iar, sau ciondănindu-se cu pasărea pe care a cumpărat-o Violet. A luat-o ieftin, pentru că era bolnavă. Abia dacă ciugulea. Bea apă, dar nu mânca. Nici amestecul special pentru păsări pe care-l prepară Violet nu ajută. Se uită prin ea şi nu întoarce capul când ciripeşte şi toarce printre barele micii colivii. Dar, aşa cum am mai spus, lui Violet nu-i lipseşte perseverenţa. Bănuia că pasărea nu este singuratică, pentru că era deja tristă când o alesese dintre celelalte. Aşa că dacă nici mâncarea, nici compania, nici adăpostul nu conta, Violet decise şi Joe fu de acord, că

nu-i putea lipsi decât muzica. Într-o sâmbătă, luară colivia pe acoperiş, acolo unde vântul sufla şi la fel şi muzicienii cu cămăşi care se umflau în urma lor. Din acel moment, pasărea deveni o plăcere pentru ea însăşi şi pentru ei.

Cum Joe trebuia să fie la muncă la miezul nopţii, preţuiau momentul de după cină. Dacă nu jucau wist cu Gistan, Stuck şi cu noua soţie a lui Stuck, Faye, sau dacă nu aveau grijă de copiii cuiva sau dacă n-o primeau pe Malvonne la o bârfă, ca să nu se simtă prost pentru că se pretinsese loială şi îi trădase pe amândoi, jucau poker doar ei până când se duceau la culcare şi se înveleau cu plapuma pe care plănuiau să o deşire în curând şi să cumpere o pătură de lână cu un tiv de satin. De un albastru deschis, poate, deşi ar fi putut să fie riscant din cauza funinginei care zbura şi aşa, dar Joe era îndrăgostit de albastru. Îl voia pe piept, pe stomac. Dorea să-şi imagineze, stând cu ea pe întuneric, formele pe care corpurile lor le imprimă chestiei albastre. Lui Violet nu-i păsa de culoare, atâta timp cât sub bărbiile lor acea avalanşă de satin autentic le răcorea lava pentru totdeauna.

Stând în pat lângă ea, cu capul întors spre fereastră, vedea prin geam cum întunericul lua forma unui umăr cu un firicel de sânge. Încet, încet se tranforma într-o pasăre cu o pată de roşu pe aripă. În acest timp, Violet îşi odihnea mâna pe pieptul lui ca şi cum ar fi fost buza unei fântâni luminate de soare şi acolo jos, cineva aduna daruri (creioane de grafit, ţigări, săpunuri) ca să le împartă tuturor.

A existat o seară, prin 1906, înainte ca Joe şi Violet să se mute în Oraş, când Violet abandonase plugul şi se dusese în căsuţa lor vagon, căldura zilei fiind încă buimăcitoare. Purta

salopetă şi o cămaşă fără mâneci şi decolorată şi şi le dădu jos încet, împreună cu baticul de pe cap. Pe masă, lângă cuptor, era un lighean de email, cu pete albastre pe fond alb, ciobit pe margine. Sub o cârpă pătrată, pusă acolo ca să nu intre insectele, ligheanul era plin de apă stătută. Cu palmele în sus, cu degetele încovoiate, Violet îşi băgă mâinile în apă şi-şi curăţă faţa. Îşi făcu mâinile căuş şi se stropi de mai multe ori până când, cu sudoarea amestecându-se cu apa, i se răcorira obrajii şi fruntea. Apoi, înmuind cârpa în apă, se curăţă cu grijă. De pe pervaz luă o cămaşă curată, spălată în chiar dimineaţa aceea, şi şi-o trase pe cap. În cele din urmă, se aşeză pe pat ca să-şi desfacă părul. Mare parte din fundele pe care le aranjase de dimineaţă se desfăcură sub batic şi acum erau bucăţi de lână moale care-i electrizau degetele. Stând acolo, cu degetele adâncite în plăcerea interzisă a părului ei, observă că nu şi-a dat jos papucii grei de lucru. Punându-şi degetul piciorului stâng pe călcâiul drept, îşi scoase papucul. Păru un efort suplimentar şi uşoara surpriză faţă de cât de obosită se simţea, fu întreruptă de o pălărie moale şi încăpătoare, la fel de uzată şi umbroasă precum camera în care stătea, care coborî asupra ei. Violet nu-şi simţi umărul atingând salteaua. Cu mult timp înainte ca ea să se scufunde într-un somn protector. Adânc, onest, împodobit cu vise colorate. Căldura era necruţătoare, insinuantă. Asemănătoare vocilor femeilor din casele vecine care cântau „Pătrunde, pătrunde, pătrunde adânc în pământul Egiptului..." Răspunzându-şi una alteia, dintr-o curte în alta, cu câte un nou vers sau cu o variaţiune.

Joe era plecat de două luni la Crossland, şi când ajunse acasă şi stătu în prag, văzu trupul întunecat, de fetişcană, zăcând fără vlagă pe pat. I se păru fragil şi penetrabil peste

tot mai puţin piciorul stâng, unde încă mai avea papucul bărbătesc de lucru. Zâmbind, îşi dădu jos pălăria de paie şi se aşeză pe marginea patului. Cu o mână îi ţinea faţa, cealaltă se odihnea pe coapsa ei. Se uită la unghiile la fel de dure ca pielea palmelor şi observă pentru prima dată cât de frumoase îi sunt mâinile. Braţul care ieşea îndoit din mâneca bluzei era musculos din cauza muncii la câmp, îngrozitor de subţire, dar fin ca al unui copil. Îi desfăcu şireturile papucului şi îl scoase. Probabil se potrivea cu visul ei, căci râse, un râs uşor şi fericit pe care nu-l mai văzuse niciodată, dar care părea să-i aparţină doar ei.

Când îi văd acum nu sunt sepia, dar totuşi îşi pierd contururile în lumina unei după-amiezi viitoare. Prinşi între trecut şi viitor. Pentru mine, sunt reali. Clar focalizaţi şi ţăcănind. Mă întreb dacă ei ştiu că sunt sunetul unui pocnet din degete sub platanii care încadrează străzile. Când vagoanele zgomotoase ale metroului opresc în staţie, iar motoarele se opresc, cei care ascultă cu atenţie îl pot auzi. Chiar şi când nu sunt acolo, când întregul oraş se îngrămădeşte în centru şi cartiere întregi din Sag Harbor nu-i pot vedea, ţăcănitul e tot acolo. În sandalele debutantelor din Long Island, în franjurii strălucitori ai fustelor scurte şi provocatoare care foşnesc şi alunecă în sunetul muzicii care le intoxică mai ceva decât şampania. E în ochii bătrânilor care privesc aceste fete şi în ochii celor tineri care le ridică în aer. E în aplecarea graţioasă a bărbaţilor care îşi bagă mâinile în buzunarele pantalonilor de la smoching. Dinţii lor sunt strălucitori, părul este lins şi cu cărare pe mijloc. Şi când iau braţul fetelor în sandale şi le conduc departe de mulţime şi de luminile prea puternice,

acel ţăcănit îi face să se legene în timp ce magnetofonul cântă în salon. Pocnetul degetelor întunecate îi conduce spre Roseland, spre Bunny's, spre faleze. Spre locuri în legătură cu care taţii lor i-au avertizat, la gândul cărora mamele lor se cutremură. Atât avertismentele cât şi cutremuratul se trage de la pocnetul degetelor, de la ţăcănit. Şi de la umbră. Împinsă spre anumite străzi, limitată de altele, făcând cu putinţă ca locuitorii să ofteze şi să doarmă în pace, umbra se întinde – doar acolo – la marginea visului sau se strecoară prin fisurile unui chicotit. E acolo, în gardurile vii de mălin, care încadrează bulevardul. Alunecând prin camere ca şi cum ar face ordine, ar pune curat. Se strânge pe borduri, cu încheieturile încrucişate şi îşi ascunde zâmbetul sub o pălărie cu borurile late. Umbra. Protectoare, disponibilă. Sau uneori, nu, uneori pare să pândească decât să plutească binevoitoare, iar întinderea ei nu este un căscat, ci un adaos care trebuie respins. Înainte să ţăcăne sau să ciocănească sau să pocnească din degete.

Unii din ei o ştiu. Cei norocoşi. Oriunde s-ar duce, sunt ca un ceas făcut de un magician cu mâini de aceleaşi dimensiuni, aşa încât nu poţi să-ţi dai seama ce oră e, dar poţi auzi ţăcănitul, ciocănitul, pocnetul.

La început credeam că viaţa este făcută doar ca lumea să poată să se gândească pe sine, dar oamenii au luat-o anapoda, căci carnea, înlănţuită de suferinţă, se agaţă de ea cu plăcere. Atârnă de fântâni şi de părul de aur al unui băiat. Nu mai cred asta. Ceva lipseşte. Ceva năzdrăvan. Altceva ce trebuie interiorizat înainte de a fi înţeles.

E frumos când oameni în toată firea îşi şoptesc unul altuia sub aşternuturi. Extazul lor este mai degrabă ca

oftatul frunzelor decât un geamăt, iar corpul le este vehicol, nu scop. Aspiră, oameni în toată firea, la ceva dincolo, mult dincolo şi mult sub ţesuturi. În timp ce îşi şoptesc unul altuia îşi aduc aminte de păpuşile de carnaval pe care le-au câştigat şi de bărcile de la Baltimore cu care n-au apucat niciodată să se plimbe. De perele pe care le-au lăsat pe crengi, căci dacă le culegeau, ar fi dispărut şi cine ar mai fi văzut acea coacere dacă le-ar fi luat pentru ei? Cum le-ar mai fi putut vedea cineva care trecea pe-acolo şi cum şi-ar fi putut imagina gustul lor? Respirând şi murmurând sub aşternuturile pe care le-au spălat şi întins pe sârmă amândoi, într-un pat pe care l-au ales împreună şi pe care l-au păstrat, chiar dacă un picior se sprijinea pe un dicţionar din 1916, iar salteaua, strâmbă ca mâna unui preot cerând martori în numele Lui, îi învăluia în fiecare noapte şi le înfăşura dragostea plină de şoapte şi bătrână. Sunt sub aşternuturi, căci nu mai au nevoie să se uite unul la altul; ochiul nici unui armăsar, privirea nici unei femei uşoare nu-i poate dezlega. Se privesc cu ochii minţii, legaţi şi uniţi de păpuşile de carnaval şi de vapoarele care care au plecat din porturi pe care nu le-au văzut niciodată. Asta se ascunde în spatele şoaptelor lor de sub aşternuturi.

Dar mai există şi o altă parte, nu la fel de secretă. Partea care face ca degetele să se atingă când îşi înmânează unul altuia ceaşca şi farfurioara. Partea care îl face să-i închidă agrafa de la spate, atunci când aşteaptă troleul; care-i şterge scamele de pe costumul lui albastru de serj, când ies din cinematograf la lumina zilei.

Le invidiez dragostea lor la vedere. Eu am cunoscut-o doar în secret, am împărtăşit-o în secret şi am tânjit, o, cât am tânjut, să o pot exprima, să pot rosti cu voce tare ceea ce ei nu au nevoie să rostească: *Că doar pe tine te-am iubit,*

m-am abandonat cutezător ţie şi nimănui altcuiva. Că vreau să mă iubeşti şi tu şi să mi-o arăţi. Că ador felul în care mă ţii în braţe, cât de aproape mă laşi să fiu de tine. Îmi plac mereu degetele tale care ridică, răsucesc. Ţi-am privit faţa vreme îndelungată şi mi-a fost dor de ochii tăi când ai plecat. Să vorbesc cu tine şi să-ţi aud răspunsul, asta-i minunea.

Dar nu pot să rostesc asta cu voce tare, nu pot să spun nimănui că am aşteptat asta toată viaţa mea şi pot să o fac pentru că am fost ales. Dacă aş fi în stare, aş rosti-o. Să spun: fă-mă, refă-mă! Tu eşti liber să o faci şi eu sunt liber să te las, căci uite, uite. Uite unde sunt mâinile tale. În momentul acesta.

Cuprins

Capitolul 1 9
Capitolul 2 32
Capitolul 3 57
Capitolul 4 92
Capitolul 5 119
Capitolul 6 139
Capitolul 7 166
Capitolul 8 187
Capitolul 9 194
Capitolul 10 217

Grupul Editorial ART
Comenzi – Cartea prin poştă
C.P. 22, O.P. 84, cod 062650, sector 6, Bucureşti
tel.: (021) 224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87
Comenzi – online
www.editura-art.ro

Jazz este povestea tulburătoare a unui triunghi amoros alcătuit din pasiuni, gelozii și crime, dar, sub pana magistrală a lui Toni Morrison, devine o bijuterie în filigranul căreia regăsim mântuire, sex și spiritualitate, sclavie și libertate, feminitate și masculinitate și, mai presus de toate, umanitate.

„*Jazz* este un roman străbătut de o intensitate pe care [illegible], de regulă, în vechea poezie tragică, nu în ficțiunea de astăzi"

The Guardian

„Shakespeare cântând blues: absolut fabulos"

Cosmopolitan

„Un roman genial și îndrăzneț [illegible] este uimitoare... Și ce poveste!"

Chicago Tribune

Toni Morrison (n. 1931) este prima femeie de culoare laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1993). I-au mai fost decernate Premiul Pulitzer și Premiul National Book Critics Circle. Cărțile ei au fost selectate în Clubul de Carte al celebrei Oprah.

www.editura-art.ro
ISBN 978 973-124-729-8
9 789731 247298

CITITA DE RADIO GUERRILLA